

A close-up photograph of an elephant's face, showing its wrinkled skin and a large eye. A large orange banner is superimposed across the middle of the image, containing the title 'JOB-MONITOR 2014'. Below the banner, a small white box contains the subtitle.

JOB-MONITOR 2014

**HET GROOTSTE STUDENTENTEVREDENHEIDS-
ONDERZOEK VAN NEDERLAND!**

JOB-MONITOR 2014

HET GROOTSTE STUDENTENTEVREDENHEIDS-
ONDERZOEK VAN NEDERLAND!

VOORWOORD

Beste lezer,

De Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB) presenteert met trots het JOB-monitorrapport 2014!

Voor de achtste keer hebben mbo-studenten de mogelijkheid gehad om de eigen instelling en opleiding weer eens kritisch onder de loep te nemen. En van die mogelijkheid is goed gebruik gemaakt! Alle mbo-instellingen deden dit jaar mee aan de monitor. Maar liefst 51 procent van alle mbo-studenten heeft de monitor ingevuld. Dat zijn in totaal 255.851 studenten die van zich hebben laten horen: een record! Daarmee doen we de JOB-monitor-olifant die op de omslag van dit rapport prijkt, eer aan. De JOB-monitor is net als deze olifant zó groot dat niemand meer om de mening van mbo-studenten heen kan!

Alle aspecten die te maken hebben met het onderwijs worden in de JOB-monitor belicht. Denk hierbij aan het roosterbeleid, stages, de lessen, veiligheid op school en natuurlijk: de inspraak van studenten. Als vakbond voor mbo-studenten hechten we veel belang aan studententevredenheid en studentenparticipatie. De resultaten van de JOB-monitor dienen dan ook als handvat voor studentenraden en instellingen om de kwaliteit van het onderwijs en de instelling te verbeteren. Dit kan alleen als je weet wat er goed gaat en waar de pijnpunten zitten, en dat is wat de JOB-monitorresultaten laten zien.

Waar JOB landelijk aan de slag gaat met de resultaten om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren, hopen we dat studenten en schoolbesturen hetzelfde gaan doen op hun eigen instelling. Daarom hebben we dit jaar een nieuwe website gelanceerd waar de resultaten van de monitor voor iedereen online zichtbaar zijn. Studenten en instellingen kunnen de resultaten vanuit hun eigen instelling of opleidingsrichting vergelijken met de resultaten van andere instellingen of opleidingsrichtingen. Zo hebben zowel studenten(raden) als instellingen een instrument in handen waarmee ze het gesprek met elkaar kunnen aangaan. De resultaten uit de monitor vormen een beginpunt om de kwaliteit van de eigen instelling en opleiding te verbeteren.

De resultaten in dit rapport vormen de leidraad voor ons werk om studententevredenheid en studentenparticipatie te bevorderen. Met dit rapport willen we de politiek en alle mbo-instellingen van Nederland oproepen de resultaten van de monitor serieus te nemen en te luisteren naar de mening van mbo-studenten. Zij hebben namelijk de meeste kennis en ervaring als het gaat om de kwaliteit van hun eigen onderwijs. Samen kunnen we het onderwijs écht beter maken!

Namens het JOB-bestuur,

Martijn Grul,
Projectleider JOB-monitor 2014

Michiel Steegers,
Voorzitter JOB

INHOUD

1	INLEIDING	9
1.1	Achtergrond	9
1.2	Onderzoeksopzet	9
1.3	Respons	10
1.4	Indeling vragen in clusters	12
1.5	Verder in dit rapport	12
2	JOB OVER DE RESULTATEN	17
2.1	De opvallendste resultaten op een rij	17
2.2	To-do-list 2012	19
2.3	Speerpunten van JOB	20
2.4	Bedankt!	23
3	ONDERWIJS	25
3.1	Lessen	25
3.1.1	Veranderingen ten opzichte van eerdere jaren	25
3.1.2	Verschillen tussen studenten	29
3.1.3	Verschillen tussen opleidingsdomeinen	32
3.2	Onderwijstijd	33
3.2.1	Veranderingen ten opzichte van eerdere jaren	33
3.2.2	Verschillen tussen studenten	34
3.3	Samenvatting	36
4	TOETSING	39
4.1	Toetsing	39
4.1.1	Veranderingen ten opzichte van eerdere jaren	39
4.1.2	Verschillen tussen studenten	42
4.1.3	Verschillen tussen opleidingsdomeinen	44
4.2	Samenvatting	45
5	BEGELEIDING	47
5.1	Studiebegeleiding	47
5.1.1	Veranderingen ten opzichte van eerdere jaren	47
5.1.2	Verschillen tussen studenten	49
5.1.3	Verschillen tussen opleidingsdomeinen	51
5.2	Studie-/loopbaanbegeleiding	52
5.2.1	Veranderingen ten opzichte van eerdere jaren	52
5.2.2	Verschillen tussen studenten	54
5.2.3	Verschillen tussen opleidingsdomeinen	56
5.3	Samenvatting	57

6	COMPETENTIES	59
6.1	Competenties	59
6.1.1	Veranderingen ten opzichte van eerdere jaren	59
6.1.2	Verschillen tussen studenten	64
6.1.3	Verschillen tussen opleidingsdomeinen	66
6.2	Samenvatting	67
7	STAGE/WERKPLEK	69
7.1	Stage (bol)	69
7.1.1	Veranderingen ten opzichte van eerdere jaren	70
7.1.2	Verschillen tussen studenten	75
7.1.3	Verschillen tussen opleidingsdomeinen	77
7.2	Werkplek (bbl)	78
7.2.1	Veranderingen ten opzichte van eerdere jaren	78
7.2.2	Verschillen tussen studenten	82
7.2.3	Verschillen tussen opleidingsdomeinen	84
7.3	Samenvatting	86
8	VEILIGHEID EN SFEER	89
8.1	Veiligheid en sfeer	89
8.1.1	Veranderingen ten opzichte van eerdere jaren	89
8.1.2	Verschillen tussen studenten	92
8.1.3	Verschillen tussen opleidingsdomeinen	94
8.2	Samenvatting	95
9	INFORMATIE EN ORGANISATIE	97
9.1	Informatie	97
9.1.1	Veranderingen ten opzichte van eerdere jaren	97
9.1.2	Verschillen tussen studenten	99
9.1.3	Verschillen tussen opleidingsdomeinen	100
9.2	Organisatie	101
9.2.1	Veranderingen ten opzichte van eerdere jaren	101
9.2.2	Verschillen tussen studenten	104
9.2.3	Verschillen tussen opleidingsdomeinen	106
9.3	Samenvatting	107
10	VOORZIENINGEN	109
10.1	Onderwijsfaciliteiten	109
10.1.1	Veranderingen ten opzichte van eerdere jaren	109
10.1.2	Verschillen tussen studenten	111
10.1.3	Verschillen tussen opleidingsdomeinen	113
10.2	Kantine	114
10.2.1	Veranderingen ten opzichte van eerdere jaren	114
10.2.2	Verschillen tussen studenten	114
10.3	Samenvatting	115

11	INSPRAAK	117
11.1	Aanwezigheid studentenraad	117
11.1.1	Veranderingen ten opzichte van eerdere jaren	117
11.1.2	Verschillen tussen studenten	118
11.1.3	Verschillen tussen opleidingsdomeinen	119
11.2	Belang dat de school hecht aan inspraak	119
11.2.1	Veranderingen ten opzichte van eerdere jaren	119
11.2.2	Verschillen tussen studenten	120
11.2.3	Verschillen tussen opleidingsdomeinen	120
11.3	Zelf actief meedenken over beleid	121
11.3.1	Veranderingen ten opzichte van eerdere jaren	121
11.3.2	Verschillen tussen studenten	122
11.3.3	Verschillen tussen opleidingsdomeinen	123
11.4	Samenvatting	124
12	STUDEREN MET EEN BEPERKING	127
12.1	Beschrijving van de groep studenten met een beperking	127
12.2	Tevredenheid over wijze waarop de instelling omgaat met beperking	129
12.3	Verschillen in tevredenheid tussen studenten met en zonder beperking	131
12.4	Samenvatting	132
13	ALGEMEEN OORDEEL	135
13.1	School en studie	135
13.1.1	Veranderingen ten opzichte van eerdere jaren	135
13.1.2	Verschillen tussen studenten	137
13.1.3	Verschillen tussen opleidingsdomeinen	138
13.2	Rapportcijfers	139
13.2.1	Veranderingen ten opzichte van eerdere jaren	139
13.2.2	Verschillen tussen studenten	139
13.2.3	Verschillen tussen opleidingsdomeinen	140
13.3	Samenvatting	140
14	WAT BEPAALT TEVREDENHEID?	143
14.1	In hoeverre maken instellingen en opleidingen het verschil?	143
14.2	Tevredenheidsoordelen: gemiddelden en betrouwbaarheidsmarges	144
14.3	Profiel van een tevreden student	146
14.4	Samenvatting	149
Bijlage A	Respons naar achtergrondkenmerken	151
Bijlage B	Indeling in clusters	155
Bijlage C	Vragenlijst	159
Bijlage D	Gebruikte afkortingen	169
Bijlage E	Lijst van tabellen en figuren	171

1 INLEIDING

1.1 ACHTERGROND

Voor je ligt de landelijke rapportage van de JOB-monitor 2014. De JOB-monitor is het landelijke studententevredenheidsonderzoek in het mbo dat de Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB) sinds 2000 tweejaarlijks laat uitvoeren, met financiering van het ministerie van OCW. Met de monitor wordt door studenten gesignaleerd wat goed gaat in het mbo en waar verbetering noodzakelijk is. Het biedt studentenraden en instellingen een handvat om de onderwijskwaliteit te verbeteren. Het onderzoek is opgezet door JOB en uitgevoerd door onderzoeksbureau ResearchNed.

1.2 ONDERZOEKSOPZET

De JOB-monitor wordt sinds 2008 volledig online afgenomen. In de JOB-monitor 2014 hadden studenten van 2 december 2013 tot en met 28 maart 2014 de mogelijkheid de vragenlijst op een speciaal daarvoor ingerichte website in te vullen. Deelname aan de JOB-monitor loopt in de meeste gevallen via een inlogfaciliteit die door DUO in samenwerking met ResearchNed is ontwikkeld. Studenten gaan (veelal klassikaal) naar de website www.job-monitor2014.nl waarop naast de link naar de vragenlijst, informatie te vinden is over het onderzoek en over de wijze waarop hun privacy gewaarborgd wordt. Voordeel van de gehanteerde methode is de mogelijkheid een groot deel van de relevante achtergrondkenmerken te koppelen vanuit de bestaande studentenadministratie bij DUO in BRONMBO. Deze methode laat bovendien de ruimte aan studenten om de vragenlijst in te vullen buiten de onderwijsinstelling (thuis of op de leerwerkplek), de vragenlijst tussentijds te stoppen en later verder te gaan en voorkomt dat studenten de vragenlijst meer dan eens invullen.

De oproep tot het invullen van de vragenlijst lag in eerste instantie bij de mbo-instellingen zelf. Er is door JOB promotiemateriaal (posters en informatiefilmpjes) beschikbaar gesteld dat instellingen konden gebruiken om het onderzoek onder de aandacht van studenten te brengen. Ook is er door JOB gedurende het veldwerk actief campagne op onder meer de sociale media gevoerd om de monitor bij studenten onder de aandacht te brengen.

¹ Voor de JOB-monitor 2014 is een aparte inlogfaciliteit voor de studenten aan de Politieacademie ontwikkeld, omdat zij niet geadmineistreerd staan bij DUO. De inrichting van dat systeem was een directe afgeleide van de DUO-inlogfaciliteit.

1.3 RESPONS

In 2014 namen ALLE 66 bekostigde mbo-instellingen deel aan de JOB-monitor (een historisch hoogtepunt in de JOB-monitorgeschiedenis) alsook de Politieacademie en een niet-bekostigde instelling (Hogeschool TIO). Binnen de instellingen hebben 277.016 studenten de vragenlijst geopend (55,3% van de populatie van 500.956 studenten). Na cleaning (ongeldige respons is verwijderd: te snel ingevulde enquêtes of te eenzijdig ingevulde enquêtes worden als niet serieus ingevuld beschouwd) resteert een bruikbare netto-respons van 255.851 studenten (51% van de populatie).

Tabel 1: Overzicht respons JOB-monitor 2014

	Aantal	%
Populatie landelijk	500.956	
Bruto respons	277.016	55%
Nettorespons	255.851	51%

Bron: DUO en JOB-monitor 2014

Tabel 2: Nettorespons, naar instelling, gesorteerd naar responspercentage

	Nettorespons	Populatie	% nettorespons
SintLucas	2.141	2.877	74,4
ROC Kop van Noord-Holland	1.993	2.823	70,6
AOC de Groene Welle	907	1.285	70,6
Grafisch Lyceum Utrecht	1.358	1.990	68,2
De Rooi Pannen	4.422	6.574	67,3
Edudelta Onderwijsgroep	563	847	66,5
ROC Menso Alting	432	654	66,1
Hoornbeeck College	3.720	5.655	65,8
Mediacollege Amsterdam	1.331	2.067	64,4
Hout- en Meubileringscollege	1.916	3.014	63,6
Nimeto Utrecht	1.074	1.757	61,1
Landstede	6.874	11.272	61,0
Groenhorst College	1.795	2.962	60,6
ROC Tilburg	4.495	7.425	60,5
ROC Nijmegen	5.141	8.497	60,5
Scheepvaart en Transport College	2.778	4.678	59,4
CIBAP vakcollege	930	1.570	59,2
Gilde Opleidingen	6.487	11.014	58,9
Alfa College	6.413	10.882	58,9
Clusius College	1.011	1.721	58,7
ROC van Twente	11.175	19.108	58,5
Deltion College	8.118	13.917	58,3

	Nettorespons	Populatie	% nettorespons
ROC de Leijgraaf	3.135	5.389	58,2
Koning Willem I College	7.021	12.199	57,6
Graafschap College	5.206	9.189	56,7
Rijn IJssel	6.327	11.152	56,7
Scalda	5.155	9.133	56,4
SOMA College	569	1.010	56,3
Wellantcollege	2.271	4.120	55,1
Nova College	6.540	12.022	54,4
CITAVERDE College	827	1.530	54,1
Drenthe College	4.399	8.141	54,0
ROC Aventus	5.584	10.350	54,0
Grafisch Lyceum Rotterdam	2.166	4.015	53,9
Leeuwenborgh Opleidingen	3.936	7.307	53,9
AOC Oost	875	1.625	53,8
ROC West-Brabant	8.821	16.743	52,7
Noorderpoort	7.316	13.932	52,5
Da Vinci College	4.232	8.245	51,3
ROC Horizon College	5.916	11.707	50,5
Friesland College	4.937	9.880	50,0
ID College	5.274	10.653	49,5
Nordwin College	802	1.628	49,3
ROC TOP	2.609	5.351	48,8
ROC Midden Nederland	8.458	17.807	47,5
Arcus College	3.666	7.732	47,4
Lentiz onderwijsgroep	578	1.254	46,1
ROC Leiden	3.986	8.665	46,0
SVO vakopleiding food	811	1.784	45,5
Summa College	7.577	16.696	45,4
Albeda College	9.273	20.466	45,3
ROC RIVOR	975	2.155	45,2
MBO Amersfoort	3.270	7.252	45,1
ROC A12	2.532	5.706	44,4
AOC Terra	951	2.171	43,8
ROC Friese Poort	5.729	13.231	43,3
ROC Mondriaan	7.581	17.818	42,5
MBO Utrecht	1.888	4.478	42,2
ROC van Amsterdam	12.023	28.589	42,1
ROC van Flevoland	2.397	5.859	40,9
Regio College	2.304	5.671	40,6
Zadkine	7.364	18.485	39,8
Politieacademie	1.842	4.664	39,5
ROC Ter AA	1.350	4.016	33,6

	Nettorespons	Populatie	% nettorespons
Hogeschool TIO	154	474	32,5
Helicon Opleidingen	2.063	7.313	28,2
Berechja College	38	144	26,4
Leidse Instrumentmakersschool	49	231	21,2
Totaal	255.851	500.571	51,1

Bron: JOB-monitor 2014

Met een stijging in de respons, is de scheefheid van de respons ten opzichte van de populatie telkens minder groot dan in de eerdere metingen. Omdat deze echter op cruciale kenmerken nog altijd verschilt, en deze verschillen medebepalend zijn voor de tevredenheid, is een weegfactor bepaald. Hiervoor is de verdeling van de respons vergeleken met de populatie wat betreft opleidingsdomein, instelling, geslacht, etniciteit, niveau en leerweg. Om ervoor te zorgen dat de resultaten representatief zijn voor alle Nederlandse mbo-studenten, is de weegfactor zodanig berekend dat de antwoorden van ondervertegenwoordigde groepen zwaarder meetellen en die van oververtegenwoordigde groepen juist minder.

1.4 INDELING VRAGEN IN CLUSTERS

12

De vragen in de JOB-monitor zijn thematisch ingedeeld (zie tabel 14 in bijlage B) in een aantal overkoepelende totaaloordelen. Op basis van een factoranalyse en het bekijken van de Cronbach's Alpha (een statistische maat voor het vaststellen van de mate van samenhang binnen een totaaloordeel) is met instemming van het deskundigenpanel vastgesteld dat de onderliggende vragen samen opgevat mogen worden als een totaalscore. Veranderingen in de vragenlijst die hebben geleid tot een verandering in de thematische clustering zijn met terugwerkende kracht ook voor de eerdere monitorjaren doorgevoerd. Daarmee wordt een maximale vergelijkbaarheid behouden. Het kan daardoor echter wel zijn dat de totaaloordelen in dit rapport licht afwijken van de totaaloordelen die in eerdere rapportages getoond zijn.

1.5 VERDER IN DIT RAPPORT

In het volgende hoofdstuk volgt de visie van JOB op de resultaten: wat valt hen dit jaar op en welke beleidsspeerpunten leiden ze eruit af?

Aansluitend volgen thematische hoofdstukken waarin wordt ingegaan op diverse aspecten van de tevredenheid van mbo-studenten. Elk hoofdstuk is vergelijkbaar opgebouwd: eerst wordt gekeken naar veranderingen in vergelijking met voorgaande metingen (totaaloordelen en deelaspecten), daarna worden groepen studenten vergeleken. In de figuren die in het rapport zijn opgenomen worden telkens de percentages negatieve oordelen (oranje en links) en de percentages positieve oordelen (grijs en rechts) weergegeven.

Het eerste thematische hoofdstuk, hoofdstuk 3, gaat over onderwijs. Wat vinden de studenten van de lessen? Hierbij gaat het zowel over hoe er lesgegeven wordt, als over wat studenten van hun docent en het gebruikte lesmateriaal vinden. Ook gaat het in dit hoofdstuk over onderwijstijd. Hoeveel onderwijs krijgen de studenten? En wat vinden ze van de hoeveelheid lessen en de hoeveelheid stage in hun opleiding?

Hoofdstuk 4 gaat over toetsing. Weten studenten op tijd dat er een toets is en waar die toets over gaat? Hoe snel wordt een toets nagekeken? En worden de studenten dan op een gelijke manier beoordeeld?

In hoofdstuk 5 kijken we naar begeleiding. Het gaat over studiebegeleiding: worden studenten goed geholpen als ze problemen met studeren hebben? En hebben studenten de mogelijkheid in eigen tempo door de opleiding te gaan? Het gaat ook over keuzebegeleiding: worden studenten goed geholpen bij de keuzes die ze tijdens hun opleiding moeten maken, ook met het oog op de tijd na de opleiding?

Hoofdstuk 6 kijkt naar leeropbrengsten: vinden de studenten dat ze in hun opleiding voldoende leren? En hoe tevreden zijn de studenten over specifieke vaardigheden die ze tijdens de opleiding leren?

In hoofdstuk 7 gaat het over de beroepspraktijkvorming. Wat vinden studenten van het praktijkdeel in hun opleiding? Werden zij door school goed op voorbereid op het werken op een bpv-plaats? En hoeveel moeite kostte het om een stage- of leerwerkplek te vinden? Dit hoofdstuk is in tweeën gesplitst, waarbij het eerste deel zich volledig op de stage-ervaringen van de bol'ers richt en het tweede deel op de tevredenheid van de bbl'ers op hun leerwerkplek.

13

In hoofdstuk 8 staan veiligheid en sfeer centraal. Het gaat daarbij over hoe schoon het gebouw is, maar ook over wat studenten van de sfeer op school vinden. En of de school voldoende doet om de studenten zich veilig en op hun gemak te laten voelen.

Hoofdstuk 9 heeft betrekking op informatie en organisatie. Hoe juist is de informatie die voorafgaand aan de studie aan studenten is verstrekt? En hoe wordt op school omgegaan met regels en klachten? Hoe duidelijk is die klachtenprocedure eigenlijk?

In hoofdstuk 10 aandacht voor de voorzieningen. Wat vinden studenten van onderwijsfaciliteiten als rustige zelf-studieplekken en de begeleiding daarbij? Kunnen studenten altijd gebruik maken van een computer als dat nodig is? En als ze een medewerker van school nodig hebben, kunnen ze die dan ook bereiken? En hoe tevreden zijn studenten over de kantine?

Hoofdstuk 11 gaat over de kernactiviteit van JOB: studenteninspraak. In dit hoofdstuk kijken we naar verschillende facetten daarvan. Het gaat bijvoorbeeld over de aanwezigheid van de studentenraad: in hoeverre weten studenten dat een dergelijke raad ook op hun school aanwezig is? Hebben de studenten het idee dat op de instelling waarde gehecht wordt aan de inbreng van studenten? En hoe zit het met de inspraakbehoefte van de studenten zelf: willen zij wel actief meedenken over het beleid op hun instelling?

In hoofdstuk 12 is er speciale aandacht voor studeren met een beperking in het mbo. De vragenlijst is op dit onderwerp in 2014 aangepast waardoor we nu beter zicht hebben op het aandeel studenten met een beperking en vooral op wat er voor deze studenten gedaan wordt om hen het studeren zo makkelijk mogelijk te maken. Ook maken we in dit hoofdstuk een vergelijking tussen studenten met en zonder beperking: verschillen zij in hun oordelen over het onderwijs?

Hoofdstuk 13 behandelt het algemene oordeel van de studenten. Zouden zij opnieuw voor een opleiding en instelling kiezen als zij voor die keuze gesteld zouden worden? En als zij hun tevredenheid over de opleiding en instelling moeten uitdrukken in een rapportcijfer, welk cijfer is dat dan?

Het laatste resultatenhoofdstuk van dit rapport, hoofdstuk 14, wijkt af van de opzet van de overige thematische hoofdstukken. Dit hoofdstuk heeft als titel 'Wat bepaalt tevredenheid' en geeft daarmee ruimte aan een overkoepelende analyse over alle tevredenheidsoordelen heen. In het hoofdstuk worden tips gegeven voor het interpreteren van de resultaten (wanneer is een verschil echt een verschil?). Ook wordt met behulp van regressietechnieken zicht gegeven op de oordelen van studenten die het sterkst bepalend zijn voor de tevredenheid. Daaruit afgeleid wordt een bewerking van de data gepresenteerd, de prioriteitenmatrix, die instellingen kan helpen om gericht met de JOB-resultaten aan de slag te gaan.

Al met al veel informatie! Toch is er nog meer! Naast dit landelijke rapport verschijnen namelijk alle resultaten van de JOB-monitor ook digitaal op: www.job-monitor2014.nl.

2 JOB OVER DE RESULTATEN

INLEIDING

JOB zelf gaat natuurlijk ook met de resultaten van de JOB-monitor 2014 aan de slag. In dit hoofdstuk zetten wij als JOB de opvallendste resultaten op een rij, we kijken wat er gebeurd is met de to-do-list van 2012 en we presenteren de speerpunten die wij naar aanleiding van de resultaten hebben opgesteld.

2.1 DE OPVALLENDSTE RESULTATEN OP EEN RIJ

Het is natuurlijk vooral belangrijk om te weten of studenten tevreden zijn over het onderwijs zelf, dus over bijvoorbeeld lessen, docenten, boeken en roosters. Hier zijn al verschillende opvallende resultaten te zien:

- Studenten zijn **positiever** over de afwisseling tussen zelfstandig werken en werken in groepen (49% in 2012, in 2014 gestegen naar 52%).
- Studenten zijn helaas wederom **minder tevreden** over het gebruik van lesmateriaal dat zij zelf hebben aangeschaft, wat jammer is omdat die score al niet zo hoog was (39% in 2012, in 2014 verder gezakt naar 37%).

17

Op het gebied van begeleiding valt meteen op dat de studenten ook in 2014 iets vaker positief oordelen over de studiebegeleiding. Bij het totaalonderdeel over (studie)loopbaanbegeleiding is het van belang op te merken dat de tevredenheid is gestegen (van 42% naar 46% in 2014), echter betekent deze stijging dat nog steeds minder dan de helft positief oordeelt over de (studie)loopbaanbegeleiding. Op de vraag of studenten tevreden zijn over de begeleiding bij beroepskeuze of keuze voor een vervolgopleiding oordeelt maar 41 procent positief en een vijfde (21%) zelfs negatief. Na uitsplitsing in leerjaren blijkt dat derdejaarsstudenten het minst positief zijn (34%). Aangezien juist zij op het punt staan om een vervolgkeuze te maken is dit een aandachtspunt.

Als het gaat om competenties valt op dat de studenten over het algemeen positief zijn over het aanleren van competenties tijdens de studie. Met name zelfstandig werken (70% positief) en communiceren (68% positief) worden volgens veel studenten naar tevredenheid behandeld in hun opleiding. Het aantal studenten dat positief heeft geantwoord op de vraag of ze vinden dat ze in het algemeen voldoende leren op school is ook gestegen (54% in 2012, nu 56%).

Wat betreft het onderwerp stage/werkplek oordelen studenten over het algemeen positief. Bbl'ers zijn gemiddeld positiever dan bol'ers (bbl: 65% positief tegenover bol: 57%), met name over het leren op de werkplek (80% van de bbl'ers is positief!). In 2014 geven zowel bbl'ers als bol'ers iets vaker aan moeite te hebben met het vinden van een stageplek dan in 2012. Dit is iets om in de gaten te houden, zeker omdat er vanwege de economische crisis alleen maar meer tekorten verwacht worden. Het valt daarnaast op dat vooral bol'ers in het domein uiterlijke verzorging moeite hadden met het vinden van een stageplek (27% is hier negatief over).

Opvallend is verder dat:

- Bol'ers een stuk **minder tevreden** zijn over de begeleiding vanuit hun school (44% positief) dan over die vanuit het stagebedrijf (69% positief).
- Veel bol'ers nog steeds **ontevreden** zijn over het contact tussen school en hun stagebedrijf (29% negatief).
- Bbl'ers **positiever** zijn over de aansluiting tussen wat ze leren op school en wat ze doen op hun werkplek (51% in 2012, nu 54%).

Op het gebied van veiligheid en sfeer valt op dat het gevoel van veiligheid binnen het schoolgebouw iets is afgenomen (was 75%, gezakt naar 73% in 2012). Dit is nog altijd een positief percentage, maar er zit een dalende lijn in die zich uiteraard niet verder moet doorzetten. Ook zijn studenten minder tevreden over hoe schoon hun schoolgebouw is (gezakt van 58% naar 55% positief). Wel oordelen studenten positiever over de inzet vanuit hun school op het gebied van veiligheid (64%, gestegen naar 66%).

Er is een goede ontwikkeling gaande wat betreft informatievoorziening vooraf: studenten oordelen daar in 2014 gemiddeld positiever over dan in 2012. Een aantal zaken valt op:

- Studenten oordelen steeds **positiever** over de juistheid van de informatie die vooraf wordt gegeven over hun opleiding (van 54% naar 59% positief).
- Hoewel meer studenten positief zijn over informatie over de opbouw van de opleiding (van 38% naar 44%) is nog steeds 26% van de studenten hier **ontevreden** over. Laten we dus niet te vroeg juichen, er is op dit punt ook nog veel te winnen.

Dit is interessante informatie omdat wij samen met andere partijen een bijdrage hebben geleverd aan de ontwikkeling van een studiebijsluiter die studenten nog beter in staat moet stellen om goed geïnformeerd aan een opleiding te beginnen. Als scholen studenten goed inlichten over deze studiebijsluiter, dan verwachten wij dat het percentage tevreden studenten wat betreft informatievoorziening nog meer zal stijgen.

Wat betreft organisatie zijn studenten positiever geworden over de klachtenafhandeling op school (gestegen van 32% naar 37% positief), maar hierover oordeelt ook nog steeds 30 procent van de studenten negatief. Dat percentage is vergelijkbaar met dat van 2012 (31%), daarin is dus nog geen verbetering te zien. Wij zetten ons in voor een makkelijk vindbare en leesbare klachtenprocedure op alle scholen, dus wij zijn niet blij met dit resultaat en houden dit goed in de gaten!

In 2014 is een aantal extra vragen toegevoegd over studeren met een beperking. Van de studenten met een beperking geeft 41 procent aan daar last van te hebben in de opleiding. Verder is studenten met een beperking gevraagd of zij dit hebben gemeld op school. Van de 71 procent die dat heeft gedaan is toch nog een behoorlijk deel ontevreden over de ondersteuning die zij krijgen:

- Van de studenten met een beperking is 25 procent ontevreden over de aandacht die zij van docenten krijgen voor hun beperking.
- Ook is 27 procent van de studenten met een beperking ontevreden over de beschikbare hulpmiddelen op school.

Zeker met het oog op de Wet passend onderwijs die in augustus 2014 wordt ingevoerd, is het belangrijk dat scholen de begeleiding van studenten met een beperking goed op orde hebben. Een aandachtspunt voor ons dus.

De oordelen over de faciliteiten op school zijn weinig veranderd ten opzichte van twee jaar geleden en overwegend positief. Over begeleiding tijdens zelfstandig werken en bereikbaarheid van medewerkers van school zijn studenten iets positiever geworden. Daar tegenover staat dat zij minder tevreden zijn over de beschikbaarheid van computers op school (van 70% gezakt naar 68%).

Wat betreft inspraak en het zelf actief mee willen denken over beleid zijn de volgende zaken opvallend:

- Studenten geven minder vaak aan mee te willen denken over het beleid dan twee jaar geleden (het percentage studenten dat deze vraag positief beantwoordde was in 2012 26%, en is nu gezakt naar 16%). Het percentage studenten dat negatief op deze vraag antwoordde, is ook nog gegroeid (was 43%, nu gestegen naar 60%).
- De meeste studenten (50%) weten niet of er een studentenraad op hun school aanwezig is of menen dat deze er niet is (10%). Dat laatste is opvallend omdat alle mbo-instellingen wettelijk verplicht zijn een studentenraad te hebben en ook elke school bij ons heeft aangegeven dat zij er één hebben.

Er is op dit gebied dus behoorlijk wat werk aan de winkel voor ons, aangezien wij als kerntaak hebben om jongerenparticipatie en studenteninspraak te bevorderen. Zestien procent van de studenten wil graag actief meedenken tegenover 60 procent die hier geen behoefte aan heeft. Dat houdt in dat 24 procent van de studenten tot nu toe neutraal staat tegenover het meedenken op school. Juist bij die studenten is er voor JOB nog een wereld te winnen.

19

Wat het algemene oordeel betreft: de rapportcijfers die de studenten hun opleiding en hun instelling geven zijn in 2014 iets hoger dan in 2012: een 7,0 (2012: 6,9) voor hun opleiding en een 6,5 voor hun instelling (2012: 6,4). Laten we die stijgende lijn vasthouden!

2.1 TO-DO-LIST 2012

Hieronder staan de acht actiepunten die waren opgesteld naar aanleiding van de resultaten van de JOB-monitor 2012. Wat is er veranderd ten opzichte van toen? Is het gelukt om de actiepunten aan te pakken?

- **Roosterwijzigingen:** Net als twee jaar geleden zijn studenten zeer negatief over het tijdig doorgeven van roosterwijzigingen: 44 procent van de studenten oordeelt negatief tegenover 33 procent positief. In 2012 was 45 procent negatief, dus dat is een verbetering van slechts één procent. Dat kan nog steeds veel beter!

- **Inspraak:** Al sinds 2010 neemt het aantal studenten dat zelf wil meepraten over het schoolbeleid af. Het percentage is zelfs nog verder gedaald van 26 procent in 2012 naar 16 procent in 2014. Wij vinden dat uiteraard heel jammer als mbo-vakbond, aangezien studenten zelf het beste weten wat voor hen belangrijk is. Met name de 24 procent die neutraal heeft geantwoord overtuigen wij graag van het belang om mee te praten op school!
- **Klachtenafhandeling:** Het percentage studenten dat positief oordeelt over de klachtenafhandeling is gestegen ten opzichte van eerdere jaren (32% naar 37% positief), maar het percentage dat negatief oordeelt is praktisch hetzelfde gebleven (30% in 2014 tegenover 31% in 2012). Inzet op een duidelijke klachtenprocedure, die ook door iedereen wordt nageleefd, is dus nog steeds nodig.
- **Lesmateriaal:** Helaas is de tevredenheid over lesmateriaal alleen nog maar verder gedaald, inmiddels is het percentage studenten dat negatief oordeelt over het gebruik van zelf aangeschaft lesmateriaal zelfs groter dan het percentage studenten dat positief is (40% negatief tegenover 37% positief). Tijd voor een grondige herziening van boekenlijsten!
- **Keuzemogelijkheid:** De vraag over keuzemogelijkheden in de opleiding zoals die in voorgaande edities telkens slecht beoordeeld werd, en daarmee ook tot een concreet actiepunt leidde, is in de JOB-monitor 2014 komen te vervallen. De gemeten ontevredenheid bleek vooral te maken te hebben met het niet herkennen van deze vraag voor de eigen situatie. Bijvoorbeeld omdat de studenten helemaal geen keuzemogelijkheid hadden in hun opleiding.
- **Contact op stage:** Nog steeds is een derde van de bol'ers ontevreden over het contact tussen de school en stagebegeleider. Dit percentage is sinds 2012 helaas maar met één procent gedaald (van 30% naar 29%). Het blijft dus belangrijk om in te zetten op meer contactmomenten tussen school en de stagebegeleider!
- **Studeren met een beperking:** Van de studenten met een beperking heeft nog steeds het grootste deel te kampen met dyslexie (36%). Dit blijft dan ook belangrijk voor scholen om rekening mee te houden.
- **Kantine:** Het percentage studenten dat tevreden is over de kantine blijft licht dalen. Sinds de eerste JOB-monitor in 2001 is de tevredenheid hierover zelfs met bijna tien procent gedaald. Het blijft dus interessant voor studentenraden om op hun eigen school te kijken of daar een specifieke reden voor is en daar dan iets aan te doen!

2.3 SPEERPUNTEN VAN JOB

Wat moet er gebeuren om de komende jaren de studententevredenheid over en de kwaliteit van het mbo verder te verbeteren? Wij hebben een aantal speerpunten geformuleerd naar aanleiding van de to-do-list van 2012 en de resultaten van de JOB-monitor 2014.

Roosterwijzigingen

Er is nog steeds veel te winnen op het gebied van roosterbeleid. Inzet op het tijdig doorgeven van roosterwijzigingen en dit op een goede manier aan studenten communiceren is en blijft belangrijk. Dit is ook iets waar studentenraden een rol in kunnen spelen.

Je kan in de resultaten van jouw school vinden hoe daar gescoord is op de vraag over roosters. Als er slecht is gescoord kan je dit als studentenraad op de agenda zetten zodat er iets aan gedaan wordt. Check ook het communicatiesysteem op je school, misschien kan dat verbeterd worden?

Inpraak

Al sinds 2010 neemt het aantal studenten dat zelf wil meepraten over het schoolbeleid in een rap tempo af. Wij vinden dit een zorgelijke ontwikkeling en wij gaan dan ook hard aan de slag om dit te veranderen. Zo start het project Jij beslist mee 2.0 in de zomer van 2014, waarin wij studentenraden gaan helpen zich verder te professionaliseren en op deze manier medezeggenschap nog makkelijker en leuker te maken. Uit de JOB-monitor 2014 blijkt dat maar liefst de helft van de studenten niet weet of er een studentenraad is op hun school of zelfs (ten onrechte) meent dat deze er niet is. Hier ligt een uitdaging voor studentenraden en schoolbesturen. Maak de studentenraad en zijn werk zichtbaar voor alle studenten. Als studenten zien wat een studentenraad kan betekenen en hoe leuk het kan zijn om mee te denken over je eigen onderwijs, dan kunnen we met z'n allen het percentage studenten dat actief wil meedenken opkrikken!

Klachtenafhandeling

Het percentage studenten dat positief oordeelt over de klachtenafhandeling is gestegen ten opzichte van eerdere jaren, maar het percentage dat negatief oordeelt is praktisch hetzelfde gebleven. Dat laatste zien wij uiteraard graag anders. De politiek is dat gelukkig met ons eens en er wordt gewerkt aan een wetwijziging waarin scholen verplicht worden om een onafhankelijke klachtencommissie te hebben. Daar houden wij de studenten natuurlijk van op de hoogte. Verder hebben wij een verkennend onderzoek gedaan naar klachtenprocedures op mbo-instellingen. Hieruit bleek dat de klachtenprocedure bij sommige scholen niet goed vindbaar is via de website en dat deze procedure vaak niet duidelijk is voor studenten. Dit in combinatie met het hoge percentage studenten dat ontevreden is over de klachtenafhandeling op hun school maakt dat wij hier absoluut aandacht aan blijven besteden de komende tijd.

21

Lesmateriaal

Studenten zijn al jaren relatief ontevreden over het gebruik van hun lesmateriaal. Inmiddels is het percentage studenten dat negatief oordeelt over het gebruik van de gekochte boeken en licenties zelfs groter dan het percentage studenten dat daar positief over is. Het is natuurlijk niet de bedoeling dat je veel geld moet uitgeven aan boeken of licenties die je vervolgens niet of nauwelijks gebruikt! Het lesmateriaal is een onderdeel van de vrijwillige bijdrage die van je gevraagd wordt als student. Wij blijven inzetten op het informeren van studenten hierover, zodat zij aan de bel trekken als er spullen gekocht moeten worden die niet worden gebruikt. Hier ligt ook een rol voor studentenraden: als jouw school slecht scoort op dit punt kan je het op de agenda zetten en actie ondernemen. Waarschijnlijk is het dan namelijk tijd voor een grondige herziening van de boekenlijsten.

Stagebegeleiding

Stagebegeleiding is ook al jaren een aandachtspunt in het mbo. Nog steeds is een derde van de bol'ers ontevreden over het contact tussen hun school en hun stagebegeleider. Wij zetten ons ook al jaren in voor het verhogen van het aantal contactmomenten tussen stagedocenten van school en de praktijkopleiders op de stage, en dat blijven wij doorzetten. Dit jaar valt ook op dat studenten meer moeite hebben met het vinden van een stageplek dan voorgaande jaren. Vanwege de economische crisis was dit natuurlijk te verwachten, maar uiteraard blijven wij ons sterk maken voor aanpak van het tekort aan stageplekken. Wij roepen scholen vooral op om zelf ook met creatieve oplossingen te komen om het tekort aan te vullen, met name in branches (zoals de bouw) waar nu weinig stageplekken zijn maar waar in de toekomst een tekort aan werknemers wordt verwacht. Bedrijven roepen wij daarnaast op om zich te registreren als leerbedrijf!

Studeren met een beperking

De cijfers uit de JOB-monitor 2014 liegen er niet om: ruim een kwart van de studenten met een beperking is ontevreden over de begeleiding vanuit school en de beschikbare hulpmiddelen. Wij vinden het heel belangrijk dat studenten met een beperking daar zo min mogelijk door gehinderd worden op school. Met het oog op de Wet passend onderwijs die in augustus 2014 wordt ingevoerd is het belangrijk dat scholen de begeleiding van studenten met een beperking goed op orde hebben. Dyslexie is de meest voorkomende beperking onder studenten. Vanaf studiejaar 2014-2015 wordt het centrale examen Nederlands officieel ingevoerd voor studenten op niveau 4, dus dan is het zeker belangrijk om te monitoren of scholen daar goed mee omgaan. Daarnaast houden wij ons bezig met de informatievoorziening over dyscalculie. Er is weliswaar een relatief klein percentage studenten dat aangeeft hier last van te hebben (7%). Vooral met het oog op de plannen om centrale rekenexamens in te voeren, heeft het echter wel aandacht. In tegenstelling tot dyslexie is er namelijk nog weinig bekend over deze beperking en de manier waarop je daar als school mee om zou moeten gaan.

Informatievoorziening

Een kwart van de studenten is ontevreden over de informatievoorziening vooraf over de opbouw van hun opleiding. Goede voorlichting voor studenten zodat zij een goed onderbouwde studiekeuze kunnen maken is een belangrijk speerpunt voor JOB. Mede daarom zijn wij betrokken geweest bij de ontwikkeling van de studiebijsluiter, zodat studenten nog beter in staat zijn om zelf een goede keuze te maken. Zeker in een tijd waarin het steeds noodzakelijker wordt om zo snel mogelijk de juiste studiekeuze te maken is goede voorlichting heel belangrijk.

2.4 BEDANKT!

Wij zijn heel blij met de enorme respons en willen de deelnemende instellingen hartelijk danken voor hun medewerking aan het onderzoek. Maar onze grootste dank gaat uit naar alle studenten in het mbo die de moeite hebben genomen om de monitor in te vullen. Dank jullie wel!

3 ONDERWIJS

In dit eerste resultatenhoofdstuk komen vragen met betrekking tot lessen en onderwijstijd aan de orde. Het gaat hier onder meer om de tevredenheid over de afwisseling tussen zelfstandig en in groepen werken, het aantal lessen dat uitvalt maar ook of de aangeschafte boeken en lesmaterialen gebruikt worden, hoe het contact met docenten is en over onderwijstijd.

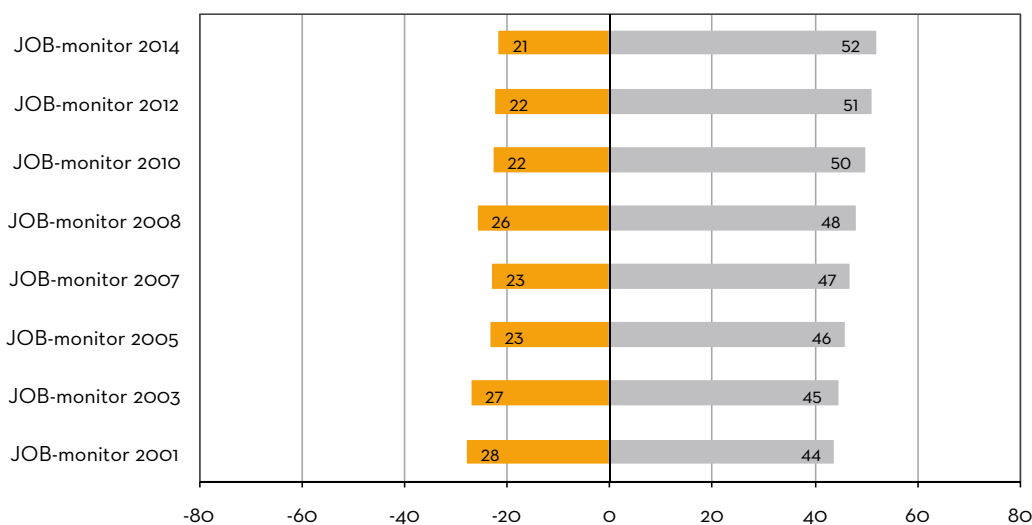
3.1 LESSEN

Studenten hebben een zevental vragen voorgelegd gekregen die samen het totaaloordeel lessen vormen. Het gaat hierbij om de volgende vragen:

- Ben je tevreden over de afwisseling tussen zelfstandig werken en in groepen werken?
- Vind je dat er op school veel onderwijsactiviteiten uitvallen?
- Vind je dat roosterwijzigingen op tijd worden doorgegeven?
- Vind je jouw docenten goed?
- Vind je het lesmateriaal goed?
- Worden boeken en lesmaterialen die je moet kopen ook gebruikt?
- Heb je goed contact met je docenten?

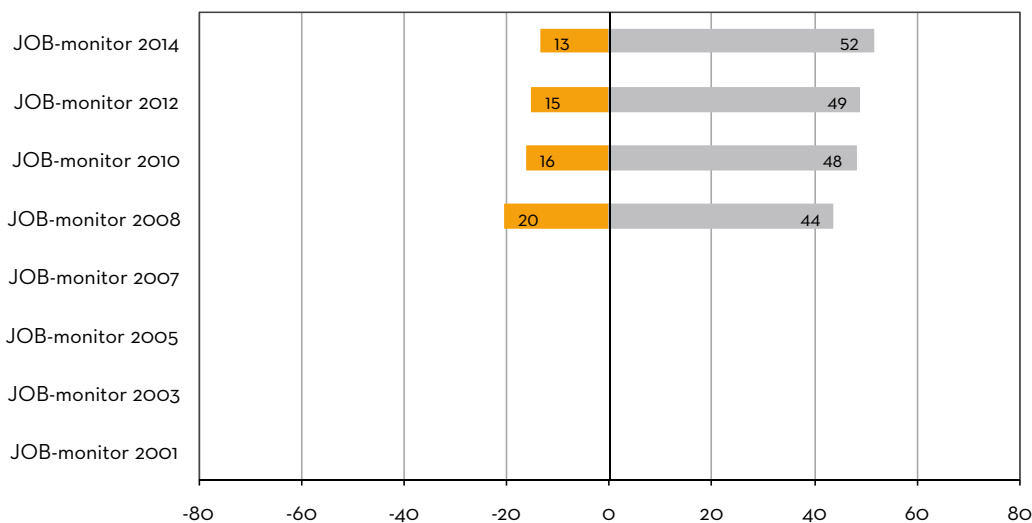
3.1.1 VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

Sinds de eerste monitor wordt het oordeel over lessen, steeds met kleine stapjes per meting, positiever (figuur 1). Dit jaar oordeelt meer dan de helft van de studenten positief over lessen. Het aandeel studenten dat negatief over lessen oordeelt, dit jaar 21 procent, is de laatste drie jaar stabiel gebleven.

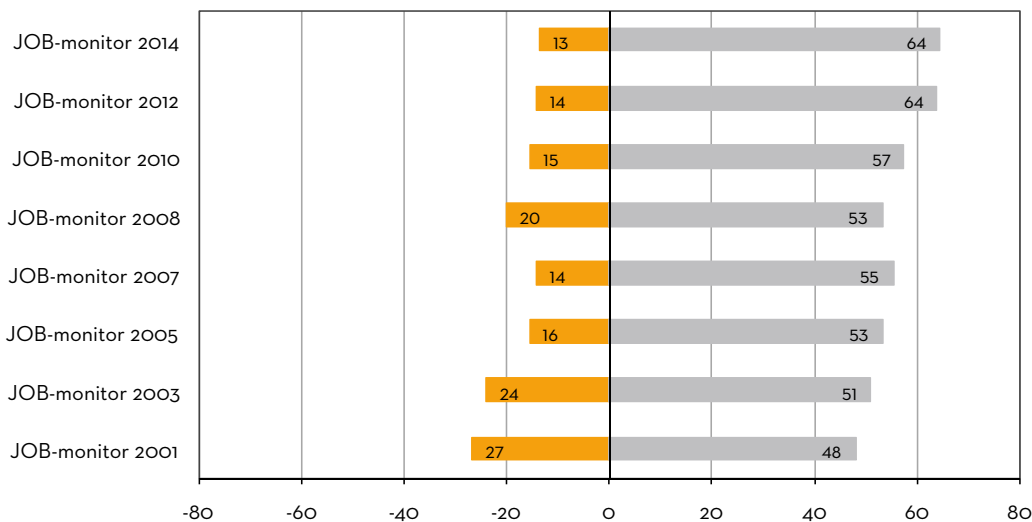

Figuur 1: Oordeel over lessen (totaaloordeel)

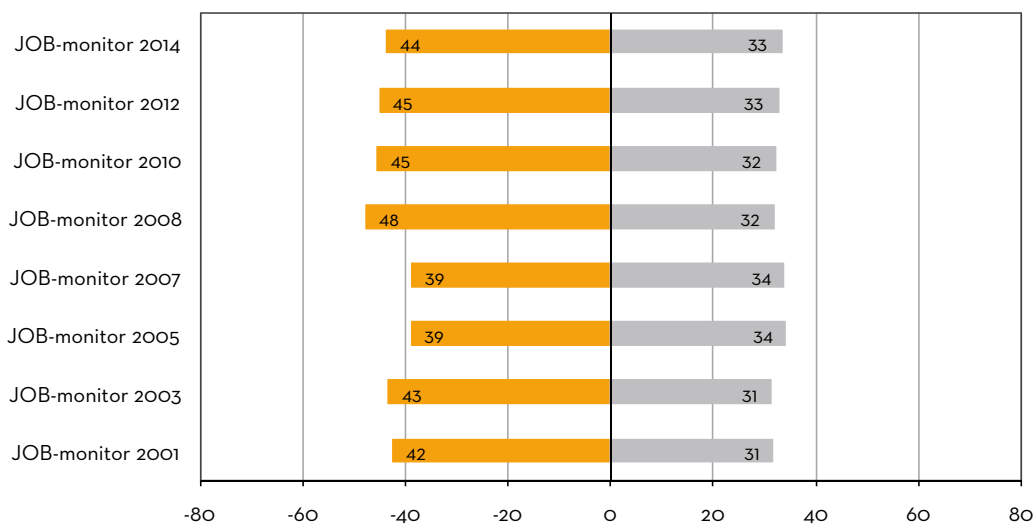
In overeenstemming met het totaaloordeel, oordeelt ook de meerderheid van de studenten over een aantal aspecten van lessen positief. Zo is meer dan de helft van de studenten tevreden over de afwisseling tussen zelfstandig en het groepsgewijs werken (figuur 2), geeft 62 procent van de studenten aan dat lesuitval nooit plaatsvindt (figuur 3), is 60 procent tevreden over de kwaliteit van docenten (figuur 5) en heeft 66 procent goed contact met de docenten (figuur 6). Grotendeels ontevreden zijn studenten over het tijdig doorgeven van roosterwijzigingen (figuur 4). Bijna de helft van de studenten is tevreden over het lesmateriaal (figuur 7). Aangeschafte boeken en ander lesmateriaal worden volgens de studenten echter niet altijd gebruikt: 40 procent geeft aan dat de boeken en ander gekocht lesmateriaal weinig gebruikt worden en 37 procent is van mening dat deze altijd gebruikt worden (figuur 8).

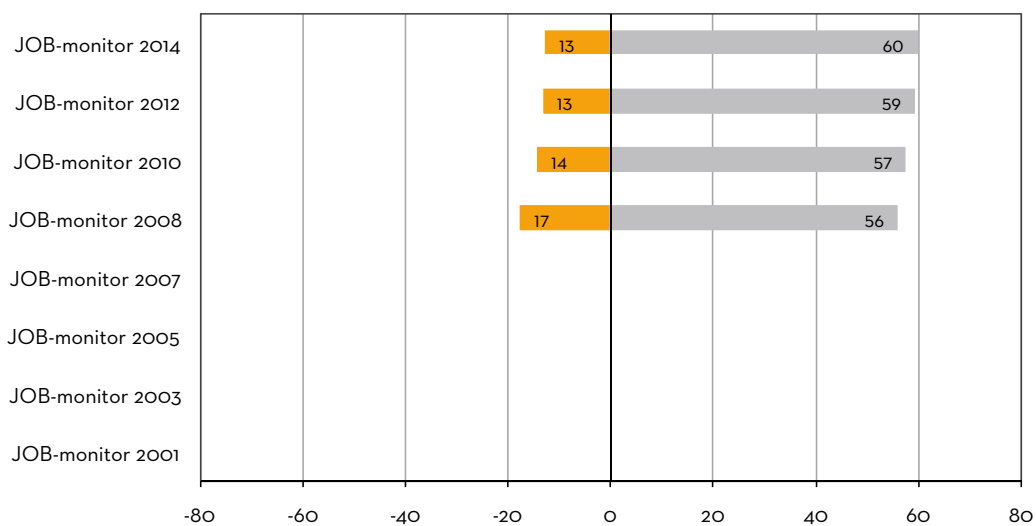
Figuur 2: Ben je tevreden over de afwisseling tussen zelfstandig werken en in groepen werken?

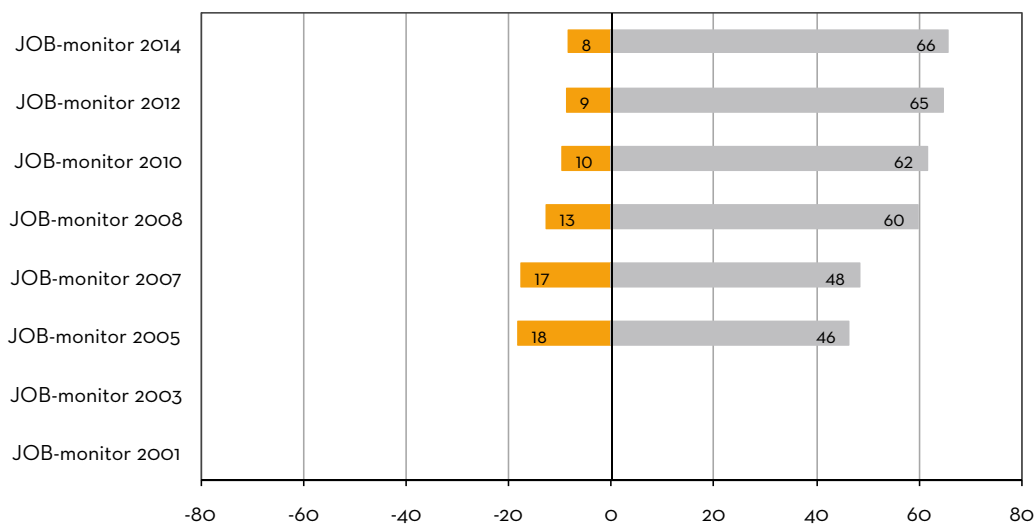
Figuur 3: Vind je dat er op school veel onderwijsactiviteiten uitvallen?

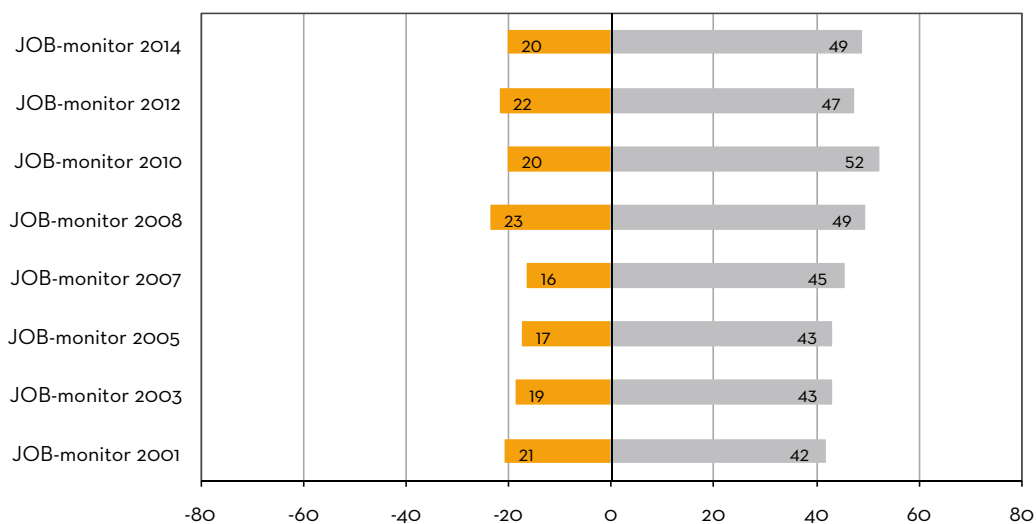
Figuur 4: Vind je dat roosterwijzigingen op tijd worden doorgegeven?

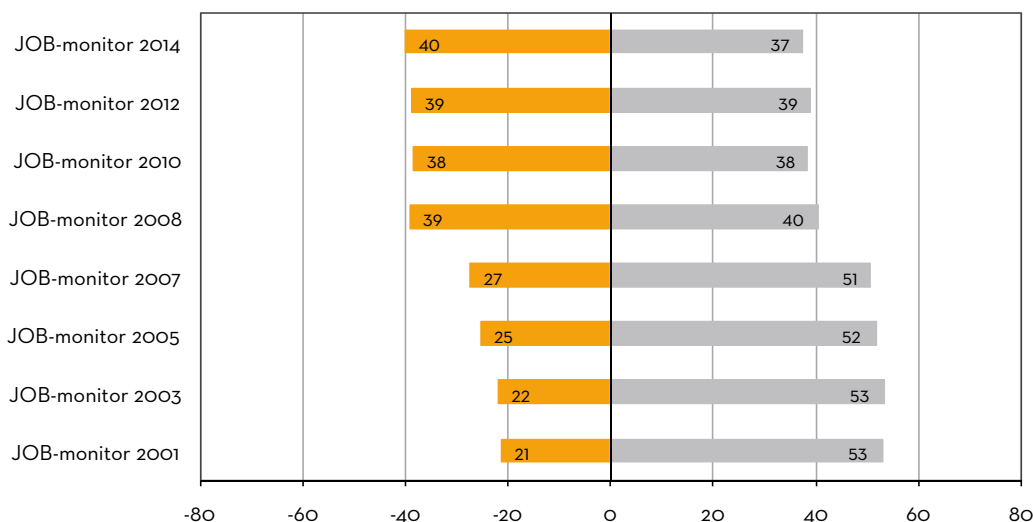
Figuur 5: Vind je jouw docenten goed?

Figuur 6: Heb je goed contact met je docenten?

Figuur 7: Vind je het lesmateriaal goed?

Figuur 8: Worden boeken en lesmaterialen die je moet kopen ook gebruikt?

3.1.2 VERSCHILLEN TUSSEN STUDENTEN

Leerweg

Bbl'ers zijn positiever in hun totaaloordeel over lessen dan bol'ers (bbl: 56% tegenover bol: 50%). Dit geldt ook voor bijna alle onderliggende aspecten van lessen. De grootste verschillen in tevredenheid naar leerweg zijn te zien bij de tijdigheid waarmee roosterverschillen doorgegeven (op tijd – bbl: 45% tegenover bol: 30%) worden en het gebruik van de aangeschafte boeken en lesmateriaal (altijd gebruikt – bbl: 44% tegenover bol: 35%). Het lesmateriaal wordt door een even grote groep bbl- als bol-studenten goed bevonden (49%). Bol'ers zijn juist positiever dan bbl'ers over de afwisseling tussen zelfstandig en groepsmatig werken (53% tegenover 46%).

Niveau

Over de lessen in het algemeen zijn niveau-1-studenten het meest positief (66%). Naarmate studenten op een hoger niveau onderwijs volgen, daalt het positieve oordeel over lessen (niveau 2: 55%; niveau 3: 51%; niveau 4: 50%). Tegelijk stijgt de ontevredenheid over lessen mee met het onderwijsniveau van twaalf procent (niveau 1) tot 23 procent (niveau 4). Deze daling in tevredenheid bij stijging van het niveau is ook bij een vijftal deelaspecten van lessen te zien. Studenten op niveau 1 zijn grotendeels van mening dat roosterwijzigingen op tijd worden doorgegeven (57%) terwijl nog niet één op de drie studenten op niveau 4 (30%) deze zelfde mening heeft. Niveau-1-studenten zijn overwegend van mening (77%) dat zij goede docenten hebben; iets meer dan de helft van de studenten op niveau 4 (58%) is dezelfde mening toegedaan. Ook over de kwaliteit van lesmateriaal zijn niveau-1-studenten meer tevreden dan niveau-4-studenten (63% tegenover 47%). Over het contact met docenten zijn studenten in niveau 1 eveneens positiever dan in niveau 4 (76% tegenover 67%). De grootste daling in tevredenheid is echter te zien bij de tevredenheid over het gebruik van aangeschafte boeken en materialen: een ruime meerderheid van de studenten in niveau 1 (62%) geeft aan dat deze

boeken en ander lesmateriaal ook daadwerkelijk altijd gebruikt worden terwijl in niveau 4 dit voor een derde van de studenten geldt (32%). Over zowel de afwisseling tussen het individueel en groepsmatig werken (niveau 1: 59%; niveau 2: 50%; niveau 3: 48%; niveau 4: 54%) als de uitval van lessen (nooit - niveau 1: 67%; niveau 2: 68%; niveau 3: 64%; niveau 4: 63%) zijn studenten op niveau 1 positiever dan studenten op niveau 4.

Leerjaar

Iets meer dan de helft van de eerstejaars mbo-studenten (56%) oordeelt positief over lessen. Dit is meer dan in de overige leerjaren het geval is (leerjaar 2: 49%; leerjaar 3: 46%; leerjaar 4: 47%). Ook over de deelaspecten van lessen zijn eerstejaars het meest tevreden, behalve over het contact met docenten. Hierover oordelen juist de vierdejaars het meest positief (leerjaar 1: 66%; leerjaar 2: 64%; leerjaar 3: 66%; leerjaar 4: 69%). Naarmate mbo-studenten langer op school zitten, worden zij minder tevreden over de mate waarin de gekochte boeken en leermaterialen gebruikt worden. Eerstejaars zijn het meest van mening dat deze altijd gebruikt worden (48%), gevolgd door tweedejaars (32%). In het derde en vierde leerjaar wordt door een vijfde van de studenten aangegeven dat de gekochte boeken en leermaterialen altijd worden gebruikt. Deze twee leerjaren zijn dan ook vaker van mening dat deze aanschaf niet de moeite waard is: het merendeel van de derde- (58%) en vierdeklassers (60%) geeft aan dat gekochte boeken en materialen nooit worden gebruikt. De tevredenheid over de uitval van onderwijsactiviteiten daalt ook met het toenemen van leerjaar. In het eerste jaar geeft 69 procent aan dat het uitvallen van onderwijsactiviteiten niet aan de orde is, in het tweede jaar is deze tevredenheid gedaald naar 62 procent. In het derde jaar geeft 58 procent aan dat er nooit onderwijsactiviteiten uitvallen en in het vierde jaar is dit wederom gedaald naar 56 procent. Over de afwisseling tussen het zelfstandig werken en het werken in groepen is meer dan de helft van de eerstejaars (56%) tevreden; in de overige leerjaren is minder dan de helft hierover tevreden (rond de 48%). Ditzelfde geldt voor de kwaliteit van de lesmaterialen: in het eerste jaar is 55 procent hierover tevreden, van de tweedejaars is dat 45 procent en in de laatste twee jaren ligt de tevredenheid op 40 procent. In het eerste jaar zijn mbo-studenten niet ronduit tevreden (37%) of ontevreden (39%) over het tijdig doorgeven van roosterwijzigingen; de tweede-, derde- en vierdejaars zijn hierin wel meer uitgesproken met rond de 48 procent die vindt dat wijzigingen in het rooster te laat worden doorgegeven. De kwaliteit van docenten wordt door 63 procent van de eerstejaars als goed beschouwd, in de overige leerjaren ligt dit lager (leerjaar 2: 57%; leerjaar 3: 56%; leerjaar 4: 59%).

Geslacht

Mannelijke mbo'ers oordelen positiever over lessen dan vrouwelijke mbo'ers (54% tegenover 49%). Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door het verschil in oordeel tussen mannen en vrouwen over het gebruik van gekochte boeken en overig lesmateriaal (altijd gebruikt – man: 42% tegenover vrouw: 32%), over de hoeveelheid uitval van onderwijsactiviteiten (nooit – man: 67% tegenover vrouw: 62%) en over de kwaliteit van docenten (goed – man: 62% tegenover vrouw: 57%). Over de andere aspecten van lessen verschillen mannelijke studenten niet of nauwelijks van vrouwelijke studenten.

Etniciteit

Het totaaloordeel over lessen van allochtone en autochtone studenten in het mbo verschilt niet van elkaar. Over de uitval van onderwijsactiviteiten zijn de meningen wel verdeeld naar etniciteit: autochtone studenten zijn vaker dan allochtone studenten van mening dat er geen uitval plaatsvindt (66% tegenover 61%). Over de overige aspecten van lessen verschillen de meningen niet noemenswaardig naar afkomst.

Leeftijd

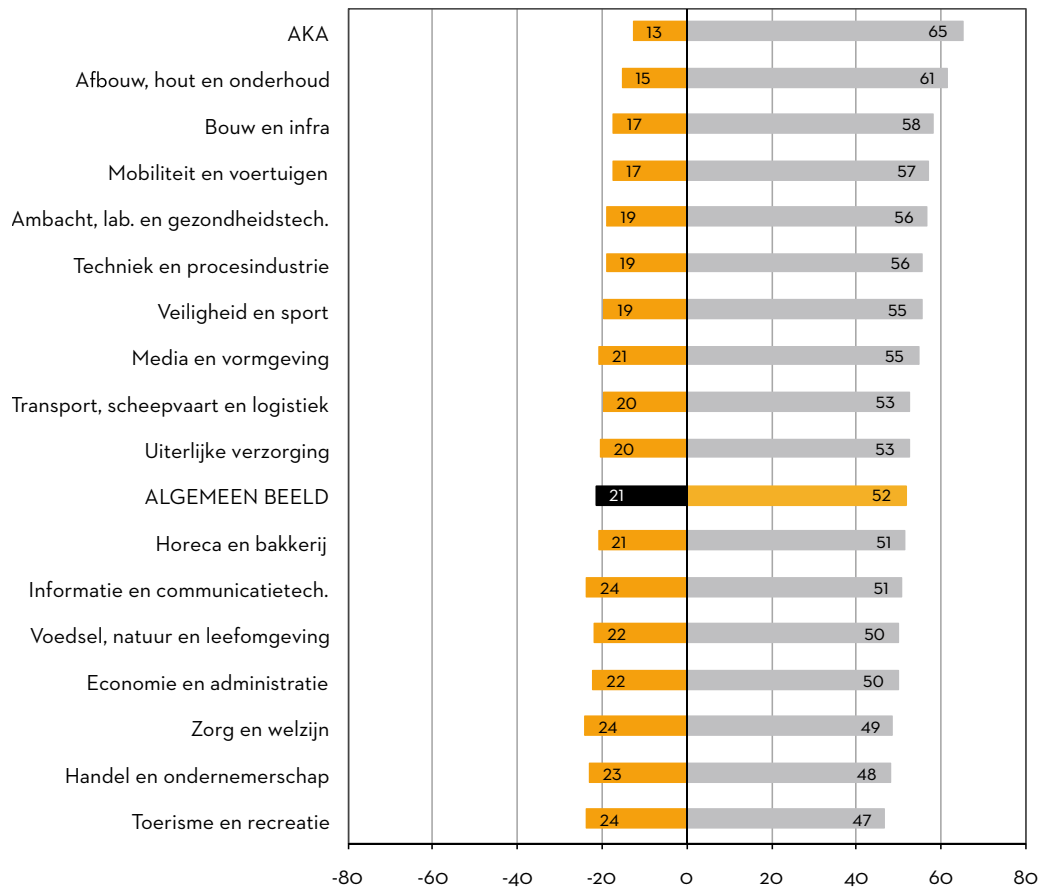
Het meest positief gestemd over lessen zijn mbo-studenten in de leeftijd van 26 jaar en ouder (61%). Het minst positief over lessen zijn studenten van 18 en 19 jaar oud (48%). De overige leeftijdsgroepen liggen qua positief totaaloordeel over lessen hier tussenin (≤ 17 : 53%; 20-21: 50%; 22-25: 53%). Kijkend naar de oordelen over de deelaspecten van lessen, is voor een drietal deelaspecten eveneens de grootste tevredenheid bij de groep van 26 jaar en ouder te vinden. Zo vinden deze oudste studenten de kwaliteit van docenten het vaakst goed (≤ 17 : 58%; 18-19: 57%; 20-21: 61%; 22-25: 65%; 26+: 73%), hebben zij naar eigen zeggen het vaakst goed contact met docenten (≤ 17 : 62%; 18-19: 64%; 20-21: 67%; 22-25: 71%; 26+: 82%) en zijn zij het meest tevreden over het tijdig doorkrijgen van roosterwijzigingen (≤ 17 : 31%; 18-19: 30%; 20-21: 34%; 22-25: 40%; 26+: 56%). Over dit laatste aspect zijn de jongere studenten (tot en met de leeftijdsgroep van 20-21 jaar) meer ontevreden (≤ 17 : 45%, 18-19: 47%, 20-21: 44%) dan tevreden; vanaf de leeftijd van 22 jaar wordt de tevredenheid groter dan de ontevredenheid. De tevredenheid van de 26-plussers over de mate van uitval van onderwijsactiviteiten (66%), kwaliteit van lesmateriaal (56%) en de mate waarin gekochte boeken en lesmateriaal gebruikt worden (47%) verschilt nauwelijks van die van de jongste studenten (uitval onderwijsactiviteiten: 67%; kwaliteit lesmateriaal: 52%; gebruik van gekocht materiaal: 42%). De overige leeftijdscategorieën oordelen over deze aspecten beduidend lager (nooit uitval van onderwijsactiviteiten: rond de 62%; goede kwaliteit lesmateriaal: rond de 45%; gebruik van gekochte boeken en lesmateriaal: rond de 32%). Alleen over de afwisseling van zelfstandig werken met het werken in groepen zijn studenten van 17 jaar of jonger het meest tevreden (56%), van de groep van 18-19 jaar is nog maar de helft hier tevreden over (vanaf 20 jaar: 48%).

Schooltype (roc, aoc, vakschool)

Studenten aan vakscholen zijn vaker positief in hun oordeel over lessen dan studenten aan de andere twee schooltypen (roc: 51%; aoc: 49%; vakschool: 58%). Het grootste verschil in oordeel naar schooltype op de onderliggende aspecten van lessen is te vinden in de tevredenheid over de kwaliteiten van docenten (roc: 59%; aoc: 55%; vakschool: 69%) en het lesmateriaal (roc: 48%; aoc: 55%; vakschool: 58%). Minder verschillend, maar wederom met de vakschool die als beste uit de bus komt, oordelen de studenten als het gaat over de afwisseling tussen zelfstandig en groepsmatig werken (roc: 51%; aoc: 51%; vakschool: 63%), het tijdig doorgeven van roosterwijzigingen (roc: 33%; aoc: 30%; vakschool: 38%) en het goede contact met de docent (roc: 65%; aoc: 62%; vakschool: 73%). Over de mate waarin onderwijsactiviteiten uitvallen en in hoeverre aangeschafte boeken en lesmateriaal ook daadwerkelijk gebruikt worden, verschillen de studenten aan de drie type scholen nauwelijks in hun oordeel.

3.1.3 VERSCHILLEN TUSSEN OPLEIDINGSDOMEINEN

Wanneer de studenten tussen de verschillende opleidingsdomeinen vergeleken worden in hun oordeel over lessen (figuur 9), dan komen de studenten AKA het meest positief in beeld (65% tevreden). Het minst tevreden over lessen zijn studenten binnen het domein *toerisme en recreatie* (47%).

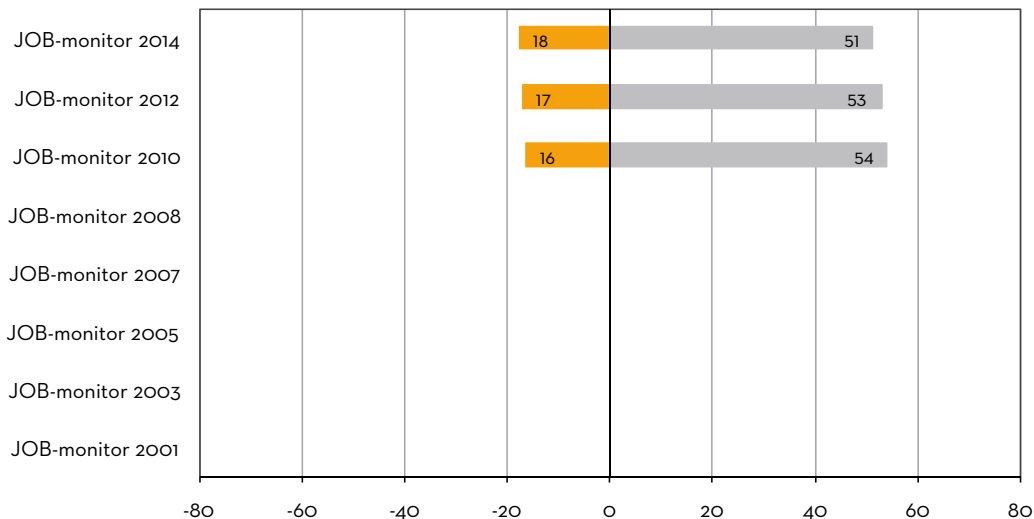

Figuur 9: Oordeel over lessen (totaaloordeel), naar domein

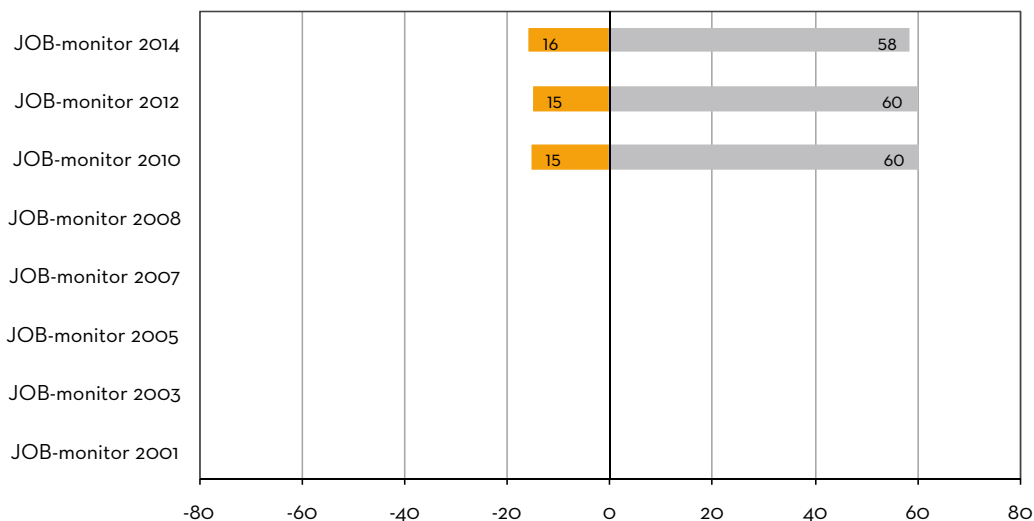
3.2 ONDERWIJSTIJD

3.2.1 VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

De tevredenheid over het aantal uur dat studenten gemiddeld per week op school moeten zijn, is met 51 procent vrijwel identiek te noemen aan voorgaande metingen (figuur 10). Ook de tevredenheid over de hoeveelheid stage (bol) dan wel werk (bbl) in de opleiding (58%) is heel licht afgenomen ten opzichte van de twee eerdere metingen (figuur 11).

Figuur 10: Ben je tevreden over het aantal uur dat je gemiddeld per week op school moet zijn?

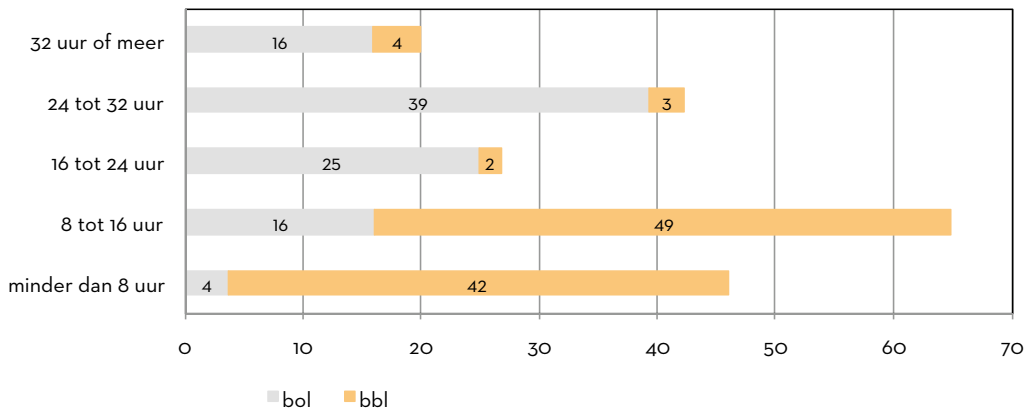

Figuur 11: Ben je tevreden over de hoeveelheid stage/werk in je opleiding?

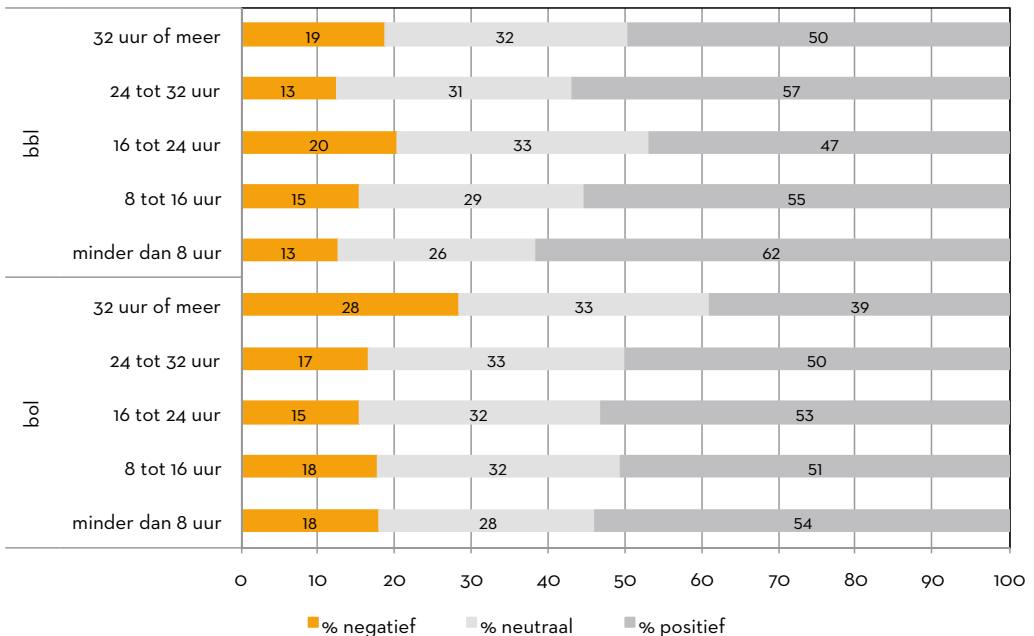
3.2.2 VERSCHILLEN TUSSEN STUDENTEN

Leerweg

Bijna de helft van de bbl'ers gaat één tot twee dagen per week naar school, 42 procent gaat korter dan één dag per week naar school (figuur 12). De grootste groep bol'ers gaat drie tot vier dagen per week naar school toe (39%), een kwart geeft aan twee tot drie dagen per week op school aanwezig te zijn. Vergelijken we voor beide leerwegen het aantal uur dat zij op school moeten zijn met de tevredenheid over deze uren (figuur 13), dan zijn bbl'ers het meest tevreden als zij minder dan acht uur aanwezig hoeven te zijn op hun instelling. Minder tevreden is de groep bbl'ers die twee tot drie dagen naar school moet (47%). Onder de bol'ers zien we dat zij het minst tevreden zijn als zij 32 uur of meer aanwezig moeten zijn op school. Bol-studenten die twee tot drie dagen of minder dan één dag naar school hoeven, zijn het meest tevreden (53% en 54%).

Figuur 12: Aantal uur per week op school naar leerweg

Figuur 13: Tevredenheid over aantal uur per week op school naar leerweg en aantal uur op school

Niveau

Het meest tevreden over het aantal uur dat zij op school moeten zijn, zijn de studenten op niveau 1 (63%). Het minst tevreden hierover zijn de niveau-3- en niveau-4-studenten (51%). Over de hoeveelheid stage/werk tijdens de opleiding verschillen de studenten naar het niveau dat zij volgen nauwelijks in tevredenheid.

Leerjaar

Naar leerjaar zijn de verschillen in tevredenheid over het aantal uur dat studenten op school moeten zijn klein. De tevredenheid over de hoeveelheid stage/werk tijdens de opleiding is onder vierdejaars het grootst (66%) en onder eerstejaars het kleinst (55%).

Geslacht

Ook tussen mannelijke en vrouwelijke studenten verschilt de tevredenheid over het aantal uur aanwezigheid op school nauwelijks. Ditzelfde geldt voor de hoeveelheid stage/werk tijdens de opleiding.

Etniciteit

Naar etniciteit zijn de verschillen in tevredenheid over het aantal uur op school niet noemenswaardig. Het oordeel over de hoeveelheid stage/werk tijdens de opleiding is wel verschillend tussen autochtone en allochtone mbo-studenten. Meer dan de helft van de autochtone studenten (62%) is hierover tevreden terwijl dit bij de allochtone studenten voor minder dan de helft geldt (48%).

Leeftijd

Over het aantal uur aanwezig zijn op school zijn de jongste studenten (≤ 17 : 48%) het minst te spreken. De tevredenheid stijgt met het ouder worden tot 61 procent onder de 26-plussers. De tevredenheid over de hoeveelheid stage/werk stijgt ook met de leeftijd van de studenten (≤ 17 : 54% tegenover 26+: 67%).

Schooltype (roc, aoc, vakschool)

Studenten aan vakscholen zijn het meest tevreden over het aantal uur dat zij op school moeten zijn, op roc's zijn studenten hier het minst tevreden over (roc: 51%; aoc: 53%; vakschool: 56%).

3.3 SAMENVATTING

In dit hoofdstuk is gekeken naar oordelen van studenten over lessen en over onderwijstijd. Ruim de helft van de studenten is over beide thema's positief gestemd. Over de hoeveelheid stage of werk in hun opleiding is meer dan de helft tevreden. Het meest tevreden voor wat betreft lessen, zijn studenten over het goede contact met docenten (66% vindt het contact met docenten goed) en over de mate van uitval van onderwijsactiviteiten, of eigenlijk de afwezigheid hiervan. Meer dan de helft van de studenten (64%) geeft namelijk aan dat onderwijsactiviteiten nooit uitvallen. Verbeterpunten volgens de studenten zijn het doorgeven van roosterwijzigingen en het gebruik van gekochte boeken en lesmaterialen. Van de studenten vindt 44 procent dat roosterwijzigingen veel te laat worden doorgegeven en 40 procent is van mening dat aangeschafte boeken en lesmaterialen niet worden gebruikt. Bbl'ers zijn positiever over lessen dan bol'ers behalve als het gaat over de afwisseling tussen zelfstandig werken en het werken in groepen. Niveau-1-studenten zijn over lessen in het algemeen meer tevreden dan de andere studenten. Over het contact met docenten zijn de vierdejaars het meest te spreken, terwijl over de andere aspecten van lessen de eerstejaars als meest positief te boek staan. Mannelijke studenten geven vaker dan vrouwelijke studenten aan dat gekochte boeken ook altijd gebruikt worden en ook over de hoeveelheid uitval van onderwijsactiviteiten en de kwaliteit van de docenten zijn zij meer te spreken dan hun vrouwelijke medestudenten. Lessen in het algemeen worden door de studenten van 26 jaar en ouder het meest positief beoordeeld, hierover zijn studenten van 18 en 19 jaar het minst tevreden. Dit verschil in tevredenheid is eveneens te zien als het gaat om de kwaliteit van docenten, het contact met docenten en het op tijd doorgeven van wijzigingen in het rooster. Vakscholen komen het meest positief uit de bus als het gaat om lessen. Vooral over de kwaliteit van docenten en over het lesmateriaal zijn studenten aan vakscholen meer te spreken dan de studenten op roc's en aoc's.

Wanneer bbl'ers minder dan acht uur per week op school moeten zijn, zijn zij het meest tevreden. Bij bol'ers ligt de grens bij 32 uur, moeten zij meer dan vier dagen op school zijn dan zakt de tevredenheid van boven de 50 procent naar 39 procent.

4 TOETSING

In dit hoofdstuk wordt verslag gedaan van de tevredenheid over toetsing. We kijken daarbij naar diverse praktische aspecten zoals op tijd weten dat er een toets is, op tijd weten waar die toets over gaat en ook het bijtijds weten wat de uitslag van de toets is. Daarnaast kijken we naar de eerlijkheid van de beoordeling: in welke mate hebben de studenten het idee dat zij en hun medestudenten op dezelfde manier beoordeeld worden? In dit hoofdstuk kijken we naar de veranderingen die zich op die punten over de jaren heen hebben voorgedaan en bekijken we voor 2014 waar de meest opmerkelijke verschillen in oordelen tussen groepen studenten zich voordoen.

4.1 TOETSING

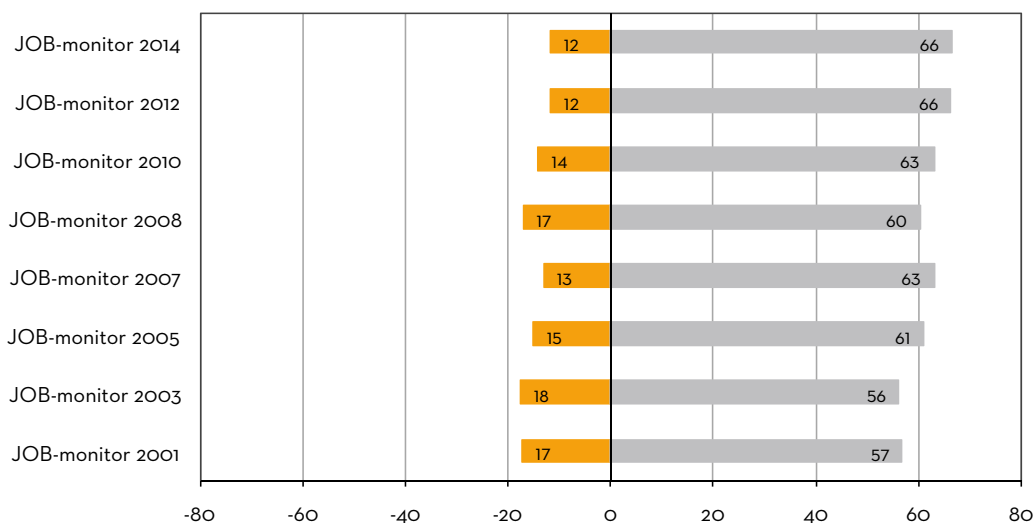
Het totaaloordeel over toetsing (figuur 14) is samengesteld uit de volgende vragen:

- Weet je op tijd wanneer er een toets is?
- Weet je op tijd waar de toets over gaat?
- Krijg je de uitslag van een toets op tijd te horen?
- Sluiten de toetsen aan op wat je hebt geleerd?
- Vind je dat je medestudenten op dezelfde manier beoordeeld worden?

39

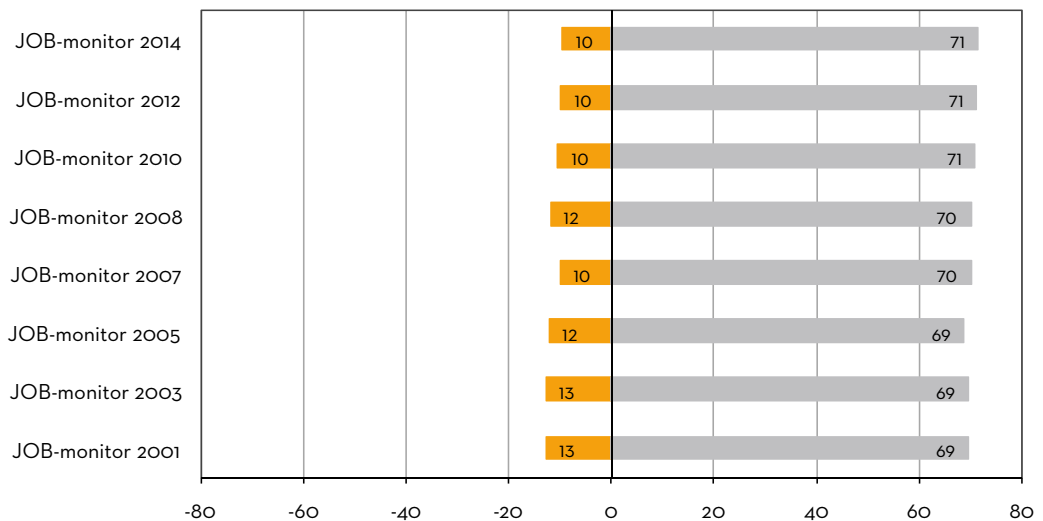
4.1.1 VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

Het oordeel over toetsing is ten opzichte van 2012 volledig stabiel gebleven: 66 procent van de studenten is er tevreden over, tegenover twaalf procent die dat niet is.

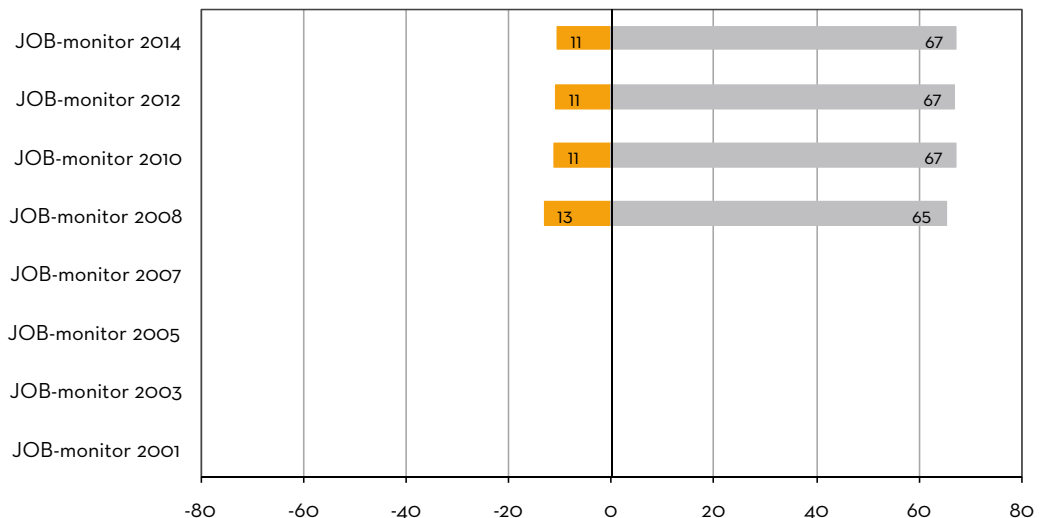

Figuur 14: Oordeel over toetsing (totaaloordeel)

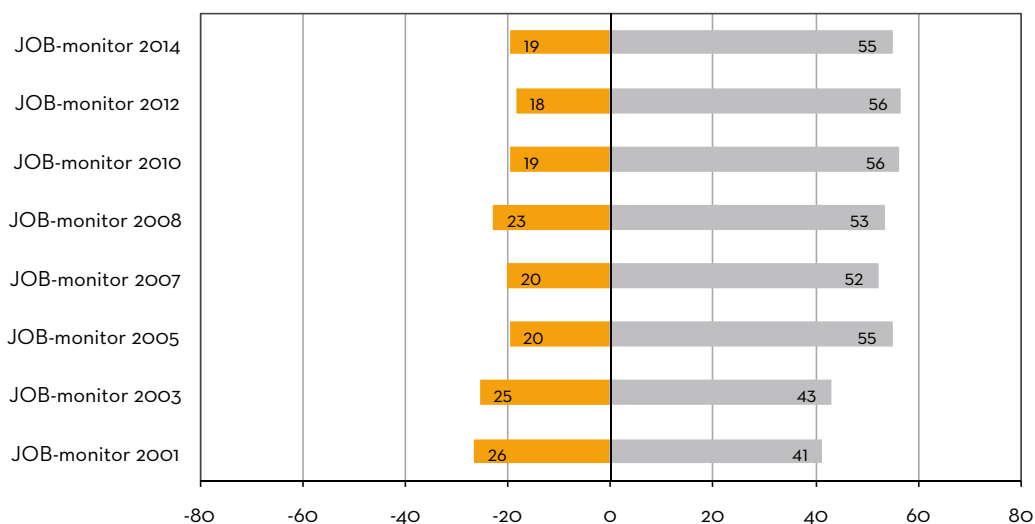
De meerderheid van de studenten is tevreden over de mate waarin de docenten een toets tijdig aankondigen. Het aandeel tevreden (71%) en ontevreden (10%) studenten is al sinds 2010 volledig gelijk gebleven. Dat geldt eveneens voor de tevredenheid over het op tijd weten waar de toets over gaat, reeds vanaf 2010 oordeelt 67 procent van de mbo-studenten hier positief over. Het op tijd de uitslag van de toets te horen krijgen, heeft wat de studenten betreft de meeste aandacht nodig: binnen dit thema scoort dit aspect met een tevredenheid van 55 procent het laagst. Het percentage is nagenoeg stabiel gebleven de laatste metingen. Mbo-studenten vinden de toetsen doorgaans (70%) in voldoende mate aansluiten op wat ze ervoor moesten leren. En ook zijn ze tevreden over de mate waarin medestudenten op dezelfde manier beoordeeld worden als zij. De stijging in de tevredenheid daarover ten opzichte van 2010 was een gevolg van een wijziging in de vraagstelling.

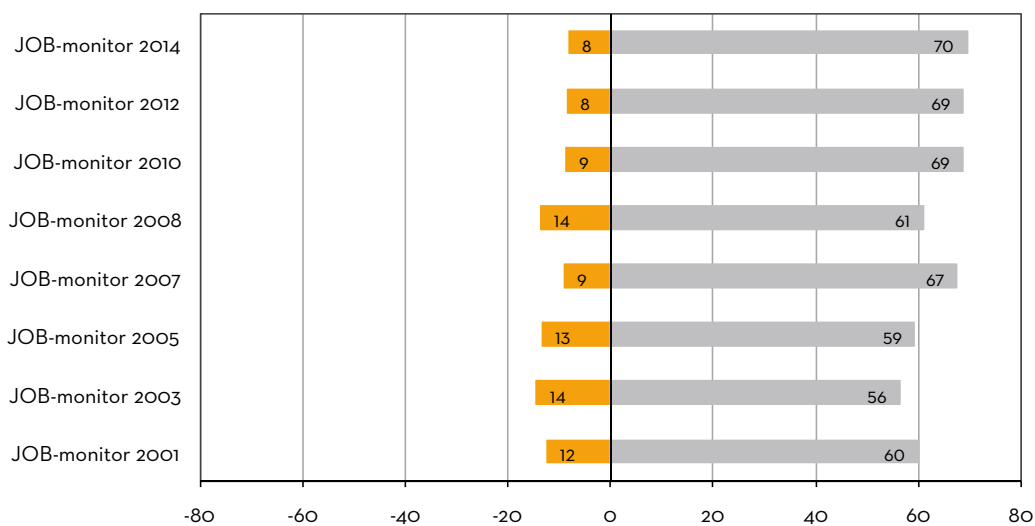
Figuur 15: Weet je op tijd wanneer er een toets is?

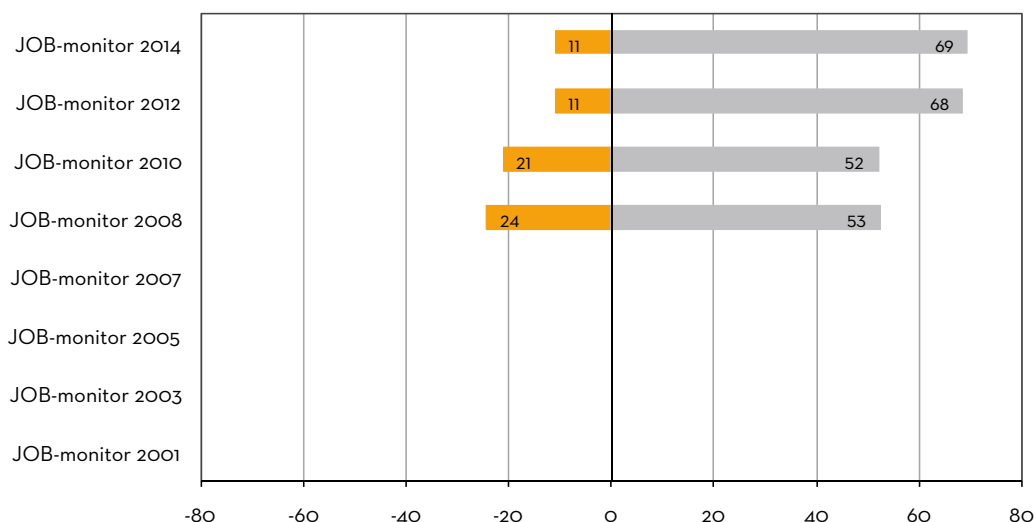
Figuur 16: Weet je op tijd waar de toets over gaat?

Figuur 17: Krijg je de uitslag van een toets op tijd te horen?

Figuur 18: Sluiten de toetsen aan op wat je hebt geleerd?

Figuur 19: Vind je dat je mede-studenten op dezelfde manier beoordeeld worden?

4.1.2 VERSCHILLEN TUSSEN STUDENTEN

Leerweg

Het totaaloordeel over toetsen is onder de bbl'ers (72%) duidelijk vaker positief dan onder de bol'ers (65%). Dat geldt eveneens voor de onderliggende deelaspecten van toetsing. Bbl'ers zijn vaker tevreden over de termijn waarop de toets wordt aangekondigd (bbl: 77% tegenover bol: 70%), over het op tijd weten waar de toets over gaat (bbl: 73% tegenover bol: 66%), het tijdig de uitslag te horen krijgen (bbl: 68% tegenover bol: 51%) en het op eenzelfde manier beoordelen van de studenten (bbl: 74% tegenover bol: 68%). Er is echter geen verschil tussen studenten van beide leerwegen wat de wijze betreft waarop de toetsen aansluiten op wat de studenten moesten leren.

Niveau

Het verschil in totaaloordeel tussen de diverse niveaus zit vooral in de tweedeling niveau-1-studenten (71%) tegenover de rest (66%). Kijken we naar de onderliggende vragen, dan zijn de niveau-1-studenten het vaakst positief over het op tijd weten waar de toets over gaat (niveau 1: 73%; niveau 2: 68%, niveau 3: 67%; niveau 4: 67%), het op tijd de uitslag van de toets horen (niveau 1: 68%; niveau 2: 59%, niveau 3: 56%; niveau 4: 52%) en de aansluiting van de toets bij wat er geleerd moest worden (niveau 1: 74%; niveau 2: 68%, niveau 3: 67%; niveau 4: 72%). Als het gaat om het tijdig aankondigen van de toetsen en het op dezelfde manier beoordelen van studenten, zijn er geen noemenswaardige verschillen tussen de niveaus.

Leerjaar

Eerstejaars mbo-studenten zijn het meest positief over toetsing, 69 procent geeft aan er tevreden over te zijn. Derdejaars (63%) zijn het minst vaak tevreden. De studenten uit de verschillende leerjaren verschillen nauwelijks van mening als het aankomt op de waardering van

het tijdig aankondigen van de toets en van de inhoud daarvan. Verschillen zijn er wel als het gaat over het tijdig meedelen van de uitslag van de toets. Eerstejaars (59%) zijn hierover beduidend vaker tevreden dan tweedejaars (53%) en derde- en vierdejaars (48%). Ook vinden de eerstejaars net iets vaker dat de toetsen goed aansluiten bij wat er geleerd moest worden (leerjaar 1: 72%; leerjaar 2: 68%; leerjaar 3: 67%; leerjaar 4: 68%) en zijn ze ook net wat meer tevreden over de mate waarin studenten op eenzelfde manier beoordeeld worden (leerjaar 1: 72%; leerjaar 2: 68%; leerjaar 3: 66%; leerjaar 4: 66%).

Geslacht

Mannelijke mbo-studenten oordelen positiever over toetsing dan vrouwelijke. Dat geldt voor het totaaloordeel (man: 69% tegenover vrouw: 74%), maar ook voor het op tijd weten waar een toets over gaat (man: 70% tegenover vrouw: 64%) en het tijdig geïnformeerd worden over de uitslag (man: 58% tegenover vrouw: 52%). Wat betreft het op tijd weten dat er een toets aankomt, de aansluiting tussen toets en leerstof en het op een gelijke manier beoordelen zijn de verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke studenten kleiner.

Etniciteit

De verschillen naar afkomst van de studenten zijn klein als het gaat om hun oordeel over toetsen. Opvallend is echter één verschil dat we constateren: allochtone studenten zijn beduidend minder vaak van mening dat medestudenten op dezelfde manier beoordeeld worden als zijzelf (allochtoon: 63% tegenover autochtoon: 71%).

43

Leeftijd

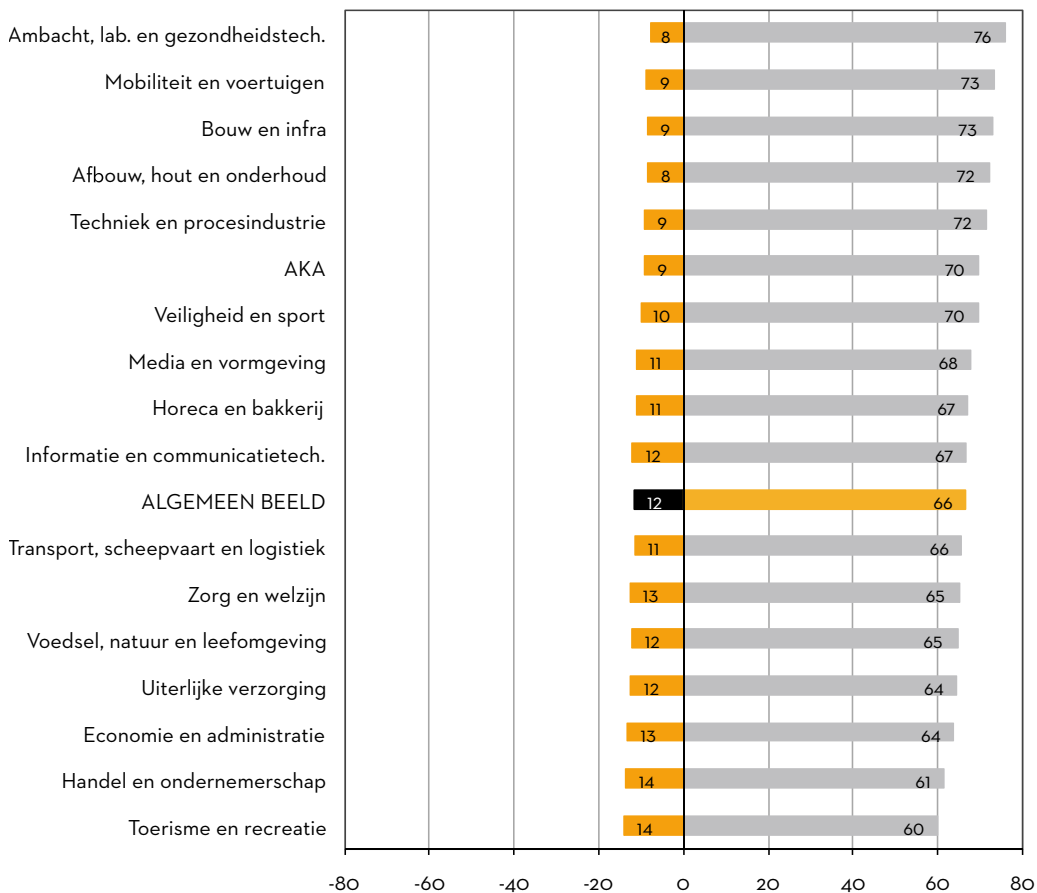
De oudste groep studenten, van 26 jaar en ouder, bevat het hoogste percentage tevreden studenten als het aankomt op het totaaloordeel over toetsing (26+: 77% tegenover 18-19: 64%). De grotere tevredenheid over het toetsen zien we bij deze groep bij alle onderliggende aspecten terug. De 26-plussers zijn vaker tevreden over het tijdig aankondigen van de toets (26+: 85% tegenover ≤19: 69%), het tijdig aankondigen van de inhoud van de toetsstof (26+: 80% tegenover ≤19: 65%), het tijdig teruggekoppeld krijgen van het toetsresultaat (26+: 73% tegenover 18-19: 50%), de aansluiting van de inhoud van de toets bij wat er geleerd moest worden (26+: 76% tegenover 18-19: 68%) en vinden ook vaker dat de studenten allemaal op dezelfde manier beoordeeld worden (26+: 76% tegenover 18-21: 67%).

Schooltype (roc, aoc, vakschool)

Studenten aan vakscholen (71%) zijn vaker positief in hun totaaloordeel over toetsing dan die aan roc's (66%) en aoc's (64%). Deze studenten zijn ook vaker tevreden over het tijdig aankondigen van de toets (roc: 71%; aoc: 68%; vakschool: 77%) en het tijdig bekend maken waar de toets over gaat (roc: 67%; aoc: 66%; vakschool: 73%). Ook zijn de studenten aan de vakscholen beter te spreken over de termijn waarop ze de uitslag van de toets terugkrijgen (roc: 55%; aoc: 44%; vakschool: 57%) en de mate waarin de inhoud van de toets overeenkomt met de lesstof (roc: 69%; aoc: 71%; vakschool: 78%). De studenten aan de verschillende instellingstypen oordelen nagenoeg gelijk over het op dezelfde manier beoordeeld worden als medestudenten.

4.1.3 VERSCHILLEN TUSSEN OPLEIDINGSDOMEINEN

Vergelijken we studenten aan de verschillende opleidingsdomeinen in hun totaaloordeel over toetsing, dan zien we dat de studenten aan *ambacht, laboratorium* en *gezondheidstechniek* het vaakst positief oordelen (76%). Minst positief zijn de studenten *toerisme en recreatie* (60%).

Figuur 20: Oordeel over toetsing (totaaloordeel), naar domein

4.2 SAMENVATTING

In dit hoofdstuk is gekeken naar de tevredenheid van mbo-studenten over toetsing.

In grote lijnen zijn ze daarover redelijk tevreden, een beeld dat al een aantal jaren stabiel is.

Binnen dit thema zijn de studenten het meest tevreden over het op tijd te horen krijgen dat er een toets is en het overeenkomen van de stof die geleerd moet worden met de inhoud van de toets. Studenten oordelen opvallend minder vaak positief over het op tijd te horen krijgen van de uitslag van de toets. Wat betreft het idee dat studenten vinden dat ze op dezelfde manier beoordeeld worden als medestudenten heeft het binnen de scholen zeker aandacht dat de allochtone studenten beduidend minder vaak het gevoel hebben dat dit op gelijke wijze gebeurt.

5 BEGELEIDING

Wat vinden studenten van de begeleiding die zij krijgen op school? Worden zij geholpen als er problemen zijn met leren? Krijgen zij hulp bij het maken van keuzes tijdens de opleiding en hoe ervaren zij de hulp bij het kiezen voor een vervolgopleiding of beroep? Op deze vragen over studiebegeleiding en studieloopbaanbegeleiding wordt in dit hoofdstuk antwoord geven.

5.1 STUDIEBEGELEIDING

Het totaaloordeel over studiebegeleiding is samengesteld uit het gemiddelde oordeel over de vier vragen:

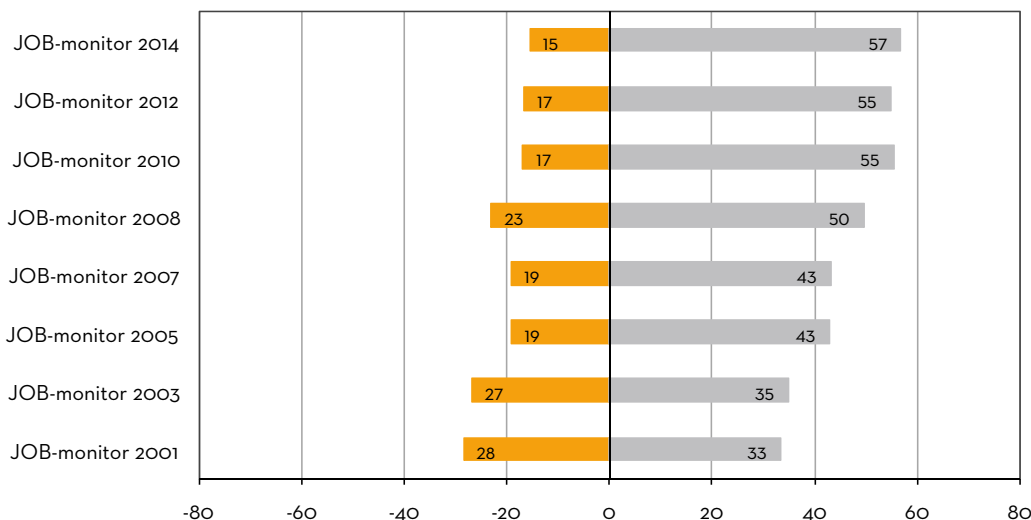
- Hoe vind je de begeleiding bij je opleiding?
- Word je goed geholpen als je problemen hebt bij het leren?
- Heb je een goed beeld van je eigen voortgang bij je opleiding?
- Is er voldoende mogelijkheid om in je eigen tempo te leren?

5.1.1 VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

Dit jaar is 57 procent van de mbo'ers positief gestemd over de studiebegeleiding (figuur 21).

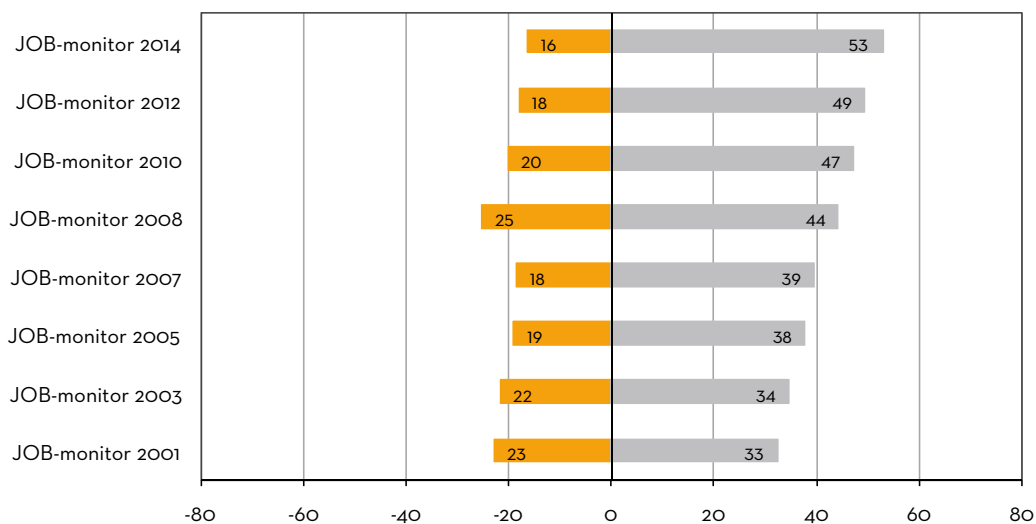
Ten opzichte van de vorige meting is de mening over dit thema vrijwel onveranderd.

47

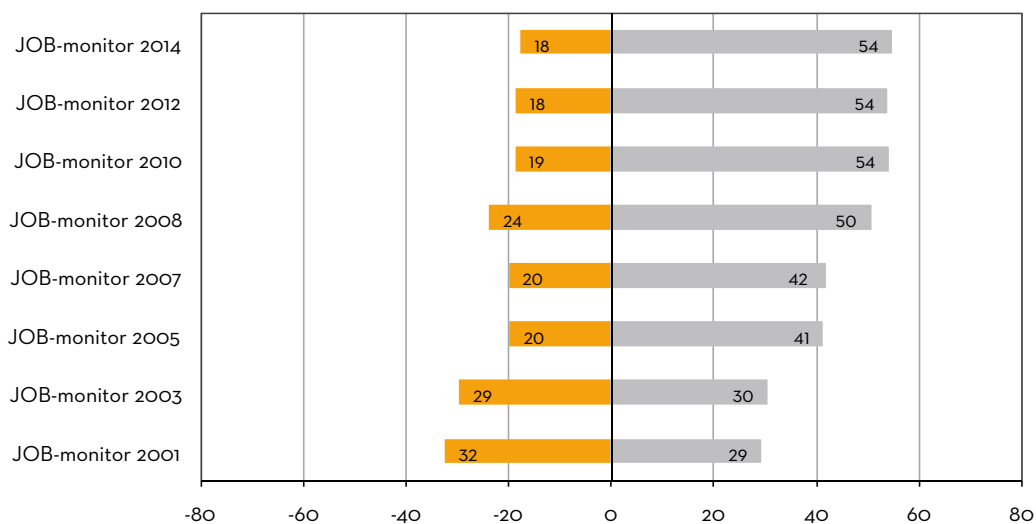

Figuur 21: Oordeel over studiebegeleiding (totaaloordeel)

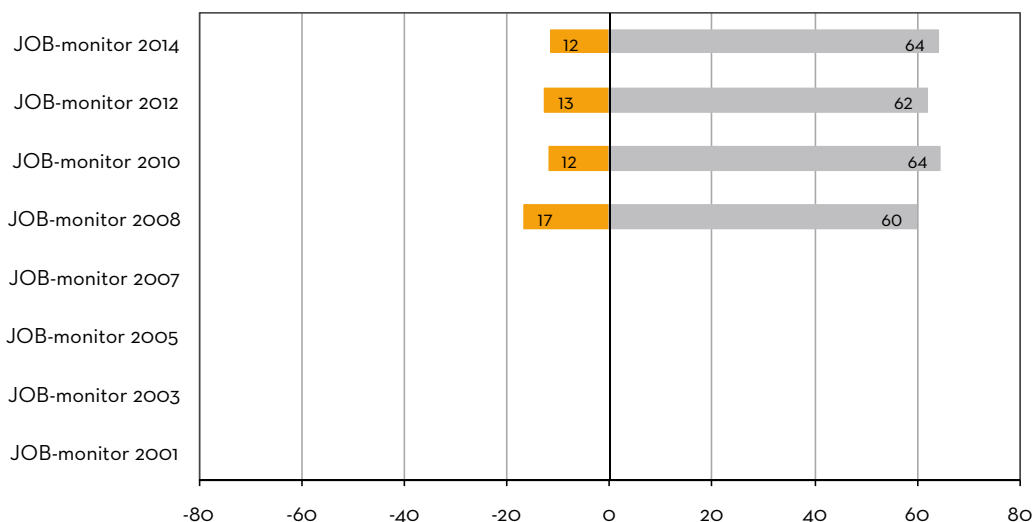
Ook de onderliggende aspecten van studiebegeleiding (figuur 21 t/m figuur 25) laten geen noemenswaardige verschillen zien ten opzichte van de meting van twee jaar terug. Het meest tevreden zijn studenten over het inzicht in de eigen voortgang: 64 procent geeft aan hier een goed beeld over te hebben. Ook over de andere aspecten is het merendeel van de studenten tevreden.

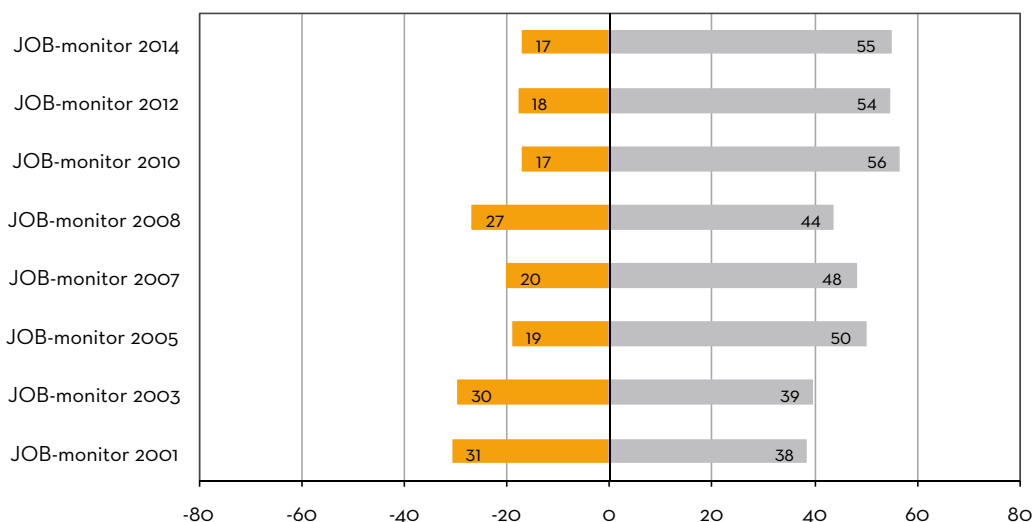
Figuur 22: Hoe vind je de begeleiding bij je opleiding?

Figuur 23: Word je goed geholpen als je problemen hebt bij het leren?

Figuur 24: Heb je een goed beeld van je eigen voortgang bij je opleiding?

Figuur 25: Is er voldoende mogelijkheid om in je eigen tempo te leren?

5.1.2 VERSCHILLEN TUSSEN STUDENTEN

Leerweg

Over de studiebegeleiding zijn bbl'ers positiever dan bol'ers (61% tegenover 55%). Verschillen tussen bbl- en bol-studenten zijn ook te zien wanneer gevraagd wordt naar de hulp die zij krijgen wanneer zij bij het leren problemen ervaren (tevreden over de hulp – bbl: 60% tegenover bol: 53%), naar het beeld dat zij hebben van hun eigen voortgang (goed beeld – bbl: 68% tegenover bol: 63%) en naar de mogelijkheid om in eigen tempo te kunnen leren (voldoende mogelijkheid – bbl: 60% tegenover bol: 53%). De overige deelaspecten laten alleen kleine verschillen in oordeel zien tussen bbl- en bol-studenten.

Niveau

Niveau-1-studenten zijn het meest positief, dit keer over de studiebegeleiding (niveau 1: 70%; niveau 2: 59%; niveau 3: 55%; niveau 4: 56%). Op de vier vragen die ten grondslag liggen aan het totaal van studiebegeleiding antwoorden niveau-1-studenten eveneens positiever dan de overige studenten. Zo is een ruime meerderheid van de studenten op niveau 1 (68%) tevreden over de begeleiding bij de opleiding terwijl dit onder de overige studenten net iets meer dan de helft is (niveau 2: 54%; niveau 3: 51%; niveau 4: 53%). Van studenten op niveau 1 wordt 72 procent goed geholpen wanneer zij problemen ervaren bij het leren, van de studenten op niveau 2 vindt 57 procent dat zij bij deze problemen goed geholpen worden en 53 procent van de niveau-3- en niveau-4-studenten is dezelfde mening toegedaan. Studenten op niveau 1 hebben over het algemeen een goed beeld van hun eigen voortgang (70%), onder de overige studenten ligt dit aandeel studenten lager (64%). Het leren in eigen tempo lukt 71 procent van de niveau-1-studenten; dit aandeel daalt naarmate het niveau hoger wordt (niveau 2: 59%; niveau 3: 54%; niveau 4: 53%).

Leerjaar

Tweede- en derdejaars zijn in hun totaaloordeel over studiebegeleiding het minst positief (54%). Iets positiever zijn vierdejaars (56%) maar het meest positief over de studiebegeleiding zijn de eerstejaars (59%). De verschillen tussen de eerstejaars en de studenten uit de overige jaren zijn vooral aanwezig bij de tevredenheid over de begeleiding (leerjaar 1: 57%; overige leerjaren: 49% - 50%) en bij de ervaren hulp bij leerproblemen (leerjaar 1: 58%; overige leerjaren: 50% - 53%). Over de eigen voortgang in de opleiding hebben zowel eerste- als vierdejaars het beste beeld (leerjaar 1: 65%; leerjaar 2: 62%; leerjaar 3: 63%; leerjaar 4: 66%) en ook geven de eerste- en vierdejaars het vaakst aan dat zij in hun eigen tempo kunnen leren (leerjaar 1: 57%; leerjaar 2: 53%; leerjaar 3: 52%; leerjaar 4: 56%).

Geslacht

Het totaaloordeel over studiebegeleiding is onder mannelijke mbo'ers positiever dan onder vrouwelijke mbo'ers (59% tegenover 54%). Mannelijke en vrouwelijke studenten verschillen niet in hun oordeel over de begeleiding tijdens hun opleiding en over het beeld dat zij hebben van hun eigen voortgang. Zij verschillen wel in hun mening over hoe goed zij geholpen worden bij leerproblemen (man: 57%; vrouw: 51%) en over of er voldoende mogelijkheid is om in het eigen tempo te kunnen leren (man: 57%; vrouw: 52%).

Etniciteit

Verschillen tussen autochtone en allochtone studenten in hun oordeel over studiebegeleiding zijn niet noemenswaardig groot.

Leeftijd

De studenten van 26 jaar en ouder zijn het meest uitgesproken positief over studiebegeleiding en de groep van 18 en 19 jaar het minst (≤ 17 : 56%; 18-19: 54%; 20-21: 56%; 22-25: 60%; 26+: 68%). Ook over de begeleiding op school (18-19: 50% tegenover 26+: 63%), over de hulp bij leerproblemen (18-19: 51% tegenover 26+: 69%) en over de mogelijkheid om in eigen tempo te kunnen studeren (18-19: 53% tegenover 26+: 63%) zijn de oudste studenten het meest tevreden en de groep van 18 en 19 jaar het minst. Het minste beeld van hun eigen voortgang bij de opleiding

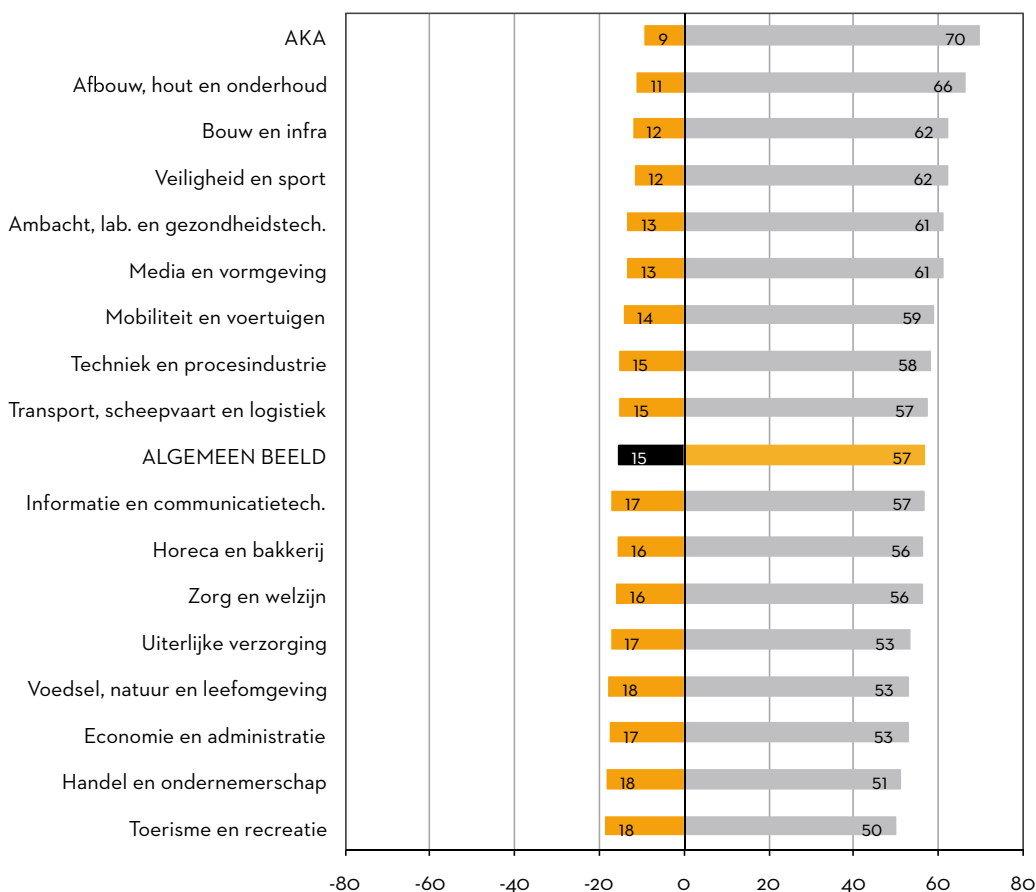
hebben studenten van 19 jaar of jonger (≤ 17 en 18-19-jarigen: 62% goed beeld); de oudste studenten zijn ook hierover het meest te spreken (76%).

Schooltype (roc, aoc, vakschool)

Over de studiebegeleiding wordt door studenten aan vakscholen het meest positief geoordeeld en aan aoc's het minst positief (roc: 56%; aoc: 52%; vakschool: 64%). Ook wanneer het gaat over de begeleiding bij de opleiding (roc: 49%; aoc: 52%; vakschool: 62%), hulp bij leerproblemen (roc: 51%; aoc: 54%; vakschool: 64%) en het beeld dat studenten van hun eigen voortgang hebben (roc: 56%; aoc: 64%; vakschool: 73%) zijn studenten op vakscholen het meest tevreden. Het leren in eigen tempo wordt door meer dan de helft van de studenten aan vakscholen als positief ervaren, studenten aan roc's en aoc's zijn hier minder tevreden over (roc: 52%; aoc: 55%; vakschool: 58%).

5.1.3 VERSCHILLEN TUSSEN OPLEIDINGSDOMEINEN

Studenten binnen het opleidingsdomein AKA zijn met 70 procent tevredenheid over de studiebegeleiding het meest positief. Binnen het domein *toerisme en recreatie* is de helft van de studenten hierover positief en daarmee van alle domeinen het minst positief over de studiebegeleiding.

Figuur 26: Oordeel over studiebegeleiding (totaaloordeel), naar domein

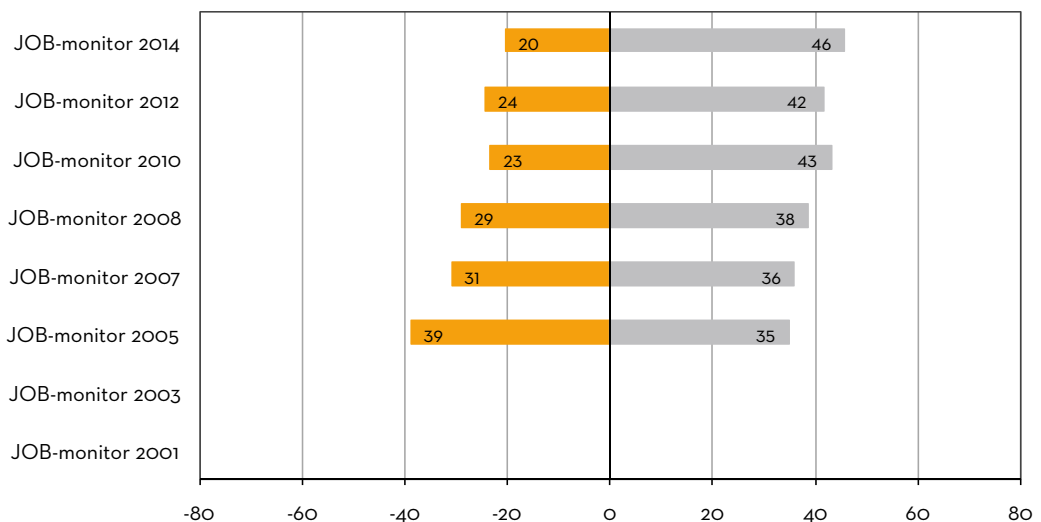
5.2 STUDIE-/LOOPBAANBEGELEIDING

Het tweede thema binnen begeleiding, gericht op de (studie)loopbaanbegeleiding, wordt gevormd door de vragen:

- Word je goed geholpen bij het maken van keuzes tijdens je opleiding?
- Heb je duidelijkheid over de mogelijkheden om verder te studeren?
- Ben je tevreden over de begeleiding bij beroepskeuze of keuze voor vervolgopleiding?

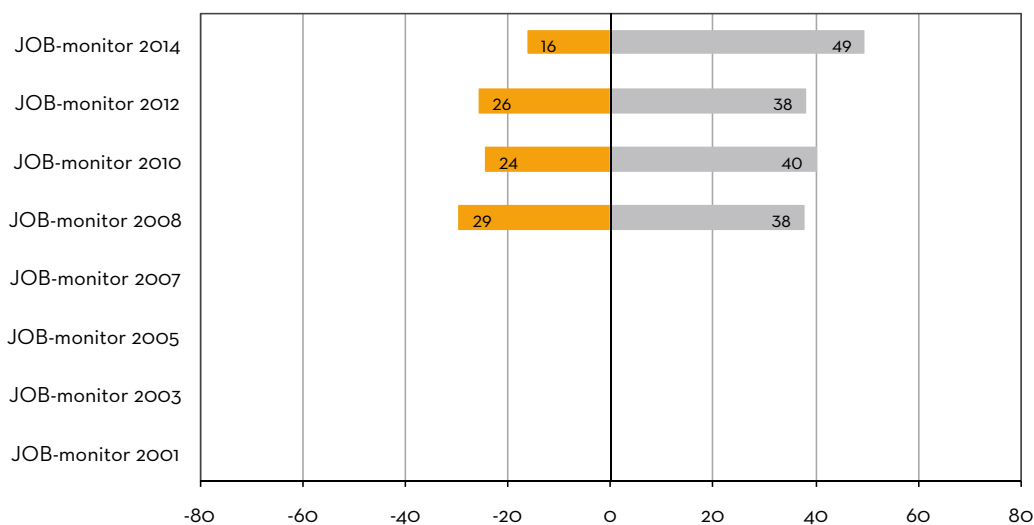
5.2.1 VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

Figuur 27 laat het totaaloordeel over (studie)loopbaanbegeleiding zien sinds de meting van 2005. Vergelijken met de vorige meting zijn studenten meer tevreden (en minder ontevreden) geworden over deze begeleiding.

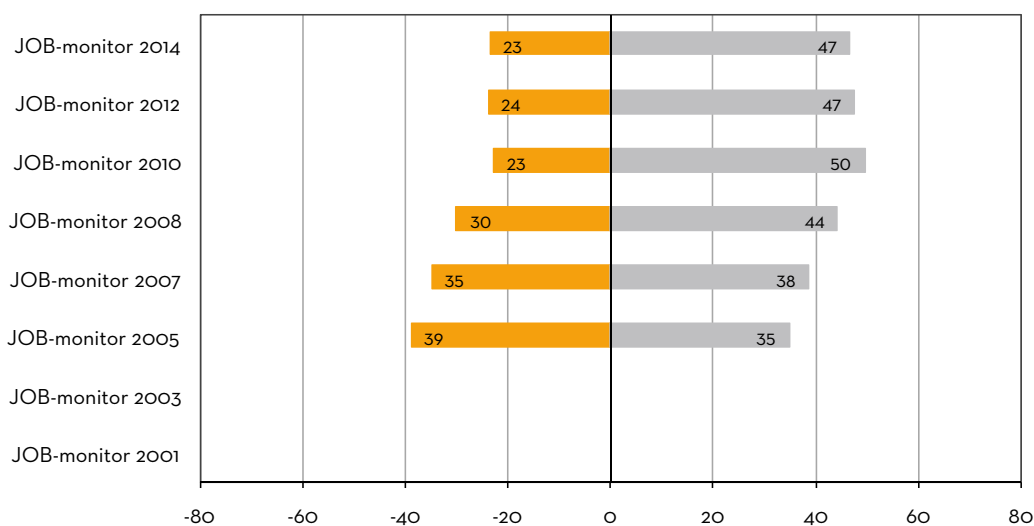

Figuur 27: Oordeel over (studie)loopbaanbegeleiding (totaaloordeel)

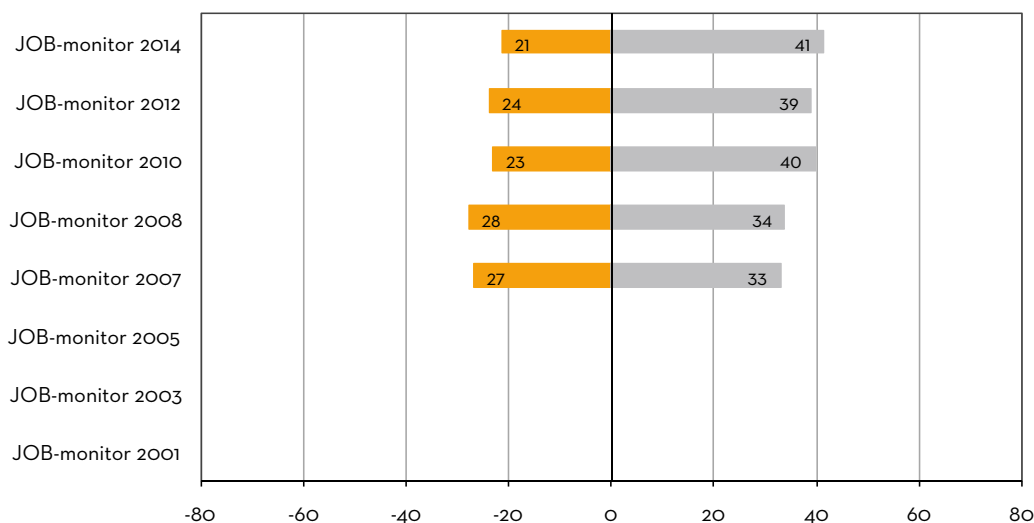
Bijna de helft van de mbo'ers in de meting van 2014 vindt dat zij goed geholpen worden bij het maken van keuzes tijdens hun opleiding (figuur 28). Ten opzichte van vorige metingen lijkt dit een goede vooruitgang. Het is de vraag of dit verschil daadwerkelijk toe te schrijven is aan het oordeel van de studenten of dat dit verschil komt door de (ogenschijnlijk minieme) wijziging in vraagstelling (tot en met 2012 werd gevraagd: ...keuzes tijdens je studie?; in 2014 is dat geworden: ...keuzes tijdens je opleiding?). De mogelijkheden om verder te studeren zijn vergeleken met de meting van 2012 niet duidelijker maar ook niet onduidelijker geworden (figuur 29). De begeleiding bij de beroepskeuze dan wel de keuze om verder te studeren is iets ten positieve verbeterd (figuur 30).

Figuur 28: Word je goed geholpen bij het maken van keuzes tijdens je opleiding?

Figuur 29: Heb je duidelijkheid over de mogelijkheden om verder te studeren?

Figuur 30: Ben je tevreden over de begeleiding bij beroepskeuze of keuze voor vervolgopleiding?

5.2.2 VERSCHILLEN TUSSEN STUDENTEN

Leerweg

De tevredenheid over de (studie)loopbaanbegeleiding als geheel verschilt niet tussen bbl'ers en bol'ers. Alleen over de hulp bij het maken van keuzes tijdens de opleiding verschillen bbl-studenten van de bol-studenten in tevredenheid. Iets meer dan de helft van de bbl'ers (53%) geeft aan goed geholpen te worden bij het maken van keuzes tijdens de opleiding, bij de bol'ers is dit minder dan de helft (48%).

Niveau

Hoe hoger het niveau, hoe minder positief studenten zijn over (studie)loopbaanbegeleiding (niveau 1: 58%; niveau 2: 50%; niveau 3: 45%; niveau 4: 43%). De daling in tevredenheid met het stijgen van niveau is ook te zien bij de onderliggende aspecten. Vooral de tevredenheid over de begeleiding bij het maken van een beroepskeuze of de keuze voor een vervolgopleiding (niveau 1: 56%; niveau 2: 48%; niveau 3: 42%; niveau 4: 38%) alsook de duidelijkheid over mogelijkheden om verder te studeren (niveau 1: 59%; niveau 2: 51%; niveau 3: 46%; niveau 4: 44%) daalt als het niveau stijgt. In hun mening over hoe goed zij geholpen worden bij het maken van keuzes tijdens hun opleiding zijn de verschillen tussen de niveaus ook aanwezig, zij het iets minder groot dan bij de vorige deelaspecten (niveau 1: 61%; niveau 2: 53%; niveau 3 en 4: 48%).

Leerjaar

De helft van de eerstejaars is positief over (studie)loopbaanbegeleiding, zij zijn daarmee het meest positief over dit thema. Derdejaars zijn het minst positief over deze vorm van begeleiding

(40%; leerjaar 2: 42%; leerjaar 4: 43%). Het grootste verschil tussen de eerste- en derdejaars is te zien in hun oordeel over de begeleiding bij het maken van een beroepskeuze of bij de keuze voor een vervolgopleiding (leerjaar 1: 47% tegenover leerjaar 3: 34%). Ook op de andere twee aspecten zijn de verschillen tussen de eerste- en derdejaars aanwezig. Meer dan de helft van de eerstejaars (54%) is van mening dat zij goed geholpen worden bij het maken van keuzes tijdens de opleiding terwijl 44 procent van de derdejaars deze mening deelt. Voor de helft van de eerstejaars is het duidelijk welke mogelijkheden zij hebben om verder te studeren; tweede- en derdejaars weten minder wat hun mogelijkheden zijn (43%).

Geslacht

Iets minder dan de helft van de mannelijke studenten (49%) in het mbo is positief over (studie) loopbaanbegeleiding; onder vrouwen is dit aandeel lager (42%). Ditzelfde patroon is te zien bij de tevredenheid over de hulp bij het maken van keuzes tijdens de opleiding (goede hulp - man: 52% tegenover vrouw: 46%), de duidelijkheid over de mogelijkheden na de opleiding (voldoende duidelijk - man: 50% tegenover vrouw: 43%) en bij de tevredenheid over de begeleiding bij beroepskeuzes of keuze voor een vervolgopleiding (man: 45% tegenover vrouw: 37%).

Etniciteit

Het totaaloordeel over (studie)loopbaanbegeleiding alsook de oordelen over de onderliggende aspecten verschillen nauwelijks naar achtergrond van de studenten.

Leeftijd

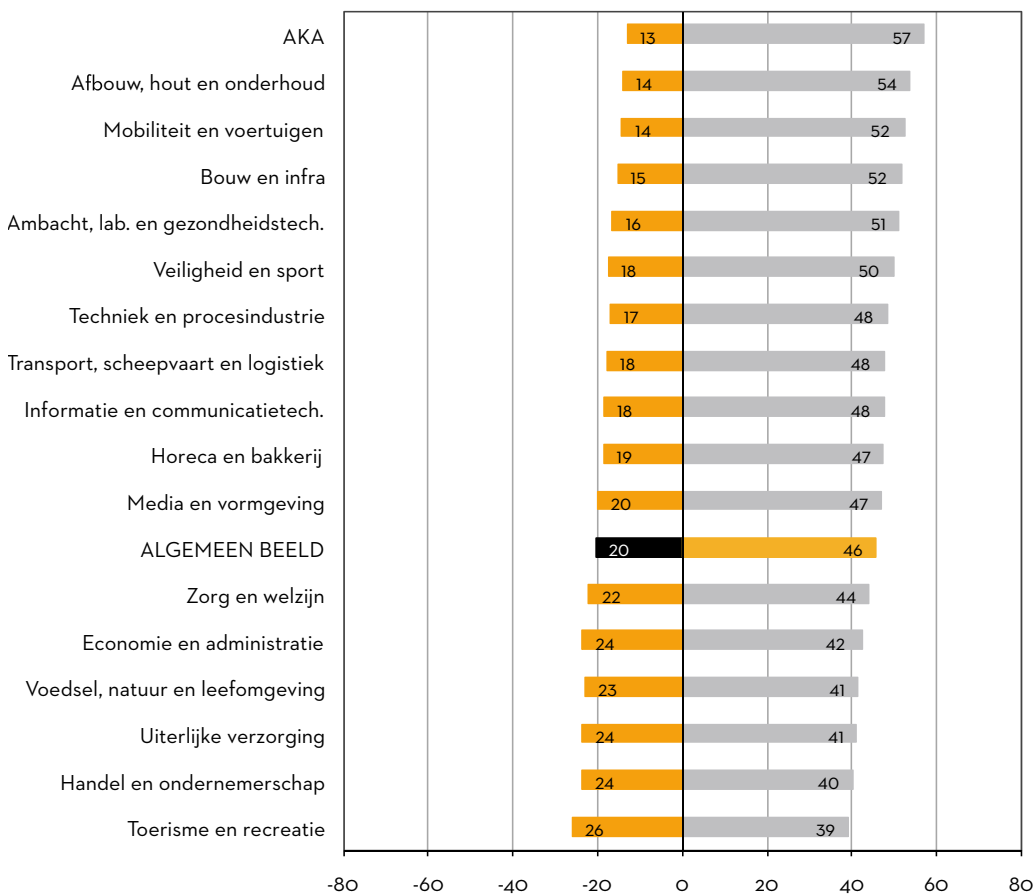
Het meest positief over de begeleiding bij de (studie)loopbaan zijn de studenten in de leeftijd van 26 jaar of ouder (49%). Achttien- en negentienjarigen zijn het minst positief over deze begeleiding (44%). De overige leeftijdsgroepen liggen met hun oordeel hier tussenin. Dit verschil in totaaloordeel komt vooral door de verschillen in tevredenheid over de hulp bij het maken van keuzes tijdens de opleiding. Meer dan de helft van de studenten van 26 jaar en ouder (57%) vindt deze hulp voldoende terwijl minder dan de helft van de achttien- en negentienjarigen (47%) de hulp als voldoende beschouwt. De verschillen in duidelijkheid over de mogelijkheden om na de opleiding verder te studeren zijn klein. De verschillen zijn ook klein in de tevredenheid over de begeleiding bij vervolgstappen na de opleiding tussen de verschillende leeftijdsgroepen.

Schooltype (roc, aoc, vakschool)

Bijna de helft van de studenten op een vakschool (49%) is tevreden over de (studie) loopbaanbegeleiding. Op de roc's ligt dit aandeel lager met 46 procent en op de aoc's zijn de studenten het minst tevreden (40%) over dit soort begeleiding. Over hoe goed ze geholpen worden bij het maken van keuzes tijdens de opleiding verschillen vooral studenten op aoc's van degenen op vakscholen (roc: 49%; aoc: 45%; vakschool: 58%). Verschil in duidelijkheid onder studenten over welke mogelijkheden zij hebben om verder te studeren, zien we tussen studenten op aoc's (40%) en studenten op roc's en vakscholen (47%). Ook de tevredenheid over de begeleiding bij keuzes na de opleiding (beroepskeuze of vervolgopleiding) verschilt vooral tussen studenten op aoc's en vakscholen (roc: 36%; aoc: 41%; vakschool: 44%).

5.2.3 VERSCHILLEN TUSSEN OPLEIDINGSDOMEINEN

Met een ruime meerderheid van de AKA-studenten (57%) die positief oordeelt over (studie) loopbaanbegeleiding behoren ze tot het meest positieve domein aangaande dit thema. Met zevenprocentpunt onder het algemene oordeel (39%) scoren studenten binnen het domein *toerisme en recreatie* het minst positief op dit onderwerp. Zij zijn van alle domeinen eveneens het meest negatief over (studie)loopbaanbegeleiding.

Figuur 31: Oordeel over toetsing (totaaloordeel), naar domein

5.3 SAMENVATTING

Twee soorten van begeleiding die studenten van hun school kunnen ontvangen, zijn in dit hoofdstuk besproken: studiebegeleiding en (studie)loopbaanbegeleiding. Meer dan de helft van de studenten is tevreden over de ontvangen studiebegeleiding. Over de (studie) loopbaanbegeleiding oordelen de studenten minder positief: 46 procent is tevreden met deze begeleiding. Vergeleken met de vorige monitor is de tevredenheid wel licht gestegen. Het inzicht in de eigen studievoortgang wordt door studenten als meest positief gezien van alle aspecten van studiebegeleiding. Bbl'ers zijn vergeleken met bol'ers het meest tevreden over de studiebegeleiding, net als de niveau-1-studenten (vergeleken met andere niveaus), de eerstejaars (vergeleken met andere leerjaren), de mannelijke studenten (vergeleken met vrouwelijke studenten), ouderejaars (vergeleken met andere leeftijdscategorieën) en de studenten op vakscholen (vergeleken met studenten op roc's en aoc's).

Het aspect van studieloopbaanbegeleiding waarover studenten het meest tevreden zijn is de hulp die zij krijgen bij het maken van keuzes tijdens de opleiding: 49 procent geeft aan dat zij goede hulp hebben ontvangen. Op dit aspect zien we verschillen tussen leerweg: de bbl'ers zijn hierover meer tevreden dan de bol'ers. Naar niveau zijn het vooral de studenten op niveau 1 die uitgesproken tevreden zijn over de (studie)loopbaanbegeleiding. Naar leerjaar zijn het de eerstejaars die het meest positief oordelen over deze begeleiding. Mannen zijn over de studieloopbaanbegeleiding meer tevreden dan vrouwen. Vakscholen oordelen ook hierover het meest positief en aoc's het minst.

6 COMPETENTIES

Vinden studenten dat zij op hun opleiding voldoende leren? In dit hoofdstuk kijken we naar de tevredenheid van de studenten over de competenties die ze gedurende hun mbo-studie opdoen. Het gaat daarbij heel algemeen om of ze vinden dat ze genoeg leren, maar ook om meer specifieke vaardigheden als samenwerken, jezelf en je werk beoordelen, en plannen.

6.1 COMPETENTIES

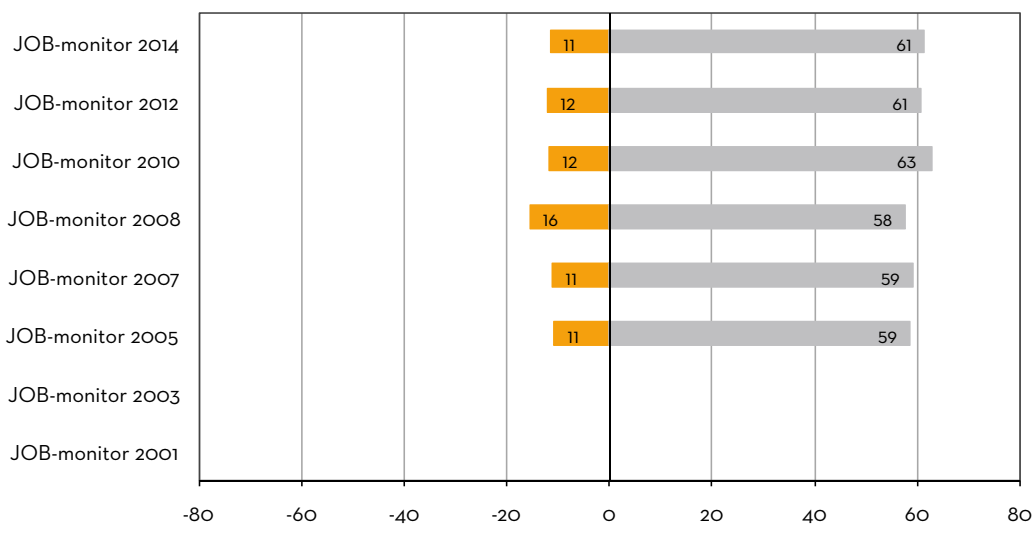
Het totaaloordeel over competenties (figuur 32) omvat de volgende vragen:

- Leer je in je opleiding voldoende:
 - ... samen te werken?
 - ... problemen op te lossen?
 - ... te plannen en organiseren?
 - ... zelfstandig te werken?
 - ... te communiceren?
 - ... te werken volgens afspraak?
 - ... jezelf en je werk te beoordelen?
 - ... over het beroep dat je later wilt uitoefenen?
- Vind je dat je voldoende leert op school?

59

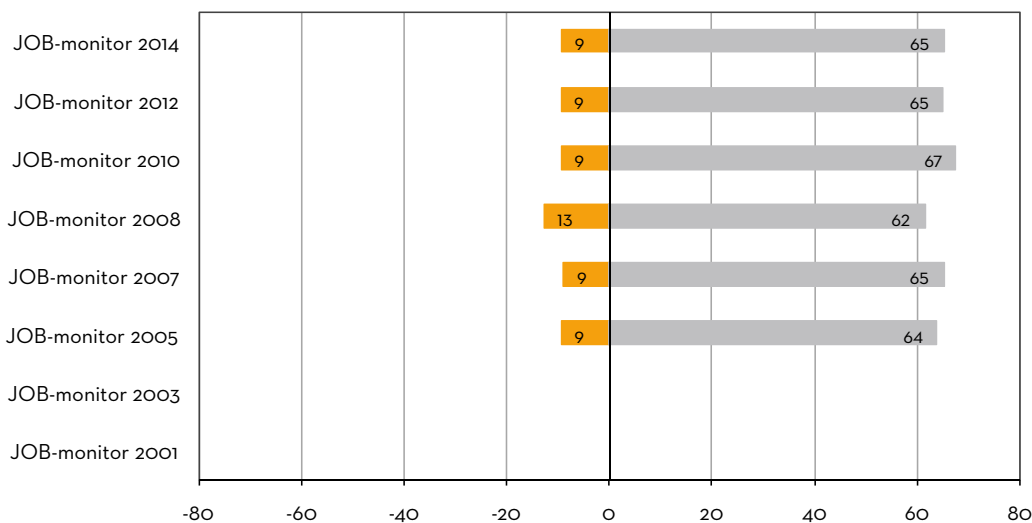
6.1.1 VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

Het totaaloordeel over de mate waarin studenten vinden dat ze voldoende leren in hun opleiding, is ten opzichte van de vorige meting (in 2012) nagenoeg onveranderd gebleven: 61 procent is er tevreden over, elf procent is dat niet.

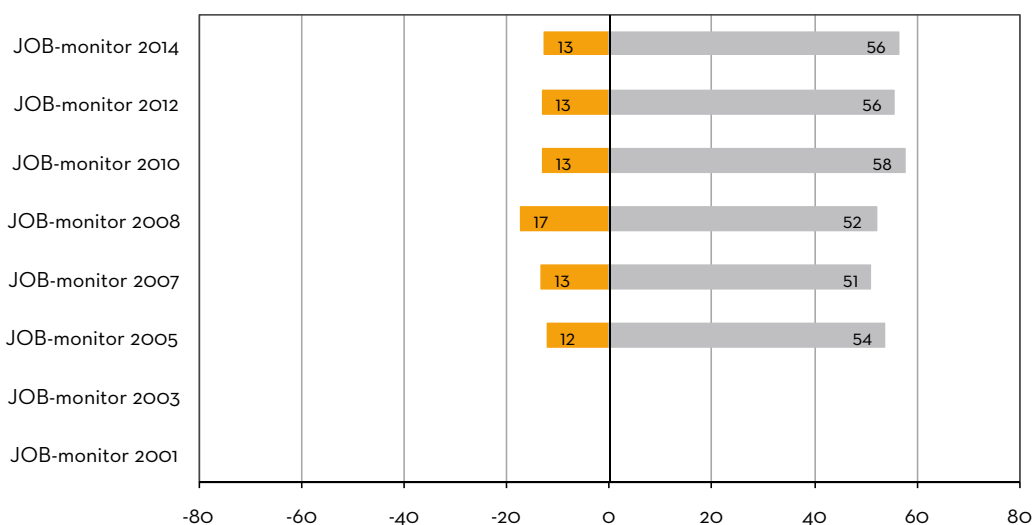

Figuur 32: Oordeel over competenties (totaaloordeel)

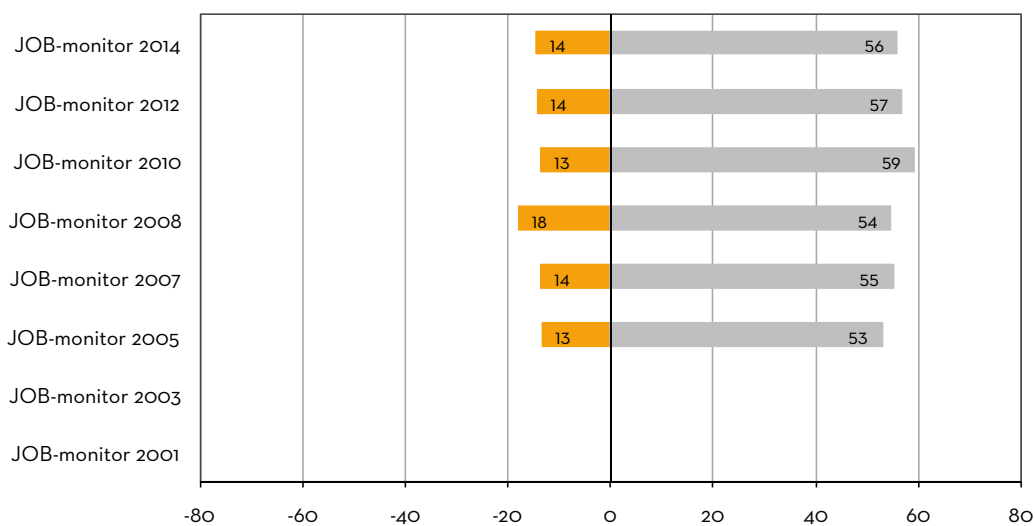
Studenten zijn in 2014 in vergelijking met 2012 in nagenoeg gelijke mate tevreden over de mate waarin ze specifieke vaardigheden leren. Het vaakst tevreden zijn ze over dat ze leren zelfstandig te werken (70%) en voldoende leren te communiceren (68%). Ook is ongeveer twee derde positief over het leren samen te werken (65%), het werken volgens afspraak (63%) en de mate waarin ze vaardigheden opdoen voor het beroep dat ze later willen uitoefenen (62%). Iets minder vaak tevreden binnen het onderwerp competenties zijn de studenten over het voldoende leren problemen op te lossen (56%), het plannen en organiseren (56%), en het jezelf en je werk beoordelen (55%). Alles overziend geeft 56 procent van de studenten aan dat ze voldoende leren op school, een voortzetting van een stijgende lijn die we in de tevredenheid daarover sinds 2008 terugzien.

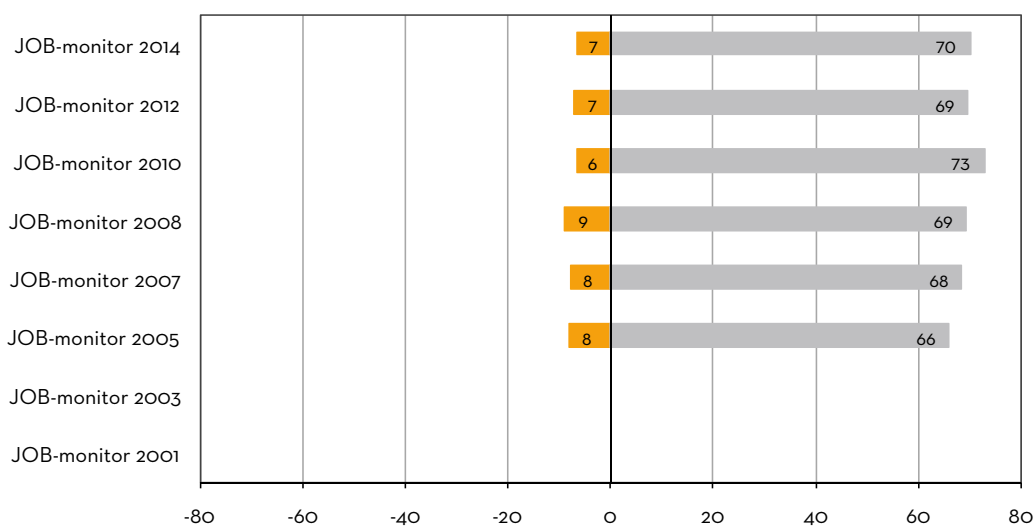
Figuur 33: Leer je in je opleiding voldoende samen te werken?

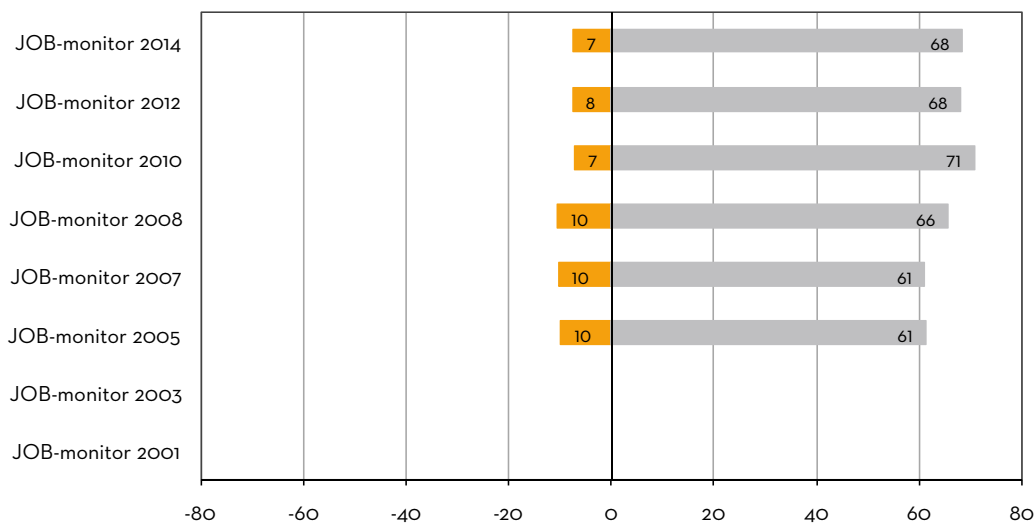
Figuur 34: Leer je in je opleiding voldoende problemen op te lossen?

Figuur 35: Leer je in je opleiding voldoende te plannen en organiseren?

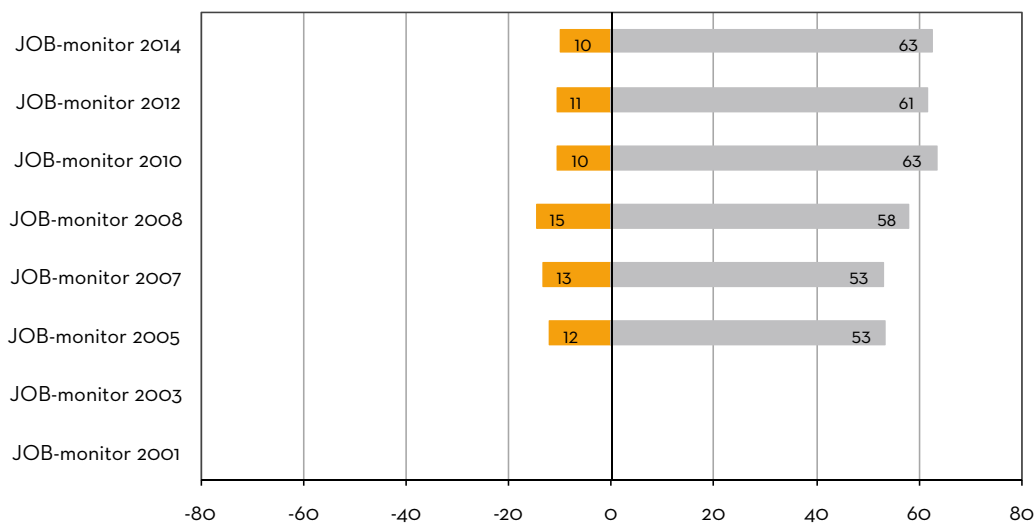

Figuur 36: Leer je in je opleiding voldoende zelfstandig te werken?

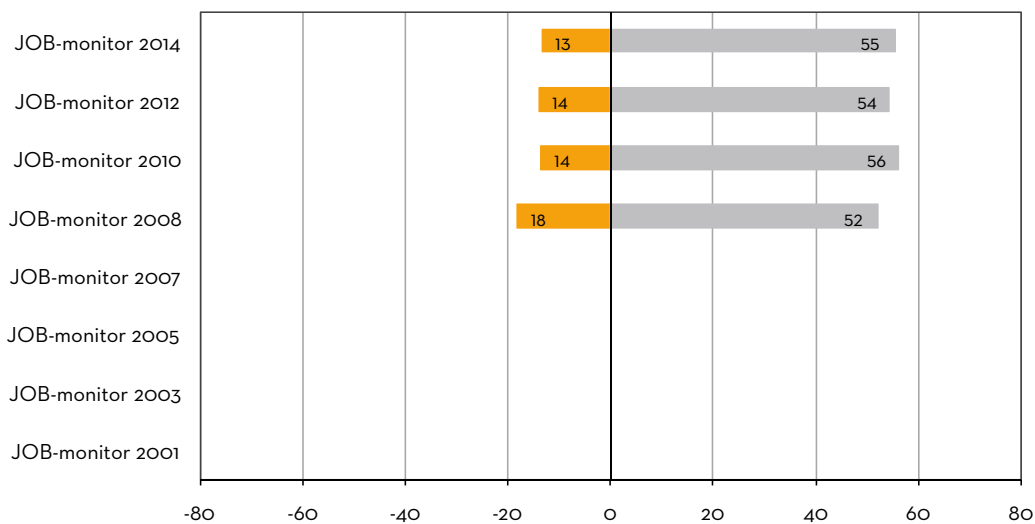

Figuur 37: Leer je in je opleiding voldoende te communiceren?

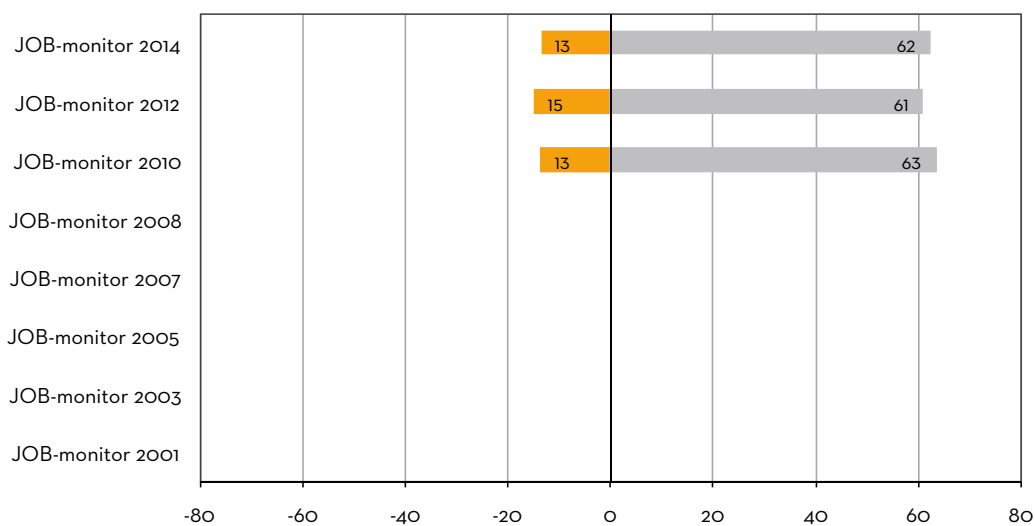
62

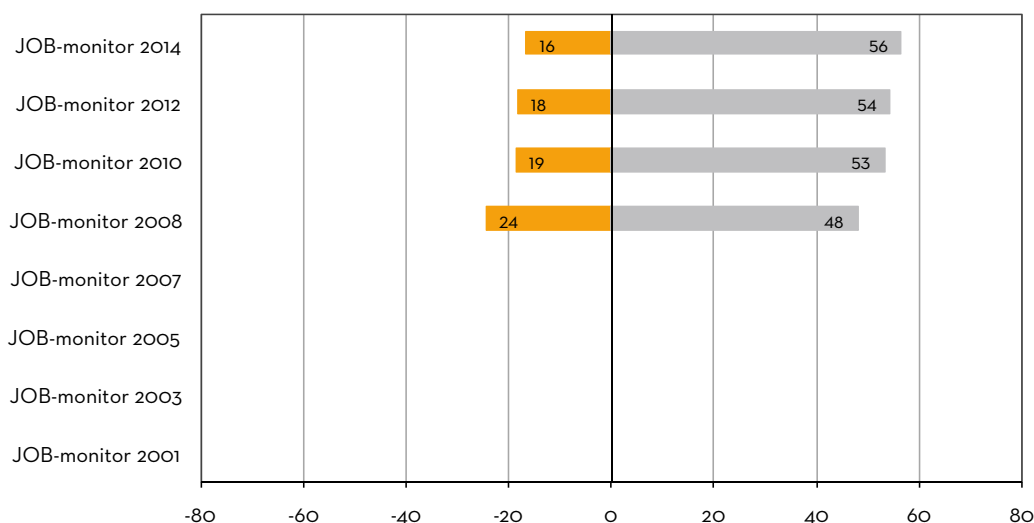
Figuur 38: Leer je in je opleiding voldoende te werken volgens afspraak?

Figuur 39: Leer je in je opleiding voldoende jezelf en je werk te beoordelen?

Figuur 40: Leer je in je opleiding voldoende over het beroep dat je later wilt uitoefenen?

Figuur 41: Vind je dat je voldoende leert op school?

6.1.2 VERSCHILLEN TUSSEN STUDENTEN

Leerweg

Bol'ers verschillen niet van bbl'ers in hun totaaloordeel over het voldoende leren in de opleiding. Wel zijn er verschillen op een drietal deelaspecten. Bol'ers zijn vaker tevreden over de mate waarin hen aangeleerd wordt samen te werken (bol: 67% tegenover bbl: 58%). Bbl'ers zijn vaker van mening dat er in de opleiding voldoende geleerd wordt jezelf en je werk te beoordelen (bbl: 59% tegenover bol: 54%). Bbl'ers zijn eveneens vaker van mening dat zij in de opleiding voldoende vaardigheden leren die nodig zijn voor het beroep dat ze uit willen oefenen (bbl: 70% tegenover bol: 60%). Studenten van beide leerwegen zijn evenzeer tevreden over de mate waarin het probleemoplossend vermogen aandacht krijgt in het lesprogramma, evenals het leren plannen en organiseren, zelfstandig werken, communiceren, te werken volgens afspraak en over het voldoende leren in de opleiding in het algemeen.

Niveau

De verschillen tussen niveaus zijn niet groot maar wel aanwezig. In het totaaloordeel tonen niveau-1-studenten zich iets vaker tevreden over wat er op de opleiding te leren is dan de andere studenten. Studenten op niveau 2 zijn het minst vaak positief daarover (niveau 1: 65%; niveau 2: 59%; niveau 3: 60%; niveau 4: 62%). De tevredenheid over de onderliggende competenties wordt telkens verschillend beoordeeld. Zo zijn niveau-4-studenten het meest tevreden over het leren samenwerken (70% tegenover niveau 2: 57%) en (samen met niveau-1-studenten) ook over het leren plannen en organiseren (niveau 1 en 4: 58% tegenover niveau 2: 51%) en communiceren (niveau 1 en 4: 70% tegenover niveau 2: 65%). Niveau-1-studenten zijn het vaakst positief over de mate waarin ze tijdens hun opleiding leren problemen op te lossen (niveau 1: 60% tegenover niveau 2: 53%), het leren werken volgens afspraak (niveau 1: 70% tegenover niveau 3: 62%), jezelf en je werk te beoordelen (niveau 1: 65% tegenover niveau 3: 54%) en hebben in het

algemeen het idee voldoende te leren (niveau 1: 61% tegenover niveau 2: 57%, niveau 3: 56% en niveau 4: 56%). Niveau-3-studenten zijn het meest te spreken over wat ze op de opleiding leren voor het beroep dat ze later willen uitoefenen (niveau 3: 65% tegenover niveau 1: 59%).

Leerjaar

Er is nagenoeg geen verschil (minder dan 5%) tussen de leerjaren in het totaaloordeel over competenties. Wel zijn tweedejaarsstudenten minder vaak tevreden over de mate waarin ze leren plannen en organiseren (leerjaar 2: 53% tegenover leerjaar 4: 59%) en communiceren (leerjaar 2: 66% tegenover leerjaar 1: 71%). Studenten in het vierde leerjaar zijn het minst vaak tevreden over de vaardigheden die worden opgedaan voor het beroep dat ze later willen gaan uitoefenen (leerjaar 4: 58% tegenover leerjaar 1: 65%). Studenten in het derde en vierde leerjaar zijn het minst vaak van mening dat ze voldoende leren op de opleiding (beide: 48% tegenover leerjaar 1: 63% en leerjaar 2: 53%). Eén op de vijf (leerjaar 2 en 3) en zelfs bijna een kwart van de studenten in het vierde leerjaar zijn hierover ontevreden.

Geslacht

Mannelijke en vrouwelijke studenten verschillen niet in hun totaaloordeel over de op de opleiding aangeleerde vaardigheden en over de directe, meer algemene vraag of ze vinden dat ze voldoende leren. Wel zien we verschillen bij twee specifieke vaardigheden. Vrouwelijke studenten oordelen vaker positief over de mate waarin ze leren samen te werken (68% tegenover 63%). Mannelijke studenten zijn op hun beurt positiever over de mate waarin op de opleiding geleerd wordt problemen op te lossen (59% tegenover 54%).

65

Etniciteit

In het totaaloordeel over de competenties, alsook in de mate waarin ze positief antwoorden op de vraag of ze vinden dat ze voldoende leren op de opleiding, verschillen autochtone en allochtone studenten nauwelijks. Wel zijn autochtone studenten iets positiever over twee vaardigheden, namelijk over het leren samen te werken (67% tegenover 61%) en het leren voor het latere beroep (64% tegenover 59%).

Leeftijd

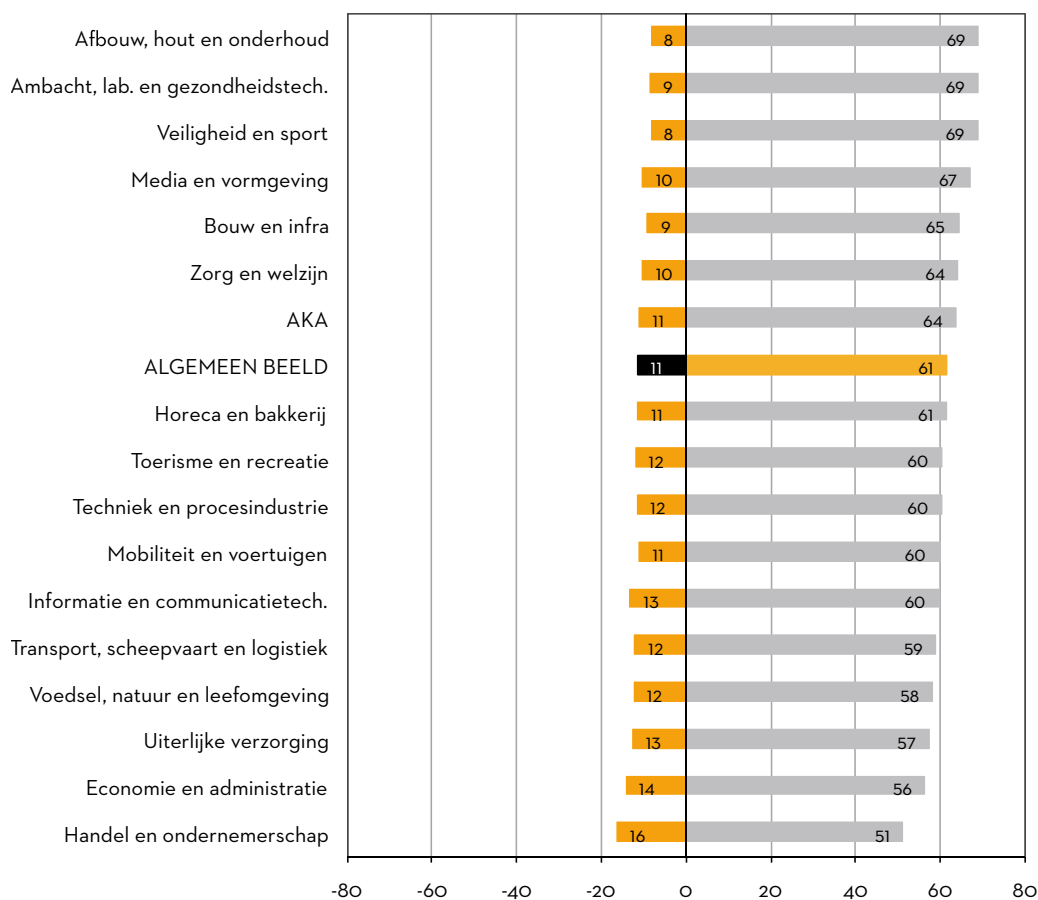
Oudere studenten zijn beduidend vaker tevreden over wat er op de opleiding geleerd wordt dan de jongere studenten: gemiddeld oordeelt 67% van de 26-plussers positief in hun totaaloordeel, waar dat percentage in de andere leeftijdsgroepen rond de zestig schommelt. Die meer positieve score in deze oudste groep zien we ook als het gaat over de mate waarin ze leren problemen op te lossen (26+: 63% tegenover rond de 56% bij de jongere studenten), te plannen en organiseren (26+: 62% tegenover 55/56% bij de jongere studenten), te werken volgens afspraak (26+: 68% tegenover 18-21: 60%), jezelf en je werk te beoordelen (26+: 66% tegenover zo'n 55% bij de groep van 21 of jonger) en voor het beroep dat ze later willen uitoefenen: 71 procent van de 26-plussers oordeelt daarover positief tegenover zo'n zestig procent van de groep van 21 jaar of jonger. Ook reageren de 26-plussers vaker instemmend op de vraag of ze vinden dat ze voldoende leren op de opleiding. Het verschil daarin is het grootst met de studenten in de leeftijdscategorie 18-19 (18-19: 53% tegenover 26+: 62%).

Schooltype (roc, aoc, vakschool)

Studenten aan vakscholen zijn het meest positief in hun totaaloordeel over de vaardigheden die ze op hun opleiding leren (roc: 61%; aoc: 58%; vakschool: 68%). Die hogere tevredenheid zien we terug bij alle vragen die samen dit totaaloordeel vormen. De studenten aan vakscholen zijn het meest positief (en studenten aan aoc's het minst) over: het leren samen te werken (roc: 65%; aoc: 64%; vakschool: 74%), problemen op te lossen (roc: 56%; aoc: 52%; vakschool: 67%), te plannen en organiseren (roc: 56%; aoc: 52%; vakschool: 64%), zelfstandig te werken (roc: 70%; aoc: 68%; vakschool: 79%), te communiceren (roc: 68%; aoc: 64%; vakschool: 74%), te werken volgens afspraak (roc: 55%; aoc: 49%; vakschool: 63%), jezelf en je werk te beoordelen (roc: 55%; aoc: 49%; vakschool: 63%) en voor het beroep dat ze later willen uitoefenen (roc: 62%; aoc: 59%; vakschool: 67%). Ook op de directe vraag of de studenten vinden dat ze voldoende leren, geven de vakschoolstudenten vaker aan tevreden te zijn (roc: 56%; aoc: 53%; vakschool: 69%).

6.1.3 VERSCHILLEN TUSSEN OPLEIDINGSDOMEINEN

Het meest tevreden over de competenties die tijdens de opleiding worden aangeleerd, zijn de studenten aan de opleidingsdomeinen *afbouw, hout en onderhoud, ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek* en *veiligheid en sport*. In deze drie domeinen is telkens 69 procent tevreden over de mate waarin op de opleiding bepaalde vaardigheden worden aangeleerd (en zo'n 8 à 9% ontevreden). Het minst tevreden zijn de studenten binnen *handel en ondernemerschap*, waar het tevredenheidspercentage op 51 procent ligt. Binnen dit domein geeft zestien procent aan ontevreden te zijn over wat er tijdens de opleiding aan competenties geleerd kan worden.

Figuur 42: Oordeel over competenties (totaaloordeel), naar domein

6.2 SAMENVATTING

Dit hoofdstuk richtte zich op de competenties die tijdens de studie door de studenten verworven kunnen worden. Een krappe twee derde van de studenten is hierover tevreden. Het meest tevreden zijn de studenten over de mate waarin ze zelfstandig leren werken en leren communiceren, minst tevreden over het leren plannen en organiseren, problemen oplossen en jezelf en je werk beoordelen. Het percentage dat positief antwoordt op de directe vraag of studenten vinden dat ze voldoende leren, neemt ook in 2014 wederom licht toe. De grootste verschillen tussen studentgroepen zien we als we schoolsoort vergelijken (waarbij studenten aan vakscholen beduidend positiever oordelen dan die aan aoc's) en tussen de groep oudere studenten (26+) en hun jongere studiegenoten, waarbij de oudere studenten vaker tevreden zijn.

7 STAGE/WERKPLEK

Zijn bol-studenten tevreden over hun stage? Vinden zij dat ze goed zijn voorbereid op de stage? Hoe denken bbl'ers over hun leerwerkplek? Sluit de theorie die ze op school leren aan bij wat ze op de werkplek aan praktijkervaring opdoen? In het eerste deel van dit hoofdstuk staat de waardering van bol-studenten voor het beroepspraktijkvormend deel van hun onderwijs centraal. In het tweede deel van dit hoofdstuk wordt de waardering van de bbl-studenten over dit onderwerp besproken.

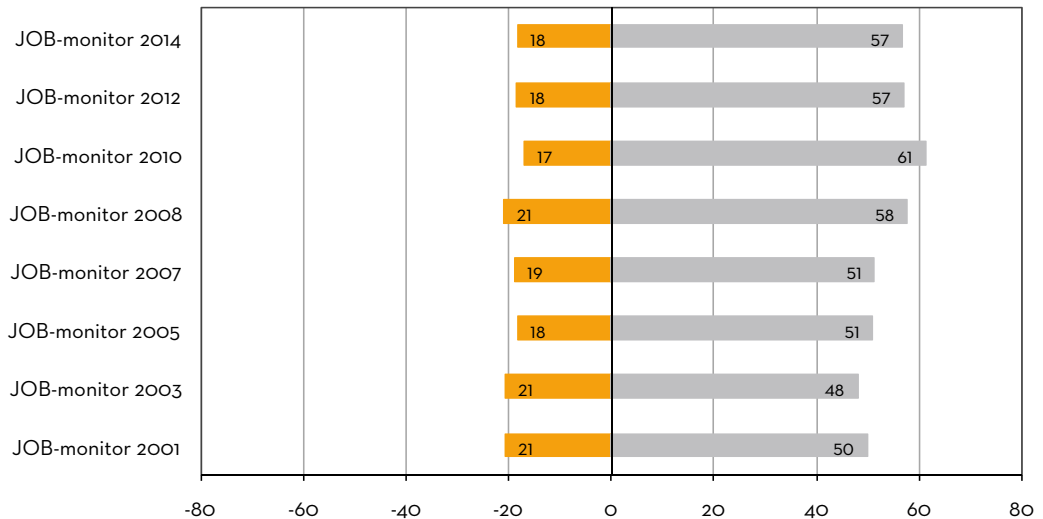
7.1 STAGE (BOL)

Het merendeel van de bol'ers (73%) geeft aan dat zij op het moment van bevraging al stage hebben gelopen of dat aan het doen zijn. Dit is vergelijkbaar met de vorige meting. Meer dan de helft van de eerstejaars geeft aan stage te hebben gelopen of zegt dat op het moment van bevraging aan het doen zijn (54%). In het vierde leerjaar hebben bijna alle bol'ers stage gelopen: drie procent geeft aan dit nog niet te hebben gedaan. Ook deze cijfers zijn vergelijkbaar met de meting uit 2012. De bol'ers die hebben aangegeven dat zij al stage hebben gelopen of dat aan het doen zijn op het moment van afname van de vragenlijst, hebben de vragen over hun ervaring met de stage voorgelegd gekregen. Het totaaloordeel over de bol-stage is opgebouwd uit de volgende vragen:

- Ben je door je school goed voorbereid op je stage/bpv?
- Had je moeite om een stage-/bpv-plaats te vinden?
- Helpt de school je bij het vinden van een stage-/bpv-plaats?
- Leer je op je stage-/bpv-plaats voldoende?
- Sluit wat je op school leert voldoende aan bij wat je moet kunnen op je stage/bpv?
- Ben je tevreden over de begeleiding door de school tijdens je stage/bpv?
- Ben je tevreden over de begeleiding door het leerbedrijf tijdens je stage/bpv?
- Vind je dat jouw begeleider op school en jouw stagebegeleider voldoende contact hebben?
- Ben je tevreden over de manier van beoordeling van jouw stage/bpv?

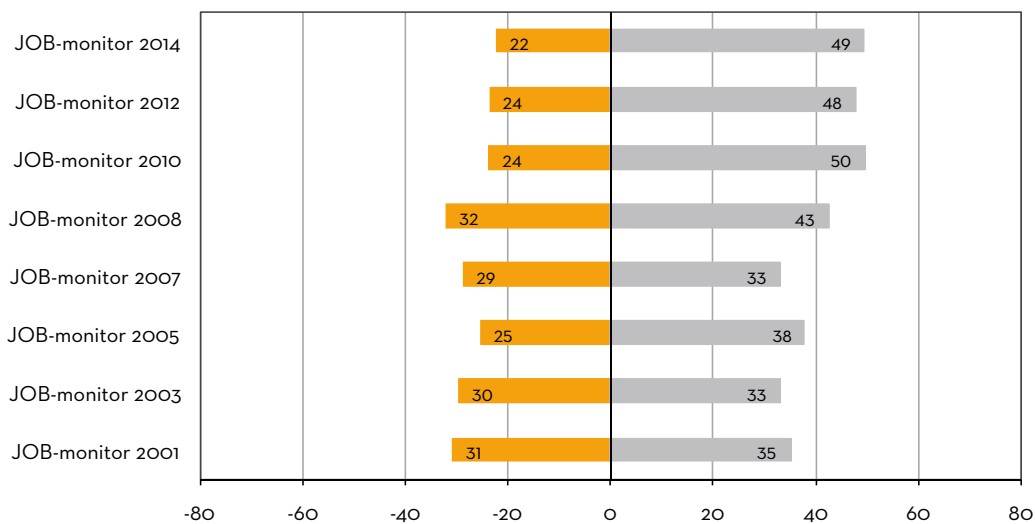
7.1.1 VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

Een ruime meerderheid van de bol'ers is positief gestemd over hun stage: 57 procent is tevreden. Ook in 2012 was 57 procent tevreden. Het aandeel bol'ers dat ontevreden is over hun stage is eveneens onveranderd gebleven ten opzichte van de vorige meting (18%).

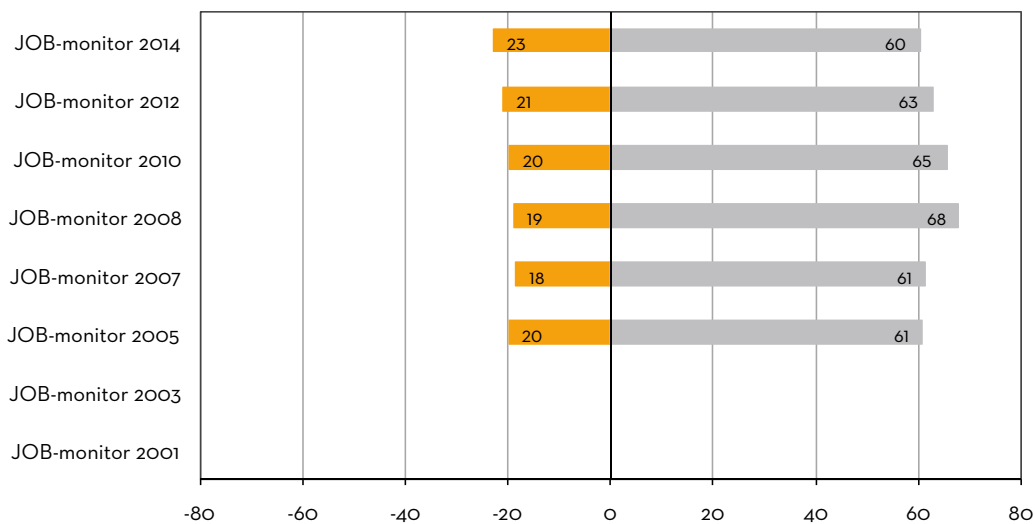

Figuur 43: Oordeel over stage (bol, totaaloordeel)

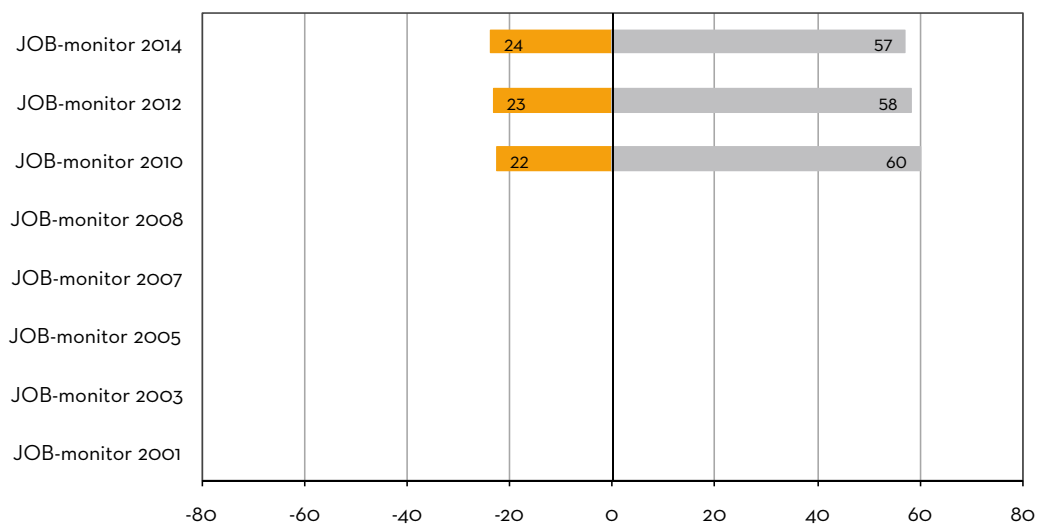
Ook over de deelaspecten van stage zijn de studenten vrijwel even tevreden als in 2012. Bijna de helft van de bol'ers vindt dat de voorbereiding op de stage door school goed geweest is. Een ruime meerderheid (60%) had geen moeite met het vinden van een stageplek. De school helpt volgens meer dan de helft van de bol-studenten bij het vinden van een stageplek. Drie kwart van de studenten vindt dat zij op hun stage voldoende leren. Iets meer dan de helft van de bol'ers (53%) vindt dat wat zij op school leren voldoende aansluit op datgene wat zij in hun stage moeten kunnen. Iets minder tevreden (44%) zijn de bol-studenten over de begeleiding door school tijdens de stage. Over de begeleiding door het leerbedrijf zijn de studenten overwegend positief (69% tevreden). Ook zijn er overwegend positieve geluiden over de manier waarop de stage beoordeeld wordt (65% tevreden). Het minst tevreden in het kader van de stage zijn bol'ers over de mate van contact tussen bpv-begeleider van school en de praktijkbegeleider van de stageplek: 36 procent is hier tevreden over tegenover 30 procent die ronduit ontevreden is.

Figuur 44: Ben je door je school goed voorbereid op je stage/bpv?

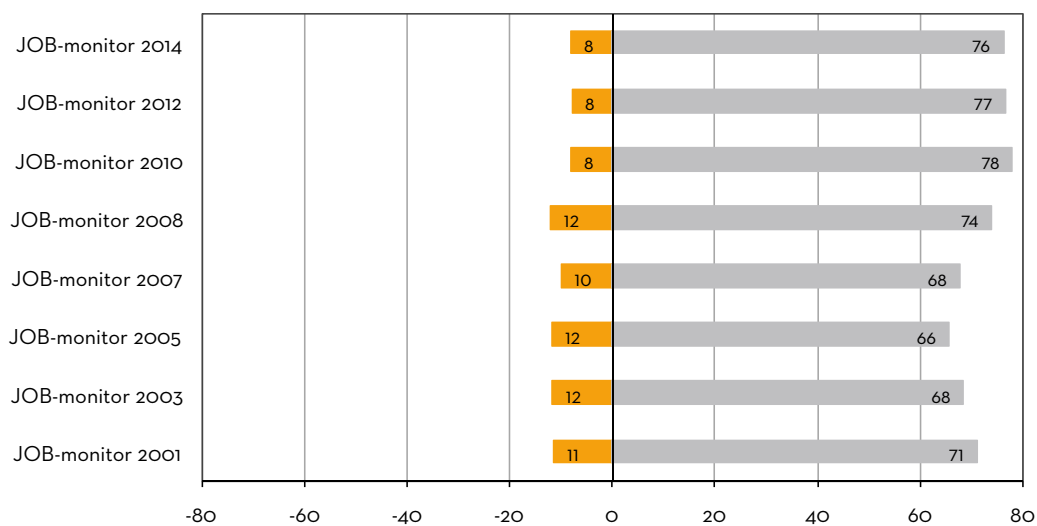

Figuur 45: Had je moeite om een stage-/bpv-plaats te vinden? (grijs: helemaal niet)

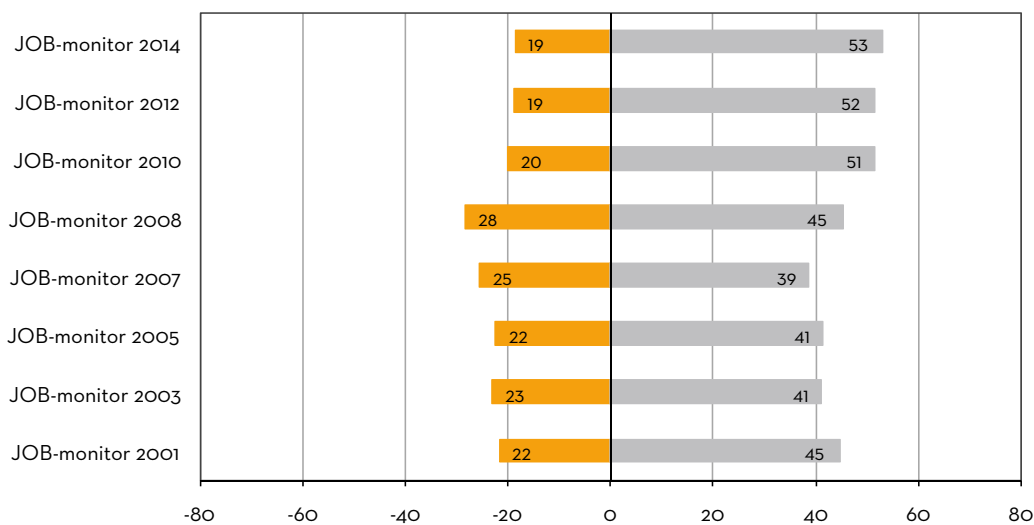

Figuur 46: Helpt de school je bij het vinden van een stage-/bpv-plaats?

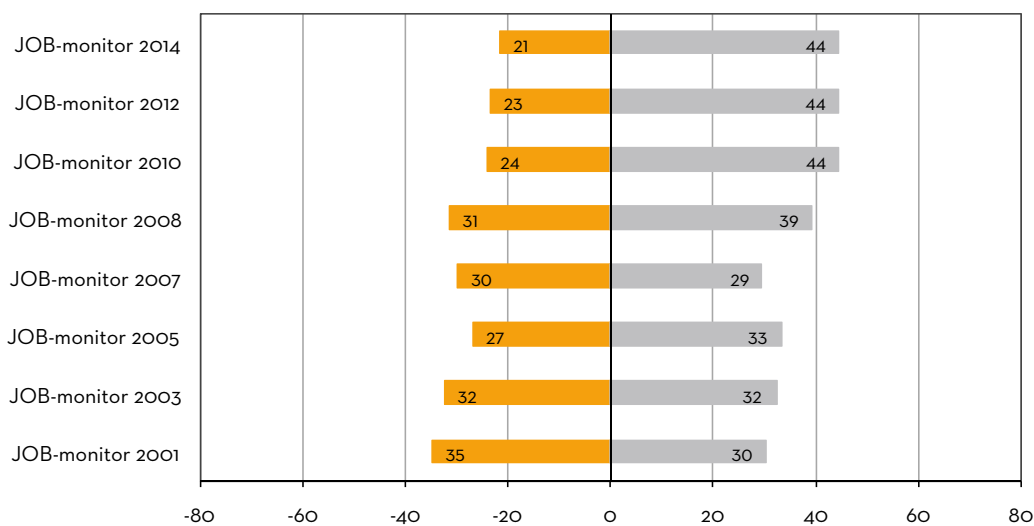
72

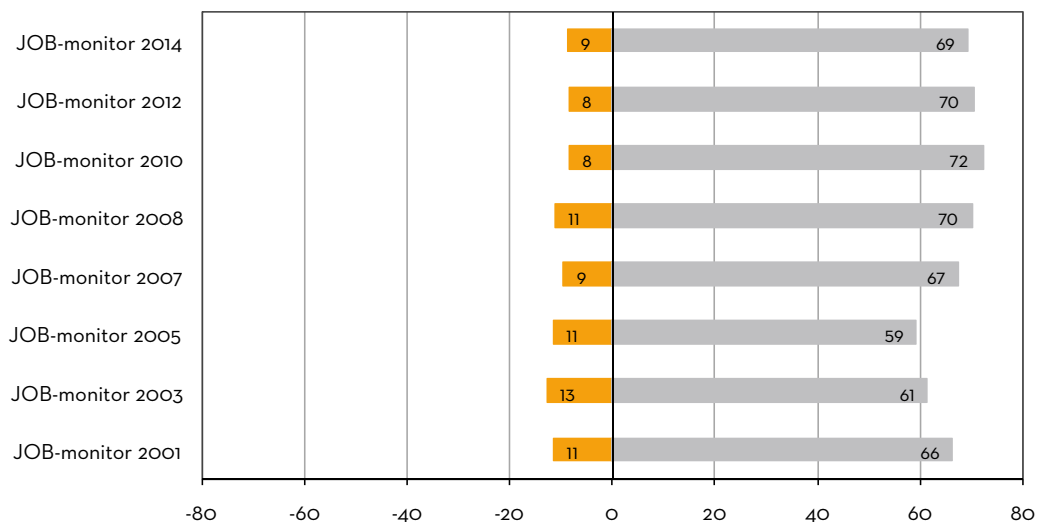
Figuur 47: Leer je op je stage-/bpv-plaats voldoende?

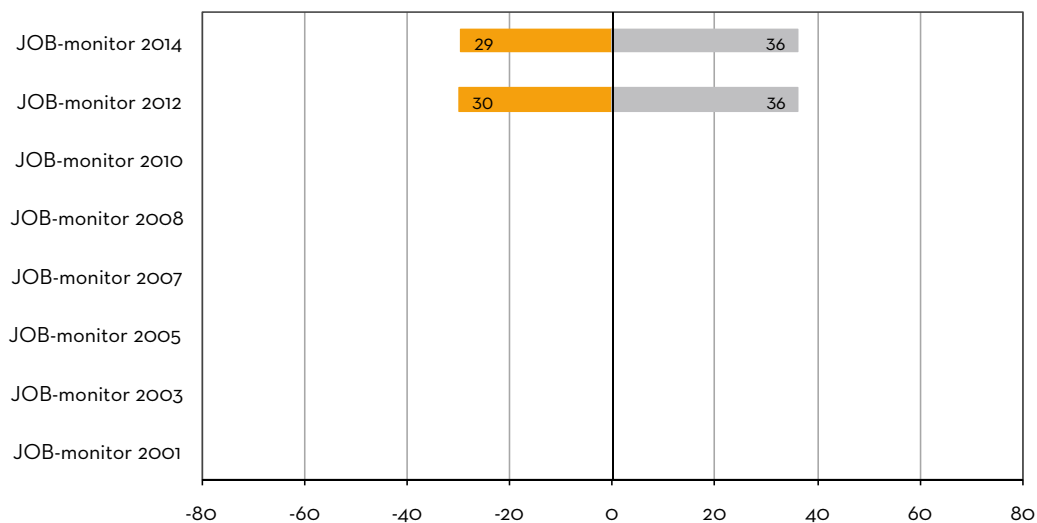
Figuur 48: Sluit wat je op school leert voldoende aan bij wat je moet kunnen op je stage/bpv?

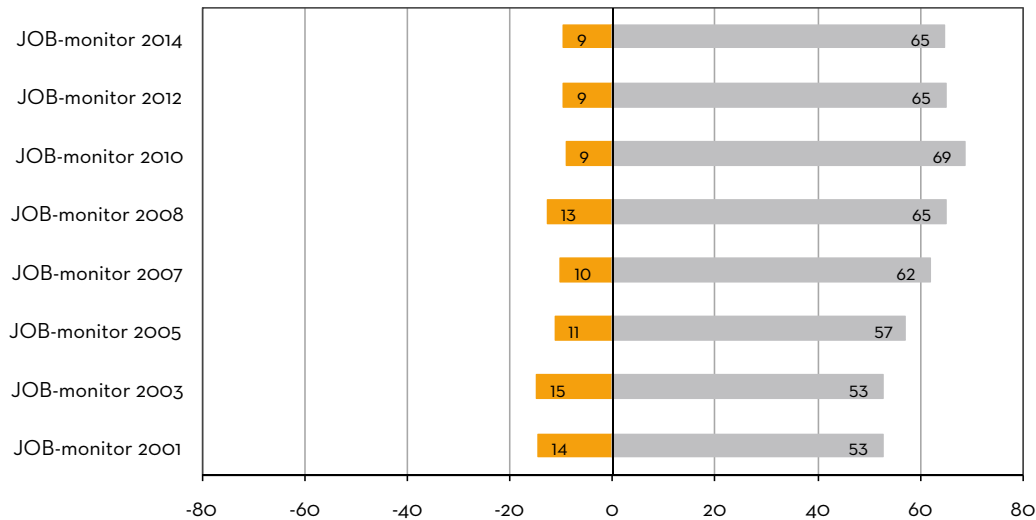
Figuur 49: Ben je tevreden over de begeleiding door de school tijdens je stage/bpv?

Figuur 50: Ben je tevreden over de begeleiding door het leerbedrijf tijdens je stage/bpv?

Figuur 51: Vind je dat jouw begeleider op school en jouw stagebegeleider voldoende contact hebben?

Figuur 52: Ben je tevreden over de manier van beoordeling van jouw stage/bpv?

7.1.2 VERSCHILLEN TUSSEN STUDENTEN

Niveau

Hoe hoger het niveau, hoe minder positief bol-studenten oordelen over hun stage (niveau 1: 63%; niveau 2: 58%; niveau 3: 56%; niveau 4: 56%). Studenten op niveau 1 zijn ook op een aantal onderliggende deelaspecten beduidend meer tevreden dan studenten op niveau 4. Zij antwoorden meer instemmend op de vraag of de school hen goed heeft voorbereid op de stage (niveau 1: 64% tegenover niveau 4: 47%). Ook de vraag of de school helpt bij het vinden van een stageplek wordt door niveau-1-studenten vaker positief beantwoord (niveau 1: 66% tegenover niveau 4: 56%). Studenten op niveau 1 zijn eveneens meer tevreden over de begeleiding door school tijdens de stage (niveau 1: 60%; niveau 4: 42%). Het contact tussen de begeleider van school en de praktijkbegeleider van de stageplek is volgens 57 procent van de studenten op niveau 1 voldoende geweest. Studenten op niveau 3 en niveau 4 hebben hier duidelijk een andere mening over: op niveau 3 vindt een derde dat er voldoende contact is geweest tegenover 30 procent die dat niet vindt. Op niveau 4 vindt 32 procent dat er weinig contact tussen school en stageplek is geweest. Over de manier van beoordelen van de stage zijn niveau-1-studenten het meest tevreden (70%) en niveau-4-studenten weer het minst (64%). Studenten op niveau 4 daarentegen vinden vaker dat zij voldoende leren op de stageplek dan studenten op niveau 1 (78% tegenover 71%). De studenten verschillen niet noemenswaardig tussen niveau wat betreft de moeite die bol'ers hebben moeten doen om een stageplek te vinden, de aansluiting tussen wat op school geleerd wordt en wat een student op de stageplek moet kunnen en de tevredenheid over de begeleiding door het leerbedrijf.

Leerjaar

Tussen de leerjaren is nauwelijks verschil gevonden in de oordelen van de studenten over de stage. De mening over het al dan niet voldoende leren op de stageplek verschilt echter wel

tussen studenten in de leerjaren. Eerstejaars zijn hier het minst van overtuigd terwijl vierdejaars hier het meest zeker van zijn (71% tegenover 84%). Ook de tevredenheid over de begeleiding door het leerbedrijf tijdens de stage is groter onder vierdejaars dan onder eerstejaars (75% tegenover 66%).

Geslacht

Mannelijke en vrouwelijke studenten oordelen nauwelijks verschillend over hun stage. Over de hoeveelheid contact tussen de bpv-begeleider van school en de praktijkopleider van de stageplek verschillen ze wel van mening. Mannelijke studenten vinden vaker dat er voldoende contact is (man: 39% tegenover vrouw: 33%). Vrouwelijke studenten vinden vaker dat er te weinig contact is (vrouw: 32% tegenover man: 26%).

Etniciteit

De oordelen van autochtone en allochtone studenten verschillen alleen op enkele deelaspecten van elkaar. Autochtone studenten ondervonden minder moeite met het vinden van een stageplek (weinig moeite - autochtoon: 63% tegenover allochtoon: 54%). Autochtone studenten geven vaker dan allochtone studenten aan dat zij voldoende leren op de stageplek (79% tegenover 70%). Over de begeleiding door het leerbedrijf tijdens de stage zijn autochtone studenten meer tevreden dan allochtone studenten (72% tegenover 63%). Allochtone studenten zijn juist meer tevreden dan autochtone studenten over het contact tussen de school en de begeleider op de stageplek (41% tegenover 34%).

Leeftijd

Hoewel het totaaloordeel van stage niet wezenlijk verschilt tussen de leeftijdsgroepen, is er op een aantal deelaspecten wel verschil in mening gevonden tussen de oudste groep studenten en degenen die 25 jaar of jonger zijn. De oudste groep studenten (26-plus) is meer tevreden over de voorbereiding van de stage door school dan de andere leeftijdsgroepen (voldoende voorbereid: ≤17: 49%; 18-19: 49%; 20-21: 48%; 22-25: 50%; 26+: 58%). Meer 26-plussers zijn van mening dat wat zij leren op school voldoende aansluit bij wat zij moeten kunnen op hun stage dan studenten die jonger zijn (≤17: 53%; 18-19: 52%; 20-21: 53%; 22-25: 55%; 26+: 62%). De tevredenheid over de begeleiding door school tijdens de stage wordt ook beduidend meer gewaardeerd door de oudste groep studenten dan door de studenten van 25 jaar en jonger (≤17: 44%; 18-19: 44%; 20-21: 44%; 22-25: 48%; 26+: 60%). Van de 26-plussers vindt een groter aandeel dat er voldoende contact is tussen de school en de stagebegeleider dan bij de andere leeftijdsgroepen het geval is (≤17: 36%; 18-19: 35%; 20-21: 36%; 22-25: 38%; 26+: 48%). De 26-plussers zijn ten slotte ook meer tevreden over de manier van beoordeling van de stage dan de andere studenten (≤17: 65%; 18-19: 65%; 20-21: 64%; 22-25: 64%; 26+: 70%).

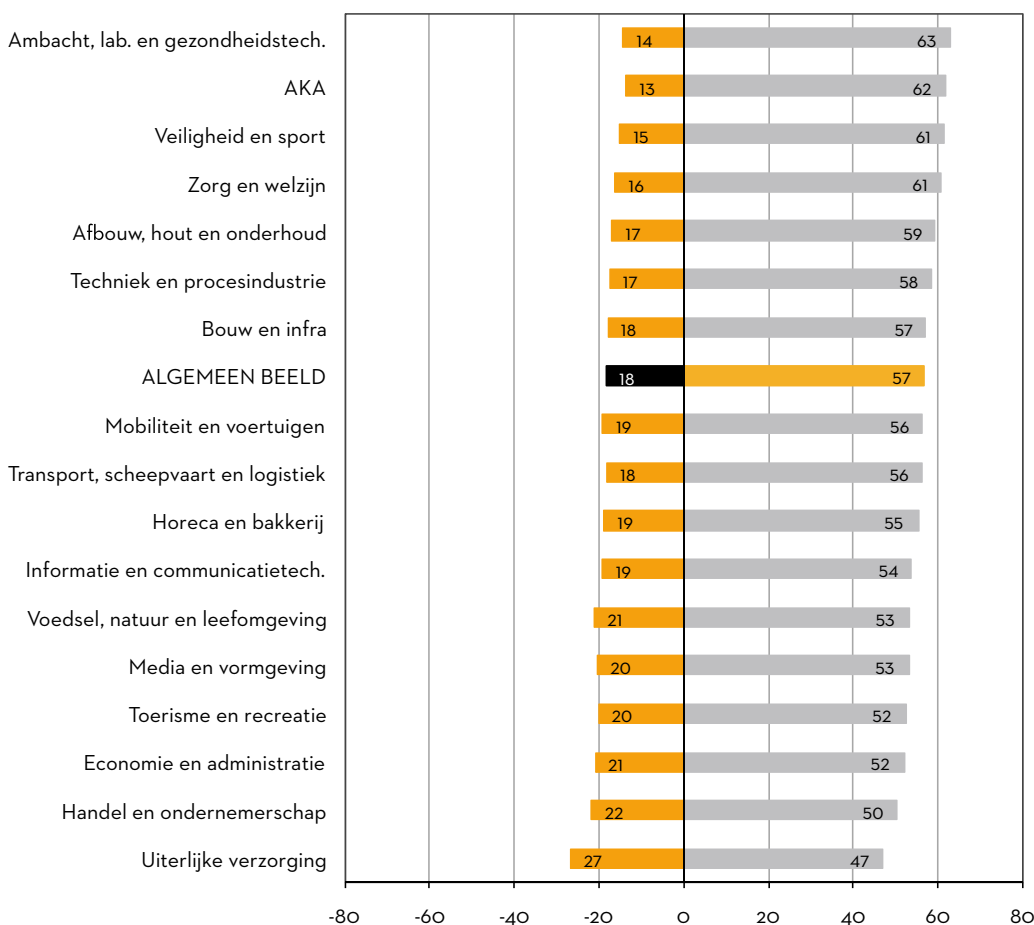
Schooltype (roc, aoc, vakschool)

Het totaaloordeel over stage verschilt niet naar schooltype. Op de deelaspecten verschillen de schooltypen wel. Zo zijn studenten aan vakscholen vaker van mening dat zij goed worden voorbereid op de stage dan de andere studenten (roc: 49%; aoc: 48%; vakschool: 53%). Het kost studenten aan roc's minder moeite om een stageplek te vinden dan de studenten aan aoc's en vakscholen (roc: 61%; aoc: 55%; vakschool: 54%). Studenten aan aoc's worden aanzienlijk minder

vaak geholpen door school bij het vinden van een stageplek (geholpen – roc: 59%; aoc: 35%; vakschool: 57%). Studenten aan aoc's zijn meer dan de studenten aan roc's en aan vakscholen van mening dat zij voldoende leren op de stage (roc: 76%; aoc: 81%; vakschool: 77%). Over de begeleiding door school tijdens de stage zijn studenten aan aoc's het minst tevreden vergeleken met de studenten aan de twee andere schooltypen (roc: 45%; aoc: 37%; vakschool: 44%). Studenten aan aoc's zijn echter wel meer tevreden over de begeleiding door het leerbedrijf tijdens de stage dan de studenten aan roc's en vakscholen (roc: 69%; aoc: 75%; vakschool: 71%).

7.1.3 VERSCHILLEN TUSSEN OPLEIDINGSDOMEINEN

Bol'ers studierend aan opleidingen binnen het opleidingsdomein *ambacht, laboratorium* en *gezondheidstechniek* oordelen met 63 procent het meest tevreden over hun stage. De studenten die een bol-opleiding volgen binnen de opleidingsdomeinen *uiterlijke verzorging* en *handel en ondernemerschap* zijn het minst tevreden over hun stage (47% en 50%). Binnen het opleidingsdomein *uiterlijke verzorging* is zelfs een kwart van de studenten ronduit ontevreden over hun stage.

Figuur 53: Oordeel over stage (bol, totaaloordeel), naar domein

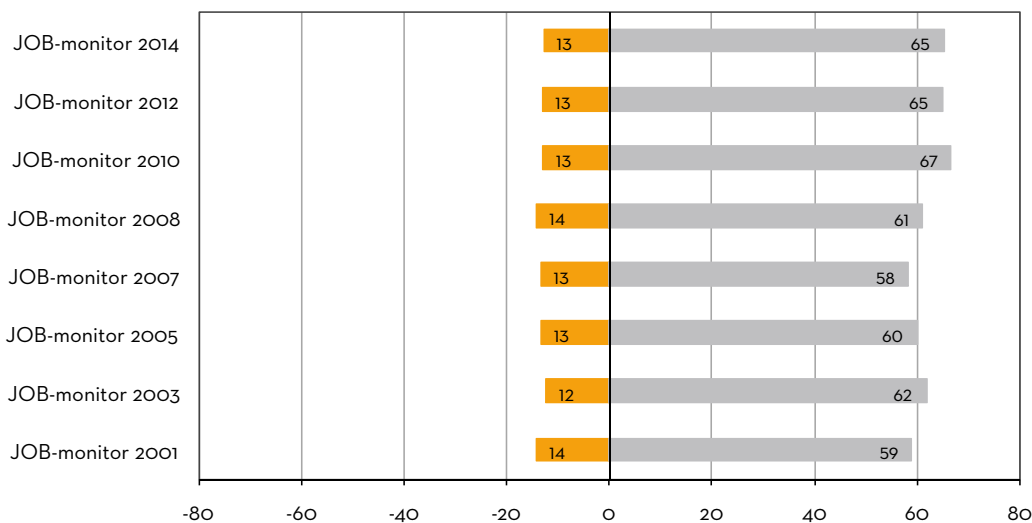
7.2 WERKPLEK (BBL)

Ook aan de bbl'ers is een aantal vragen voorgelegd over het praktijkdeel van de opleiding en samen vormen deze het totaaloordeel werkplek:

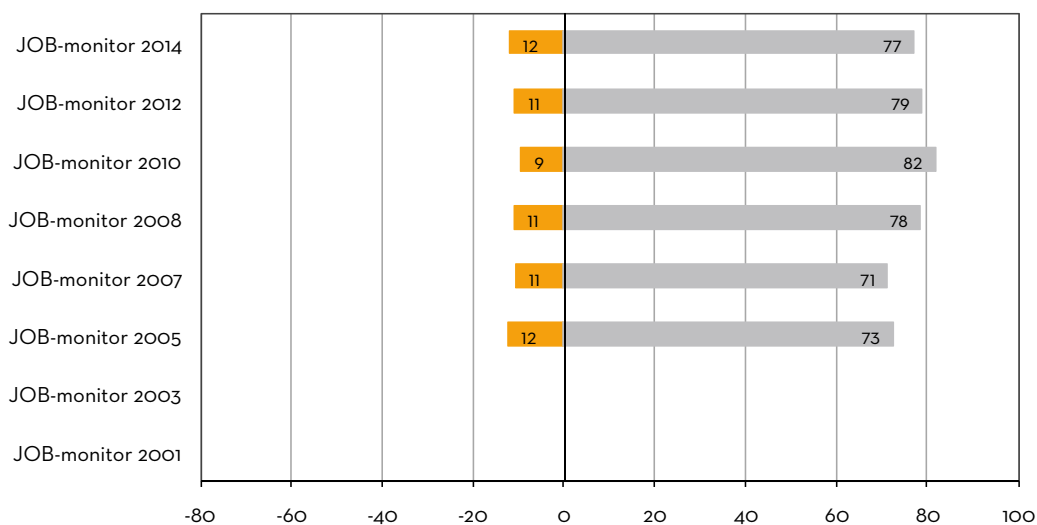
- Had je moeite om voor je opleiding een werkplek te vinden?
- Ben je tevreden over de begeleiding door het leerbedrijf op je werkplek?
- Kun je jouw werkervaringen voldoende op school bespreken?
- Leer je op je werkplek voldoende?
- Sluit wat je op school leert voldoende aan bij wat je moet kunnen op je werkplek?
- Ben je tevreden over de manier van beoordeling van jouw praktijkdeel?
- Vind je dat de school en jouw leerbedrijf voldoende contact hebben?

7.2.1 VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

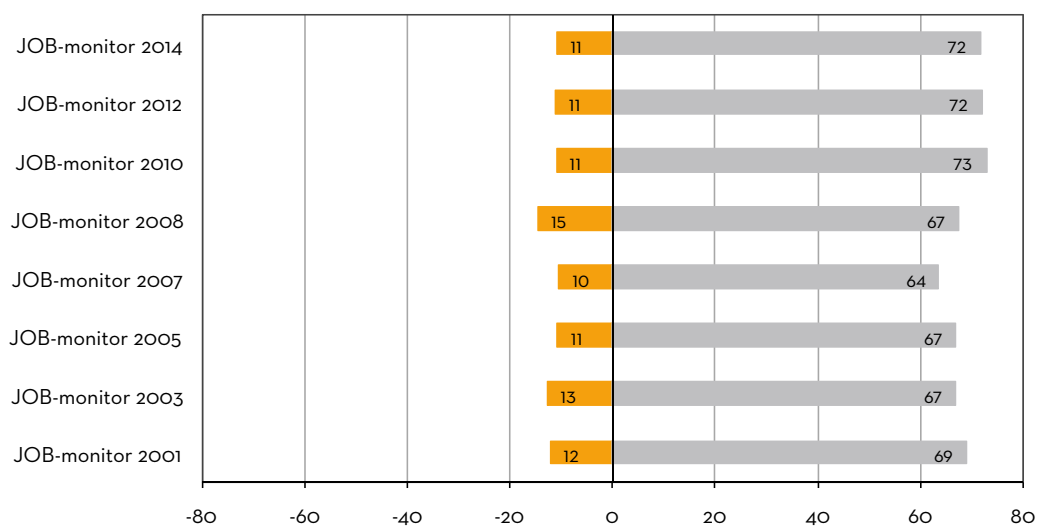
De bbl'ers zijn onveranderd positief in hun totaaloordeel over de werkplek. Net als in de vorige meting geeft 65 procent van de bbl'ers aan tevreden te zijn over de werkplek. Ook het aandeel bbl'ers dat ontevreden is over de werkplek is gelijk gebleven aan het aandeel in 2012.

Figuur 54: Oordeel over werkplek (bbl, totaaloordeel)

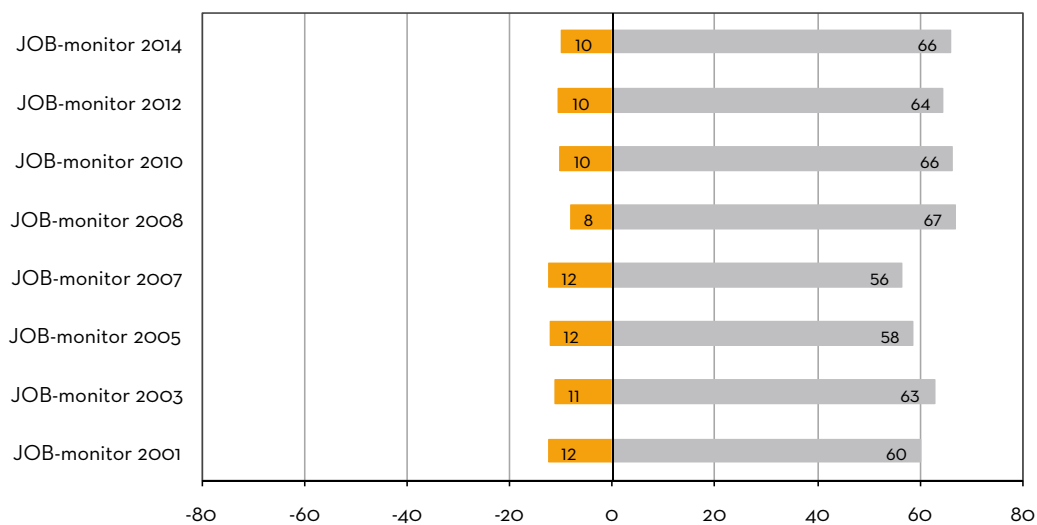

Figuur 55: Had je moeite om voor je opleiding een werkplek te vinden? (grijs: helemaal niet)

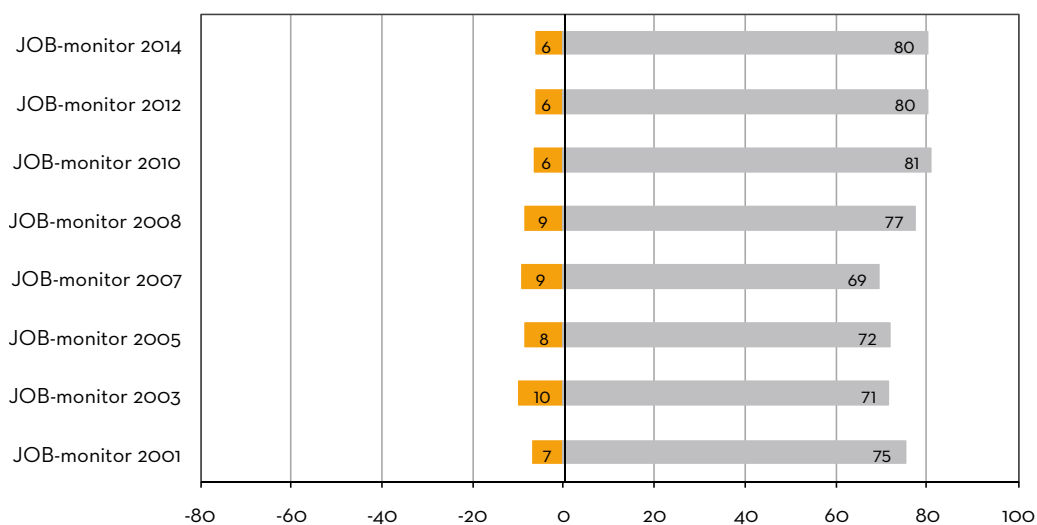
79

Figuur 56: Ben je tevreden over de begeleiding door het leerbedrijf op je werkplek?

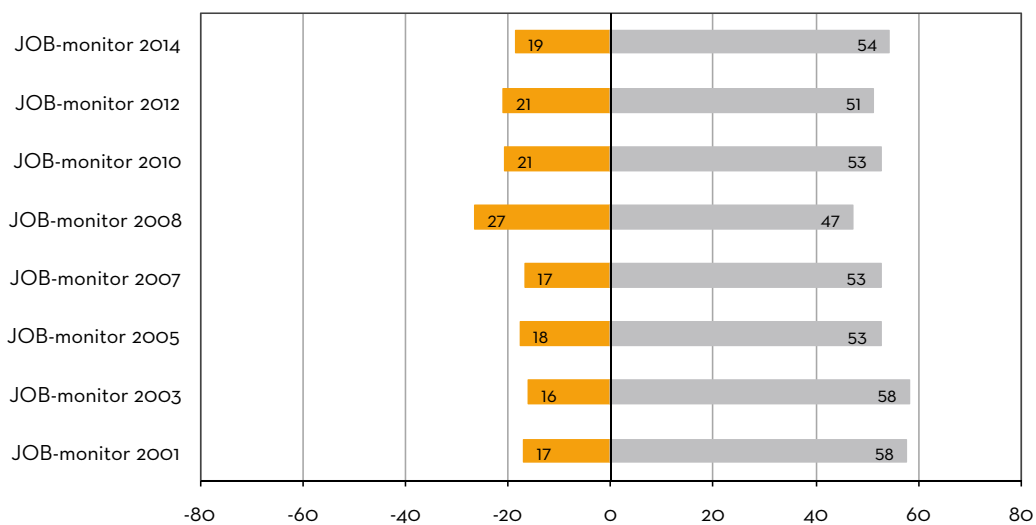

Figuur 57: Kun je jouw werkervaringen voldoende op school bespreken?

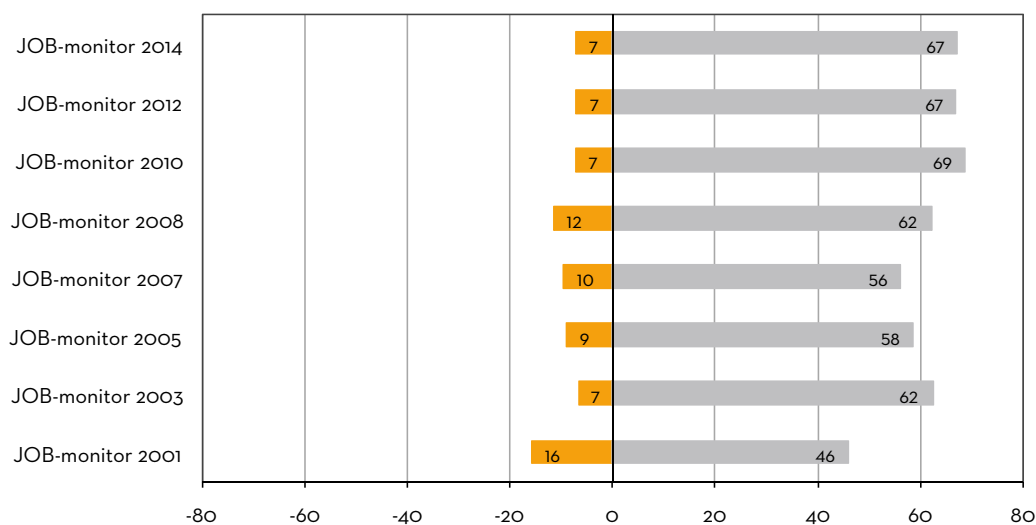
80

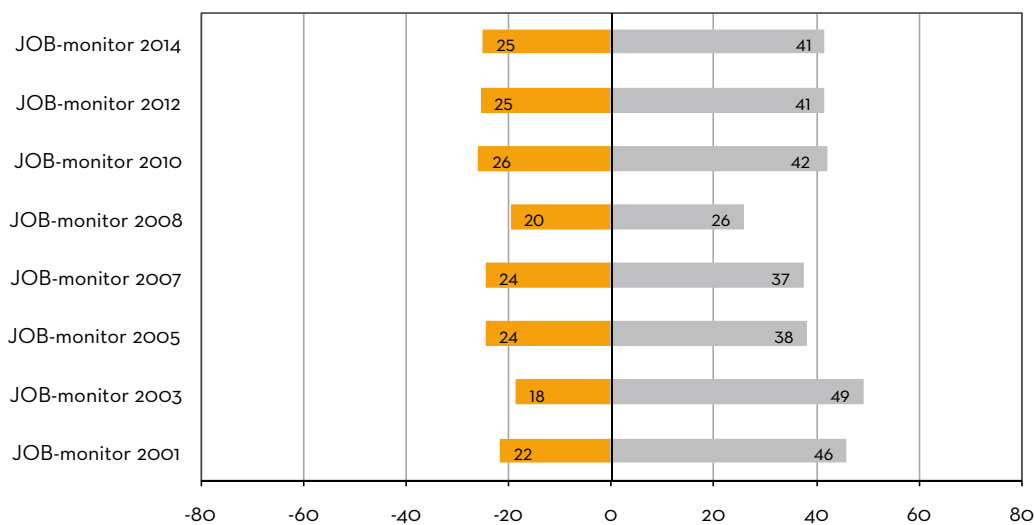
Figuur 58: Leer je op je werkplek voldoende?

Figuur 59: Sluit wat je op school leert voldoende aan bij wat je moet kunnen op je werkplek?

Figuur 60: Ben je tevreden over de manier van beoordeling van jouw praktijkdeel?

Figuur 61: Vind je dat de school en jouw leerbedrijf voldoende contact hebben?

7.2.2 VERSCHILLEN TUSSEN STUDENTEN

Niveau

Het totaaloordeel over de werkplek verschilt vooral tussen de bbl'ers op niveau 1 en de bbl'ers op de andere niveaus: niveau-1-studenten oordelen het meest positief (niveau 1: 70%; niveau 2: 64%; niveau 3: 66%; niveau 4: 65%). Ook over vier onderliggende aspecten zijn bbl'ers op niveau 1 het meest positief. Zij zijn het meest positief over de mogelijkheden om hun werkervaringen op school te bespreken (niveau 1: 73% tegenover niveau 2: 61%). Studenten op niveau 1 zijn eveneens het meest tevreden over de manier waarop het praktijkdeel beoordeeld wordt (niveau 1: 71% tegenover niveau 2: 66%). De aansluiting van wat bbl'ers leren op school bij wat zij moeten kunnen op de werkplek vinden niveau-1-studenten het vaakst voldoende (63%; weinig aansluiting: 12%). Studenten op niveau 4 zijn hier het minst van overtuigd: de helft van deze groep vindt de aansluiting voldoende en 22 procent vindt dat er weinig aansluiting is. De school en het leerbedrijf hebben volgens meer dan de helft van de niveau-1-studenten (58%) voldoende contact. Met het stijgen van het niveau, daalt het percentage studenten dat vindt dat de school en het leerbedrijf voldoende contact hebben (niveau 2: 46%; niveau 3: 41%; niveau 4: 35%). Een derde van de studenten op niveau 4 vindt zelfs dat er weinig contact is tussen de school en het leerbedrijf (niveau 1: 10%). Kijken we naar de moeite die het studenten gekost heeft om een werkplek te vinden, dan geven de studenten op niveau 3 en niveau 4 het vaakst aan dat het hen weinig moeite heeft gekost om een werkplek te vinden (niveau 1: 72%; niveau 2: 69%; niveau 3: 80%; niveau 4: 83%). Over de begeleiding door het leerbedrijf en over het al dan niet voldoende leren op de werkplek verschillen de studenten op de verschillende niveaus niet noemenswaardig in hun oordeel.

Leerjaar

Er is nagenoeg geen verschil (minder dan 5%) tussen de leerjaren in het totaaloordeel over de werkplek. Op drie van de zeven deelaspecten verschillen de leerjaren wel van elkaar in oordeel. Het heeft de derde- en vierdejaars het minste moeite gekost om een werkplek te vinden (weinig moeite - leerjaar 1: 75%; leerjaar 2: 76%; leerjaar 3: 82%; leerjaar 4: 82%). Op de vraag of wat school hen leert voldoende aansluit bij wat ze op de werkplek moeten kunnen, antwoorden de eerstejaars het meest instemmend (leerjaar 1: 58% tegenover de andere leerjaren: 52%). Eerstejaars geven eveneens het meeste aan dat er voldoende contact is tussen de school en het leerbedrijf; derdejaars zijn hier het minst mee eens (leerjaar 1: 45% tegenover leerjaar 3: 37%). Studenten in de verschillende leerjaren verschillen niet van mening over de begeleiding door leerbedrijf, het voldoende kunnen bespreken van de werkervaring op school, de manier van beoordelen van het praktijkdeel en het contact tussen de school en het leerbedrijf.

Geslacht

Versillen tussen mannelijke en vrouwelijke studenten in het totaaloordeel over de werkplek zijn nauwelijks aanwezig. Wel geven vrouwelijke studenten vaker aan dat het hen weinig moeite heeft gekost om een werkplek te vinden (vrouw: 82% tegenover man: 74%). Een groter percentage vrouwelijke studenten vindt eveneens dat wat zij op school leren voldoende aansluit bij wat ze op hun werkplek moeten kunnen dan de mannelijke studenten (vrouw: 58% tegenover man: 52%). Vrouwelijke studenten zijn ook meer tevreden over de manier van beoordeling van het praktijkdeel (vrouw: 70% tegenover man: 65%). Over de andere deelaspecten - tevredenheid over de begeleiding door het leerbedrijf op de werkplek, het voldoende kunnen bespreken van de werkervaringen op school, het voldoende leren op de werkplek en het contact tussen de school en het leerbedrijf - verschillen de mannelijke en vrouwelijke studenten niet noemenswaardig van mening.

83

Etniciteit

In het totaaloordeel over de werkplek, alsook in het oordeel over het voldoende kunnen bespreken van werkervaringen op school, de manier van beoordelen van het praktijkdeel en het contact tussen de school en het leerbedrijf verschillen allochtone studenten niet van autochtone studenten. Wel hebben autochtone studenten minder moeite gehad om een werkplek te vinden dan allochtone studenten (78% tegenover 71%). Autochtone studenten zijn daarnaast meer tevreden over de begeleiding door het leerbedrijf dan allochtone studenten (73% tegenover 67%). Een hoger percentage autochtone dan allochtone studenten geeft aan dat zij voldoende leren op de werkplek (81% tegenover 75%). Over de aansluiting van wat studenten leren op school bij wat ze moeten kunnen op de werkplek zijn meer allochtone studenten van mening dat dit voldoende op elkaar aansluit (autochtoon: 54% tegenover allochtoon: 59%).

Leeftijd

De oudste groep studenten, 26-plussers, oordelen positiever over de werkplek dan de andere leeftijdsgroepen (26+: 63% tegenover ≤17-21: 56% en 21-25: 57%). Over een aantal deelonderwerpen zijn de studenten van 26 jaar en ouder eveneens het meest te spreken.

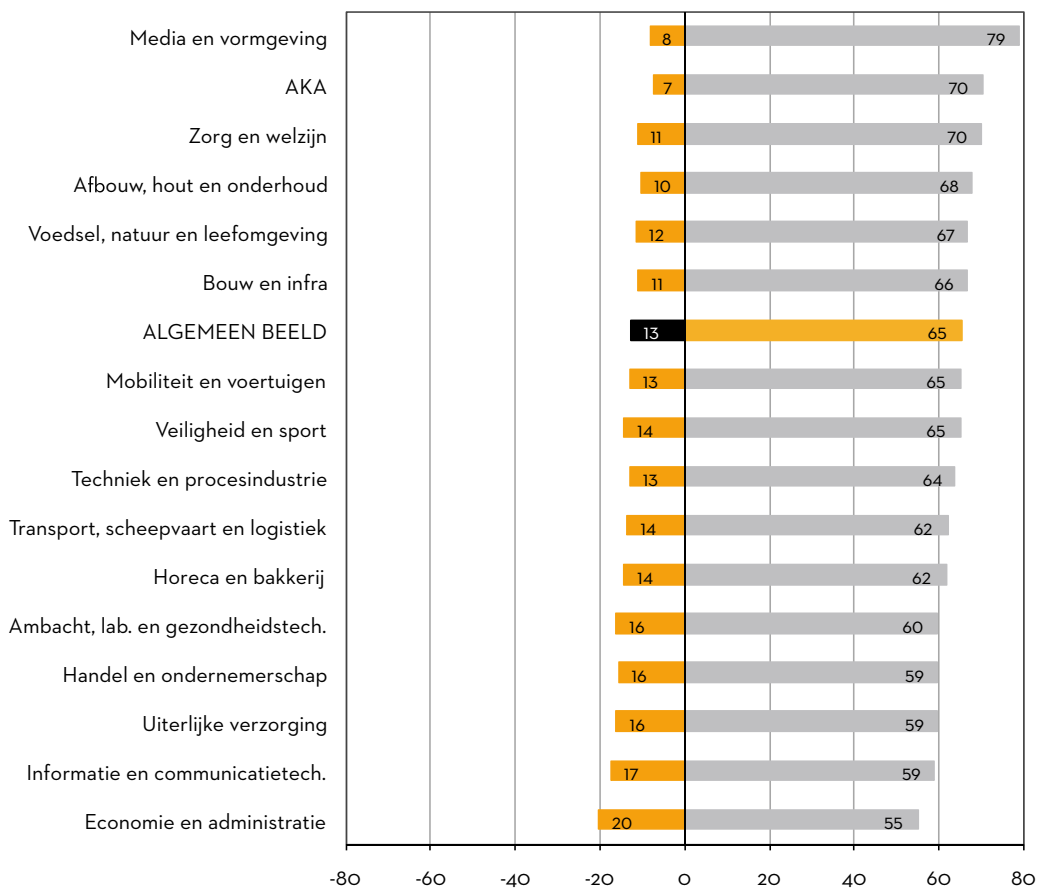
Deze oudere groep studenten heeft weinig moeite hoeven doen om een werkplek voor hun opleiding te vinden (86% tegenover ≤ 17 : 70%), zij vinden het vaakst dat de werkervaringen voldoende besproken kunnen worden op school (73% tegenover ≤ 17 : 50%), zij zijn het meest te spreken over de aansluiting van wat ze op school leren bij wat ze op de werkplek moeten kunnen (62% tegenover ≤ 17 -25: 52%) en ze zijn het meest tevreden over de manier van beoordelen van het praktijkdeel (69% tegenover 18-19: 64%). Over de begeleiding van het leerbedrijf zijn de oudste studenten het minst tevreden (68% tegenover ≤ 17 : 75%). De jongste studenten vinden het vaakst dat er voldoende contact tussen de school en het leerbedrijf is (46% tegenover 22-25: 38%). Over of studenten op de werkplek voldoende leren verschillen de meningen niet naar leeftijd.

Schooltype (roc, aoc, vakschool)

Studenten op de verschillende schooltypen verschillen niet in hun totaaloordeel over de werkplek. Zij verschillen eveneens niet van mening wat betreft de moeite die het hen gekost heeft om een werkplek te vinden voor hun opleiding, de aansluiting van wat ze op school leren bij wat ze moeten kunnen op de werkplek en het contact tussen de school en het leerbedrijf. Studenten op roc's zijn het minst tevreden over de begeleiding door het leerbedrijf op de werkplek (roc: 71%; aoc: 76%; vakschool: 77%). Het bespreken van de werkervaringen gebeurt volgens de meeste studenten op vakscholen voldoende, studenten op roc's en aoc's zijn hier minder over te spreken (roc: 65%; aoc: 63%; vakschool: 76%). Ditzelfde geldt voor de vraag of studenten voldoende leren op de werkplek. Studenten op vakscholen antwoorden hier vaker positief op dan studenten aan roc's en aoc's (roc: 80%; aoc: 81%; vakschool: 85%). De tevredenheid over de manier van beoordelen van het praktijkdeel is ook hoger bij studenten op vakscholen dan bij de overige studenten (roc: 67%; aoc: 64%; vakschool: 76%).

7.2.3 VERSCHILLEN TUSSEN OPLEIDINGSDOMEINEN

Bbl'ers studierend aan opleidingen binnen de domeinen *media en vormgeving*, *AKA* en *zorg en welzijn* zijn in het totaaloordeel over de werkplek het meest positief (figuur 62). Het minst positief in hun oordeel over de werkplek zijn de bbl-studenten binnen de domeinen *economie en administratie*, *informatie en communicatietechnologie*, *uiterlijke verzorging*, *handel en ondernemerschap* en *ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek*.

Figuur 62: Oordeel over werkplek (bbl, totaaloordeel), naar domein

7.3 SAMENVATTING

In dit hoofdstuk is gekeken naar de tevredenheid over het praktijkdeel tijdens de opleiding: voor bol'ers is dit de stage en voor bbl'ers de werkplek. Over de stage in zijn geheel is meer dan de helft van de bol'ers tevreden. Dit beeld is redelijk stabiel over de jaren. Binnen dit thema zijn bol'ers het meest te spreken over hoeveel ze leren op de stageplek. Ronduit negatief zijn bol'ers over het contact tussen de begeleider op school en de stagebegeleider: 36 procent vindt dat er tussen de twee begeleiders voldoende contact is en maar liefst 29 procent vindt het contact te weinig. Dit is onveranderd gebleven ten opzichte van de vorige meting. Vooral studenten op niveau 3 en 4 zijn niet te spreken over dit contact. De jongere studenten (tot 26 jaar) zijn meer van mening dat er niet voldoende contact is tussen de begeleider van school en die van de stageplek dan de 26-plussers. Het vinden van een stageplek wordt vooral door studenten aan aoc's lastig gevonden: een derde geeft aan dat dit weinig moeite heeft gekost terwijl meer dan de helft van de studenten aan de roc's en vakscholen hier weinig moeite voor heeft hoeven doen. Ook bbl'ers zijn, net als voorgaande metingen, uitgesproken positief in hun totaaloordeel over het praktijkdeel van de opleiding. Het meest positief zijn zij over hoeveel zij leren op hun werkplek: 80 procent vindt dat zij hier voldoende leren. De afgelopen drie metingen zijn bbl'ers hierover niet van mening veranderd. Zowel bbl'ers als bol'ers zijn het minst te spreken over het contact tussen de begeleider van school en die van het leerbedrijf. Deze uitslag is stabiel gedurende de afgelopen drie metingen. Een kwart van de bbl'ers is van mening dat de twee begeleiders (op school en op de werkplek) te weinig contact hebben. Vooral de hogere niveaus zijn van mening dat er niet voldoende contact is. De meeste studenten op niveau 3 en 4 geven aan dat het hun weinig moeite heeft gekost om een leerwerkplek te vinden. Voor de studenten op niveau 1 en 2 was dit iets moeilijker te realiseren. Voor bbl'ers zijn, in tegenstelling tot de bol'ers, geen verschillen gevonden in de moeite die zij hebben moeten doen om een werkplek te vinden naar schooltype.

8 VEILIGHEID EN SFEER

Wat vinden studenten van de veiligheid en sfeer op hun school? Is het schoon in het schoolgebouw en vinden studenten dat het gebouw en het terrein rondom de school veilig zijn? Wat vinden zij van de sfeer op school? In dit hoofdstuk kijken we hoe tevreden studenten over deze onderwerpen rondom veiligheid en sfeer zijn.

8.1 VEILIGHEID EN SFEER

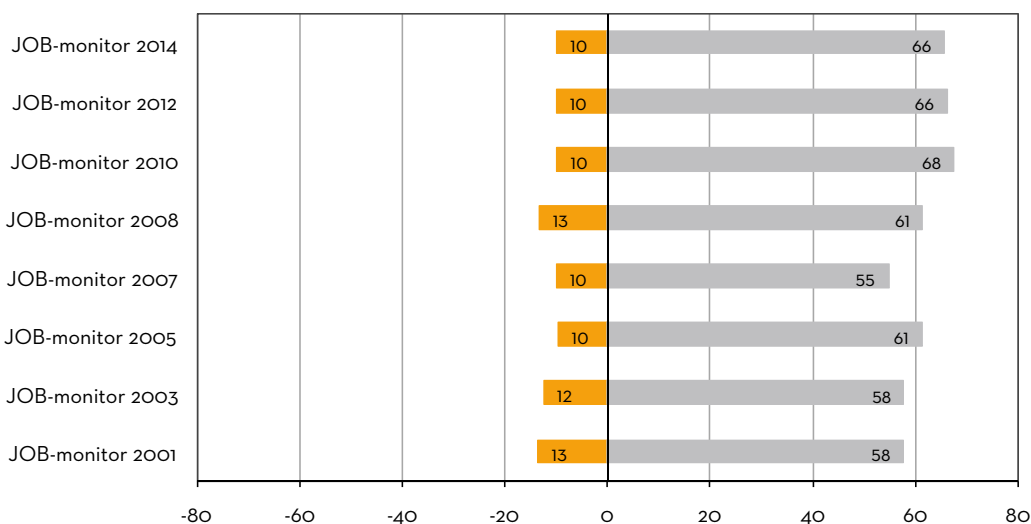
In dit hoofdstuk staat de veiligheid en sfeer zoals ervaren door de mbo-student centraal. Het totaaloordeel veiligheid en sfeer is opgebouwd uit de volgende vragen:

- Is het in en om het schoolgebouw schoon?
- Voel je je veilig binnen het schoolgebouw?
- Voel je je veilig op het schoolterrein?
- Vind je dat je school voldoende doet om je er veilig / op je gemak te laten voelen?
- Hoe vind je de sfeer binnen de school?

8.1.1 VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

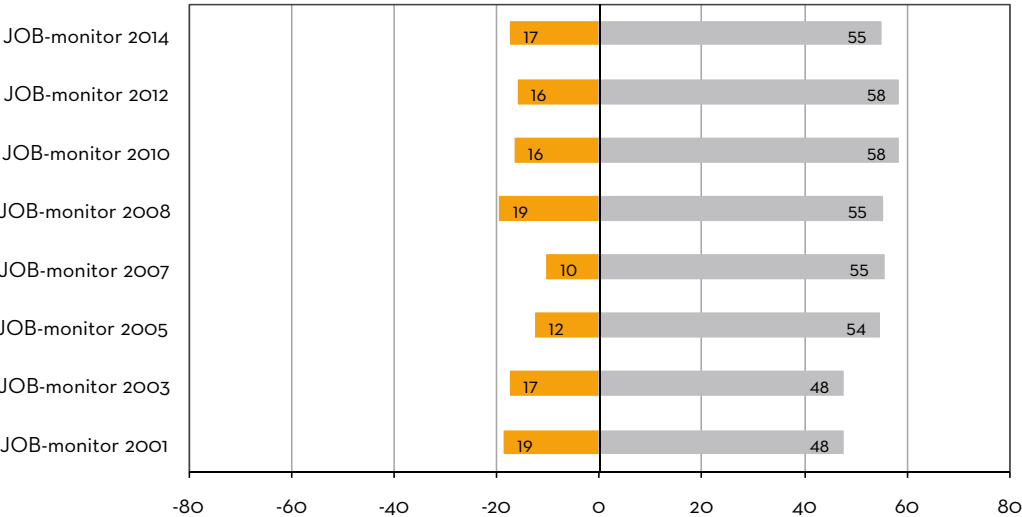
Het merendeel van de studenten is positief gestemd over de veiligheid en sfeer op hun school (figuur 63). Dit aandeel is (net als het aandeel studenten dat negatief oordeelt) sinds de vorige monitor onveranderd gebleven.

89

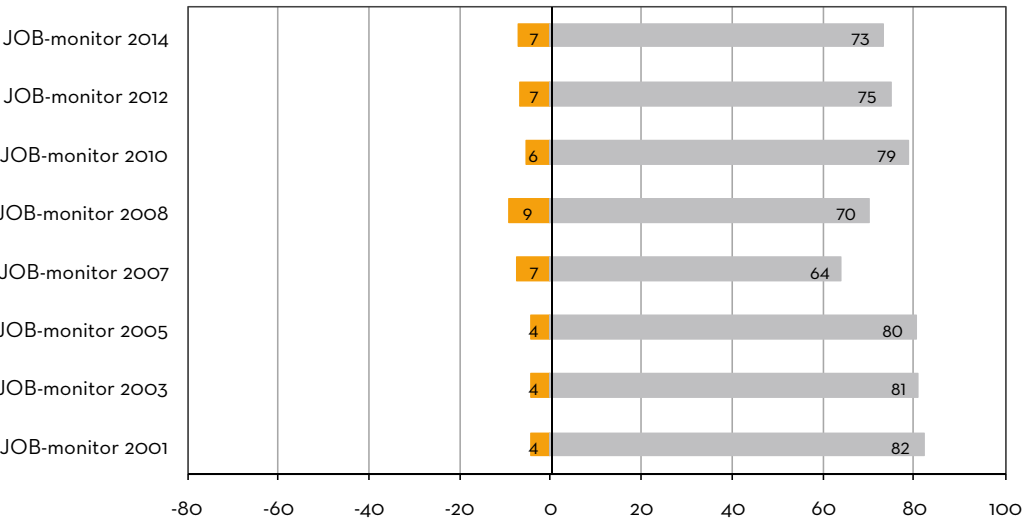

Figuur 63: Oordeel over veiligheid en sfeer (totaaloordeel)

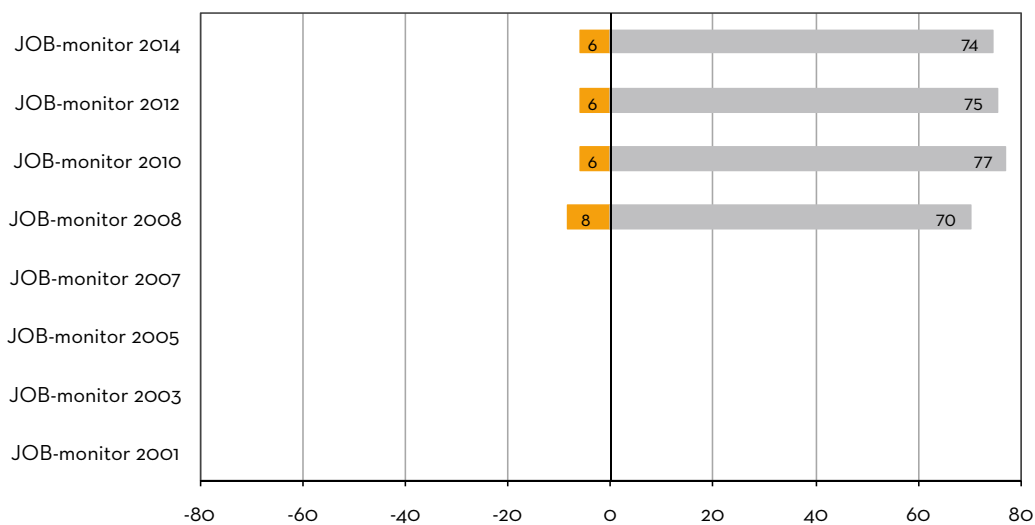
Ook de onderliggende onderwerpen van veiligheid en sfeer zijn qua studententevredenheid nauwelijks veranderd ten opzichte van de monitor van 2012. Over het veilig voelen op het schoolterrein zijn studenten van alle deelaspecten van dit thema het meest tevreden (74%), gevolgd door de veiligheid die zij voelen in het schoolgebouw (73 % voelt zich veilig). Over de netheid van het schoolgebouw zijn studenten met 55 procent het minst tevreden, in 2014 (55%) nog iets minder dan in 2012 (58%).

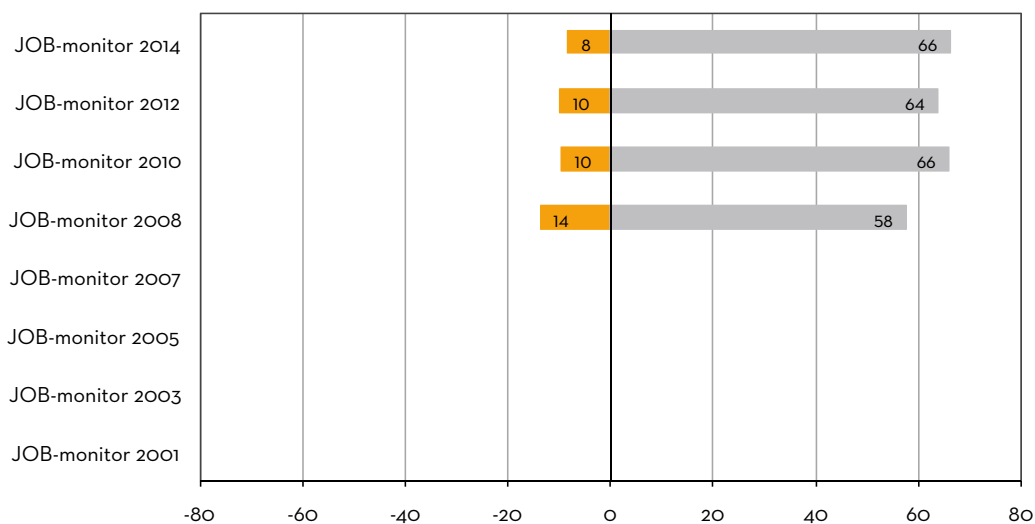
Figuur 64: Is het in en om het schoolgebouw schoon?

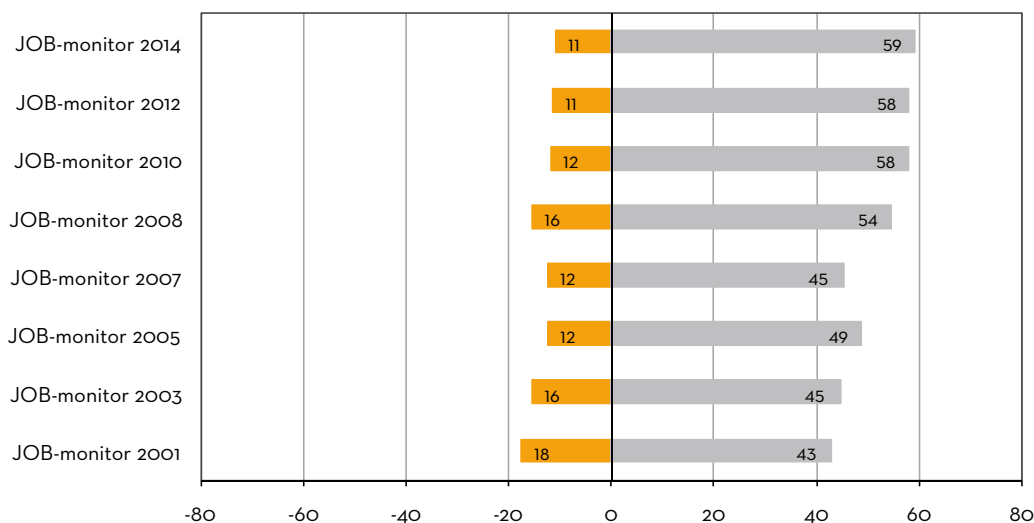
Figuur 65: Voel je je veilig binnen het schoolgebouw?

Figuur 66: Voel je je veilig op het schoolterrein?

Figuur 67: Vind je dat je school voldoende doet om je er veilig / op je gemak te laten voelen?

Figuur 68: Hoe vind je de sfeer binnen de school?

8.1.2 VERSCHILLEN TUSSEN STUDENTEN

Leerweg

Er zijn geen verschillen gevonden in totaaloordeel over veiligheid en sfeer naar leerweg. Ook op de onderliggende aspecten van veiligheid en sfeer verschillen de bbl'ers nauwelijks van de bol'ers in hun (on)tevredenheid.

Niveau

Het totaaloordeel over veiligheid en sfeer verschilt nauwelijks tussen studenten van de verschillende niveaus. Wel zien we verschillen bij de onderliggende aspecten. Van de niveau-1- en niveau-4-studenten vindt 57 procent de ruimte in en om het schoolgebouw schoon. Niveau-3-studenten oordelen hier strenger over met 52 procent (niveau 2: 53%). De veiligheid binnen het schoolgebouw wordt het meest gevoeld door niveau-4-studenten: 76 procent voelt zich binnen het schoolgebouw veilig. Niveau-2-studenten voelen zich het minst veilig (70%), maar nog altijd is dit een ruime meerderheid (niveau 1: 72%, 3: 71%). De veiligheid op het schoolterrein wordt door studenten van de vier niveaus niet noemenswaardig anders ervaren. Ook op de vraag of school voldoende doet om de studenten zich veilig te laten voelen op school antwoorden de studenten in de diverse niveaus nauwelijks verschillend. De sfeer op school is volgens 62 procent van de niveau-4-studenten goed, zij zijn hiermee van alle studenten het meest tevreden over de sfeer. Studenten op niveau 3 zijn hierover minder te spreken met 56 procent tevredenheid.

Leerjaar

Studenten in de verschillende leerjaren verschillen nauwelijks van elkaar in hun totaaloordeel over veiligheid en sfeer. Ook de tevredenheid over de onderliggende onderwerpen verschilt niet noemenswaardig naar leerjaar.

Geslacht

Ook naar geslacht zijn er maar kleine verschillen in oordeel over het totaal van veiligheid en sfeer gevonden. Vrouwelijke studenten zijn echter wel kritischer dan mannelijke studenten over hoe schoon het is in en om het gebouw (vrouw: 51% tegenover man: 59%). Over de andere onderwerpen binnen veiligheid en sfeer verschillen deze twee groepen niet van mening.

Etniciteit

Naar etniciteit zijn de verschillen in totaaloordeel alsook de tevredenheid over de onderliggende aspecten niet noemenswaardig groot.

Leeftijd

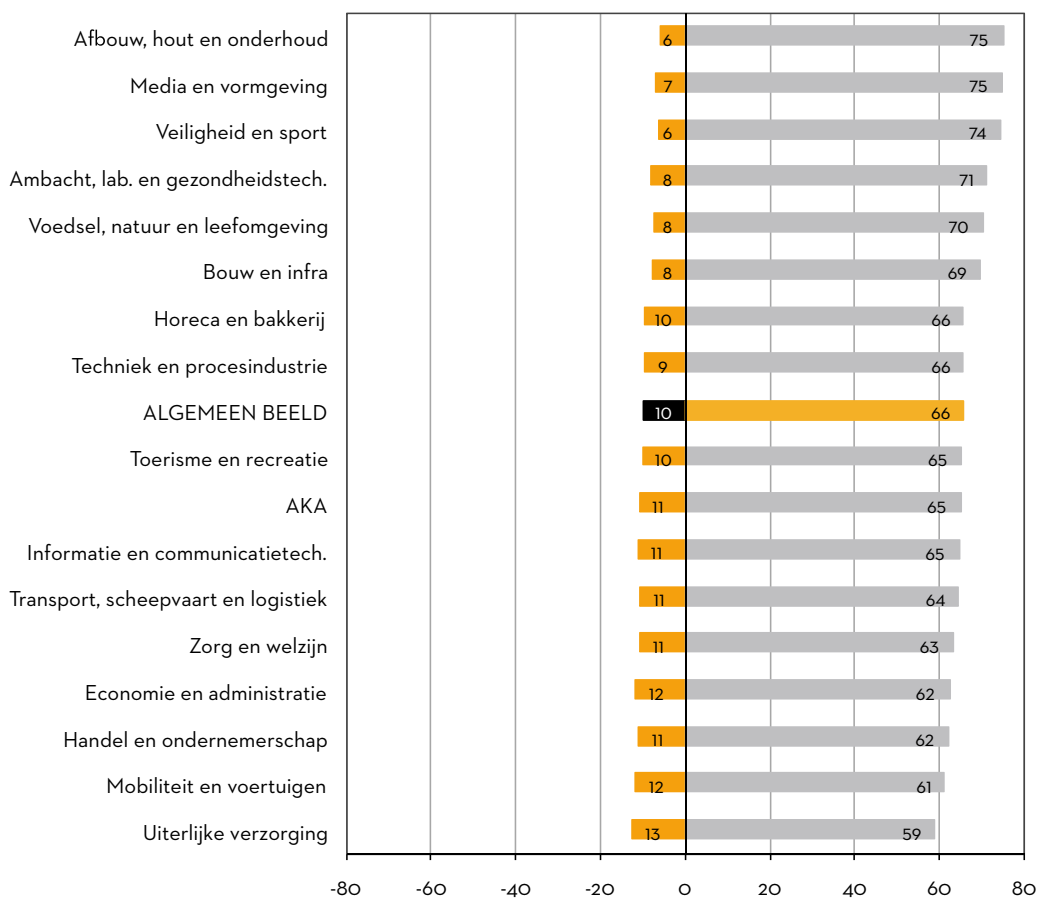
Het meest positief in hun totaaloordeel over veiligheid en sfeer zijn de studenten van 26 jaar en ouder (70%). Het minst positief hierover zijn de studenten in de leeftijdscategorie 18-19 en 20-21 (beide 64%), maar zij zijn nog altijd ruim tevreden. De oudste studenten voelen zich het meest veilig in het schoolgebouw (≤ 17 : 73%; 18-19: 71%; 20-21: 73%; 22-25: 75%; 26+: 80%). Ook het veiligheidsgevoel op het schoolterrein laat hetzelfde patroon zien (≤ 17 : 74%; 18-19: 73%; 20-21: 74%; 22-25: 76%; 26+: 80%).

Schooltype (roc, aoc, vakschool)

Studenten op vakscholen zijn het meest positief (79%) in hun totaaloordeel over veiligheid en sfeer. Op roc's zijn studenten met 64 procent het minst positief hierover. Het aoc vormt met 70 procent de middenmoot. Het positieve oordeel herkennen we ook bij de onderliggende aspecten. Studenten op vakscholen zijn het meest tevreden over hoe schoon het is op school (roc: 54%; aoc: 60%; vakschool: 67%), hoe veilig zij zich binnen het schoolgebouw voelen (roc: 72%; aoc: 77%; vakschool: 86%), hoe veilig zij zich voelen op het schoolterrein (roc: 73%; aoc: 78%; vakschool: 85%) en over wat school doet om studenten zich op hun gemak te laten voelen (roc: 65%; aoc: 68%; vakschool: 79%). Het grootste verschil tussen vakscholen en roc's is te vinden bij de tevredenheid over sfeer: 57 procent van de roc-studenten is hierover tevreden terwijl 78 procent van de vakschool-studenten aangeeft dat zij de sfeer bij hun op school goed vinden (aoc: 66%).

8.1.3 VERSCHILLEN NAAR OPLEIDINGSRICHTING

Studenten aan de opleidingen die vallen binnen het domein voor *afbouw, hout en onderhoud* en binnen het domein *media en vormgeving* zijn bovengemiddeld positief in hun totaaloordeel over *veiligheid en sfeer* (figuur 69). Het minst positief over de veiligheid en sfeer binnen hun opleiding zijn studenten die een opleiding volgen in het domein *uiterlijke verzorging*. Met 59 procent tevredenheid zitten zij zeven procentpunt onder het algemene oordeel.

Figuur 69: Oordeel over sfeer en veiligheid (totaaloordeel), naar domein

8.2 SAMENVATTING

In dit hoofdstuk is het gevoel van veiligheid en sfeer onder mbo-studenten besproken. De meeste studenten zijn hierover positief. Het meest tevreden zijn de studenten over het gevoel van veiligheid op het schoolterrein. Het minst positief zijn studenten over hoe schoon het is in en om het schoolgebouw. Vrouwen vinden het minder schoon in en om het gebouw dan mannen. Studenten die naar een vakschool gaan zijn positiever over hoe schoon het in en om het schoolgebouw is dan studenten van aoc's. Studenten van roc's zijn hierover het minst te spreken. Niveau-4-studenten voelen zich het meest veilig binnen het schoolgebouw, niveau-2-studenten zijn hier het minst tevreden over. De oudste studenten (26 jaar en ouder) voelen zich het meest veilig binnen het schoolgebouw vergeleken met andere leeftijdscategorieën. Studenten aan vakscholen voelen zich het meest veilig in en om het schoolgebouw.

9 INFORMATIE EN ORGANISATIE

In dit hoofdstuk komt de tevredenheid van studenten over praktische, organisatorische zaken binnen de opleiding aan de orde. Het hoofdstuk gaat over de informatie die voorafgaand aan de studie aan studenten wordt verstrekt, maar ook over de regels die binnen de instellingen gelden en de tevredenheid over en duidelijkheid van de klachtenprocedure.

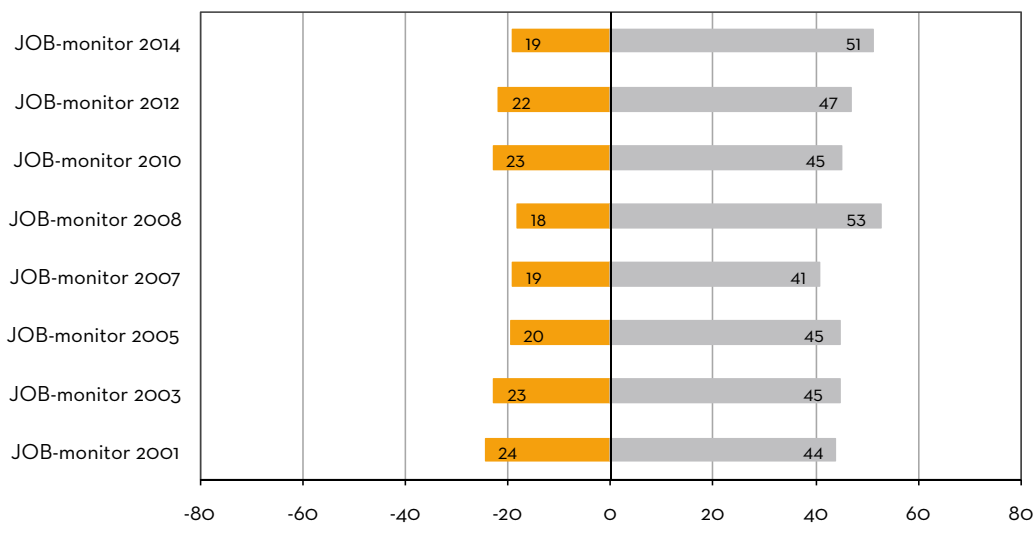
9.1 INFORMATIE

Het totaaloordeel over de informatievoorziening binnen school is het gemiddelde van twee vragen over dit onderwerp:

- Klopt de informatie over de opleiding die je kreeg voordat je aan de opleiding begon met wat je nu weet?
- Wist je voor de start van je opleiding hoe de opleiding is opgebouwd?

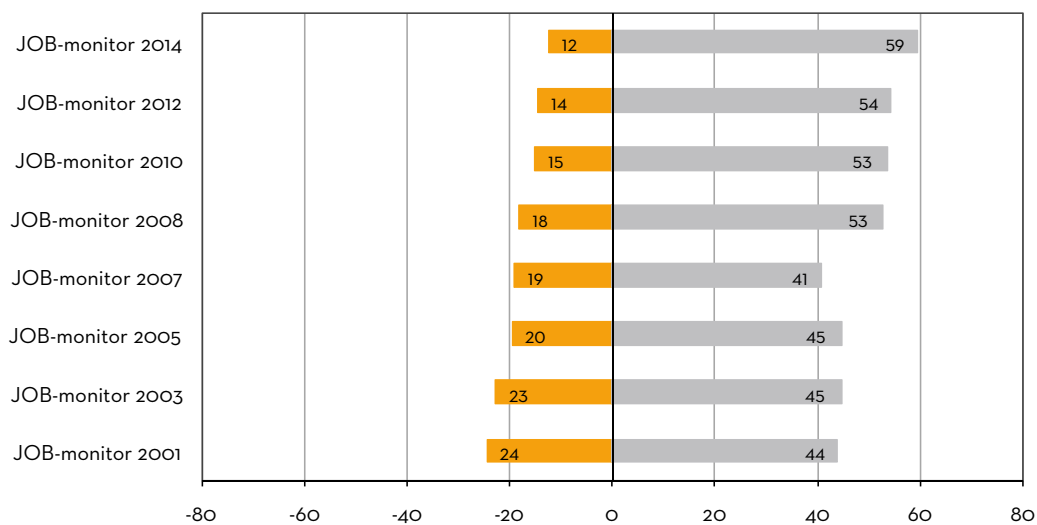
9.1.1 VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

In 2014 oordelen de studenten aanmerkelijk vaker positief over de informatievoorziening binnen de instelling. In 2010 en 2012 oordeelde minder dan de helft van de studenten positief en in 2010 was zelfs bijna een kwart negatief. In 2014 is dat verbeterd naar een aandeel van 51 procent tevreden studenten en 19 procent ontevreden studenten.

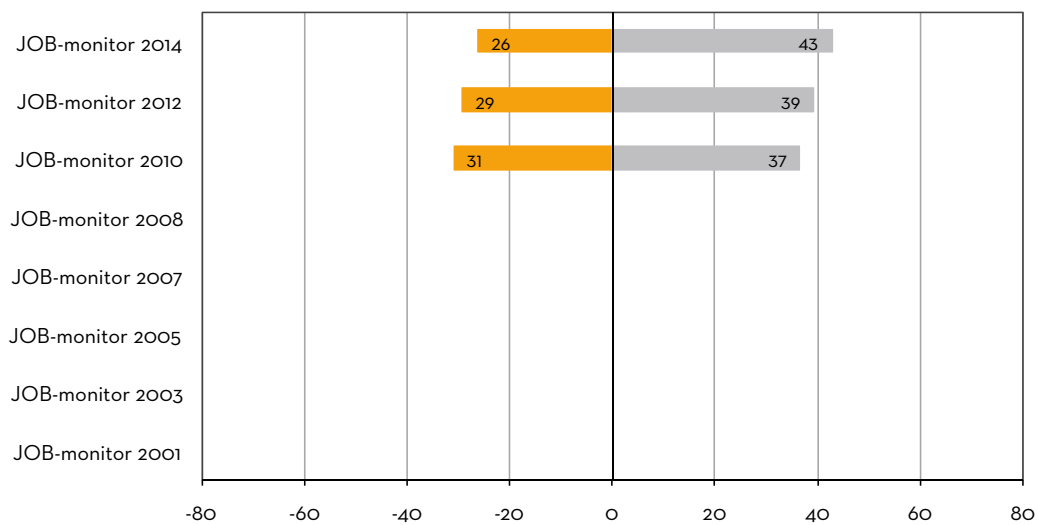
Figuur 70: Oordeel over informatie (totaaloordeel)

De stijging doet zich op beide onderliggende tevredenheidsoordelen voor: studenten zijn in toenemende mate tevreden over de juistheid van de informatie die voorafgaand aan de opleiding wordt verstrekt (2012: 54%, 2014: 59%) en ook neemt het aandeel studenten toe dat aangeeft dat ze al voor ze met de opleiding startten, wisten hoe de opleiding was opgebouwd (2012: 39%, 2014: 43%).

Figuur 71: Klopt de informatie over de opleiding die je kreeg voordat je aan de opleiding begon met wat je nu weet?

98

Figuur 72: Wist je voor de start van je opleiding hoe de opleiding is opgebouwd?

9.1.2 VERSCHILLEN TUSSEN STUDENTEN

Leerweg

Er is geen noemenswaardig verschil tussen studenten van de twee leerwegen in hun waardering van de informatie die ze van school gekregen hebben.

Niveau

Niveau-1-studenten (57%) zijn in hun totaaloordeel over informatie het vaakst positief, niveau-3-studenten (50%) het minst vaak. We zien dat terug bij beide onderliggende aspecten. Niveau-1-studenten zijn eveneens meer tevreden over de juistheid van de informatie die vooraf gegeven is (niveau 1: 66% tegenover niveau 3: 58%) en over het van tevoren weten hoe de opleiding is opgebouwd (niveau 1: 47% tegenover niveau 3: 41%).

Leerjaar

Naar leerjaar zijn er eveneens verschillen. Het meest positief zijn de eerstejaarsstudenten, zowel in hun totaaloordeel (leerjaar 1: 56% tegenover leerjaar 3: 45%) als over de daaraan ten grondslag liggende vragen over de mate waarin de vooraf gegeven informatie overeenkomt met de werkelijkheid (leerjaar 1: 66% tegenover leerjaar 3: 51%) en de bekendheid vooraf met de opbouw van de opleiding (leerjaar 1: 47% tegenover leerjaar 3: 38%).

Geslacht

Mannelijke en vrouwelijke studenten verschillen niet noemenswaardig in hun totaaloordeel over de informatie, over het vooraf een goed beeld krijgen van de opbouw van hun opleiding zijn de mannelijke studenten wel iets positiever (man: 45% tegenover vrouw: 40%).

99

Etniciteit

Autochtone en allochtone studenten verschillen niet in hun waardering van de door de instelling verstrekte informatie.

Leeftijd

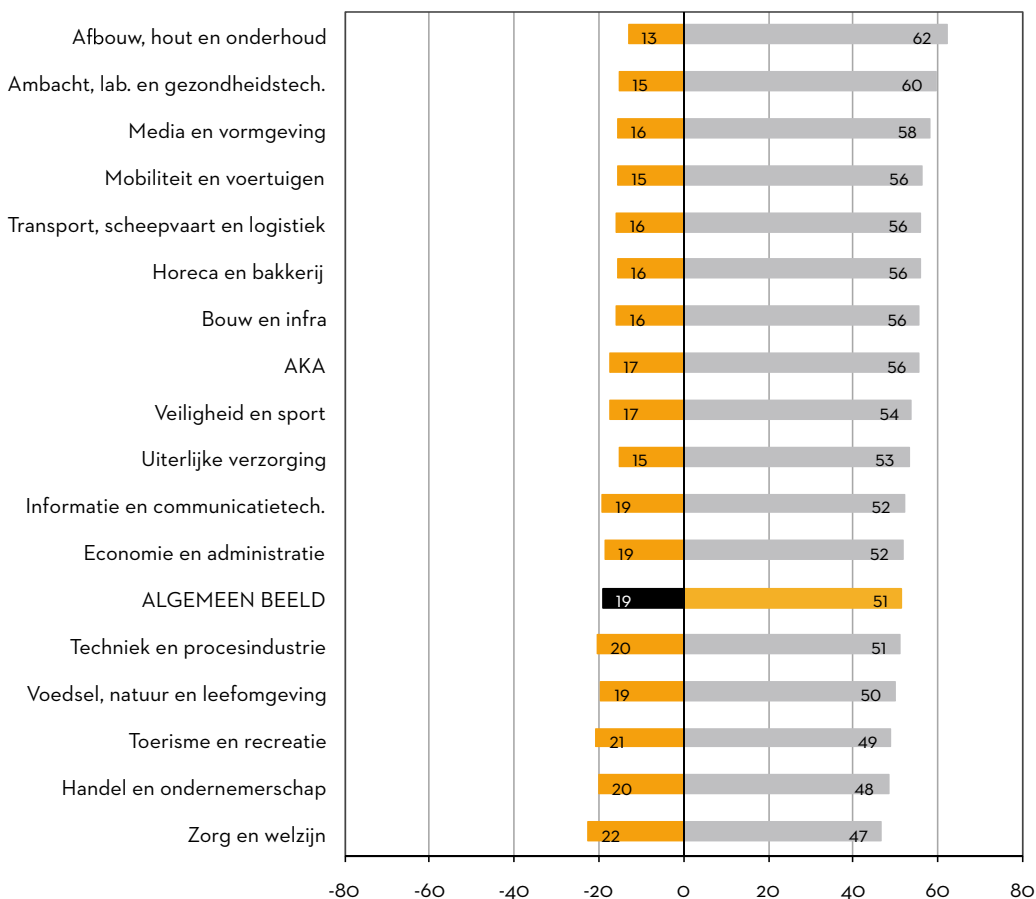
Jonge studenten (t/m 17 jaar) zijn het meest positief over de informatie die voor de start van de opleiding beschikbaar wordt gesteld, zowel wat betreft het totaaloordeel (≤ 17 : 54% tegenover 26+: 47%) als over het overeenkomen van deze informatie met de inmiddels ervaren werkelijkheid (≤ 17 : 62% tegenover de rest rond de 57/58%) en het goed zicht krijgen op de opbouw van de opleiding (≤ 17 : 45% tegenover 26+: 36%).

Schooltype (roc, aoc, vakschool)

Studenten aan vakscholen zijn beduidend vaker tevreden over de informatievoorziening dan studenten aan de andere twee schooltypen, zowel in hun totaaloordeel (aoc: 49%; roc: 51%; vakschool: 63%) als over de onderliggende vragen. De mate waarin de informatie vooraf overeenkomt met de werkelijkheid wordt door 72 procent van de studenten aan vakscholen positief gewaardeerd (aoc: 56% en roc: 59%). De mate waarin de studenten vooraf wisten hoe de opleiding was opgebouwd wordt door 53 procent van de studenten aan vakscholen positief beoordeeld, tegenover 42 procent van de studenten aan een aoc of roc.

9.1.3 VERSCHILLEN TUSSEN OPLEIDINGSDOMEINEN

De studenten aan de opleidingen binnen het domein *afbouw, hout en onderhoud* zijn gemiddeld het vaakst positief over de informatievoorziening (62% positief en 13% negatief). Het meest negatief over de informatievoorziening zijn de studenten binnen het domein *zorg en welzijn*, onder deze studenten is 47 procent tevreden tegenover 22 procent ontevreden.

Figuur 73: Oordeel over informatie (totaaloordeel), naar domein

9.2 ORGANISATIE

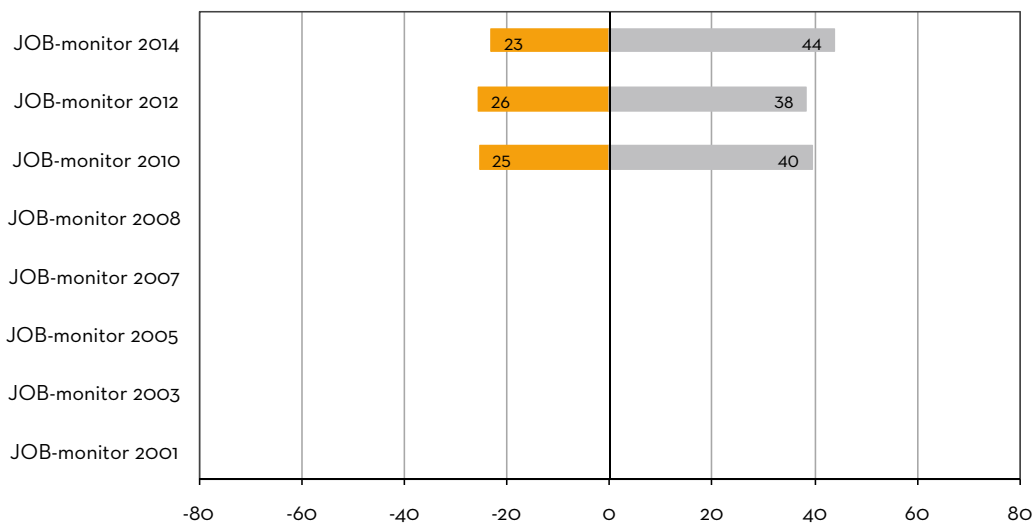
Het totaaloordeel (figuur 74) over organisatie omvat de volgende vragen:

- Ben je goed geïnformeerd over je rechten en plichten?
- Houdt de school zich aan zijn eigen regels?
- Ben je tevreden over de wijze waarop op school wordt omgegaan met klachten van studenten?

Daarnaast is de studenten gevraagd of ze weten waar ze met een eventuele klacht terecht kunnen. Omdat dit geen tevredenheidsoordeel betreft, is deze vraag niet opgenomen in het totaaloordeel.

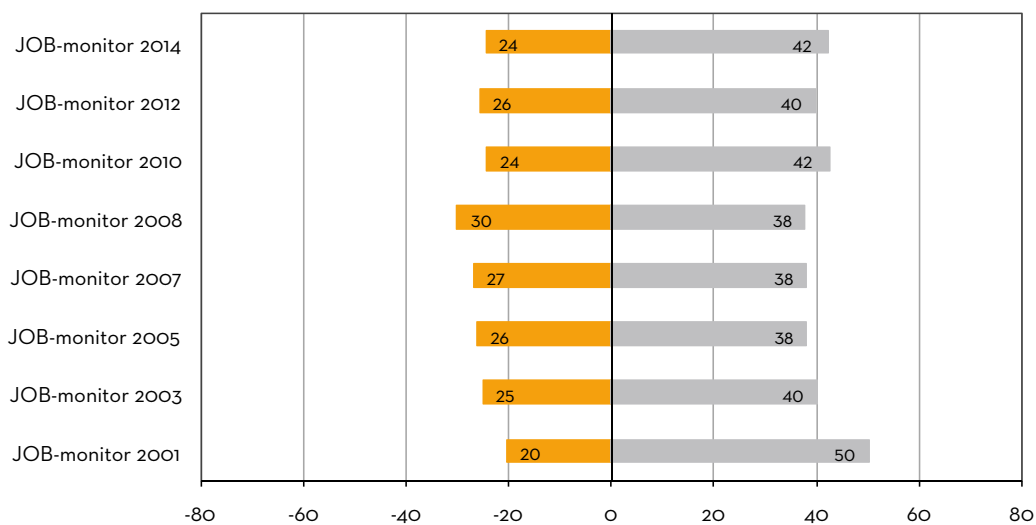
9.2.1 VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

Het aandeel studenten dat positief oordeelt over het thema 'organisatie' is ten opzichte van eerdere jaren groter geworden (2012: 38% tegenover 2014: 44%).

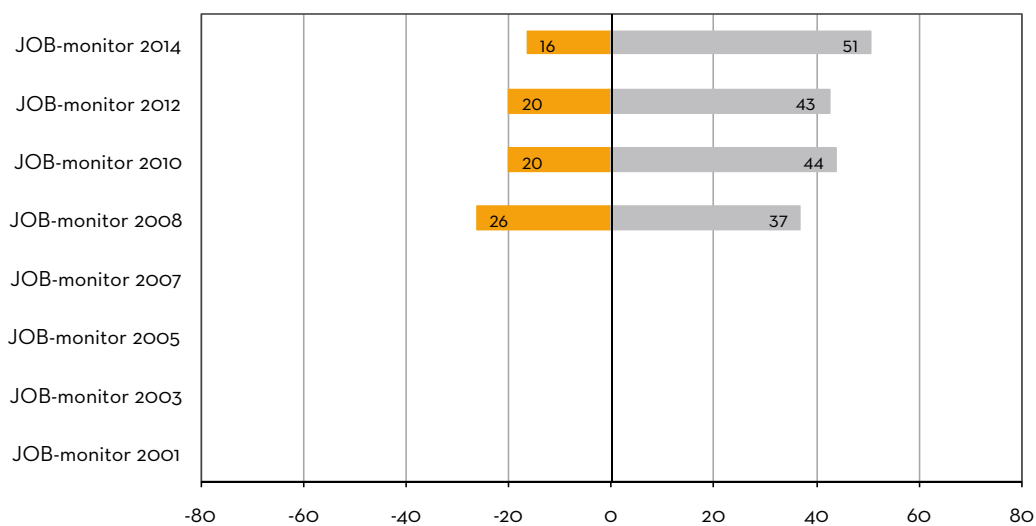
Figuur 74: Oordeel over organisatie (totaaloordeel)

Studenten oordelen op alle onderliggende deelaspecten positiever dan voorheen. Ze zijn beter geïnformeerd over hun rechten en plichten (2012: 40% tegenover 2014: 42%). Studenten zijn ook meer tevreden over het voldoende consequent toepassen van de regels (2012: 43% tegenover 2014: 51%). Een deel van de stijging is echter te wijten aan een aanpassing in de vraagstelling. Ook zijn studenten duidelijk vaker tevreden over de wijze waarop op school wordt omgegaan met klachten van studenten (2012: 32% tegenover 2014: 37%). Overigens blijft het percentage ontevreden studenten op dit laatste punt hoog: bijna een op de drie studenten geeft aan ontevreden te zijn over de wijze waarop de klachten op school worden afgehandeld.

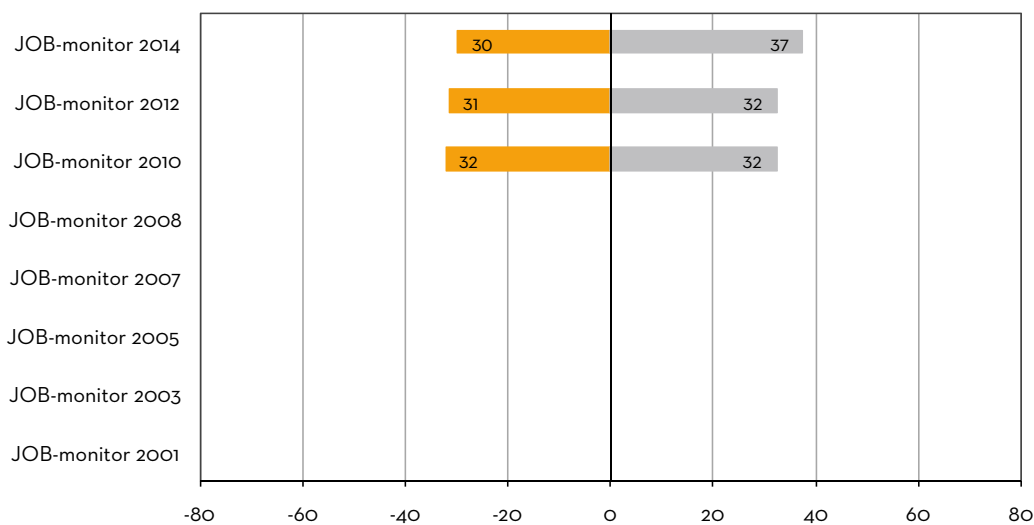

Figuur 75: Ben je goed geïnformeerd over je rechten en plichten?

102

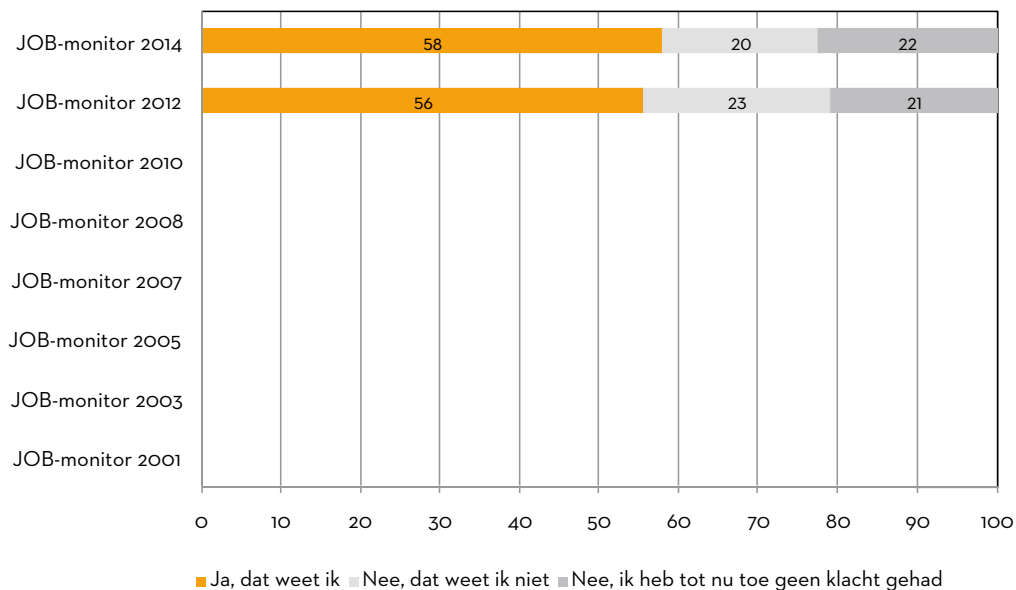
Figuur 76: Houdt de school zich aan zijn eigen regels?

Figuur 77: Ben je tevreden over de wijze waarop op school wordt omgegaan met klachten van studenten?

Studenten geven iets vaker aan dat ze weten waar of bij wie ze met een klacht terecht kunnen (2012: 56% tegenover 2014: 58%).

103

Figuur 78: Weet je waar of bij wie je terecht kan als je een klacht hebt?

9.2.2 VERSCHILLEN TUSSEN STUDENTEN

Leerweg

Er is geen noemenswaardig verschil tussen bol- en bbl-studenten in hun waardering van de organisatorische aspecten van hun onderwijs. Uitzondering daarop zijn de bekendheid met en waardering van de afhandeling van klachten. Bol-studenten zijn minder vaak positief over de wijze waarop door de school met klachten wordt omgegaan (bol: 36% tevreden, 31% ontevreden tegenover bbl: 41% tevreden, 25% ontevreden), maar weten wel vaak beter waar ze naartoe moeten als ze een klacht hebben (bol: 59% tegenover bbl: 54%).

Niveau

Niveau-1-studenten zijn het meest positief in hun totaaloordeel over de organisatie, studenten van de twee hoogste niveaus zijn dat het minst vaak (niveau 1: 59% tegenover niveau 3: 43% en niveau 4: 42%). Het aandeel ontevreden studenten benadert bij deze twee laatste niveaus een kwart, onder de niveau-1-studenten is het aandeel ontevreden studenten aanzienlijk lager: dertien procent is hier ontevreden over de organisatie. Die hogere tevredenheid bij studenten op niveau 1 zien we ook bij de deelaspecten terug: deze studenten zijn meer tevreden over het geïnformeerd zijn over rechten en plichten (niveau 1: 59% tegenover niveau 4: 39%), over de mate waarin men zich op school aan de eigen regels houdt (niveau 1: 65% tegenover niveau 3 en 4: 49%) en over de wijze waarop klachten worden afgehandeld (niveau 1: 56% tegenover niveau 4: 35%). Niveau-1-studenten zijn ook het best op de hoogte waar ze met klachten terecht kunnen (67%), niveau-3-studenten zijn dat het minst vaak (56%). Het percentage dat aangeeft nog nooit een klacht te hebben gehad, ligt bij alle niveaus telkens om en nabij de twintig procent.

Leerjaar

Het oordeel over de organisatie neemt in grote lijnen af met het toenemen van het leerjaar waarin de studenten zich bevinden. Meest tevreden in hun totaaloordeel tonen zich de eerstejaars (49%), gevolgd door tweedejaars (41%) en derde- en vierdejaars (36/37%). Eerstejaars zijn vaker tevreden over de informatievoorziening over rechten en plichten (leerjaar 1: 47% tegenover leerjaar 3 en 4: 36%), de mate waarin men zich op school aan de eigen regels houdt (leerjaar 1: 57% tegenover leerjaar 3 en 4: 43%) en de omgang met klachten (leerjaar 1: 43% tegenover leerjaar 3: 30%). De mate waarin studenten aangeven te weten waar ze naartoe moeten in het geval van een klacht, verschilt minimaal (minder dan 3%) tussen de verschillende leerjaren.

Geslacht

Er is nauwelijks verschil tussen mannelijke en vrouwelijke mbo-studenten in hun totaaloordeel over de schoolorganisatie. Wel zijn mannelijke studenten iets vaker tevreden over de mate waarin de school zich aan zijn eigen regels houdt (53% tegenover 48%) en ook iets vaker tevreden over de wijze waarop op school klachten worden afgehandeld (40% tegenover 34%). De verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke mbo-studenten in het weten waar naartoe te gaan met een klacht, zijn te beperkt om hier te vermelden.

Etniciteit

Tussen autochtone en allochtone studenten vinden we geen verschillen in de tevredenheid over de diverse aspecten van de schoolorganisatie.

Leeftijd

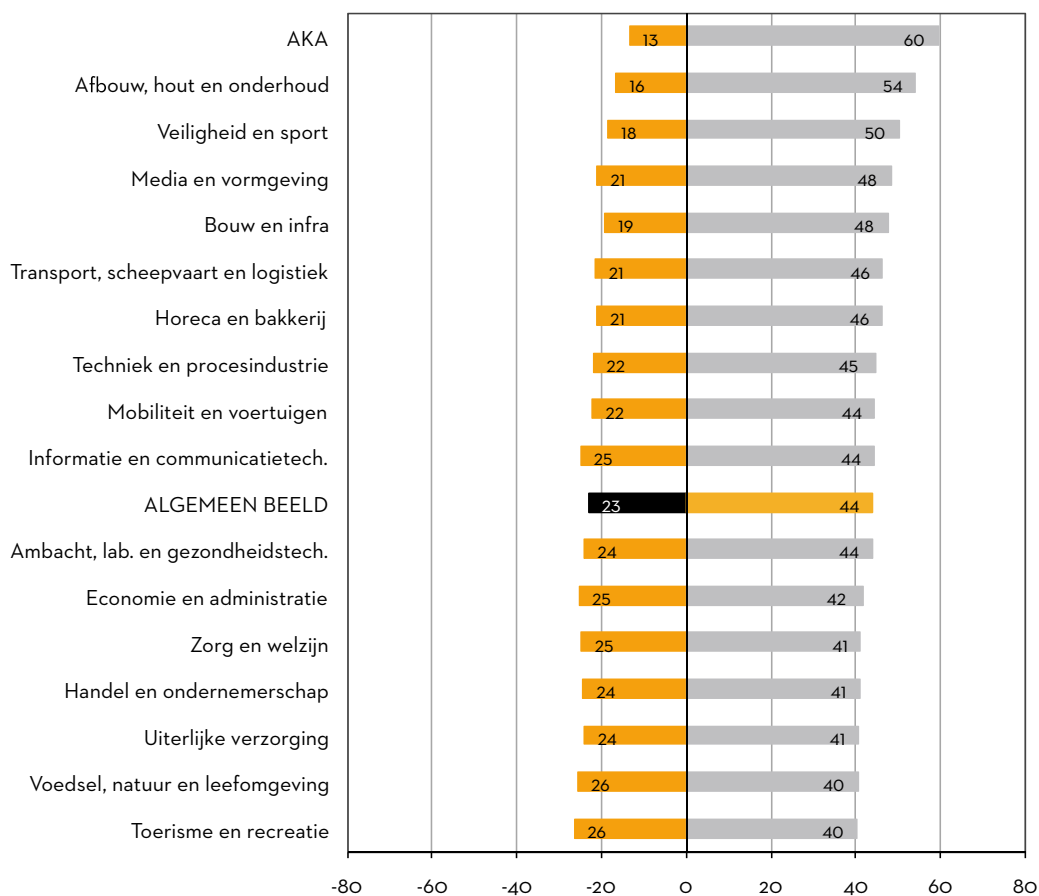
De jongste (t/m 17 jaar) en de oudste (26+) studenten zijn in vergelijking met de overige leeftijdsgroepen het meest positief over de organisatie (totaaloordeel en onderliggende aspecten). De 26-plussers zijn daarbij het vaakst tevreden, zowel in hun totaaloordeel (26+: 52%, ≤17: 46% tegenover 18-21: 40%) als over de vragen die dat oordeel samen bepalen. De oudere studenten zijn vaker tevreden over het informeren over rechten en plichten (26+: 52%, tegenover ≤17 jaar: 44%; 18-21: 39%; 22-25: 42%), over de mate waarin school zich ook consequent aan de eigen regels houdt (26+: 55% en ≤17 jaar: 54% tegenover 18-21: 47%; 22-25: 49%) en over de klachtenafhandeling (26+: 46%, tegenover ≤17 jaar: 40%; 18-21: 34%; 22-25: 37%). Er is nagenoeg geen verschil tussen de leeftijdsgroepen als het aankomt op het hebben van kennis van waar of bij wie ze terecht kunnen met een klacht.

Schooltype (roc, aoc, vakschool)

Studenten aan aoc's zijn het minst vaak tevreden over de organisatie (roc: 43%; aoc: 40%; vakschool: 55%). Ook zijn de aoc-studenten minder vaak te spreken over de wijze waarop ze geïnformeerd zijn over hun rechten en plichten (roc: 42%; aoc: 36%; vakschool: 50%), over de mate waarin school zich aan de eigen regels houdt (roc: 50%; aoc: 48%; vakschool: 65%) en over de wijze waarop wordt omgegaan met klachten van studenten (roc: 37%; aoc: 35%; vakschool: 49%). De studenten aan vakscholen zijn in vergelijking ook veel vaker op de hoogte van waar of bij wie ze terecht kunnen als ze een klacht hebben (roc: 58%; aoc: 59%; vakschool: 66%).

9.2.3 VERSCHILLEN TUSSEN OPLEIDINGSDOMEINEN

AKA-studenten zijn het meest tevreden in hun totaaloordeel over de organisatie op school (60% tevreden, 13% ontevreden). Studenten die een opleiding volgen binnen de domeinen *voedsel, natuur en leefomgeving* en *toerisme en recreatie* zijn beduidend minder positief (beide domeinen: 40% positief en 26% negatief). De AKA-studenten zijn ook het vaakst op de hoogte van de plek of persoon waar ze naartoe kunnen met klachten (67%), studenten in het domein *zorg en welzijn* zijn dit het minst vaak (54%).

Figuur 79: Oordeel over organisatie (totaaloordeel), naar domein

9.3 SAMENVATTING

Informatievoorziening en organisatie blijven aandachtspunten voor mbo-instellingen. Hoewel de tevredenheid stijgende is, oordeelt net iets meer dan de helft van de studenten positief over de informatie die voorafgaand aan de opleiding wordt verstrekt. Minst positief zijn de studenten over de mate waarin ze van tevoren zicht krijgen op de opbouw van de opleiding: 43 procent is daarover tevreden. De tevredenheid over de organisatie is ook in 2014 nog iets lager dan die over de informatie: 44 procent van de studenten is hierover positief, 23 procent is dat niet. Het minst positief is men binnen dit onderwerp over het geïnformeerd worden over rechten en plichten en de wijze waarop op scholen met klachten wordt omgegaan. Er is zoals gezegd duidelijk verbetering ingezet, maar er is ook nog veel ruimte voor verdere verbetering over. Zaken rondom informatie en organisatie zijn overigens binnen de vakscholen meer naar tevredenheid geregeld dan in de roc's en met name de aoc's.

10 VOORZIENINGEN

In dit hoofdstuk kijken we naar wat mbo'ers van de voorzieningen op hun instelling vinden. Meer specifiek houdt dit in dat de studentenoordelen met betrekking tot de onderwijsfaciliteiten en de kantine nader bekeken worden.

10.1 ONDERWIJSFACILITEITEN

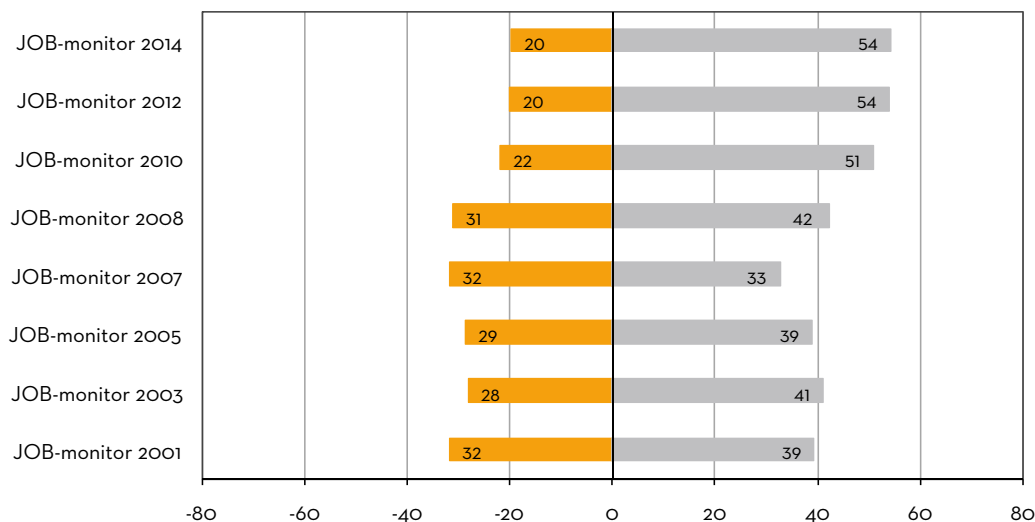
10.1.1 VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

De term onderwijsfaciliteiten representeert een bundeling van de antwoorden op onderstaande vragen:

- Ben je tevreden over de begeleiding tijdens het zelfstandig werken?
- Kun je op school ergens rustig studeren?
- Kun je gebruik maken van een computer als dat nodig is?
- Als je een medewerker van school nodig hebt, kun je die dan bereiken

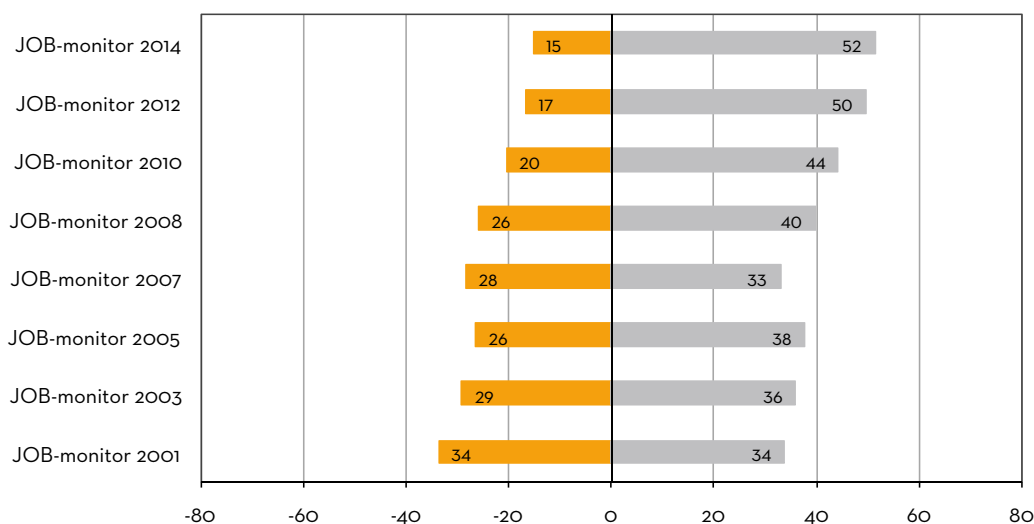
Sinds 2010 zijn mbo-studenten meer tevreden en minder ontevreden dan in eerdere jaren over de faciliteiten op hun instelling (figuur 80). Van 2001 tot en met 2008 lag het aandeel tevreden studenten stevast rond veertig procent, terwijl in 2010, 2012 en 2014 meer dan de helft heeft aangegeven de onderwijsfaciliteiten positief te waarderen. Waar tot en met 2008 bijna een derde van de mbo'ers ontevreden was over de onderwijsvoorzieningen, geldt dat sinds de laatste drie metingen nog maar voor zo'n twintig procent van hen.

109

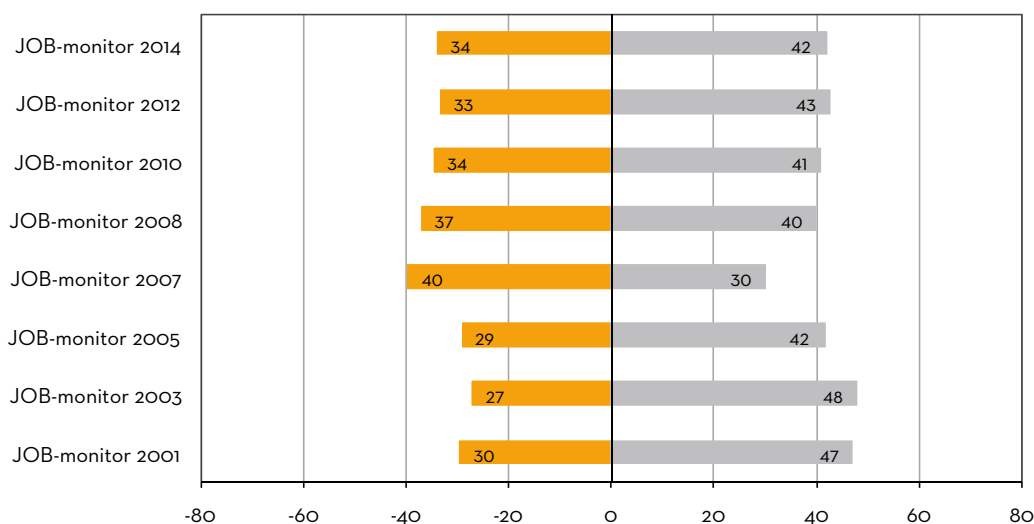

Figuur 80: Oordeel over onderwijsfaciliteiten (totaaloordeel)

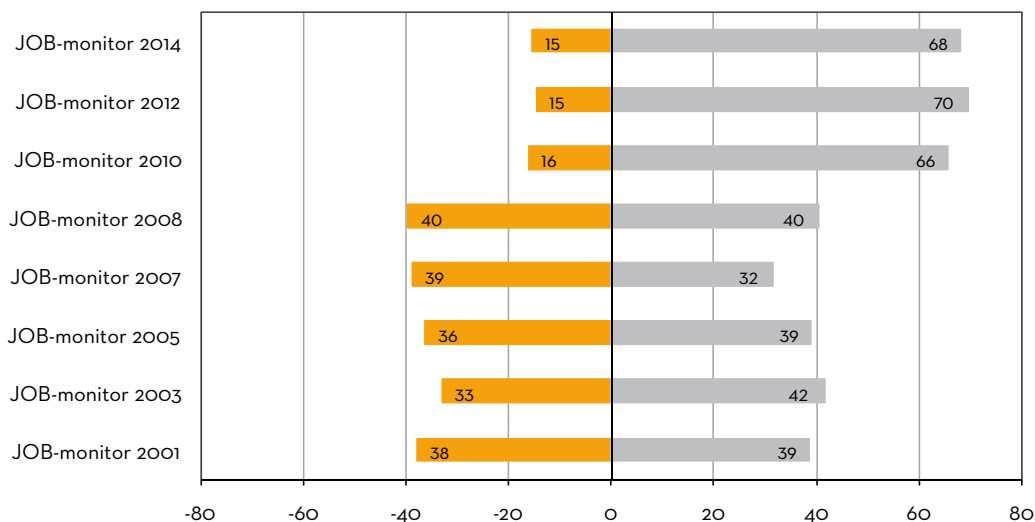
Van alle onderliggende aspecten van onderwijsfaciliteiten zijn studenten het meest tevreden over de mogelijkheden tot computergebruik (figuur 83). Vanaf 2010 is de formulering van deze vraag aangescherpt en mede daardoor zijn daarna de positieve oordelen toe- en de negatieve afgenomen. De laatste drie JOB-monitoren is ongeveer een derde van de mbo-studenten tevreden over de beschikbaarheid van computers op momenten dat zij daar behoefte aan hebben. Meer dan de helft van de mbo'ers is van mening dat medewerkers van school goed te bereiken zijn (figuur 84). Dit is een stabiel beeld sinds de meting van 2010. De groep studenten die ontevreden is over het goed kunnen bereiken van medewerkers van school (2014: 14%) is eveneens gelijk gebleven sinds 2010. Over de begeleiding tijdens het zelfstandig werken zijn mbo'ers positiever van oordeel geworden sinds 2007 (figuur 81). In 2014 is meer dan de helft van de studenten hierover tevreden. Het grootste verschil in oordeel is te zien bij het aspect rustig kunnen studeren op school (figuur 82). Hoewel hier nooit een meerderheid positief over was, is dat aandeel tevreden studenten sinds 2001 (47% tegenover 2014: 42%) kleiner geworden. De laatste vier metingen is dit beeld echter stabiel gebleven.

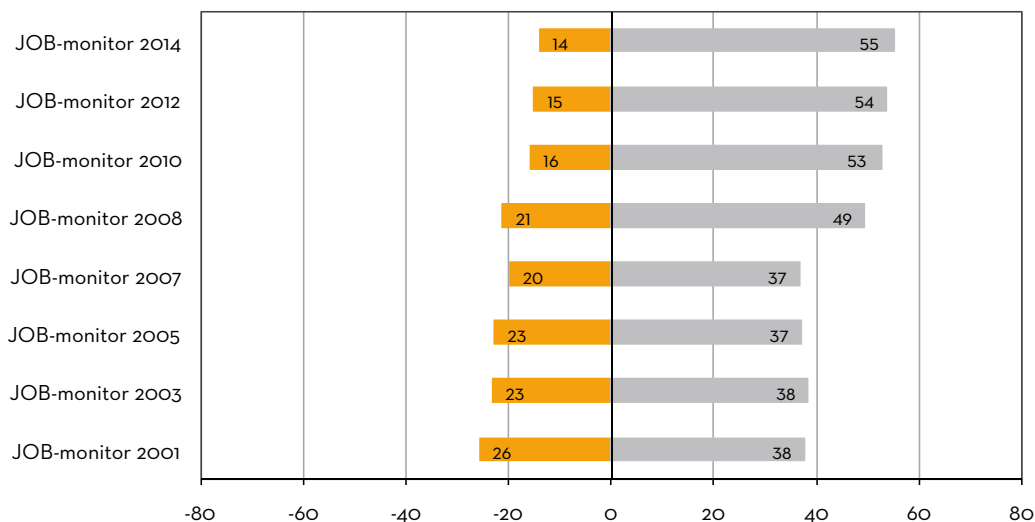
Figuur 81: Ben je tevreden over de begeleiding tijdens het zelfstandig werken?

Figuur 82: Kun je op school ergens rustig studeren?

Figuur 83: Kun je gebruik maken van een computer als dat nodig is?

Figuur 84: Als je een medewerker van school nodig hebt, kun je die dan bereiken?

10.1.2 VERSCHILLEN TUSSEN STUDENTEN

Leerweg

Meer dan bol'ers antwoorden bbl'ers positief op de vragen of er in voldoende mate gebruik kan worden gemaakt van een computer (72 tegenover 67%) en of medewerkers van school te bereiken zijn (58 tegenover 54%). Bol'ers oordelen nauwelijks afwijkend van bbl'ers over de begeleiding tijdens het zelfstandig werken en het rustig kunnen studeren op school.

Niveau

Wat betreft het totaaloordeel over de onderwijsfaciliteiten in het mbo zijn niveau-1-studenten het meest positief (68%) gevolgd door niveau-2-studenten (57%). Studenten op niveau 3 en 4 zijn hier het minst tevreden over (niveau 3: 52%; niveau 4: 53%). Studenten van niveau 1 zijn ook het meest positief in hun oordeel over de begeleiding tijdens het zelfstandig werken (69% tegenover niveau 3 en 4: 50%), het ergens rustig kunnen studeren (55% tegenover niveau 3: 40%), het gebruik kunnen maken van een computer als dat nodig is (79% tegenover niveau 3: 66%) en het bereiken van een medewerker van school (68% tegenover niveau 3: 52%).

Leerjaar

De onderwijsvoorzieningen en de hiertoe behorende deelaspecten worden het best beoordeeld door eerstejaars. Van de andere studenten zijn de tweedejaars het vaakst tevreden en derde- en vierdejaars het minst vaak. Deze verdeling is het meest duidelijk terug te zien in het totaaloordeel over de onderwijsfaciliteiten (leerjaar 1: 59%; leerjaar 2: 52%; leerjaar 3: 47%; leerjaar 4: 48%), het positieve oordeel over de mogelijkheden tot het gebruik van een computer (leerjaar 1: 73%; leerjaar 2: 66%; leerjaar 3: 60%; leerjaar 4: 58%) en de tevredenheid over het rustig kunnen studeren op school (leerjaar 1: 47%; leerjaar 2: 40%; leerjaar 3: 35%; leerjaar 4: 36%). Het oordeel over de begeleiding tijdens het zelfstandig werken en over het kunnen bereiken van een medewerker van school verschilt niet noemenswaardig naar leerjaar.

Geslacht

Mannelijke mbo'ers oordelen vaker dan vrouwelijke mbo-studenten positief over de onderwijsfaciliteiten en de daartoe behorende aspecten: totaaloordeel (58% tegenover 50%), beschikbaarheid computer (73% tegenover 63%), bereikbaarheid medewerkers (60% tegenover 49%), begeleiding zelfstandig werken (54% tegenover 49%) en rustig studeren (45% tegenover 39%).

Etniciteit

We vinden binnen het thema onderwijsfaciliteiten geen wezenlijk verschil in oordeel tussen allochtone en autochtone mbo-studenten.

Leeftijd

Zowel de jongste als de oudste groep studenten is het meest positief in het totaaloordeel over de voorzieningen (≤ 17 : 57%; 26+: 58%). De tussenliggende leeftijdscategorieën ontlopen elkaar hierin niet veel (18-19: 51%; 20-21: 50%; 22-25: 52%). Ook in het oordeel over de deelaspecten zien we dat of de jongste groep of de oudste groep studenten het meest positief is: gebruikmaken van computer (≤ 17 : 73% tegenover 20-21: 61%), beschikbaarheid van medewerkers van school (26+: 63% tegenover 20-21 en 18-19: 52%), begeleiding tijdens het zelfstandig werken (26+: 59% tegenover 18-19: 49%) en rustig kunnen studeren (≤ 17 : 46% tegenover 20-21 en 22-25: 38%).

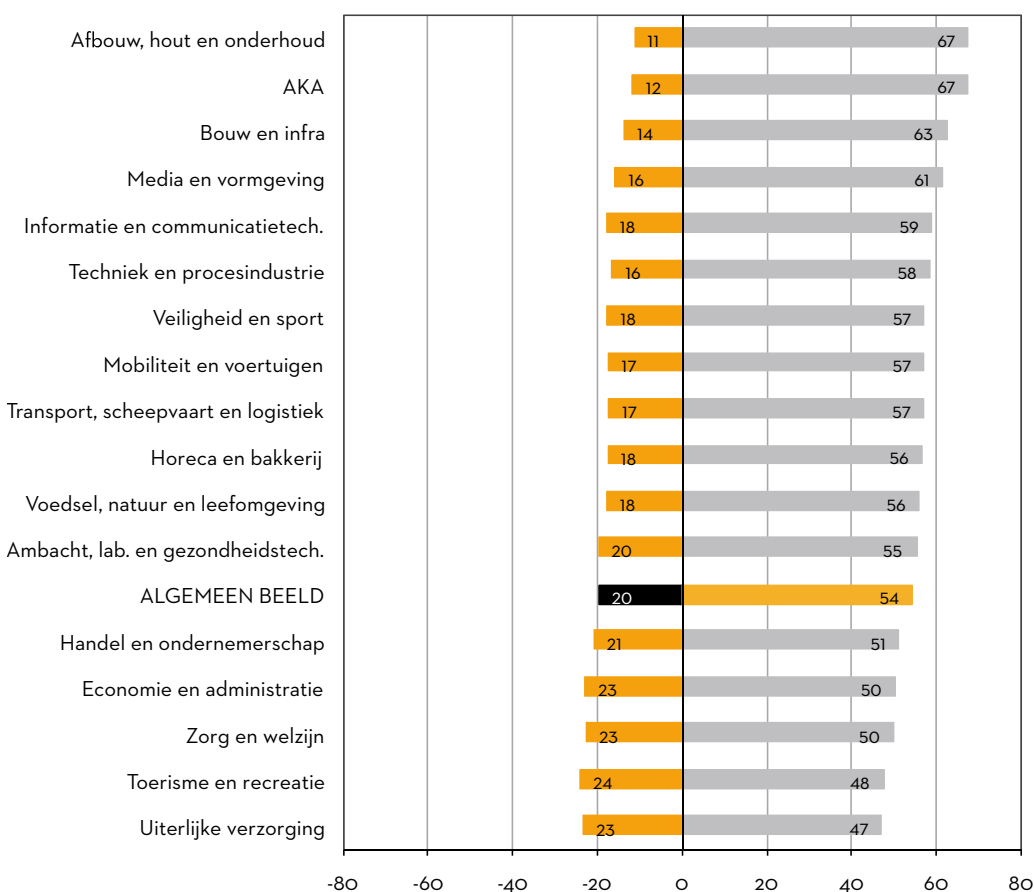
Schooltype (roc, aoc, vakschool)

Studenten op vakscholen zijn het meest positief over de voorzieningen als totaaloordeel (roc: 53%; aoc: 56%; vakschool: 64%) alsook over het kunnen gebruiken van een computer als dat

nodig is (roc: 67%; aoc: 74%; vakschool: 77%), het kunnen bereiken een medewerker van school als dat nodig is (roc: 54%; aoc: 53%; vakschool: 65%), de begeleiding tijdens het zelfstandig werken (roc: 51%; aoc: 50%; vakschool: 60%) en het rustig kunnen studeren op school (roc: 41%; aoc: 45%; vakschool: 55%).

10.1.3 VERSCHILLEN TUSSEN OPLEIDINGSDOMEINEN

In het merendeel van de opleidingsdomeinen zijn studenten positiever dan het landelijk gemiddelde qua tevredenheid over onderwijsfaciliteiten (figuur 85). De studenten die het meest positief hierover oordelen – met ongeveer twee derde positief – volgen een opleiding binnen de domeinen *afbouw, hout en onderhoud* of *AKA*. Binnen de domeinen *uiterlijke verzorging* en *toerisme en recreatie* zijn minder dan de helft van de studenten tevreden over de onderwijsvoorzieningen.

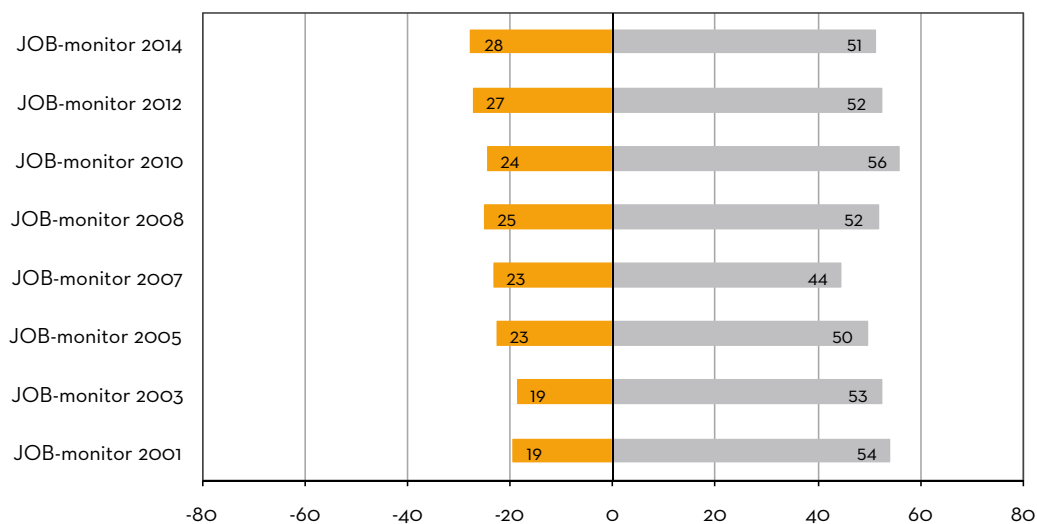

Figuur 85: Oordeel over onderwijsfaciliteiten (totaaloordeel), naar domein

10.2 KANTINE

10.2.1 VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

In vergelijking met de eerdere metingen wijkt het percentage mbo'ers dat tevreden is over de kantine op hun onderwijsinstelling in 2014 niet af (figuur 86). Wat wel opvalt, is dat de ontevredenheid over deze voorziening gestaag is toegenomen met bijna tien procent (2001: 19% tegenover 2014: 28%).

Figuur 86: Ben je tevreden over de kantine op je school?

10.2.2 VERSCHILLEN TUSSEN STUDENTEN

Leerweg

Bbl'ers en bol'ers oordelen op dezelfde wijze over de schoolkantine.

Niveau

Er is geen verschil in oordeel gevonden over de kantine naar niveau van de studenten.

Leerjaar

De kantines van mbo-instellingen vallen het meest in de smaak bij eerstejaarsstudenten (54% positief). In de andere leerjaren is minder dan de helft van de studenten hier tevreden over (2: 49%; 3: 47%; 4: 47%).

Geslacht

Mannelijke en vrouwelijke studenten zijn praktisch dezelfde mening toegedaan over de kantine.

Etniciteit

Door iets meer dan de helft van de autochtone studenten en iets minder dan de helft van de allochtone studenten is bevestigend geantwoord op de vraag of zij tevreden zijn over de kantine op hun school.

Leeftijd

Wanneer we de oordelen over de kantine per leeftijdscategorie bekijken, zien we dat alleen onder de groep studenten tot en met 17 jaar oud meer dan de helft tevreden is op dit vlak.

Schooltype (roc, aoc, vakschool)

Studenten aan vakscholen laten zich beduidend vaker positief uit over de kantine op school dan studenten aan roc's en aoc's (61 tegenover 50%).

Opleidingsdomein

De grootste tevredenheid over de kantine komt voor bij de opleidingsdomeinen *afbouw, hout en onderhoud* (64%) en *veiligheid en sport* (61%). Binnen het domein *informatie en communicatietechnologie* worden studenten het minst vaak gelukkig van een kantinebezoek (47%).

10.3 SAMENVATTING

Vanaf de JOB-monitor 2010 zijn de studentoordelen over de onderwijsfaciliteiten alsmede de kantine vrijwel onveranderd gebleven. Behalve over de mogelijkheid om op school ergens rustig te kunnen studeren (42% positief) is minimaal de helft van de studenten anno 2014 tevreden over de verschillende voorzieningen. Betrekkelijk veel negativiteit zien we omtrent het rustig kunnen studeren op school (34%) en de tevredenheid over de kantine (28%).

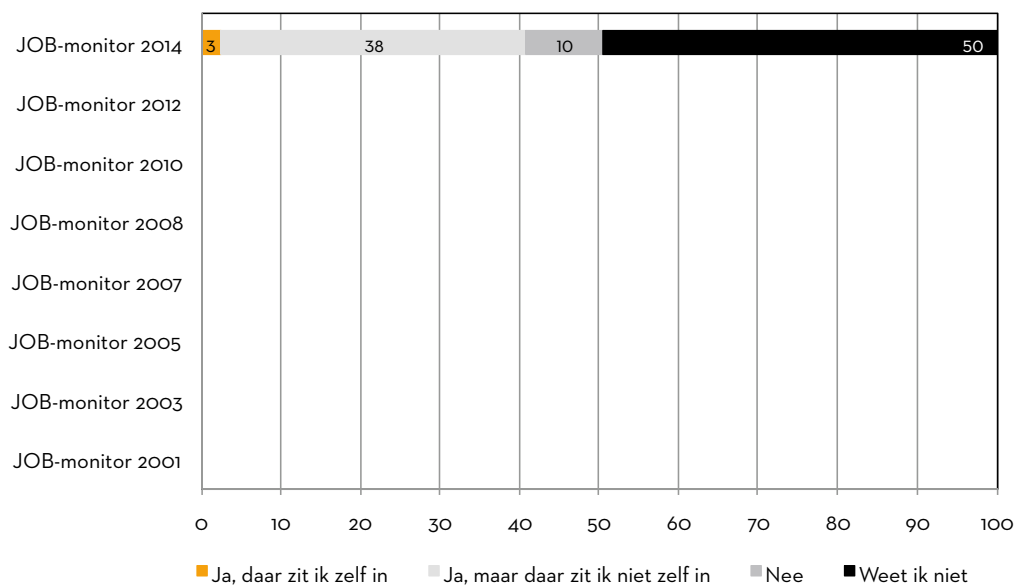
11 INSpraak

In dit hoofdstuk wordt de mogelijkheid tot inspraak besproken. Er wordt gekeken naar de aanwezigheid van een studentenraad. Ook wordt gekeken naar het belang dat instellingen hechten aan de inspraak van hun studenten. Het hoofdstuk eindigt met de behoefte van studenten om zelf actief mee te kunnen denken over het beleid op hun school.

11.1 AANWEZIGHEID STUDENTENRAAD

11.1.1 VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

Sinds deze monitor is de vraagstelling over de aanwezigheid van een studentenraad dan wel deelnemersraad veranderd. Hierdoor is er geen vergelijking ten opzichte van eerdere metingen mogelijk. Wat opvalt, is het hoge percentage studenten dat geen weet heeft van het bestaan van een studenten-/deelnemersraad op hun school (50%, figuur 87). Tien procent van de studenten zegt dat er op hun school geen studentenraad of deelnemersraad is, hoewel scholen volgens de wet verplicht zijn deze raad te hebben.

Figuur 87: Heb je een studentenraad of deelnemersraad op school?

11.1.2 VERSCHILLEN TUSSEN STUDENTEN

Leerweg

De onwetendheid over de aanwezigheid van een studentenraad, is groter onder bbl'ers dan onder bol'ers (63% tegenover 46%). In de studentenraad zitten daarnaast gemiddeld twee keer zoveel bol'ers als bbl'ers (42% tegenover 24%).

Niveau

Studenten op niveau 4 zijn beter op de hoogte van de aanwezigheid van een studentenraad op hun school dan studenten van de andere niveaus (aanwezigheid raad onbekend – niveau 1: 53%; niveau 2: 56%; niveau 3: 53%; niveau 4: 45%). Hoe hoger het niveau, hoe vaker studenten aangeven dat er op hun school een studentenraad is (aanwezig maar zelf geen zitting in de raad - niveau 1: 20%; niveau 2: 27%; niveau 3: 36%; niveau 4: 45%).

Leerjaar

Meer dan de helft van de eerstejaarsstudenten (52%) weet niet of er op hun school een studentenraad is. Na het eerste jaar neemt de onbekendheid af (leerjaar 2: 48%; leerjaar 3: 46%; leerjaar 4: 45%).

Geslacht

Tussen mannelijke en vrouwelijke studenten is er geen verschil in bekendheid van de studentenraad. Ook over de al dan niet aanwezigheid van deze raad verschillen mannelijke en vrouwelijke studenten niet van mening.

Etniciteit

Naar etniciteit is eveneens geen verschil gevonden tussen studenten in de bekendheid en in de genoemde aanwezigheid van de studentenraad.

Leeftijd

Studenten van 26 jaar en ouder zijn het meest onbekend met de studentenraad: 60 procent weet niet of er op hun school een studentenraad is. De studenten van 21 jaar en jonger zijn het meest op de hoogte van deze raad (weet niet: ≤17: 50%; 18-19: 48%; 20-21: 49%; 22-25: 53%).

Schooltype (roc, aoc, vakschool)

Opvallend is de grote bekendheid van de studentenraad op hun school onder studenten aan vakscholen (weet niet: 31%), terwijl die onder studenten aan roc's en aoc's een stuk lager ligt (weet niet: 51%).

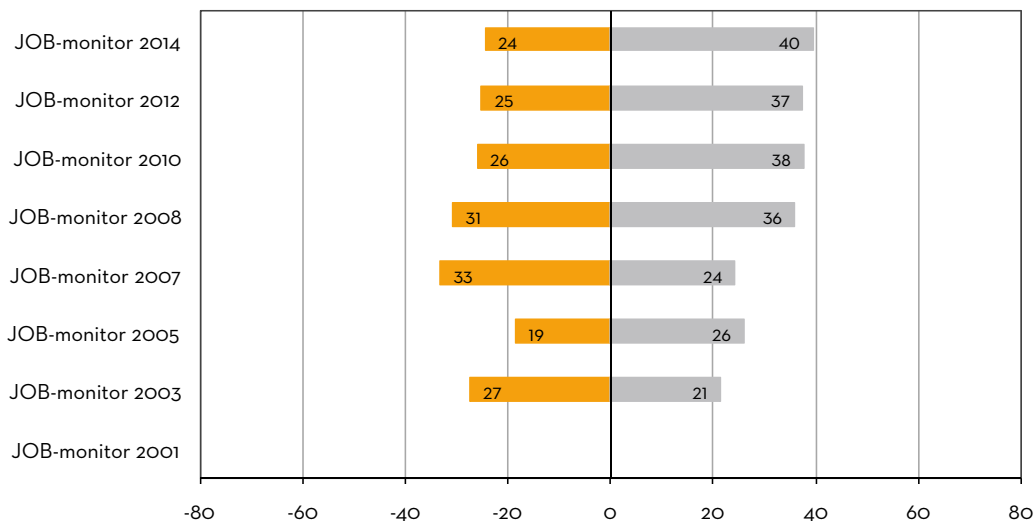
11.1.3 VERSCHILLEN TUSSEN OPLEIDINGSDOMEINEN

Bij het domein *mobiliteit en voertuigen* weet de overgrote meerderheid van de studenten (64%) niet of hun school een studentenraad heeft. Ook bij de domeinen *techniek en procesindustrie* en *uiterlijke verzorging* is de onwetendheid aanwezig bij meer dan de helft van de studenten (beide 59%). Studenten studerend aan een opleiding binnen de domeinen *toerisme en recreatie* en *media en vormgeving* zijn meer bekend met of de school een studentenraad heeft (weet niet: 37% en 38%).

11.2 BELANG DAT DE SCHOOL HECHT AAN INSPRAAK

11.2.1 VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

Volgens 40 procent van de studenten vindt de school hun mening belangrijk. Een kwart geeft echter aan dat hun mening door de school niet belangrijk gevonden wordt. Deze oordelen zijn redelijk stabiel gebleven de laatste vier monitoren..

Figuur 88: Vindt de school jouw mening belangrijk?

11.2.2 VERSCHILLEN TUSSEN STUDENTEN

Leerweg

Het oordeel van bbl'ers over het belang dat de school aan hun mening hecht is vrijwel identiek aan dat van bol'ers.

Niveau

Ruim de helft van de studenten op niveau 1 (56%) heeft het gevoel dat de school hun mening belangrijk vindt, dit is meer dan op andere niveaus (niveau 2: 43%; niveau 3: 38%; niveau 4: 38%).

Leerjaar

Studenten van leerjaar 1 vinden het meest dat de school belang aan hun mening hecht (leerjaar 1: 44%; leerjaar 2: 37%; leerjaar 3: 34%; leerjaar 4: 34%).

Geslacht

Verschillen over dit aspect naar geslacht zijn te verwaarlozen.

Etniciteit

Ook de verschillen tussen autochtone en allochtone studenten zijn klein.

Leeftijd

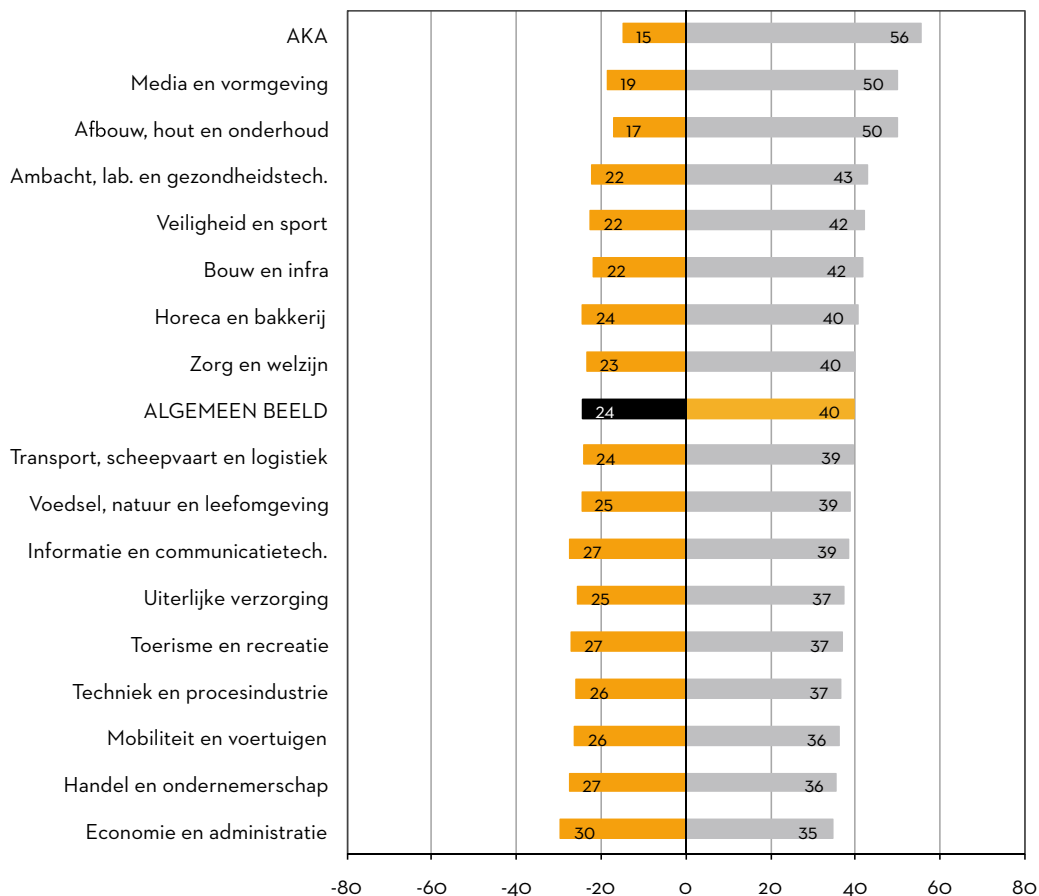
De oudste studenten (26+) zijn er het meest van overtuigd dat de school belang hecht aan hun mening (48%). Studenten in de leeftijd van 18 tot en met 21 jaar zijn hier het minst van overtuigd (37%).

Schooltype (roc, aoc, vakschool)

Bijna de helft van de studenten aan een vakschool geeft aan dat de school hun mening belangrijk vindt (roc: 39%; aoc: 38%; vakschool: 49%).

11.2.3 VERSCHILLEN TUSSEN OPLEIDINGSDOMEINEN

Volgens meer dan de helft van de studenten binnen het opleidingsdomein AKA hecht de school belang aan hun mening. Bij het opleidingsdomein *economie en administratie* zijn ze hier het minst van overtuigd (35%).

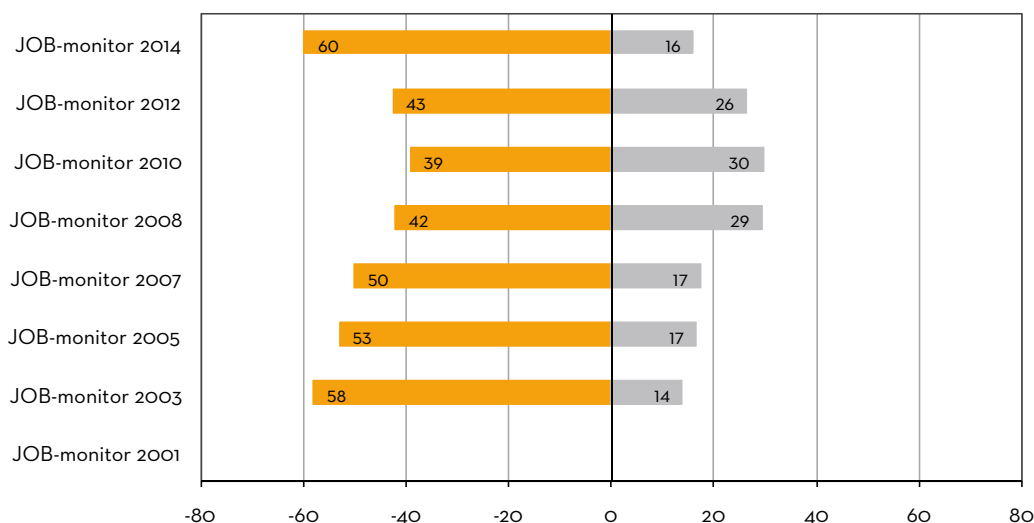

Figuur 89: Oordeel over het belang van de mening van studenten, naar domein

11.3 ZELF ACTIEF MEEDENKEN OVER BELEID

11.3.1 VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

De daling in het aandeel studenten dat zelf actief wil meedenken over het beleid bij hen op school die de vorige meting is ingezet, zet ook dit jaar door. Dit jaar geeft zestien procent van de studenten aan actief te willen meedenken over het beleid. Meer dan de helft van de studenten wil dit niet. Hiermee is het aandeel dat niet actief mee wil denken over het beleid op school ten opzichte van de vorige vier metingen fors gegroeid.

Figuur 90: Zou je zelf actief willen meedenken over het beleid op school?

11.3.2 VERSCHILLEN TUSSEN STUDENTEN

Leerweg

Bol-studenten zijn het meest geneigd om actief mee te denken over het beleid op hun school: van deze groep geeft zeventien procent aan hiertoe bereid te zijn terwijl dit aandeel bij de bbl'ers op elf procent ligt.

Niveau

Het verschil tussen wel of niet actief willen meedenken over het beleid op school is vooral tussen studenten op niveau 1 en niveau 3 groot (meedenken – niveau 1: 28%; niveau 2: 17%; niveau 3: 13%; niveau 4: 16%).

Leerjaar

Het actief mee willen denken over het beleid op school verschilt niet noemenswaardig naar leerjaar.

Geslacht

Ook tussen mannen en vrouwen is geen verschil gevonden in hun neiging om actief mee te denken over het beleid op school.

Etniciteit

Bijna een kwart van de allochtone studenten (24%) geeft aan actief mee te willen denken over het beleid op hun school. Onder autochtone studenten is deze neiging minder aanwezig (13%).

Leeftijd

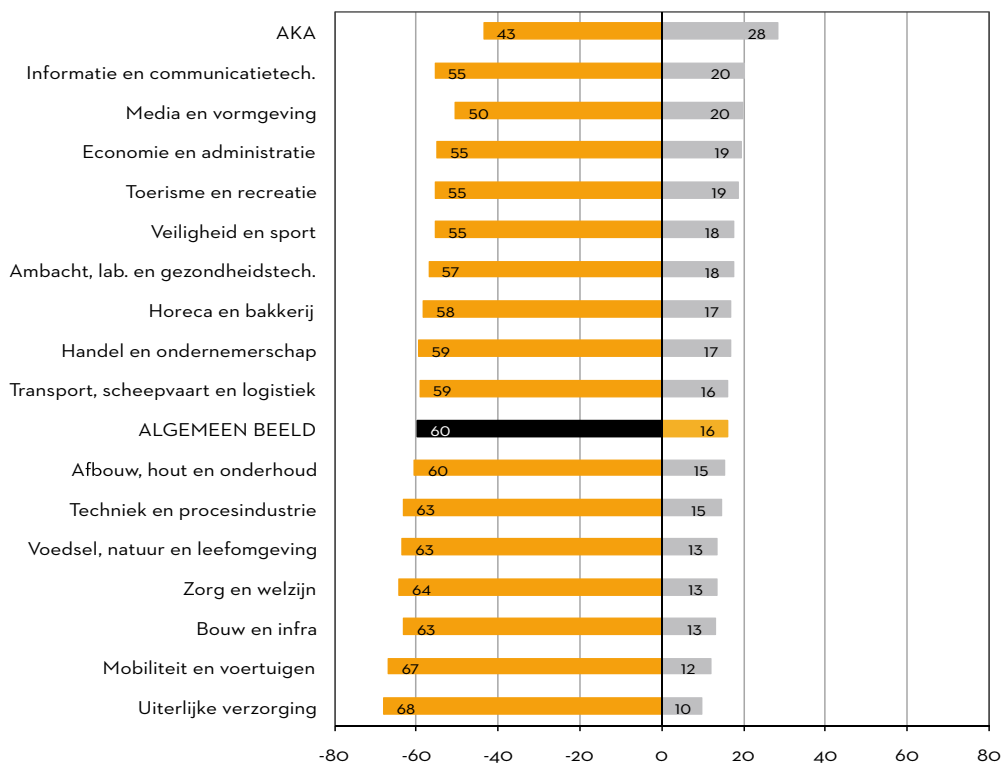
Het verschil tussen wel of niet actief willen meedenken over het beleid is vooral groot tussen de studenten in de leeftijd van 22 tot en met 25 jaar en de studenten van 26 jaar en ouder. Deze laatste groep is van alle leeftijden het minst geneigd actief mee te denken over beleid op school (≤ 17 : 15%; 18-19: 16%; 20-21: 18%; 22-25: 20%; 26+: 14%).

Schooltype (roc, aoc, vakschool)

Een vijfde van de studenten op vakscholen wil actief meedenken over het beleid op school. Onder studenten op roc's en vooral op aoc's is deze neiging om mee te denken minder aanwezig (roc: 16%; aoc: 13%).

11.3.3 VERSCHILLEN TUSSEN OPLEIDINGSDOMEINEN

Studenten binnen het opleidingsdomein AKA geven het meest aan dat zij actief mee willen denken over het beleid op hun school. Het minst geneigd tot meedenken zijn studenten aan opleidingen binnen het domein *uiterlijke verzorging*.

Figuur 91: Oordeel over het actief willen meedenken over het beleid, naar domein

11.4 SAMENVATTING

In dit hoofdstuk is gekeken naar de inspraak die studenten hebben, naar hoeveel belang de school hecht aan deze inspraak van studenten (volgens de studenten zelf) en naar de wens van studenten om actief mee te denken over het beleid van de school. De helft van de studenten weet niet of er op hun school een studentenraad is. Bol'ers zijn vaker dan bbl'ers op de hoogte van de aanwezigheid van een studentenraad. De eerstejaarsstudenten zijn van alle leerjaren het minst bekend met of er een studentenraad bij hun op school is. Een grote meerderheid van de studenten aan vakscholen weet dat er een studentenraad is bij hun op school.

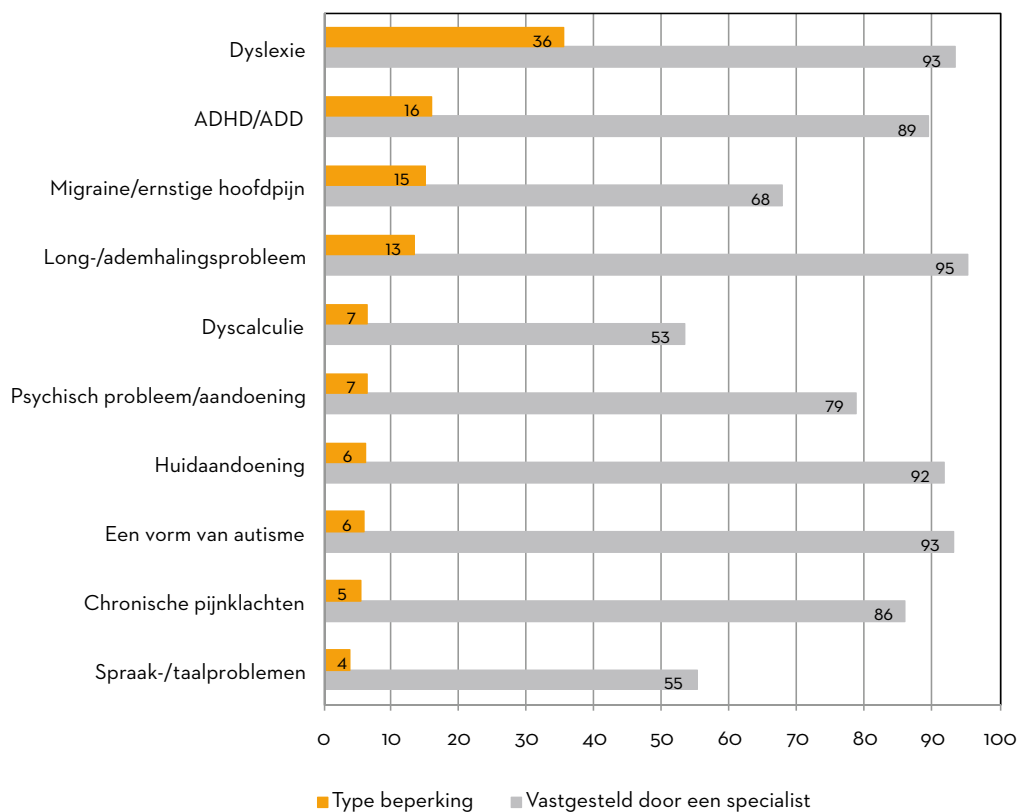
Een kwart van de studenten meent dat de school niet zit te wachten op de mening van de studenten; 40 procent geeft aan dat de school hun mening wel belangrijk vindt. Weinig studenten geven aan dat zij actief willen meedenken over het beleid op hun school. Dit is vergeleken met eerdere metingen een dieptepunt.

12 STUDEREN MET EEN BEPERKING

Het vragenblok in de vragenlijst dat betrekking heeft op studeren met een beperking heeft voor deze editie een ingrijpende verandering ondergaan. De lijst met mogelijke beperkingen is uitgebreid en er is een aantal vragen over de ervaringen bij het studeren met een beperking toegevoegd. Alle aanpassingen zijn afgeleid van bestaande vragenlijsten in het hoger onderwijs en eveneens doorgevoerd in de vragenlijst die met de LAKS-monitor wordt afgenomen onder scholieren in het voortgezet onderwijs. In dit hoofdstuk beschrijven we de resultaten, waarbij we ingaan op de mate waarin de studenten in het mbo te kampen hebben met een beperking, maar ook op hoe er op school aan wordt gewerkt om het studeren met een beperking zo goed mogelijk te faciliteren.

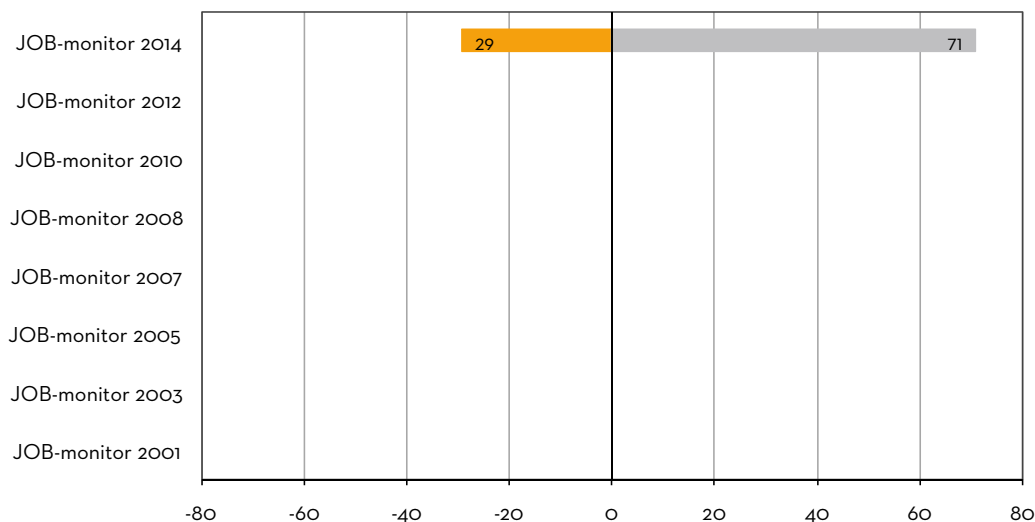
12.1 BESCHRIJVING VAN DE GROEP STUDENTEN MET EEN BEPERKING

In het mbo heeft 38 procent van de studenten te kampen met een of meerdere beperkingen. In gemiddeld 86 procent van de gevallen is de betreffende beperking vastgesteld door een arts. De top vijf van meest voorkomende beperkingen wordt gevormd door dyslexie (36%), ADHD/ADD (16%), migraine (15%), long-/ademhalingsproblemen (13%) en dyscalculie (7%). Daarbij zijn dyslexie, ADHD/ADD en long-/ademhalingsproblemen veelal vastgesteld door een arts of specialist. Voor migraine en dyscalculie geldt dat in mindere mate.

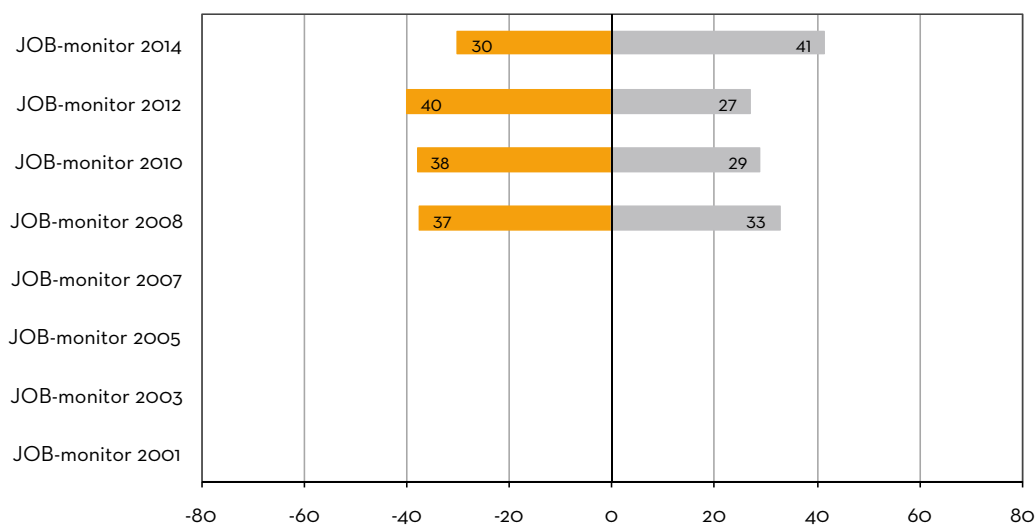

Figuur 92: Percentages type beperking en vastgesteld door specialist (meerdere antwoorden mogelijk; alleen studenten met beperking; tien meest voorkomende beperkingen (afgezien van anders) geselecteerd in figuur)

Van de studenten die aangeven met een beperking hebben te kampen, heeft 71 procent dit bij school gemeld. Overigens heeft niet iedere student met een beperking last daarvan in de opleiding. Zoals figuur 94 laat zien, geeft 41 procent van de studenten die een beperking heeft, aan daarvan last te hebben in de opleiding, tegenover 30 procent die er weinig tot geen last van heeft. De stijging ten opzichte van de eerdere JOB-monitorjaren is in de eerste plaats te wijten aan een verandering van de vraag naar beperkingen. In een vervolgmeting zullen we kunnen vaststellen of er nog steeds sprake is van groei in het aantal studenten dat last heeft van de beperking in de opleiding.

Figuur 93: Heb je bij je school aangegeven dat je een beperking hebt? (grijs: ja; alleen studenten met een beperking)

Figuur 94: Heb je last van je beperking(en) in je opleiding? (grijs: nooit; alleen studenten met een beperking)

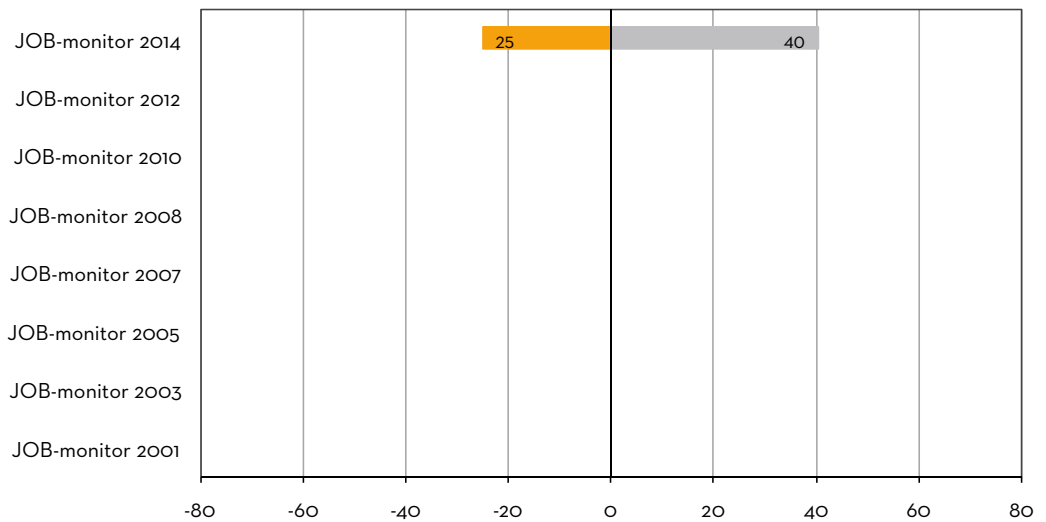
12.2 TEVREDENHEID OVER WIJZE WAAROP DE INSTELLING OMGAAT MET BEPERKING

Aan de groep studenten met een beperking die dit bij hun school hebben gemeld, is een reeks vragen voorgelegd die een beeld geven van de wijze waarop op de mbo-instellingen wordt gewerkt aan het zoveel mogelijk wegnemen van belemmeringen. In deze paragraaf gaan we achtereenvolgens in op hun antwoorden op de volgende vragen:

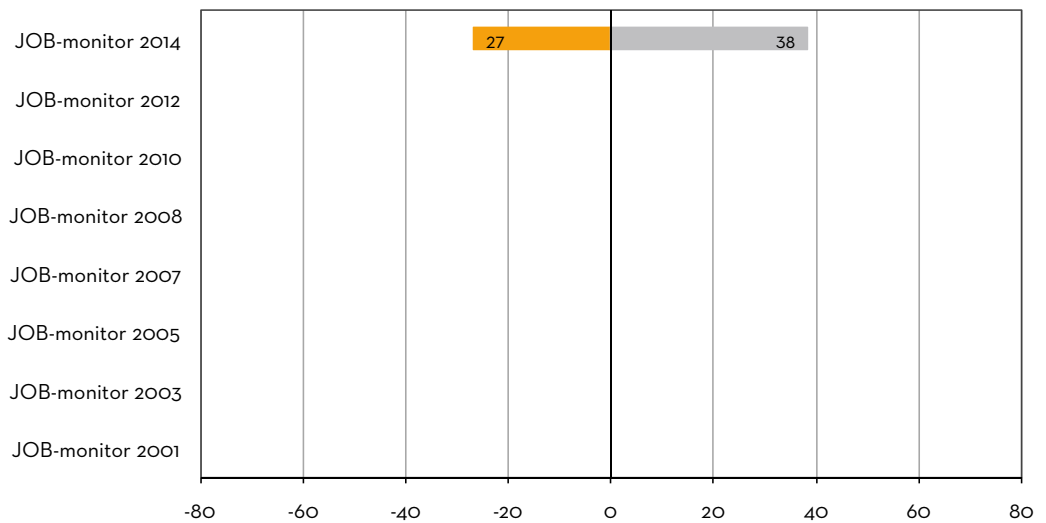
- Ben je tevreden over de hoeveelheid aandacht die je van docenten krijgt voor jouw beperking?
- Ben je tevreden over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen die er op school zijn voor jouw beperking?
- Ben je tevreden over de geschiktheid van het gebouw voor mensen met jouw beperking?

Studenten met een beperking konden daarbij telkens aankruisen: “Heb ik niet nodig”. Deze groep is buiten de groep gehouden waarover in onderstaande figuren is gerapporteerd, om daarmee zo helder mogelijk in beeld te brengen hoe tevreden de studenten zijn over de aanpassingen die school hen biedt om het studeren met een beperking zo drempelloos mogelijk te maken.

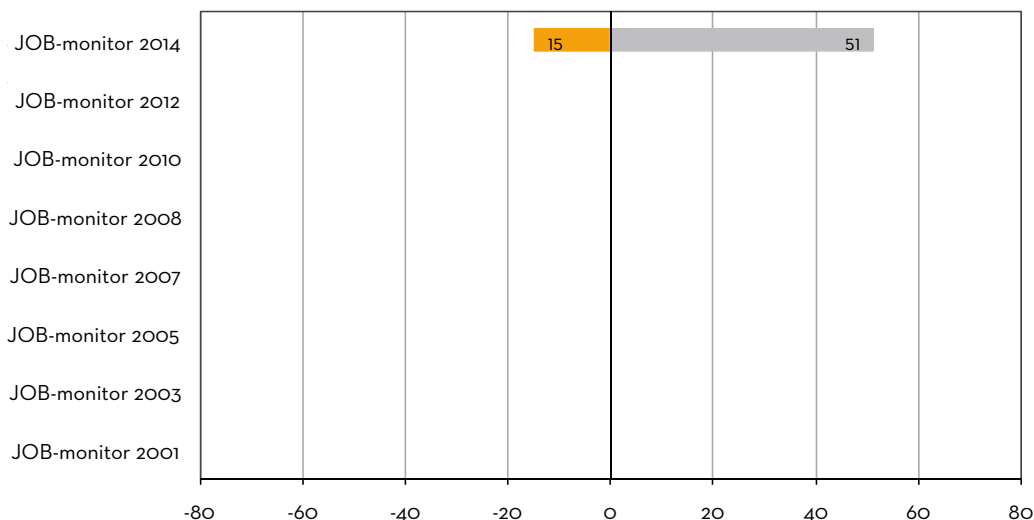
Een kwart van de studenten met een beperking is niet tevreden over de hoeveelheid aandacht die ze van docenten krijgen voor hun beperking, 40 procent is daarover wel tevreden, de overige studenten (35%) hebben er geen uitgesproken mening over. Overigens geeft zo’n zestien procent van de studenten aan deze extra aandacht niet nodig te hebben. Over de aanpassingen en hulpmiddelen die beschikbaar zijn voor de beperking waarmee de student te kampen heeft (rust- of werkruimtes, werkplekaanpassingen, extra verlichting, scanner, computeraanpassingen zoals spraak of braille, etc.), is 38 procent tevreden en 27 procent ontevreden. Van de studenten met een beperking geeft 22 procent aan deze aanpassingen niet nodig te hebben. Over de geschiktheid van het gebouw zijn de studenten met een beperking meer tevreden. Zo’n 30 procent geeft aan geen aanpassingen aan het gebouw nodig te hebben. Van de groep die aangeeft wel bepaalde aanpassingen (zoals weggewerkte drempels, liften, voldoende brede deuren, aangepaste toiletten, etc.) nodig te hebben, is 51 procent tevreden over de aanpassingen die er zijn. Vijftien procent is er ontevreden over.

Figuur 95: Ben je tevreden over de hoeveelheid aandacht die je van docenten krijgt voor jouw beperking? (alleen studenten met een beperking die aangegeven hebben extra aandacht van de docenten nodig te hebben)

Figuur 96: Ben je tevreden over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen die er op school zijn voor jouw beperking? (alleen studenten met een beperking die aangegeven hebben hulpmiddelen/aanpassingen nodig te hebben)

Figuur 97: Ben je tevreden over de geschiktheid van het gebouw voor mensen met jouw beperking? (alleen studenten met een beperking die aangegeven hebben bepaalde aanpassingen aan het gebouw nodig te hebben)

12.3 VERSCHILLEN IN TEVREDENHEID TUSSEN STUDENTEN MET EN ZONDER BEPERKING

In deze paragraaf besteden we aandacht aan de verschillen tussen studenten met en zonder een beperking in hun tevredenheid over het onderwijs. In het rapportcijfer dat ze geven voor school, tonen de beide groepen zich nagenoeg even tevreden: studenten met een beperking geven gemiddeld een 6,4, studenten zonder een beperking een 6,5. Het rapportcijfer voor de opleiding is bij beide groepen gelijk, gemiddeld een 7.

Ook hebben we alle tevredenheidsoordelen tussen beide groepen vergeleken.

Kijken we naar de totaaloordeelen dan zien we verschillen bij:

- positief totaaloordeel over studiebegeleiding (met beperking: 54% tegenover zonder beperking: 58%);
- negatief totaaloordeel over studiebegeleiding (met beperking: 18% tegenover zonder beperking: 14%);
- positief totaaloordeel over de leerwerkplek in bbl (met beperking: 63% tegenover zonder beperking: 67%).

Verschillen tussen studenten met en zonder beperking vinden we terug bij een aantal deelaspecten van de hierboven genoemde totaaloordeelen. Binnen het totaaloordeel 'studiebegeleiding' zien we dat studenten met een beperking minder vaak tevreden zijn over de mogelijkheid om in eigen tempo te leren (met beperking: 51% tegenover zonder beperking: 57%). Ook zijn de studenten met een beperking minder vaak positief over de mate waarin ze een goed beeld hebben van de eigen studievoortgang (met beperking: 61% tegenover zonder beperking: 66%).

Wat de leerwerkplek betreft, geeft 79 procent van de bbl'ers zonder een beperking aan weinig moeite te hebben gehad met het vinden van een leerwerkplek, voor de bbl'ers met een beperking geldt dat voor 74 procent. Ook oordelen de bbl'ers met een beperking minder vaak positief over de manier waarop het praktijkdeel beoordeeld is (met beperking: 64% tegenover zonder beperking: 69%).

12.4 SAMENVATTING

In dit hoofdstuk is beschreven hoe het studenten met een beperking in het mbo vergaat. Wijzigingen in de vragenlijst hebben ertoe geleid dat we met de JOB-monitor 2014 beter zicht hebben op waar studenten met een beperking nog ondersteuning nodig hebben. In 2014 heeft 38 procent van de studenten naar eigen zeggen te kampen met een of meerdere beperkingen. Vaakst genoemd zijn: dyslexie, ADHD/ADD en migraine/ernstige hoofdpijn. In totaal meldt 71 procent van de studenten met een beperking op school dat ze een beperking hebben. Van de studenten met een beperking geeft een kwart van de studenten aan niet tevreden te zijn over de extra aandacht die ze van hun docenten krijgen, ondanks dat ze daar wel behoefte aan hebben. Ook over de beschikbare hulpmiddelen is ruim een kwart van de studenten ontevreden, terwijl ze wel aangeven daar behoefte aan te hebben. Studenten die behoefte hebben aan bepaalde aanpassingen aan het gebouw (zoals weggewerkte drempels, liften, voldoende brede deuren, aangepaste toiletten, etc.) zijn het vaakst tevreden. Van deze studenten is iets meer dan de helft tevreden over de mate waarin het gebouw geschikt is gemaakt voor hen, volgens vijftien procent is ook daarin echter nog ruimte voor verbetering. Wanneer we de oordelen van studenten met en zonder beperking met elkaar vergelijken, zien we enkele verschillen. Studenten met een beperking geven minder vaak aan een goed beeld te hebben van de eigen studievoortgang en zijn ook minder vaak tevreden over de mogelijkheid om in hun eigen tempo te leren. Ook hebben bbl'ers zonder beperking minder vaak moeite een leerwerkplek te vinden dan bbl'ers met een beperking.

13 ALGEMEEN OORDEEL

In dit hoofdstuk komt de tevredenheid van studenten over de gemaakte opleidings- en instellingskeuze aan bod. Daarnaast kijken we naar het rapportcijfer dat studenten aan hun opleiding en instelling hebben gegeven.

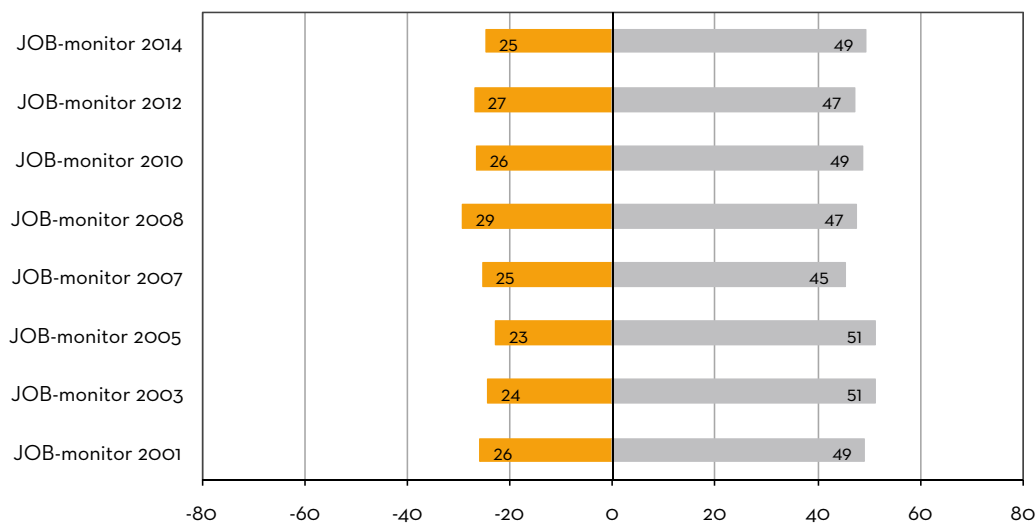
13.1 SCHOOL EN STUDIE

Het totaaloordeel school en studie is opgebouwd uit een tweetal vragen:

- Als je weer een opleiding zou moeten kiezen, zou je dan weer deze opleiding kiezen?
- Als je weer een school zou moeten kiezen, zou je dan weer deze school kiezen?

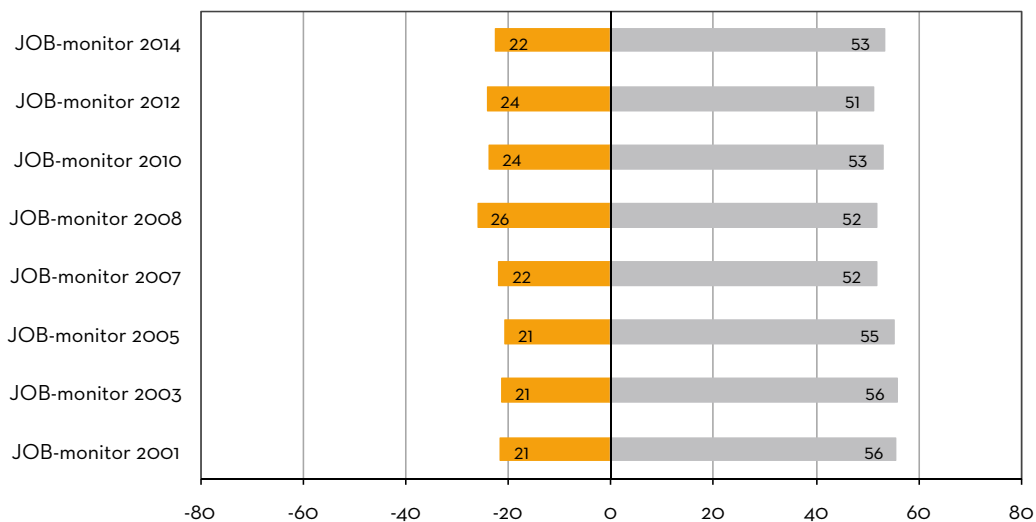
13.1.1 VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

Bijna de helft van de studenten is tevreden over hun school- en opleidingskeuze (49%). Vergeleken met eerdere metingen is de tevredenheid over school- en opleidingskeuze niet veranderd. Een kwart van de studenten geeft aan ontevreden te zijn over de keuze voor hun school en/of opleiding. Ook dit is in lijn met eerdere metingen.

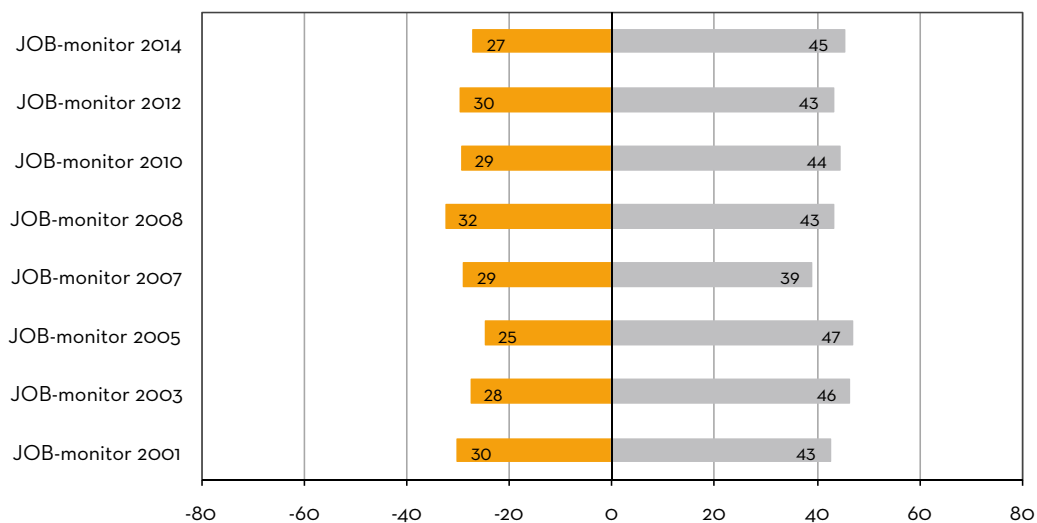

Figuur 98: Oordeel over school en studie (totaaloordeel)

Wanneer studenten opnieuw een opleiding zouden moeten kiezen, kiest meer dan de helft voor dezelfde opleiding (53%). Een minderheid van de studenten, 45 procent, geeft aan dat zij hun huidige instelling zouden kiezen bij het maken van een nieuwe instellingskeuze. Studenten zijn dus meer tevreden over hun opleidingskeuze dan over hun instellingskeuze.

Figuur 99: Als je weer een opleiding moest kiezen, zou je dan weer deze opleiding kiezen?

Figuur 100: Als je weer een school moest kiezen, zou je dan weer deze school kiezen?

13.1.2 VERSCHILLEN TUSSEN STUDENTEN

Leerweg

Zowel bbl'ers als bol'ers zouden even vaak opnieuw kiezen voor hun huidige opleiding. Ditzelfde geldt voor de hernieuwde keuze voor de instelling.

Niveau

Meer dan de helft van de studenten op niveau 4 (57%) zou wederom voor dezelfde opleiding kiezen. Studenten op niveau 1 zouden het minst vaak (41%) dezelfde opleidingskeuze maken (niveau 2: 47%; niveau 3: 52%). De verschillen naar niveau in het al dan niet opnieuw kiezen voor de huidige instelling zijn niet noemenswaardig.

Leerjaar

Eerstejaars zijn het meest tevreden met hun opleidingskeuze: 57 procent kiest opnieuw voor de huidige opleiding als zij hun keuze over moesten doen. Van de derdejaars geeft 49 procent aan dat zij opnieuw voor hun huidige opleiding zouden kiezen, zij zijn hiermee het minst tevreden over hun opleidingskeuze (leerjaar 2: 51%; leerjaar 4: 50%). Eerstejaars zijn ook het meest tevreden over hun instellingskeuze en derde- en vierdejaars zijn het minst tevreden (leerjaar 1: 51%; leerjaar 2: 42%; leerjaar 3: 37%; leerjaar 4: 38%).

Geslacht

Mannelijke en vrouwelijke studenten verschillen nauwelijks in tevredenheid over hun gemaakte opleidings- en instellingskeuze.

Etniciteit

Autochtone studenten geven vaker aan opnieuw voor hun huidige opleiding te kiezen wanneer zij wederom een opleidingskeuze moeten maken dan allochtone studenten (55% tegenover 49%). Zij verschillen niet in de mate waarin zij al dan niet opnieuw kiezen voor hun huidige instelling.

Leeftijd

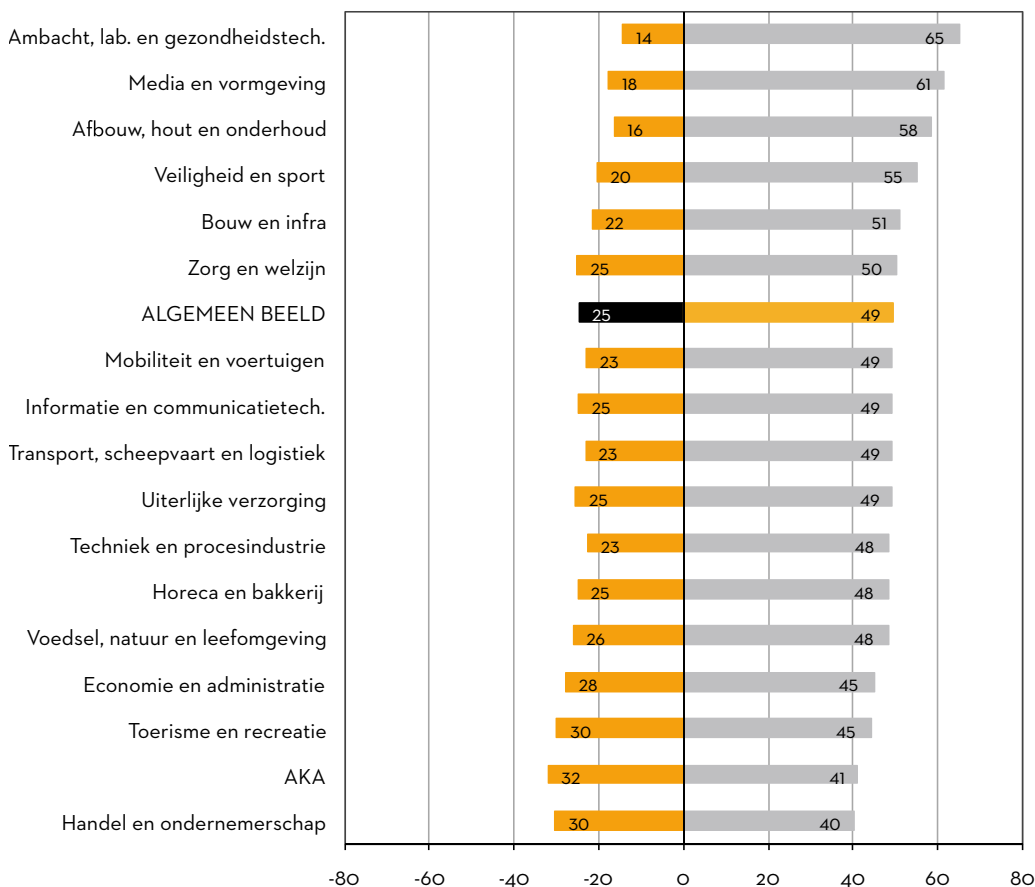
Studenten van 21 jaar en jonger zijn minder tevreden met hun opleidingskeuze dan studenten van 26 jaar en ouder (≤ 17 : 53%; 18-19: 50%; 20-21: 52%; 22-25: 57%; 26+: 63%). Over de gemaakte instellingskeuze zijn de studenten in de leeftijd van achttien tot en met 21 jaar het minst tevreden; de oudste studenten zijn het meest tevreden over hun instellingskeuze (≤ 17 : 48%; 18-19: 41%; 20-21: 41%; 22-25: 45%; 26+: 54%).

Schooltype (roc, aoc, vakschool)

Wanneer de keuze voor een opleiding opnieuw gemaakt moet worden, zouden studenten aan vakscholen vaker voor dezelfde opleiding kiezen dan studenten aan roc's of aoc's (roc: 52%; aoc: 53%; vakschool: 67%). Ook zouden zij vaker kiezen voor hun huidige instelling dan studenten aan roc's of aoc's, wanneer zij opnieuw moeten kiezen voor een instelling (roc: 44%; aoc: 43%; vakschool: 66%).

13.1.3 VERSCHILLEN TUSSEN OPLEIDINGSDOMEINEN

Het meest tevreden met hun opleidings- en instellingskeuze zijn studenten binnen het domein *ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek*. Van deze studenten kiest 65 procent weer voor hun huidige opleiding en instelling als zij opnieuw moeten kiezen. Bij het domein *handel en ondernemerschap* ligt deze tevredenheid voor de huidige opleiding en instelling het laagst.

Figuur 101: Oordeel over school en studie (totaaloordeel), naar domein

13.2 RAPPORTCIJFERS

13.2.1 VERANDERINGEN TEN OPZICHTE VAN EERDERE JAREN

Dit jaar is het rapportcijfer voor zowel de opleiding als de instelling iets hoger dan in voorgaande metingen. De opleiding krijgt met een 7 als gemiddeld cijfer wederom een hogere waardering dan de instelling. Hieraan hebben de studenten gemiddeld een 6,5 gegeven.

Tabel 3: Gemiddeld rapportcijfer voor opleiding en instelling, naar jaar

	2001	2003	2005	2007	2008	2010	2012	2014
Rapportcijfer opleiding	6,6	6,7	6,7	6,6	6,9	6,9	6,9	7,0
Rapportcijfer instelling	6,2	6,3	6,4	6,3	6,3	6,4	6,4	6,5

Bron: JOB-monitor 2014

13.2.2 VERSCHILLEN TUSSEN STUDENTEN

Leerweg

De gegeven rapportcijfers voor opleiding en instelling verschillen niet tussen bbl'ers en bol'ers.

Niveau

Van alle studenten geven de studenten op niveau 1 het hoogste rapportcijfer voor de opleiding (niveau 1: 7,1; overige niveaus: 7,0). Ook de instelling krijgt van de niveau-1-studenten het hoogste rapportcijfer: gemiddeld een 7,0 (niveau 2: 6,5; niveau 3: 6,4; niveau 4: 6,5).

Leerjaar

Eerstejaars zijn het meest tevreden over hun opleiding (7,2) vergeleken met studenten van andere leerjaren (tweedejaars: 6,9; derdejaars: 6,8; vierdejaars: 6,8). Ook wat betreft het rapportcijfer voor de instelling geven eerstejaars met een 6,7 het hoogste cijfer (tweedejaars: 6,4; derdejaars: 6,2; vierdejaars: 6,2).

Geslacht

Er is geen verschil tussen mannen en vrouwen in het gegeven rapportcijfer voor de opleiding noch in het gegeven rapportcijfer voor de instelling.

Etniciteit

Autochtone en allochtone studenten verschillen niet in het rapportcijfer dat zij voor de opleiding en de instelling geven.

Leeftijd

Van alle studenten geven degenen van 26 jaar en ouder met een 7,2 de hoogste waardering aan de opleiding (≤ 17 : 7,0; 18-19: 6,9; 20-21: 6,9; 22-25: 7,1). Ook de instelling wordt door deze oudste studenten het hoogst gewaardeerd (≤ 17 : 6,6; 18-19: 6,3; 20-21: 6,4; 22-25: 6,5; 26+: 6,8).

Schooltype (roc, aoc, vakschool)

Zowel de opleiding (7,4) als de instelling (7,3) krijgt van de vakschool-studenten het hoogste rapportcijfer. Studenten van een roc geven de opleiding een 7,0, de instelling krijgt van deze studenten een 6,4. Van studenten van een aoc krijgt de opleiding een 6,9 en de instelling wordt evenals bij het roc met een 6,4 gewaardeerd.

13.2.3 VERSCHILLEN TUSSEN OPLEIDINGSDOMEINEN

Het hoogste rapportcijfer voor de opleiding wordt gegeven door studenten binnen het opleidingsdomein *ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek* (7,4). Het laagste cijfer geven studenten binnen het domein *handel en ondernemerschap* (6,7), maar ook dit cijfer is een ruime voldoende. Bij de beoordeling van de instelling vinden we binnen het domein *media en vormgeving* en binnen het domein *afbouw, hout en onderhoud* de hoogste waardering (7,0). Studenten binnen de domeinen uiterlijke *verzorging en mobiliteit* en voertuigen geven hun instelling het laagste cijfer (6,3).

13.3 SAMENVATTING

In dit hoofdstuk is duidelijk geworden dat bijna de helft van de studenten tevreden is met hun opleidings- en instellingskeuze. Wel zijn studenten iets meer tevreden over hun opleidingskeuze dan over hun instellingskeuze. Dit is ook terug te zien bij de gegeven rapportcijfers voor de opleiding en instelling. De opleiding krijgt gemiddeld een 7 van de studenten; de instelling wordt beloond met een 6,5. Opvallend is dat, wanneer we kijken naar verschillen tussen schooltypen, studenten van vakscholen zowel over hun opleiding als over hun instelling het meest tevreden zijn. Zij geven hun opleiding een 7,4 terwijl studenten die studeren aan een roc een 6,4 geven voor hun opleiding. Aoc's ontvangen van hun studenten voor de opleiding een 6,9. Vakscholen krijgen als instelling van hun studenten ook de hoogste waardering, een 7,0. Roc's en aoc's krijgen van hun studenten een 6,4 als instellingsrapportcijfer.

14 WAT BEPAALT TEVREDENHEID?

In dit laatste hoofdstuk duiken we, inmiddels naar goed gebruik, dieper de data in. We kijken hier naar verschillen tussen instellingen en tussen opleidingen. En wat is nu precies de waarde van een gemiddelde? Ook zoomen we in op de tevredenheidsoordelen in relatie tot het rapportcijfer dat studenten geven: zijn daarin bepaalde tevredenheidsoordelen die meer dan andere het uiteindelijke cijfer bepalen? En waar begin je als je de tevredenheid van studenten wil verhogen? Hoe bepaal je wat de hoogste prioriteit heeft? Ook daarvoor in dit hoofdstuk een praktische uitwerking. Dit alles om nog maar eens te onderstrepen dat de data van de JOB-monitor veelzijdig te gebruiken zijn op de weg naar verbetering van de onderwijskwaliteit.

14.1 VERSCHILLEN TUSSEN INSTELLINGEN

In voorgaande hoofdstukken hebben we steeds, naast de vergelijking over de jaren heen, ook verschillen tussen groepen studenten laten zien. We zagen daarbij bijvoorbeeld dat bbl'ers veelal meer tevreden waren in hun oordelen dan bol'ers, oudere studenten meer dan jongere studenten, autochtone studenten meer dan allochtone studenten, et cetera. Tegelijk weten we ook dat de mbo-instellingen sterk verschillen in de samenstelling van hun studentpopulatie. Een kleine vakschool heeft een ander type studenten in huis dan een groot roc in één van de grote steden. Wanneer we deze twee instellingen zonder meer met elkaar zouden vergelijken, zouden we verschillen terugvinden die mogelijk meer te maken hebben met de verschillen tussen de studenten (zogenaamde “compositie-effecten”) dan met verschillen in kwaliteit op deze instellingen. Met een bepaalde statistische techniek, de multilevelanalyse, is het mogelijk om vast te stellen op welk niveau verschillen tussen studenten zich voordoen: wordt verschil in tevredenheid met name bepaald door een instelling of een opleiding of zijn het voornamelijk verschillen tussen studenten (waar de instelling maar beperkt invloed op kan hebben)? Zo kunnen we zien bij welke tevredenheidsaspecten de invloed van opleiding en instelling er het sterkst toe doet. Verschillen in tevredenheidsoordelen zijn het grootst tussen studenten: gemiddeld is 89 procent terug te voeren op verschillen tussen studenten, twee procent van de verschillen in oordelen is terug te voeren op de instellingen zelf en negen procent op verschillen tussen opleidingen. Toch zijn er tevredenheidsaspecten die wel degelijk in relatief sterkere mate door óf de instelling óf de opleiding beïnvloed worden.

143

Het sterkst is de invloed van instellingen op:

- rapportcijfer voor school (7,6% van de verschillen wordt verklaard door verschillen tussen instellingen);
- sfeer binnen school (5,8%);
- opnieuw kiezen voor een school (5,5%);
- totaaloordeel veiligheid (5,3%);
- in en om het schoolgebouw schoon (4,2%).

De vijf aspecten waarbij verschillen tussen opleidingen het sterkst de verschillen in tevredenheid verklaren, zijn:

- gebruik van boeken en lesmaterialen die je moet kopen (19,8% van de verschillen is te herleiden naar verschillen tussen opleidingen);
- totaaloordeel lessen en programma (17,7%);
- gebruik kunnen maken van een computer als dat nodig is (14,5%);
- op tijd doorgeven van roosterwijzigingen (13,5%);
- totaaloordeel onderwijsfaciliteiten (12,9%).

Omdat voor alle tevredenheidsoordelen geldt dat deze het sterkst bepaald worden door verschillen tussen studenten is het belangrijk dat, wanneer de ene instelling met de andere instelling vergeleken wordt, rekening gehouden wordt met die compositie-effecten. Dat kan door er statistisch voor te corrigeren, maar dat kan ook door bewust te kiezen voor instellingen die qua studentenpopulatie en locatie (stedelijk of niet stedelijk) in de basis al vergelijkbaar zijn. Dat geldt uiteraard ook voor vergelijkingen binnen instellingen en tussen opleidingen.

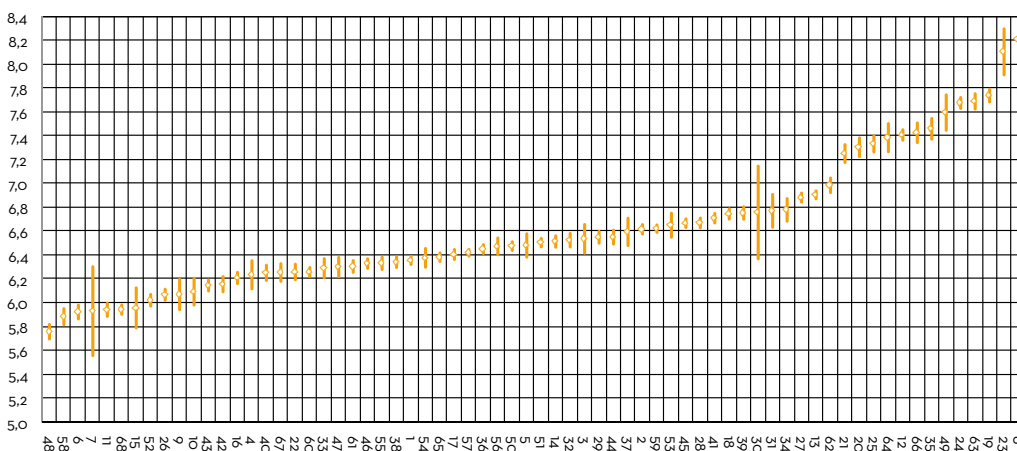
14.2 TEVREDENHEIDSOORDELEN: GEMIDDELDEN EN BETROUWBAARHEIDSMARGES

Een volgend aandachtspunt bij het vergelijken van instellingen en opleidingen is het verder kijken dan alleen naar het daadwerkelijke gemiddelde. In deze paragraaf lichten we dat toe. De JOB-monitor is een steekproefonderzoek. Dat wil zeggen dat niet elke student mee doet en de gevonden resultaten nooit volledig precies zijn, maar een bepaalde bandbreedte kennen. De marges van een bandbreedte kunnen we met behulp van een vaste formule berekenen. Die formule houdt rekening met zowel het aantal studenten dat een vraag beantwoordt als met de variatie in die antwoorden. De betrouwbaarheidsmarge die uit deze berekening volgt, geeft de bandbreedte aan waarbinnen het 'echte' resultaat zich in 95 procent van de gevallen bevindt.

De bandbreedte rond de uitkomst wordt beïnvloed door het aantal respondenten binnen de doelgroep maar ook door de gemeten uitkomst zelf. Feitelijk kunnen we zeggen dat hoe groter het aantal respondenten en hoe meer de respondenten in hun antwoordgedrag op elkaar lijken, des te betrouwbaarder het resultaat is. Wanneer instellingen, opleidingen of welke studentgroepen dan ook met elkaar vergeleken worden, is het belangrijk (zelfs cruciaal!) deze betrouwbaarheidsmarges in de gaten te houden. We kunnen namelijk pas spreken van echte (significante) verschillen zodra de betrouwbaarheidsintervallen elkaar niet meer overlappen. Om dat te illustreren, laten we in deze paragraaf twee figuren zien waarin we naast de puntschatting (het gemiddelde) ook de betrouwbaarheidsmarge daaromheen in beeld gebracht hebben.

Figuur 102 geeft de verschillen tussen instellingen in het rapportcijfer voor de instelling grafisch weer. Hiervoor zijn de instellingen geanonimiseerd (het nummer dat een instelling heeft gekregen in dit figuur, komt echter wel overeen met het nummer dat ze in figuur 104, verderop in dit hoofdstuk, gekregen hebben). In het midden van de balkjes in dit figuur zien we het gemiddelde als puntschatting, daaromheen het betrouwbaarheidsinterval. De interpretatie

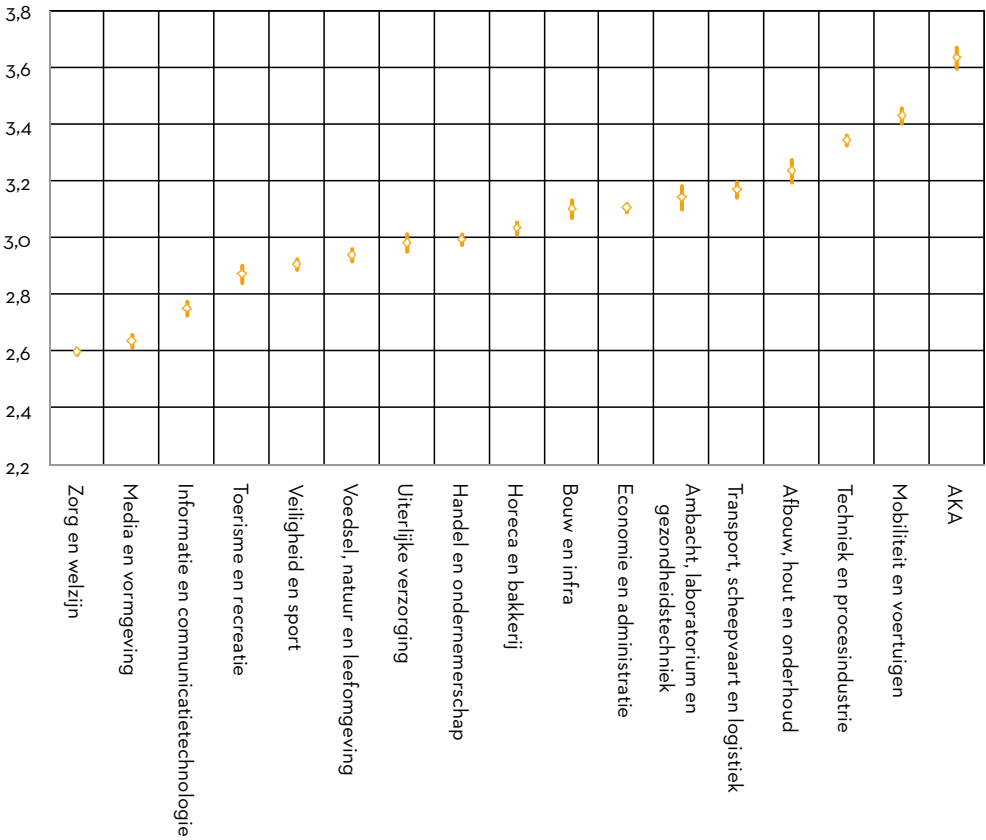
werkt nu heel makkelijk: is er enige overlap tussen het ene balkje en het andere, dan is het vermeende verschil niet significant. Feitelijk zien we dan ook dat een groot deel van de instellingen in de middenmoot scoort, waarbij er eigenlijk altijd meerdere instellingen zijn die in hun rapportcijfer niet afwijken van elkaar. Er is in 2014, in tegenstelling tot 2012, geen enkele instelling meer die gemiddeld een onvoldoende krijgt van de studenten. Aan de bovenkant zien we nog steeds de uitschieters. Er zijn twee instellingen die gemiddeld hoger dan een 8 scoren en een groepje van elf instellingen die met een gemiddelde tussen de 7,2 en de 7,7 niet aan die twee allerhoogste tippen, maar wel significant positief afwijken van de groep die daarna volgt. Het belang van het telkens in de gaten houden van de betrouwbaarheidsmarges komt bijvoorbeeld naar voren bij instelling 30, waar het gemiddelde van 6,7 een brede marge heeft: in werkelijkheid ligt het rapportcijfer voor instelling 30 met 95 procent zekerheid 'ergens' tussen een 6,4 en een 7,1.

Figuur 102: Rapportcijfer voor instelling, naar instelling (betrouwbaarheidsintervallen)

Ter illustratie hebben we in figuur 103 de tevredenheid over het gebruiken van boeken en lesmaterialen die gekocht moeten worden, weergegeven. Op dit tevredenheidsaspect was de invloed van de opleiding het sterkst, zagen we een paragraaf eerder. De analyse hebben we gedaan op crebo-niveau, in het figuur geven we - om het enigszins overzichtelijk te houden - de tevredenheid weer op een hoger niveau waarin opleidingen samengenomen zijn in opleidingsdomeinen. Ook dit figuur laat zien dat er een relatief grote middenmoot is van opleidingen waar rond de drie en hoger (=voldoende) tevreden geoordeeld wordt over het gebruik van aangeschafte boeken en lesmateriaal. Er zijn echter zes domeinen die significant onder de maat scoren op dit punt, wat de studenten betreft. Het gemiddelde tevredenheidsoordeel ligt bij de opleidingsdomeinen zorg en welzijn, media en vormgeving, informatie en communicatietechnologie toerisme en recreatie, veiligheid en sport en voedsel, natuur en leefomgeving onder de gemiddelde score van drie op een vijf puntsschaal. Aanzienlijk beter dan de rest doen de opleidingsdomeinen AKA, mobiliteit en voertuigen en techniek en procesindustrie het. Hier zijn de studenten meer dan elders tevreden over het gebruik van

boeken en lesmateriaal dat ze voor hun opleiding hebben moeten kopen. Een deel van de verklaring kan overigens goed zijn dat meer praktische, technische opleidingsdomeinen waar specifiek praktijkmateriaal voor aangeschaft moet worden, automatisch hoger scoren, omdat het gebruik daarvan in de opleiding niet te missen is.

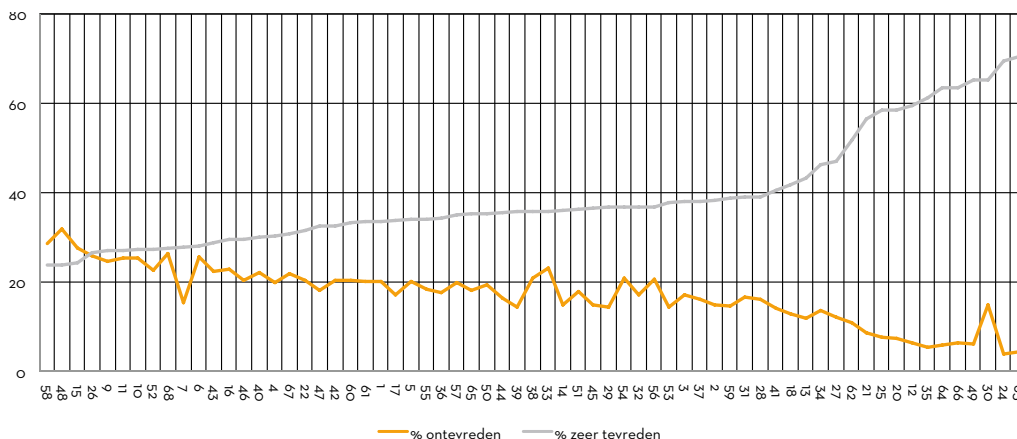

Figuur 103: Oordeel over mate waarin gekocht lesmateriaal gebruikt wordt, naar domein (betrouwbaarheidsintervallen)

14.3 PROFIEL VAN EEN TEVREDEN STUDENT

Om een idee te krijgen van wat nu het sterkst de tevredenheid van studenten bepaalt, hebben we het gemiddelde van het rapportcijfer voor opleiding en instelling afgezet tegen achtergrondkenmerken van studenten (zijn er bepaalde groepen studenten meer tevreden dan andere?) en tegen alle tevredenheidsoordelen (zijn er aspecten in het onderwijs die zwaarder meetellen in het eindoordeel van studenten dan andere?). Hiervoor kijken we naar twee uitersten: studenten die een gemiddeld rapportcijfer van 5,5 of lager uitdelen en studenten die gemiddeld een 7,5 of hoger geven. Voordat we echter op die analyse ingaan, bekijken we eerst figuur 104 waarin voor elke instelling het percentage zeer tevreden studenten (7,5 of hoger)

en ontevreden studenten (5,5 of lager) is weergegeven. Waar in dit figuur de grijze lijn boven de oranje lijn ligt, is het aantal zeer tevreden studenten hoger dan het aantal ontevreden studenten. Op drie van de 66 instellingen (in 2012 waren dat er nog 10) is het omgekeerde het geval en overstijgt het aantal ontevreden studenten het aantal zeer tevreden studenten. Landelijk behoort gemiddeld 37 procent tot de zeer tevreden groep (2010: 36%; 2012: 34%) en achttien procent tot de ontevreden groep (2010 en 2012: 20%).

Figuur 104: Percentage ontevreden en zeer tevreden studenten per instelling

147

In een logistische regressieanalyse is vervolgens voorspeld tot welke groep de student behoort. Hiervoor zijn de achtergrondkenmerken en de tevredenheidsoordelen één voor één toegevoegd aan een regressiemodel. Het statistisch pakket bepaalt daarbij telkens welk van de kenmerken het sterkst bijdraagt aan het verklaren van het verschil om tot de ene of de andere groep te behoren. Hierdoor blijft er een lijst over van kenmerken en tevredenheidsoordelen die op volgorde van belangrijkheid het meest bepalend zijn. Het model zorgt er bovendien voor dat alle effecten onafhankelijk van de invloed van andere kenmerken worden meegenomen: het gaat om unieke kenmerken die gecorrigeerd zijn voor onderlinge samenhang.

Deze analyse resulteert erin dat de volgende tien onderliggende tevredenheidsaspecten het meest van invloed zijn op de kans dat een student tot de groep behoort die een gemiddeld hoog rapportcijfer geeft aan school en opleiding (in volgorde van belangrijkheid):

- opnieuw kiezen voor school;
- voldoende leren op school;
- school vindt mening van studenten belangrijk;
- sfeer op school;
- informatie vooraf klopt met werkelijkheid;
- goede docenten;
- opnieuw kiezen voor opleiding;
- school houdt zich aan eigen regels;
- goed lesmateriaal;
- begeleiding bij de opleiding.

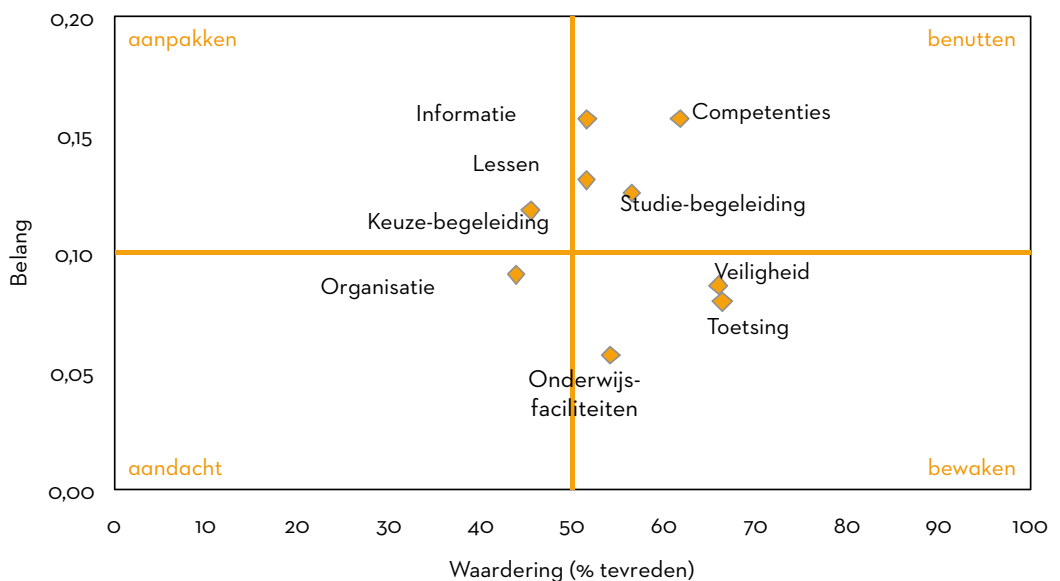
Samen verklaren deze aspecten 60 procent van de totale variantie.

Ook zijn de volgende achtergrondkenmerken van studenten van invloed:

- geslacht (vrouwelijke studenten zijn vaker zeer tevreden dan mannelijke studenten);
- beperking (studenten met een beperking zijn minder vaak zeer tevreden dan studenten zonder beperking);
- leerjaar (eerstejaars zijn vaker zeer tevreden dan ouderejaars);
- schoolsoort (aoc-studenten zijn vaker zeer tevreden dan roc-studenten, studenten aan een vakschool zijn het vaakst zeer tevreden).

Niet uniek van invloed zijn: leeftijd, etniciteit en niveau.

In figuur 105 kijken we op een net iets andere manier naar het verschil in belang dat studenten aan bepaalde aspecten in hun onderwijs hechten. In deze zogenaamde prioriteitenmatrix hebben we het relatieve gewicht van de tevredenheidsoordelen voor het rapportcijfer ("belang") afgezet tegen het percentage tevreden studenten binnen elk tevredenheidsoordeel ("waardering"). Ten behoeve van de leesbaarheid van het figuur hebben we hier de totaaloordeelen voor genomen. Met een dergelijke prioriteitenmatrix ontstaat maximale stuurinformatie: in één oogopslag is immers te zien wat de studenten belangrijk vinden en hoe daar op dit ml op gescoord wordt. De invulling van zo'n matrix zal uiteraard voor elke instelling (en ook binnen de instelling tussen de diverse opleidingsclusters) verschillen. In deze matrix zijn de uitkomsten voor het landelijk beeld weergegeven.

Figuur 105: Prioriteitenmatrix

Het kwadrant linksboven (“aanpakken”) bevat de totaaloordelen die de hoogste prioriteit behoeven wat studenten betreft. Begeleiding bij keuzes en loopbaan, lessen en informatie zijn de drie totaaloordelen die op dit moment door een beperkt aandeel studenten positief gewaardeerd worden, terwijl een hoge score op deze aspecten wel belangrijk is (immers: tevredenheid op deze punten bepaalt in sterke mate de hoogte van het rapportcijfer mee). Het aanpakken van deze aspecten zal direct een positief effect hebben. Dat wil niet zeggen dat de punten in de andere kwadranten geen aandacht behoeven. Het is voor kwadrant “benutten”, rechtsboven, belangrijk om die aspecten op orde te houden en daarmee de tevredenheid die er nu al is, te blijven benutten. De onderste twee kwadranten, “aandacht” en “bewaken”, bevatten de punten die minder zwaar tellen in het uiteindelijke rapportcijfer. Als hiervoor “aandacht” nodig is, zoals in dit geval voor schoolorganisatorische zaken, is het uiteraard goed dat te geven, maar het heeft wat de studenten betreft wel minder prioriteit. De zaken waarbij de tevredenheid op dit moment wel in orde is, zijn belangrijk om te blijven “bewaken”, maar ook daar geldt wat de studenten betreft dat de prioriteit minder hoog is.

14.4 SAMENVATTING

Dit hoofdstuk heeft laten zien dat de JOB-monitordata rijk zijn aan informatie maar wel een ‘gebruiksaanwijzing’ kennen om er goed mee om te gaan. De belangrijkste tip op dat punt is het met aandacht kijken naar verschillen. Omdat het onderzoek inmiddels door veel maar nog niet door alle mbo-studenten in Nederland wordt ingevuld, is het altijd essentieel om niet alleen naar gemiddelden te kijken, maar juist ook naar het betrouwbaarheidsinterval dat daar omheen ligt. Een verschil is pas echt een verschil (en geen toeval) als de betrouwbaarheidsintervallen niet meer overlappen. Ook is het door de relatief sterke mate waarin de individuele kenmerken van studenten de hoogte van tevredenheid mede bepalen, belangrijk om met de juiste groep te vergelijken: een groep die qua samenstelling lijkt op de eigen groep. Als aan deze voorwaarden wordt voldaan, levert de JOB-monitor een schat aan stuurinformatie om vanuit de oordelen van studenten het onderwijs (nog) beter te maken. We gaven in dit hoofdstuk het voorbeeld van de prioriteitenmatrix waarmee het voor instellingen en opleidingen mogelijk is om door het combineren van wat studenten belangrijk vinden en hun oordeel op die aspecten, gericht prioriteiten in het beleid aan te brengen. Als we de groep zeer tevreden studenten (rapportcijfer minimaal 7,5) met de groep ontevreden studenten (5,5 of lager) vergelijken, zien we dat bepaalde kenmerken van studenten mede de kans op tevredenheid bepalen: de zeer tevreden student is vaker een vrouw, zonder beperking, in het eerste jaar van de opleiding en studierend aan een vakschool. Daarnaast is er een aantal tevredenheidsoordelen die sterk bepalen of een student tot de ene of de andere groep behoort. De drie belangrijkste aspecten daarbij zijn het opnieuw kiezen voor de instelling, voldoende kunnen leren op school en ook het gevoel dat de mening van studenten op school belangrijk gevonden wordt.

BIJLAGE A RESPONS NAAR ACHTERGRONDKENMERKEN

Tabel 4: Verdeling respondenten naar leerweg

	Aantal	%
Bbl	44.923	18
Bol	210.928	82
Totaal	255.851	100

Bron: JOB-monitor 2014, ongewogen aantallen

Tabel 5: Verdeling respondenten naar niveau

	Aantal	%
Niveau 1	5.997	2
Niveau 2	49.337	19
Niveau 3	67.518	26
Niveau 4	132.999	52
Totaal	255.851	100

Bron: JOB-monitor 2014, ongewogen aantallen

Tabel 6: Verdeling respondenten naar leerjaar

	Aantal	%
Leerjaar 1	116.927	46
Leerjaar 2	79.340	31
Leerjaar 3	43.325	17
Leerjaar 4	15.561	6
Onbekend	698	0
Totaal	255.851	100

Bron: JOB-monitor 2014, ongewogen aantallen

Tabel 7: Verdeling respondenten naar geslacht

	Aantal	%
Man	126.865	50
Vrouw	128.986	50
Totaal	255.851	100

Bron: JOB-monitor 2014, ongewogen aantallen

Tabel 8: Verdeling respondenten naar etniciteit

	Aantal	%
Autochtoon	196.498	77
Allochtoon	59.353	23
Totaal	255.851	100

Bron: JOB-monitor 2012, ongewogen aantallen

Tabel 9: Verdeling respondenten naar leeftijd

	Aantal	%
T/m 17	110.640	43
18-19	80.805	32
20-21	31.814	12
22-25	17.609	7
26+	14.983	6
Totaal	255.851	100

Bron: JOB-monitor 2014, ongewogen aantallen

Tabel 10: Verdeling respondenten naar al dan geen beperking

	Aantal	%
Geen beperking	154.525	60
Wel beperking	98.529	39
Onbekend	2.797	1
Totaal	255.851	100

Bron: JOB-monitor 2014, ongewogen aantallen

Tabel 11: Verdeling respondenten naar domein

	Aantal	%
Afbouw, hout en onderhoud	4.093	2
AKA	3.837	1
Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek	3.512	1
Bouw en infra	7.061	3
Economie en administratie	27.778	11
Handel en ondernemerschap	17.662	7
Horeca en bakkerij	14.494	6
Informatie en communicatietechnologie	10.039	4
Media en vormgeving	13.578	5
Mobiliteit en voertuigen	8.231	3
Techniek en procesindustrie	17.765	7
Toerisme en recreatie	6.805	3
Transport, scheepvaart en logistiek	8.306	3

Uiterlijke verzorging	8.390	3
Veiligheid en sport	18.782	7
Voedsel, natuur en leefomgeving	13.592	5
Zorg en welzijn	71.926	28
Totaal	255.851	100

Bron: JOB-monitor 2014, ongewogen aantallen

Tabel 12: Verdeling respondenten naar schooltype

	Aantal	%
Aoc	12.643	5
Roc	226.205	88
Vakinstelling	17.003	7
Totaal	255.851	100

Bron: JOB-monitor 2014, ongewogen aantallen

Tabel 13: Verdeling respondenten naar instellingsgrootte

	Aantal	%
Klein	17.239	7
Middelgroot	58.110	23
Groot	83.047	32
Zeer groot	95.459	37
Onbekend	1.996	1
Totaal	255.851	100

Bron: JOB-monitor 2014, ongewogen aantallen

BIJLAGE B INDELING IN CLUSTERS

Tabel 14: Indeling vragen in clusters

Cluster	Cronbach's alfa
<i>Informatie</i>	-
Informatie voorafgaand aan opleiding	cor.: 0,46
Informatie over opbouw opleiding	
<i>Lessen</i>	0,73
Afwisseling zelfstandig werken en in groepen werken	
Uitval onderwijsactiviteiten	
Roosterwijzigingen op tijd doorgegeven	
Tevredenheid over docenten	
Tevredenheid over lesmateriaal	
Gebruik gekocht lesmateriaal	
Goed contact met docenten	
<i>Toetsing</i>	0,78
Toets op tijd bekend	
Inhoud toets op tijd bekend	
Uitslag toets op tijd bekend	
Aansluiting bij lesstof	
Studenten gelijke wijze beoordeeld	
<i>Studiebegeleiding</i>	0,79
Tevredenheid over studiebegeleiding	
Hulp bij leerproblemen	
Goed beeld van eigen studievoortgang	
Voldoende mogelijkheid om in eigen tempo te studeren	
<i>Onderwijsfaciliteiten</i>	0,69
Tevredenheid over begeleiding tijdens zelfstandig werken	
Plaats om rustig te kunnen studeren	
Beschikbaarheid computers	
Bereikbaarheid medewerkers	
<i>Competenties</i>	0,88
Samenwerken	
Probleem oplossen	
Plannen en organiseren	
Zelfstandig werken	

Communiceren

Werken volgens afspraak

Jezelf en je werk beoordelen?

Beroep (vakkenis)

Leeropbrengst school

Stage (BOL)

0,79

Vorbereiding op stage

Moeite stageplaats vinden

Hulp van school bij vinden stageplaats

Stage voldoende leerzaam

Aansluiting theorie bij praktijk

Tevredenheid over begeleiding door school

Tevredenheid over begeleiding door stagebedrijf

Voldoende contact tussen school en leerbedrijf

Tevredenheid over manier van beoordeling van stage

Werkplek (BBL)

0,75

Moeite werkplek vinden

Tevreden over begeleiding door werkplek

Mogelijkheid om op school ervaring op werkplek te bespreken

Werkplek voldoende leerzaam

Aansluiting theorie bij praktijk

Tevredenheid over manier van beoordeling van praktijkdeel

Voldoende contact tussen school en leerbedrijf

Studieloopbaanbegeleiding

0,83

Hulp bij het maken van keuzes tijdens studie

Duidelijkheid over de mogelijkheden om verder te studeren

Begeleiding bij beroepskeuze of keuze voor vervolgonpleiding

Organisatie

0,77

Goed geïnformeerd over rechten en plichten

School past regels consequent toe

Klachtenbehandeling

Veiligheid en sfeer

0,85

In en om het schoolgebouw schoon

Veiligheid binnen het schoolgebouw

Veiligheid op het schoolterrein

School doet voldoende om studenten veilig te laten voelen

Sfeer op school

School en studie

-

Opnieuw voor opleiding kiezen

(cor.: 0,53)

Opnieuw voor school kiezen

BIJLAGE C VRAGENLIJST

1. Op welke plaats vul je deze vragenlijst in?

- ☐ Thuis
☐ Op school: tijdens de les
☐ Op school: zelfstandig
☐ Op mijn stageplaats / leerwerkplek
☐ Andere plek

2. In welk leerjaar zit je?

- ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 indien BBL: ☐ weet niet

A INFORMATIE

3. Klopt de informatie over de opleiding die je kreeg [i] voordat je aan de opleiding begon met wat je nu weet?

helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ja, zeker ☐ n.v.t.

[i] Hiermee doelen we op de informatie die je vooraf of aan het begin van je opleiding hebt gekregen van school of die je zelf hebt gevonden bijvoorbeeld op internet.

159

4. Wist je voor de start van je opleiding hoe de opleiding is opgebouwd [i]?

helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ja, zeker

[i] Hiermee bedoelen we of je van te voren wist wat je te wachten stond wat betreft de verdeling van school/stage, toetsen enz.

B ONDERWIJS(INHOUD)

THEMA: LESSEN / PROGRAMMA

5. Ben je tevreden over de afwisseling tussen zelfstandig werken en in groepen werken?

heel ontevreden ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ heel tevreden

6. Vind je dat er op school veel onderwijsactiviteiten [i] uitvallen?

veel te veel ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ nooit

[i] We bedoelen dan niet alleen lessen, maar ook bijvoorbeeld het werken aan projecten.

7. Vind je dat roosterwijzigingen op tijd worden doorgegeven?

veel te laat ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ruim op tijd ☐ n.v.t.

8. Vind je jouw docenten goed [i]?

helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ja, zeker

[i] Dit is misschien niet makkelijk in te vullen, want het verschilt natuurlijk per docent, maar probeer toch een gemiddelde voor docenten op jouw opleiding in te vullen.

9. Vind je het lesmateriaal [i] goed?

helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ja, zeker

We bedoelen dan niet alleen schoolboeken, maar ook bijvoorbeeld de spullen in het praktijklokaal.

10. Worden boeken en lesmaterialen die je moet kopen ook gebruikt?

veel te weinig ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ altijd ☐ n.v.t.

11. Heb je goed contact met je docenten?

heel slecht ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ heel goed

THEMA: TOETSING

12. Weet je op tijd wanneer er een toets is?

veel te laat ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ruim op tijd ☐ n.v.t.

13. Weet je op tijd waar de toets over gaat?

veel te laat ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ruim op tijd ☐ n.v.t.

14. Krijg je de uitslag van een toets op tijd te horen?

veel te laat ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ruim op tijd ☐ n.v.t.

15. Sluiten de toetsen aan op wat je hebt geleerd?

helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ja, zeker ☐ n.v.t.

16. Vind je dat je mede-studenten op dezelfde manier beoordeeld worden?

helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ja, zeker ☐ n.v.t.

THEMA: STUDIEBEGELEIDING

17. Hoe vind je de begeleiding [i] bij je opleiding?

heel slecht ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ heel goed

[i] Hiermee bedoelen we alles wat er vanuit school wordt gedaan aan begeleiding bij het leren. Hieronder vallen ook gesprekken met de mentor/docenten, de studiecoördinator en de studieloopbaanbegeleider.

18. **Word je goed geholpen als je problemen hebt bij het leren?**
 helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ja, zeker ☐ n.v.t.
19. **Heb je een goed beeld van je eigen voortgang bij je opleiding?**
 helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ja, zeker ☐ n.v.t.
20. **Is er voldoende mogelijkheid om in je eigen tempo te studeren?**
 veel te weinig ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ruim voldoende

THEMA: ONDERWIJSFACILITEITEN

21. **Ben je tevreden over de begeleiding [i] op school tijdens het zelfstandig werken?**
 heel ontevreden ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ heel tevreden
 [i] We bedoelen dan bijvoorbeeld de begeleiding en het vragen kunnen stellen bij werken in het computerlokaal, open leer centrum (OLC) of mediatheek.
22. **Kun je op school ergens rustig studeren?**
 helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ja, zeker
23. **Kun je gebruik maken van een computer als dat nodig is?**
 helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ja, zeker
24. **Als je een medewerker[i] van school nodig hebt, kun je die dan bereiken?**
 heel moeilijk ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ heel makkelijk ☐ n.v.t.
 [i] Een medewerker kan een docent zijn, maar ook iemand anders die op school werkt zoals een mentor, studietoelichting of studieloopbaanbegeleider.

161

THEMA: ONDERWIJSTIJD

25. **Hoeveel uur moet je gemiddeld per week op school [i] zijn?**
 [i] We bedoelen hier klokuren (60 min.) geen lesuren. Als je 1 hele dag per week op school zit, betekent dit dat je 8 klokuren op school bent.
☐ minder dan 8 uur
☐ 8 tot 16 uur
☐ 16 tot 24 uur
☐ 24 tot 32 uur
☐ 32 uur of meer
26. **Ben je tevreden over het aantal uur dat je op school moet zijn?**
 heel ontevreden ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ heel tevreden

27. Ben je tevreden over de hoeveelheid stage/werk in je opleiding[i]?

heel ontevreden ○○○○○ heel tevreden

[i] Ook als je nog geen stage hebt gelopen, zijn we benieuwd naar wat je daarvan vindt!

THEMA: COMPETENTIES

28. Leer je in je opleiding voldoende:

a. samen te werken?	veel te weinig ○○○○○	ruim voldoende
b. problemen op te lossen?	veel te weinig ○○○○○	ruim voldoende
c. te plannen en organiseren?	veel te weinig ○○○○○	ruim voldoende
d. zelfstandig te werken?	veel te weinig ○○○○○	ruim voldoende
e. te communiceren?	veel te weinig ○○○○○	ruim voldoende
f. te werken volgens afspraak?	veel te weinig ○○○○○	ruim voldoende
g. jezelf en je werk te beoordelen?	veel te weinig ○○○○○	ruim voldoende
h. het beroep dat je later wilt uitoefenen?	veel te weinig ○○○○○	ruim voldoende

29. Vind je dat je voldoende leert op school?

veel te weinig ○○○○○ ruim voldoende

THEMA: STAGE/BPV (BOL) [ALLEEN BOLI]

30. Heb je stage [i] gelopen of doe je dat op dit moment?

[i] We bedoelen hier alleen de stage die je loopt voor een langere tijd. Niet een stage die je maar 1 dag hebt gelopen.

- ☐ Ja, ik loop deze week stage
- ☐ Ja, ik heb stage gelopen maar doe dat nu niet
- ☐ Nee [verder naar 47]

31. Ben je door je school goed voorbereid op je stage/bpv?

helemaal niet ○○○○○ ja, zeker

32. Had je moeite om een stage-/bpv-plaats te vinden?

heel veel moeite ○○○○○ geen moeite

33. Helpt de school je bij het vinden van een stage-/bpv-plaats?

helemaal niet ○○○○○ ja, zeker

34. Leer je op je stage-/bpv-plaats voldoende?

veel te weinig ○○○○○ ruim voldoende

35. **Sluit wat je op school leert voldoende aan bij wat je moet kunnen op je stage/bpv?**
veel te weinig ○○○○○ ruim voldoende
36. **Ben je tevreden over de begeleiding door de school tijdens je stage/bpv?**
heel ontevreden ○○○○○ heel tevreden
37. **Ben je tevreden over de begeleiding door het leerbedrijf tijdens je stage/bpv?**
heel ontevreden ○○○○○ heel tevreden
38. **Vind je dat jouw begeleider op school en jouw stagebegeleider voldoende contact hebben?**
veel te weinig ○○○○○ ruim voldoende
39. **Ben je tevreden over de manier van beoordeling van jouw stage/bpv?**
heel ontevreden ○○○○○ heel tevreden ○ n.v.t.

THEMA: WERKPLEK (BBL) [ALLEEN BBL]

40. **Had je moeite om voor je opleiding een werkplek te vinden?**
heel veel moeite ○○○○○ geen moeite
41. **Ben je tevreden over de begeleiding door het leerbedrijf op je werkplek?**
heel ontevreden ○○○○○ heel tevreden
42. **Kun je jouw werkervaringen voldoende op school bespreken?**
veel te weinig ○○○○○ ruim voldoende
43. **Leer je op je werkplek voldoende?**
veel te weinig ○○○○○ ruim voldoende
44. **Sluit wat je op school leert voldoende aan bij wat je moet kunnen op je werkplek?**
veel te weinig ○○○○○ ruim voldoende
45. **Ben je tevreden over de manier van beoordeling van jouw praktijkdeel?**
heel ontevreden ○○○○○ heel tevreden
46. **Vind je dat de school en jouw leerbedrijf voldoende contact hebben?**
veel te weinig ○○○○○ ruim voldoende

C (STUDIE)LOOPBAANBEGELEIDING

47. **Word je goed geholpen [i] bij het maken van keuzes tijdens je opleiding?**
veel te weinig ○○○○○ ruim voldoende ○ n.v.t.
[i] Hiermee bedoelen we door je mentor/loopbaanbegeleider

48. **Heb je duidelijkheid over de mogelijkheden om verder te studeren [i]?**
veel te weinig ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ruim voldoende
[i] Weet je wat je hierna kan gaan doen?
49. **Ben je tevreden over de begeleiding bij beroepskeuze of keuze voor vervolgopleiding[i]?**
heel ontevreden ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ heel tevreden
[i] Hoe goed word je op school geholpen bij de keuze voor wat je na je opleiding gaat doen: een bepaalde baan, of juist nog verder studeren?

D OVERIGE VOORZIENINGEN

50. **Ben je tevreden over de kantine op je school?**
helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ja, zeker

E ORGANISATIE

51. **Ben je goed geïnformeerd over je rechten en plichten?**
helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ja, zeker
52. **Houdt de school zich aan zijn eigen regels?**
helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ja, zeker
53. **Ben je tevreden over de wijze waarop op school wordt omgegaan met klachten van studenten [i]?**
helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ja, zeker ☐ n.v.t.
[i] Het gaat hier om klachten die jij misschien hebt (gehad), maar ook om klachten van je medestudenten.
54. **Weet je waar of bij wie je terecht kan als je een klacht hebt?**
☐ Ja, dat weet ik
☐ Nee, dat weet ik niet
☐ Nee, ik heb tot nu toe geen klacht gehad

F BEPERKING

55. **Heb je een van de volgende lichamelijke handicaps, functiebeperkingen of (chronische) ziektes?**
Je kunt meerdere antwoorden aankruisen. [multi resp, max. 5 aanklikbaar]
☐ Nee [exclusief, naar vraag 62]
☐ Spraak- en/of taalproblemen (bijv. stotteren, afasie)
☐ Blind of zeer slechtziend (ook met bril nog slechtziend)

- ☐ Doof of zeer slechthorend
- ☐ Problemen met (trap)lopen, bewegen en/of gebruik van armen
- ☐ Ik zit in een rolstoel
- ☐ Dyslexie
- ☐ Dyscalculie
- ☐ Chronische pijnklachten
- ☐ RSI (pijn / tintelingen in armen, nek en rug door computergebruik)
- ☐ Migraine / ernstige (spannings)hoofdpijn
- ☐ Eetstoornis (boulimie, anorexia, obesitas)
- ☐ Long- en ademhalingsprobleem (bijv. cara, astma, chronische bronchitis, CF)
- ☐ Huidaandoening (bijv. eczeem, psoriasis)
- ☐ Suikerziekte / diabetes
- ☐ ADHD of ADD
- ☐ Psychisch probleem / aandoening (bijv. psychose, depressie, angststoornis, dwangneurose)
- ☐ Verslaving aan drugs, alcohol, gamen of gokken
- ☐ Een vorm van autisme (bijv. PDD-NOS, Asperger, klassiek autisme)
- ☐ Chronisch vermoeidheidssyndroom (ME, CVS)
- ☐ Artrose, reuma of andere gewrichtsklachten
- ☐ Spierdystrofie, spasme of andere spierziekte
- ☐ Een vorm van kanker
- ☐ Epilepsie
- ☐ Andere neurologische aandoening (bijv. MS, NAH)
- ☐ Hart- en vaatziekte (bijv. hartaandoening, hoge bloeddruk, vernauwde vaten)
- ☐ Ernstige darmstoornis (bijv. ziekte van Crohn, colitis)
- ☐ Anders

165

56 Is dit vastgesteld door een specialist?

[alleen als vraag 55a ≠ 1; apart voor alle aangekruiste beperkingen]

- ☐ Ja
- ☐ Nee

57 Heb je bij je school aangegeven dat je een beperking hebt? [alleen als vraag 55a ≠ 1]

- ☐ Ja
- ☐ Nee

58 Heb je last van je beperking(en) in je opleiding? [alleen als vraag 55a ≠ 1]nooit ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ heel vaak**59 Ben je tevreden over de hoeveelheid aandacht die je van docenten krijgt voor jouw beperking?**heel ontevreden ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ heel tevreden ☐ ik heb dat niet nodig; alleen als vraag 57=1]

60 Ben je tevreden over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen[i] die er op school zijn voor jouw beperking?

heel ontevreden ○○○○○ heel tevreden ○ ik heb dat niet nodig; alleen als vraag 57=1]

[i] We bedoelen hiermee rust- of werkruimtes, werkplekaanpassingen, extra verlichting, scanner, computeraanpassingen zoals bijvoorbeeld spraak of braille, ringleiding, verlenging examentijd.

61 Ben je tevreden over de geschiktheid van het gebouw [i] voor mensen met jouw beperking?

heel ontevreden ○○○○○ heel tevreden ○ ik heb dat niet nodig; alleen als vraag 57=1]

[i] We bedoelen hiermee de toegankelijkheid van school, bijvoorbeeld door drempels, liften, breedte van de deuren, aangepaste toiletten enzovoorts.

G INSPRAAK

62 Vindt de school jouw mening belangrijk?

helemaal niet ○○○○○ ja zeker

63 Heb je een studentenraad of deelnemersraad op school?

- Ja, daar zit ik zelf in
- Ja, maar daar zit ik niet zelf in
- Nee
- Weet ik niet

64 Zou je zelf actief willen meedenken over het beleid op school?

beslist niet ○○○○○ heel graag

H SFEER EN VEILIGHEID

65 Is het in en om het schoolgebouw schoon?

helemaal niet ○○○○○ ja, zeker

66 Voel je je veilig binnen het schoolgebouw?

helemaal niet ○○○○○ ja, zeker

67 Voel je je veilig op het schoolterrein?

helemaal niet ○○○○○ ja, zeker

68 Vind je dat je school voldoende doet om je er veilig / op je gemak te laten voelen?

veel te weinig ○○○○○ ruim voldoende

69 Hoe vind je de sfeer binnen de school?

heel slecht ○○○○○ heel goed

I EINDOORDEEL**THEMA: SCHOOL & STUDIE**

70 Als je weer een opleiding moest kiezen, zou je dan weer deze opleiding kiezen?

beslist niet ○○○○○ beslist wel

71 Als je weer een school moest kiezen, zou je dan weer deze school kiezen?

beslist niet ○○○○○ beslist wel

THEMA: CIJFER

72 Welk rapportcijfer geef je jouw opleiding?

73 Welk rapportcijfer geef je jouw school?

BIJLAGE D GEBRUIKTE AFKORTINGEN

aoc	Agrarisch onderwijscentrum
bbl	Beroepsbegeleidende leerweg
bol	Beroepsopleidende leerweg
bpv	Beroepspraktijkvorming
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
JOB	Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs
mbo	Middelbaar beroepsonderwijs
NBI	Niet-bekostigde instelling
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
PGN	Persoonsgebonden nummer
roc	Regionaal opleidingscentrum

BIJLAGE E

LIJST VAN TABELLEN EN FIGUREN

Tabel	Tabel	Pagina
Tabel 1	Overzicht respons JOB-monitor 2014	10
Tabel 2	Nettorespons, naar instelling, gesorteerd naar responspercentage	10
Tabel 3	Gemiddeld rapportcijfer voor opleiding en instelling, naar jaar	139
Tabel 4	Verdeling respondenten naar leerweg	151
Tabel 5	Verdeling respondenten naar niveau	151
Tabel 6	Verdeling respondenten naar leerjaar	151
Tabel 7	Verdeling respondenten naar geslacht	151
Tabel 8	Verdeling respondenten naar etniciteit	152
Tabel 9	Verdeling respondenten naar leeftijd	152
Tabel 10	Verdeling respondenten naar al dan geen beperking	152
Tabel 11	Verdeling respondenten naar domein	152
Tabel 12	Verdeling respondenten naar schooltype	153
Tabel 13	Verdeling respondenten naar instellingsgrootte	153
Tabel 14	Indeling vragen in clusters	155

Figuur	Figuur	Pagina
Figuur 1	Oordeel over lessen (totaaloordeel)?	25
Figuur 2	Ben je tevreden over de afwisseling tussen zelfstandig werken en in groepen werken?	26
Figuur 3	Vind je dat er op school veel onderwijsactiviteiten uitvallen?	26
Figuur 4	Vind je dat roosterwijzigingen op tijd worden doorgegeven?	27
Figuur 5	Vind je jouw docenten goed?	27
Figuur 6	Heb je goed contact met je docenten?	28
Figuur 7	Vind je het lesmateriaal goed?	28
Figuur 8	Worden boeken en lesmaterialen die je moet kopen ook gebruikt?	29
Figuur 9	Oordeel over lessen (totaaloordeel), naar domein	32
Figuur 10	Ben je tevreden over het aantal uur dat je gemiddeld per week op school moet zijn?	33
Figuur 11	Ben je tevreden over de hoeveelheid stage/werk in je opleiding?	33
Figuur 12	Aantal uur per week op school naar leerweg	34
Figuur 13	Tevredenheid over aantal uur per week op school naar leerweg en aantal uur op school	34
Figuur 14	Oordeel over toetsing (totaaloordeel)	39
Figuur 15	Weet je op tijd wanneer er een toets is?	40
Figuur 16	Weet je op tijd waar de toets over gaat?	40
Figuur 17	Krijg je de uitslag van een toets op tijd te horen?	41
Figuur 18	Sluiten de toetsen aan op wat je hebt geleerd?	41
Figuur 19	Vind je dat je mede-studenten op dezelfde manier beoordeeld worden?	42
Figuur 20	Oordeel over toetsing (totaaloordeel), naar domein	44
Figuur 21	Oordeel over studiebegeleiding (totaaloordeel)	47
Figuur 22	Hoe vind je de begeleiding bij je opleiding?	48
Figuur 23	Word je goed geholpen als je problemen hebt bij het leren?	48
Figuur 24	Heb je een goed beeld van je eigen voortgang bij je opleiding?	49

Figuur 25	Is er voldoende mogelijkheid om in je eigen tempo te leren?	49
Figuur 26	Oordeel over studiebegeleiding (totaaloordeel), naar domein	51
Figuur 27	Oordeel over (studie)loopbaanbegeleiding (totaaloordeel)	52
Figuur 28	Word je goed geholpen bij het maken van keuzes tijdens je opleiding?	53
Figuur 29	Heb je duidelijkheid over de mogelijkheden om verder te studeren?	53
Figuur 30	Ben je tevreden over de begeleiding bij beroepskeuze of keuze voor vervolgopleiding?	54
Figuur 31	Oordeel over toetsing (totaaloordeel), naar domein	56
Figuur 32	Oordeel over competenties (totaaloordeel)	59
Figuur 33	Leer je in je opleiding voldoende samen te werken?	60
Figuur 34	Leer je in je opleiding voldoende problemen op te lossen?	60
Figuur 35	Leer je in je opleiding voldoende te plannen en organiseren?	61
Figuur 36	Leer je in je opleiding voldoende zelfstandig te werken?	61
Figuur 37	Leer je in je opleiding voldoende te communiceren?	62
Figuur 38	Leer je in je opleiding voldoende te werken volgens afspraak?	62
Figuur 39	Leer je in je opleiding voldoende jezelf en je werk te beoordelen?	63
Figuur 40	Leer je in je opleiding voldoende het beroep dat je later wilt uitoefenen?	63
Figuur 41	Vind je dat je voldoende leert op school?	64
Figuur 42	Oordeel over competenties (totaaloordeel), naar domein	67
Figuur 43	Oordeel over stage (bol, totaaloordeel)	70
Figuur 44	Ben je door je school goed voorbereid op je stage/bpv?	71
Figuur 45	Had je moeite om een stage-/bpv-plaats te vinden? (grijs: helemaal niet)	71
Figuur 46	Helpt de school je bij het vinden van een stage-/bpv-plaats?	72
Figuur 47	Leer je op je stage-/bpv-plaats voldoende?	72
Figuur 48	Sluit wat je op school leert voldoende aan bij wat je moet kunnen op je stage/bpv?	73
Figuur 49	Ben je tevreden over de begeleiding door de school tijdens je stage/bpv?	73
Figuur 50	Ben je tevreden over de begeleiding door het leerbedrijf tijdens je stage/bpv?	74
Figuur 51	Vind je dat jouw begeleider op school en jouw stagebegeleider voldoende contact hebben?	74
Figuur 52	Ben je tevreden over de manier van beoordeling van jouw stage/bpv?	75
Figuur 53	Oordeel over stage (bol, totaaloordeel), naar domein	77
Figuur 54	Oordeel over werkplek (bbl, totaaloordeel)	78
Figuur 55	Had je moeite om voor je opleiding een werkplek te vinden? (grijs: helemaal niet)	79
Figuur 56	Ben je tevreden over de begeleiding door het leerbedrijf op je werkplek?	79
Figuur 57	Kun je jouw werkervaringen voldoende op school bespreken?	80
Figuur 58	Leer je op je werkplek voldoende?	80
Figuur 59	Sluit wat je op school leert voldoende aan bij wat je moet kunnen op je werkplek?	81
Figuur 60	Ben je tevreden over de manier van beoordeling van jouw praktijkdeel?	81
Figuur 61	Vind je dat de school en jouw leerbedrijf voldoende contact hebben?	82
Figuur 62	Oordeel over werkplek (bbl, totaaloordeel), naar domein?	85
Figuur 63	Oordeel over sfeer en veiligheid (totaaloordeel)	89
Figuur 64	Is het in en om het schoolgebouw schoon?	90
Figuur 65	Voel je je veilig binnen het schoolgebouw?	90
Figuur 66	Voel je je veilig op het schoolterrein?	91
Figuur 67	Vind je dat je school voldoende doet om je er veilig / op je gemak te laten voelen?	91
Figuur 68	Hoe vind je de sfeer binnen de school?	92
Figuur 69	Oordeel over sfeer en veiligheid (totaaloordeel), naar domein	94
Figuur 70	Oordeel over informatie (totaaloordeel)	97

Figuur 71	Klopt de informatie over de opleiding die je kreeg voordat je aan de opleiding begon met wat je nu weet?	98
Figuur 72	Wist je voor de start van je opleiding hoe de opleiding is opgebouwd?	98
Figuur 73	Oordeel over informatie (totaaloordeel), naar domein	100
Figuur 74	Oordeel over organisatie (totaaloordeel)	101
Figuur 75	Ben je goed geïnformeerd over je rechten en plichten?	102
Figuur 76	Houdt de school zich aan zijn eigen regels?	102
Figuur 77	Ben je tevreden over de wijze waarop op school wordt omgegaan met klachten van studenten?	103
Figuur 78	Weet je waar of bij wie je terecht kan als je een klacht hebt?	103
Figuur 79	Oordeel over organisatie (totaaloordeel), naar domein	106
Figuur 80	Oordeel over onderwijsfaciliteiten (totaaloordeel)	109
Figuur 81	Ben je tevreden over de begeleiding tijdens het zelfstandig werken?	110
Figuur 82	Kun je op school ergens rustig studeren?	110
Figuur 83	Kun je gebruik maken van een computer als dat nodig is?	111
Figuur 84	Als je een medewerker van school nodig hebt, kun je die dan bereiken?	111
Figuur 85	Oordeel over onderwijsfaciliteiten (totaaloordeel), naar domein	113
Figuur 86	Ben je tevreden over de kantine op je school?	114
Figuur 87	Heb je een studentenraad of deelnemersraad op school?	117
Figuur 88	Vindt de school jouw mening belangrijk?	119
Figuur 89	Oordeel over het belang van de mening van studenten, naar domein	121
Figuur 90	Zou je zelf actief willen meedenken over het beleid op school?	122
Figuur 91	Oordeel over het actief willen meedenken over het beleid, naar domein	123
Figuur 92	Percentages type beperking en vastgesteld door specialist (meerdere antwoorden mogelijk; alleen studenten met beperking; tien meest voorkomende beperkingen (afgezien van anders) geselecteerd in figuur)	127
Figuur 93	Heb je bij je school aangegeven dat je een beperking hebt? (grijs: ja; alleen studenten met een beperking)	128
Figuur 94	Heb je last van je beperking(en) in je opleiding? (grijs: nooit; alleen studenten met een beperking)	128
Figuur 95	Ben je tevreden over de hoeveelheid aandacht die je van docenten krijgt voor jouw beperking? (alleen studenten met een beperking die aangegeven hebben extra aandacht van de docenten nodig te hebben)	130
Figuur 96	Ben je tevreden over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen die er op school zijn voor jouw beperking? (alleen studenten met een beperking die aangegeven hebben hulpmiddelen/aanpassingen nodig te hebben)	130
Figuur 97	Ben je tevreden over de geschiktheid van het gebouw voor mensen met jouw beperking? (alleen studenten met een beperking die aangegeven hebben bepaalde aanpassingen aan het gebouw nodig te hebben)	131
Figuur 98	Oordeel over school en studie (totaaloordeel)	135
Figuur 99	Als je weer een opleiding moest kiezen, zou je dan weer deze opleiding kiezen?	136
Figuur 100	Als je weer een school moest kiezen, zou je dan weer deze school kiezen?	136
Figuur 101	Oordeel over school en studie (totaaloordeel), naar domein	138
Figuur 102	Rapportcijfer voor instelling, naar instelling (betrouwbaarheidsintervallen)	145
Figuur 103	Oordeel over mate waarin gekocht lesmateriaal gebruikt wordt, naar domein (betrouwbaarheidsintervallen)	146
Figuur 104	Percentage ontevreden en zeer tevreden studenten per instelling	147
Figuur 105	Prioriteitenmatrix	148

Colofon

De JOB-monitor 2014 is het
tevredenheidsonderzoek van de
Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB),
onder studenten in het mbo.

Algemene projectcoördinatie

Martijn Grul
Jettie Lensen

Onderzoek

ResearchNed Nijmegen
Froukje Wartenbergh-Cras
Joyce Bendig-Jacobs
Danny Brukx

Ontwerp

Stratford Design

Druk

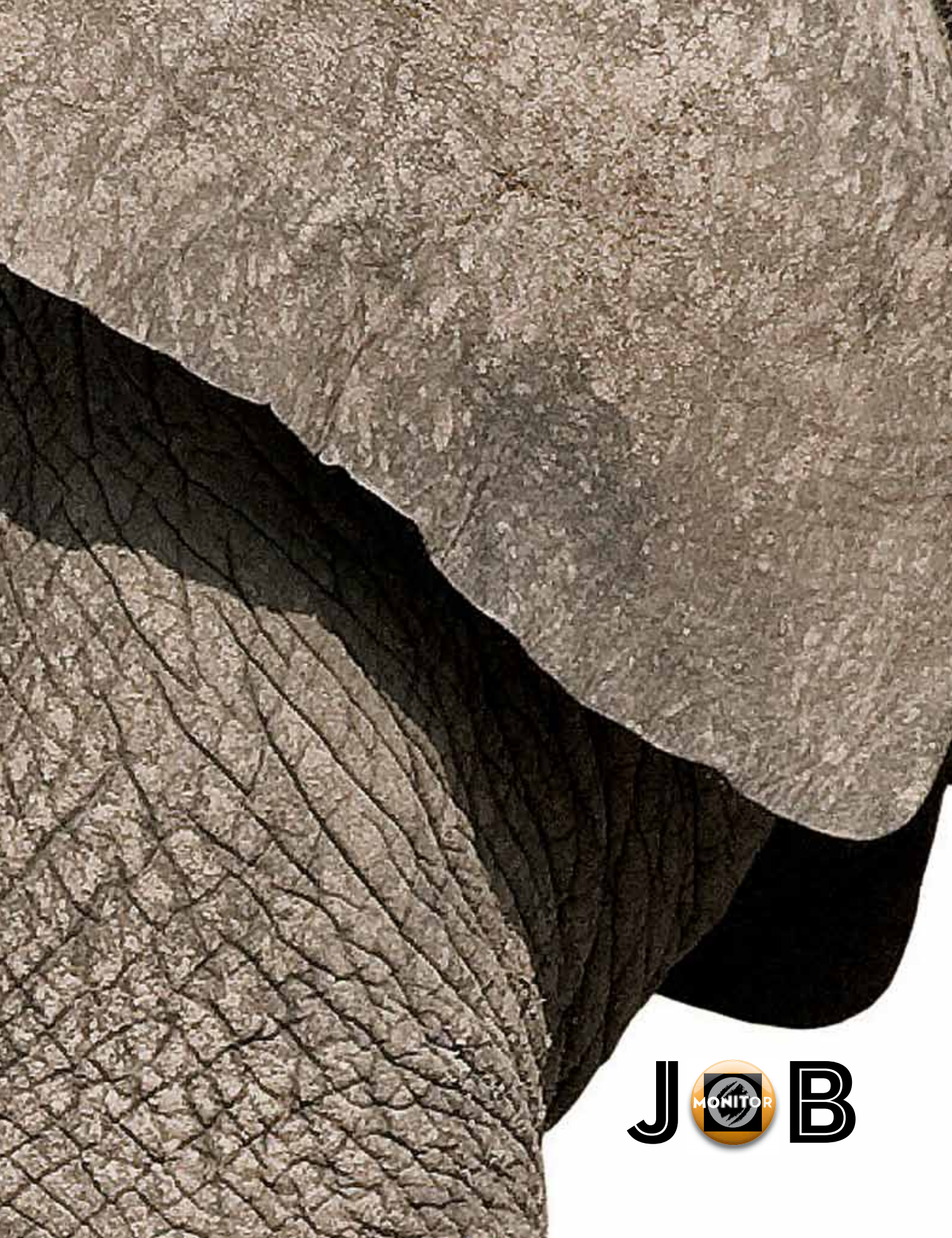
Postfly

De JOB-monitor 2014 kon worden
uitgevoerd dankzij een financiële bijdrage
van het ministerie van Onderwijs, Cultuur
en Wetenschap.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

© 2014 ResearchNed Nijmegen in opdracht van de
Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB).
Alle rechten voorbehouden. Het is niet geoorloofd
gegevens uit dit rapport te gebruiken in publicaties
zonder nauwkeurige bronvermelding. Het onderzoeks-
rapport kan worden gedownload via www.job-site.nl.
Gedrukte exemplaren kunnen worden (na)besteld bij
JOB. Hiervoor wordt slechts een bijdrage in verzend-
en administratiekosten gerekend.

J **B**